

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

I/02/008, S/01/003, S/02/001, S/02/002, S/02/010

KGP/41140/03, KGP/411319/01, KGP/4114/01, KGP/41113/02, KGP/41130/02

Informacja o wynikach wybranych, doraźnych kontroli przekształceń własnościowych spółek Skarbu Państwa i samorządu terytorialnego

---

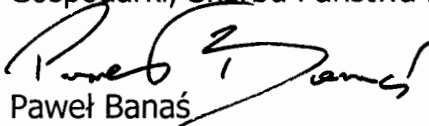
Misja Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

Wizja Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

---

Informacja o wynikach wybranych, doraźnych kontroli przekształceń własnościowych spółek Skarbu Państwa i samorządu terytorialnego

Dyrektor Departamentu
Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Paweł Banaś

Akceptuję:

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Krzysztof Szwedowski

W-wa 13.07 2004

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-prefiks-22-825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE.....	3
2.	PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	4
2.1.	Ogólna ocena kontrolowanej działalności	4
2.2.	Synteza wyników kontroli	5
2.3.	Uwagi końcowe i wnioski.....	11
3.	WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	13
3.1.	Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	13
3.2.	Istotne ustalenia kontroli.....	20
3.2.1.	<i>Wskazywanie celów poszczególnych prywatyzacji .....</i>	<i>20</i>
3.2.2.	<i>Wybór doradców prywatyzacyjnych.....</i>	<i>26</i>
3.2.3.	<i>Sporządzenie wycen wartości spółek.....</i>	<i>28</i>
3.2.4.	<i>Sprzedaż akcji/udziałów spółek .....</i>	<i>36</i>
3.2.5.	<i>Podwyższanie kapitałów spółek.....</i>	<i>40</i>
3.2.6.	<i>Realizacja zobowiązań inwestycyjnych .....</i>	<i>43</i>
3.2.7.	<i>Realizacja zobowiązań pracowniczych .....</i>	<i>52</i>
3.2.8.	<i>Sprawozdawanie z realizacji zobowiązań .....</i>	<i>54</i>
3.2.9.	<i>Nadzór nad realizacją zobowiązań pozacenowych .....</i>	<i>58</i>
3.2.10.	<i>Nadzór nad realizacją zobowiązań cenowych.....</i>	<i>59</i>
3.2.11.	<i>Dokumentowanie procesów prywatyzacyjnych .....</i>	<i>61</i>
3.2.12.	<i>Występowanie mechanizmów korupcyjnych.....</i>	<i>61</i>
3.2.13.	<i>Działalność sprywatyzowanych spółek.....</i>	<i>68</i>
3.2.14.	<i>Kondycja ekonomiczna sprywatyzowanych spółek.....</i>	<i>77</i>
3.2.15.	<i>Osiąganie celów prywatyzacji.....</i>	<i>83</i>
3.2.16.	<i>Funkcjonowanie grup kapitałowych.....</i>	<i>84</i>
3.2.17.	<i>Funkcjonowanie „Aqua” SA .....</i>	<i>91</i>
4.	INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	94
4.1.	Przygotowanie kontroli	94
4.2.	Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	94
5.	ZAŁĄCZNIKI	98
5.1.	Wykaz skrótów użytych w <i>Informacji</i>	98
5.2.	Wykaz kontrolowanych podmiotów	99
5.2.1.	<i>Podmioty, w których przeprowadzono kontrole .....</i>	<i>99</i>
5.2.2.	<i>Podmioty objęte badaniami kontrolnymi w MSP .....</i>	<i>99</i>
5.3.	Zestawienie ważniejszych nieprawidłowości.....	100
5.4.	Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność.....	102
5.5.	Stan prawny dotyczący kontrolowanej działalności.....	104
5.5.1.	<i>Spółki kapitałowe .....</i>	<i>104</i>
5.5.2.	<i>Grupy kapitałowe .....</i>	<i>107</i>
5.6.	Wzrost <i>Grupy Inwestycyjnej</i>	109
5.7.	Powiązania właścicielskie w <i>Grupie Inwestycyjnej</i> w latach 1996- 2003	110
5.8.	Powiązania osobowe w <i>Grupie Inwestycyjnej</i> w latach 1996-2003	111
5.9.	Aktywa wytransferowane z <i>Grupy Inwestycyjnej</i>	113
5.10.	Wykaz organów, którym przekazano <i>Informację</i>	114

1. Wprowadzenie

Temat Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK przeprowadził m.in. następujące, doraźne *Kontrole przekształceń własnościowych spółek Skarbu Państwa i samorządu terytorialnego*:

1. *Udział grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa* (kontrola ujęta w planie pracy NIK pod nr I/02/008) – kontrola podjęta w związku ze skargą związkowców „Weldoro” Sp. z oo. dotyczącą zbycia udziałów tej Spółki oraz w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi przez Izbę w prywatyzacji „Kolmex” SA,
2. *Działania Zarządu Miasta Bielska-Białej w zakresie wykonywania praw z akcji spółki „Aqua” SA* (S/01/003) – kontrola podjęta na wniosek grupy posłów z Klubu Parlamentarnego SLD wskazujących na nieprawidłowości przy prywatyzacji „Aqua” SA,
3. *Prywatyzacja „Kolmex” SA* (S/02/001) – kontrola podjęta w związku ze skargą Przewodniczącego Związku Zawodowego Pracowników „Kolmex” SA wskazującą na nieprawidłowości przy prywatyzacji tej Spółki,
4. *Prywatyzacja Zakładów Mięśnych w Kościerzynie* (S/02/010) – kontrola podjęta w związku ze skargą Kierownika Oddziału Zarządu Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność” w Kościerzynie wskazującą na nieprawidłowości w prywatyzacji i funkcjonowaniu Zakładów Mięśnych w Kościerzynie,
5. *Działalność „Dragmor” Sp. z oo.* (S/02/002) – kontrola podjęta w związku z pismem Ministra Skarbu Państwa wskazującym na niegospodarne działania Zarządu Spółki.

Cel Celem kontroli była ocena przeprowadzonych przekształceń własnościowych majątku państwowego i komunalnego, a w szczególności ocena prawidłowości:

- działań Ministra Skarbu Państwa oraz władz Gminy Bielsko-Biała w zakresie prywatyzacji spółek SP i samorządu terytorialnego,
- wywiązywania się nabywców akcji/udziałów spółek Skarbu Państwa z zobowiązań wynikających z umów prywatyzacyjnych,
- działalności władz sprywatyzowanych podmiotów funkcjonujących z udziałem państwa.

Zakres Główne zagadnienia objęte tematyką kontroli dotyczyły: zlecenia, opracowania, odbioru i finansowania analizy stanu prywatyzowanych podmiotów, wyboru finalnego oferenta oraz zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa lub Gminy i pracowników prywatyzowanych podmiotów w umowach prywatyzacyjnych, wywiązywania się z zobowiązań określonych w umowach prywatyzacyjnych oraz osiągniętych efektów prywatyzacji w odniesieniu do przyjętych założeń. Okres objęty badaniami kontrolnymi, w zależności od kontrolowanej jednostki, zawierał się w latach 1991-I połowa 2003 r.

Organizacja Kontrole przeprowadził Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK w okresie od sierpnia 2001 r. do sierpnia 2003 r. [Wykaz skrótów użytych w Informacji: Załącznik pkt 5.1.; Wykaz skontrolowanych podmiotów: Załącznik pkt 5.2.]

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Kontrola NIK ujawniła proces wyprowadzania środków z prywatyzowanych spółek przez grupę inwestorów, wykorzystujących nierzetelną pracę organów właścicielskich, przede wszystkim Ministerstwa Skarbu Państwa. Podstawowe zastrzeżenia Izby dotyczyły:

- podejmowania decyzji prywatyzacyjnych bez dostatecznego określenia celów poszczególnych prywatyzacji,
- przyjmowania wycen nieruchomości (sporządzanych w ramach analiz przedprywatyzacyjnych), które zostały wykonane przez osoby nie posiadające do tego uprawnień,
- nierzetelnego badania wiarygodności finansowej przyszłych inwestorów,
- zawierania niekorzystnych umów prywatyzacyjnych,
- ograniczania się do badania zgodności *Sprawozdań z realizacji zobowiązań* z zapisami umów prywatyzacyjnych, jednakże bez weryfikacji w spółkach informacji zawartych w tych *Sprawozdaniach*,
- występowania typowych mechanizmów korupcyjnych, w tym przede wszystkim braku przejrzystości prowadzonych procesów prywatyzacyjnych.

W konsekwencji:

- **do sporządzenia wycen wartości kontrolowanych spółek przyjęto nieprawidłowe założenia, co spowodowało, że wartość tych spółek została zaniżona łącznie o co najmniej 55 mln zł,**
- **w wyniku przyjęcia zaniżonych wycen wartości, cena sprzedaży akcji/udziałów skontrolowanych spółek była o 43 mln zł niższa od ich wartości, oszacowanej przez NIK na podstawie opinii biegłej,**
- **nabywcy akcji/udziałów wykorzystali środki w wysokości 22 mln zł z podwyższenia kapitałów, wbrew zobowiązaniom umownym, na inwestycje w inne podmioty niż spółki prywatyzowane przez Skarb Państwa,**
- **inwestorzy nie wywiązali się z płatności za nabyte akcje/udziały, bowiem do spłaty pozostawało w dalszym ciągu blisko 22 mln zł, z tego należności przeterminowane stanowiły aż 25% tej kwoty,**
- **dochody gminy zostały uszczuplone o ok. 5 mln zł,**
- **poważna część postanowień umów prywatyzacyjnych, dotyczących zobowiązań ze strony inwestorów, nie została zrealizowana lub została zrealizowana niewłaściwie.**

Wartość wytransferowanego majątku z nabytych spółek Izba szacuje na co najmniej **330 mln zł**, z tego **276 mln zł** zostało wyprowadzone do innych podmiotów niż sprywatyzowane. W konsekwencji nietrafionych i niegospodarnych działań władz sprywatyzowanych spółek, ich sytuacja ekonomiczna uległa pogorszeniu, w tym w niektórych przypadkach radykalnemu (ogłoszenie upadłości bądź likwidacja). W przypadku „Aqua” SA, pełna realizacja umowy prywatyzacyjnej może zmniejszyć dochody gminy Bielska-Białej o dalsze ok. 75 mln zł i wygenerować, niezasadnie wysoki zysk nabywcy jej akcji w kwocie ok. 140 mln zł.

2.2. Synteza wyników kontroli

1. **Za niewłaściwe NIK uznaje podejmowanie decyzji komercjalizacyjnych i prywatyzacyjnych bez dostatecznego określenia celu prywatyzacji dla każdej, konkretnej transakcji prywatyzacyjnej.** Negatywne efekty tych zaniechań dotyczyły szczególnie Spółek objętej kontrolami *Grupy Inwestycyjnej*¹: „Wiepofama” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo., „Weldoro” Sp. z oo., „Montin” SA, „Agram” SA, „Polfer” Sp. z oo., „Kolmex” SA, „Lubawa” Sp. z oo. i „PZKB”. Były widoczne również w kontroli prywatyzacji „Aqua” SA. [str. 20÷26 *Informacji*]. NIK negatywnie ocenia przy tym fakt, że MSP nie posiadało dokumentacji dotyczącej prowadzonych przez siebie procesów przedprywatyzacyjnych lub posiadało ją w stanie niepełnym. Należy zwrócić uwagę, że zarówno nieprzejrzystość założeń, jak istotne braki dokumentacyjne projektów, mających znaczenie dla interesów finansowych Skarbu Państwa, należą do typowych mechanizmów korupcjogennych. [str. 61 *Informacji*]

Wyceny spółek

NIK krytycznie oceniła również przyjęcie przez MSP wycen nieruchomości, które zostały wykonane przez osoby nie posiadające uprawnień rzeczoznawcy majątkowego. [str. 26÷28 *Informacji*] Do sporządzenia wycen wartości kontrolowanych spółek przyjęto nieprawidłowe założenia, co spowodowało, że wartość Spółek *Grupy Inwestycyjnej*² została zaniżona o co najmniej 55 865 tys. zł. [str. 28÷36 *Informacji*]

Sprzedaż akcji/udziałów

W wyniku przyjęcia zaniżonych wycen, **cena sprzedaży akcji/udziałów Spółek *Grupy Inwestycyjnej*³ była o 43 892 tys. zł niższa od ich wartości, oszacowanej przez NIK na podstawie opinii biegłej.** Wynegocjowane przez MSP ceny sprzedaży pakietów akcji/udziałów ww. Spółek stanowiły 62,5% wartości tych akcji wycenionych przez NIK. [str. 36÷38 *Informacji*] Oceniając natomiast sprzedaż przez NFI „Piast” SA udziałów „Dragmor” Sp. z oo., Izba stwierdza, że została ona dokonana bez należytej staranności, tj. próby podjęcia dodatkowych negocjacji z drugim oferentem, co mogło przysporzyć temu Funduszowi zwiększenia wartości transakcji o kwotę w wysokości 889 tys. zł, a pozostałym funduszom (działającym z udziałem SP) możliwość zbycia posiadanych przez nich mniejszościowych udziałów „Dragmor” Sp. z oo. Biorąc pod uwagę znaczne rozproszenie udziałów mniejszościowych (udział w kapitale zakładowym każdego z NFI wynosił ok. 1,9%), ewentualna ich sprzedaż nie gwarantuje osiągnięcia ceny uzyskanej przez NFI „Piast” SA. [str. 38÷40 *Informacji*]

2. Kontrole NIK w MSP i Spółkach nabytych przez panią Elżbietę Błaszczuk lub podmioty od niej zależne wskazują, że postanowienia *Umów sprzedaży* dotyczące podwyższania kapitałów, zobowiązań inwestycyjnych

¹ Dokładniejsze określenie *Grupy Inwestycyjnej* przedstawiono w pkt. 3.2.1 *Informacji*.

² Oprócz „Lubawa” Sp. z oo., której wyceny MSP nie posiadało i „Weldoro” Sp. z oo.

³ Oprócz „Lubawa” Sp. z oo.

i pracowniczych oraz sprawozdawczości nie zostały zrealizowane lub zostały zrealizowane niewłaściwie.

**Podwyższenie
kapitałów**

Stwierdzone przez Izbę nieprawidłowości dotyczyły podwyższenia kapitału akcyjnego „Montin” SA nie tylko ze środków Kupującego ale i ze środków inwestorów zewnętrznych. W rezultacie, Kupujący wniósł wkład pieniężny niższy od wymaganego o 2 020 tys. zł. Ponadto, NIK stwierdziła zagrożenie – w wyniku dokonanych operacji kapitałowych – dla prawidłowej realizacji *Umowy sprzedaży „Wiepofama” SA* oraz brak wpisu do księgi udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo. zastawu ustanowionego na rzecz SP na udziałach będących własnością Kupującego. [str. 40÷43 Informacji]

**Zobowiązania
inwestycyjne**

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację przez Inwestorów zobowiązań inwestycyjnych określonych w *Umowach sprzedaży*, bowiem w pięciu na sześć skontrolowanych Spółek *Grupy Inwestycyjnej* Izba stwierdziła istotne nieprawidłowości. Dotyczyły one przede wszystkim:

1. niewłaściwego zaliczenia do *Gwarantowanych Inwestycji* środków – pochodzących z reinwestowania przychodów ze sprzedaży majątku trwałego „Montin” SA – wydatkowanych na nabycie akcji „**Montin-Produkcja**” SA oraz niezrealizowania zobowiązań w pełnej wysokości i wprowadzenia przy tym w błąd Ministra Skarbu Państwa, co miało na celu obejście postanowień *Umowy sprzedaży „Montin” SA*,
2. realizacji zobowiązań inwestycyjnych z naruszeniem zasady legalności działania, bowiem ich zakres i źródło finansowania nie spełniały warunków określonych w *Umowie sprzedaży akcji „Agram” SA*,
3. nieuzasadnionego ekonomicznie lokowania środków z podwyższenia kapitału „Polfer” SA w zakup akcji obcych,
4. naruszania zasady reprezentacji zewnętrznej i zasady konkurencyjności oraz możliwym konflikcie interesów w realizacji zobowiązań wobec „Pref-Bud” Sp. z oo.,
5. działań na szkodę „Weldoro” Sp. z oo., co polegało na zawyżeniu wartości nabywanych maszyn w stosunku do ich wartości rynkowej.

W wyniku niedoprecyzowania *Umów sprzedaży*, Kupujący wykorzystali środki z podwyższenia kapitałów przeznaczone na realizację zobowiązań umownych, na inwestycje w inne spółki. W konsekwencji, zasilone kapitałowo zostały właśnie one, zamiast Spółek prywatyzowanych przez Skarb Państwa. Izba szacuje wysokość wytransferowanych środków pochodzących z podwyższenia kapitałów Spółek *Grupy Inwestycyjnej*⁴ na około 56 650 tys. zł. [str. 43÷51 Informacji] Podobna sytuacja wystąpiła w Zakładach Mięśnych „Kościerzyna” SA, które wydatkowały o 1 647 tys. zł mniej od wartości zobowiązań umownych, natomiast środki przeznaczone na inwestycje i rozwój w wysokości 7 020 tys. zł wykorzystwały na zakup akcji/udziałów innych spółek. [str. 51÷52 Informacji]

**Zobowiązania
pracownicze**

Zobowiązania pracownicze zawarte w *Umowach sprzedaży* kontrolowanych Spółek *Grupy Inwestycyjnej* zostały, zdaniem NIK, zrealizowane. Zwrócić jednak należy przy tym uwagę, że mimo utrzymania liczby etatów w okresach określonych w *Umowach sprzedaży*, **liczba zatrudnionych w okresie od**

⁴ Oprócz „Weldoro” Sp. z oo., „Lubawa” Sp. z oo. i „PZKB”.

podpisania tych Umów już do końca 2002 r. zmniejszyła się aż o blisko 40%.

[str. 52÷54 Informacji]

**Nierzetelna
sprawozdawczość**

Najwyższa Izba Kontroli, w pięciu (z wyjątkiem „Agram” SA) na sześć zbadanych przypadków, stwierdziła nieprawidłowości po stronie Kupujących bądź Spółek *Grupy Inwestycyjnej*, w zakresie sprawozdawania delegaturom MSP o realizacji zobowiązań określonych w *Umowach sprzedaży*. Do nieprawidłowości tych należały: niesporządzanie bądź nieterminowe przekazywanie *Sprawozdań z realizacji zobowiązań umownych*, przesyłanie niepełnych *Sprawozdań* oraz niezgodne z prawdą informowanie o realizacji zobowiązań inwestycyjnych. [str. 54÷58 Informacji]

**Nadzór nad
realizacją
zobowiązań**

3. Najwyższa Izba Kontroli krytycznie – pod względem rzetelności – oceniła brak reakcji delegatur MSP na niesporządzanie bądź nieterminowe przekazywanie *Sprawozdań z realizacji zobowiązań umownych*. Nadzór delegatur MSP nad realizacją zobowiązań pozacenowych ograniczał się jedynie do badania zgodności *Sprawozdań z Umowami sprzedaży Spółek z Grupy Inwestycyjnej*, bez ich weryfikacji w tych Spółkach, mimo że taką możliwość dawały im zapisy umów prywatyzacyjnych. [str. 58÷59 Informacji] Z wyjątkiem nieuzasadnionego odstąpienia MSP od wniesienia do sądu pozwu o zapłatę kar umownych w wysokości 1 186 tys. zł z tytułu niewykonania zobowiązań inwestycyjnych w ZM „Kościerzyna” SA, nadzór ten nad realizacją zobowiązań cenowych nie budził większych zastrzeżeń Izby. [str. 60÷61 Informacji]

**Przychody
z prywatyzacji**

4. Do 31 marca 2003 r. z prywatyzacji Spółek *Grupy Inwestycyjnej* Skarb Państwa uzyskał przychody w wysokości 67 434 tys. zł. Koszty prywatyzacji tych podmiotów⁵ poniesione przez Skarb Państwa były relatywnie niskie, wyniosły 169 tys. zł. NIK zwróciła jednak uwagę, że na połowę 2003 r. do spłaty pozostawało w dalszym ciągu 21 894 tys. zł, z tego należności przeterminowane stanowiły aż 25% tej kwoty. [str. 59 ÷60 Informacji]

**Mechanizmy
korupcyjne**

5. Procesy prywatyzacyjne są w szczególności zagrożone korupcją. W tym kontekście, poważny niepokój muszą budzić ustalenia NIK dotyczące:

- przedumownych uzgodnień Kupującego w zakresie odsprzedaży jeszcze nie nabytych akcji SP, a następnie **wyrażania zgody Kupującemu przez MSP na odsprzedaż nabytych akcji innemu podmiotowi biorącemu udział w przetargu („Montin” SA),**
- wybór przez MSP na Inwestora w zbywanej Spółce („Weldoro” Sp. z oo.) **osoby nie wywiązującej się z płatności za nabyte wcześniej akcje/udziały Spółek SP,**
- **zatrudniania byłych wysokich urzędników MSP i MWGZ we władzach Spółek prywatyzowanych lub nadzorowanych przez te Ministerstwa („Kolmex” SA, „Wiepofama” SA, „Polfer” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo., „Lubawa” SA),**
- przeprowadzenia rokowań w sprawie wyboru najkorzystniejszej oferty na zakup akcji „Kolmex” SA **z naruszeniem zasady konkurencyjności ofert,**

⁵ Oprócz p.p. „Weldoro”.

- zaakceptowania oferty nabywców akcji ZM „Kościerzyna” SA **bez rzetelnej jej analizy** w zakresie wypłacalności Inwestorów,
- działań *Zespołu do przeprowadzenia rokowań Urzędu Miasta Bielska-Białej* (w tym b. Prezydenta Miasta Bielska-Białej jako jego Przewodniczącego) polegających na **zignorowaniu zasady uczciwej konkurencji w procedurze rokowań zbycia akcji „Aqua” SA**; działań Zarządu Miasta Bielska-Białej dotyczących **nieuprawnionego upoufniania Umowy o współpracy**, wprowadzaniu do niej zmian bez uzyskania akceptacji tego faktu przez Radę Miejską oraz niejasnym formułowaniu jej postanowień; **zatrudnienia Prezydenta Miasta Bielska-Białej w Spółce przez niego sprywatyzowanej**.

[str. 61÷68 Informacji]

**Działalność
sprywatyzowanych
spółek**

6. Izba stwierdziła szereg nielegalnych i niegospodarnych działań podejmowanych w Spółkach z *Grupy Inwestycyjnej* już po zakończeniu *okresu inwestycyjnego* lub niezwiązanych z realizacją *Umów sprzedaży*. [str. 68÷76 Informacji] Działania powyższe Izba stwierdziła również w „Dragmor” Sp. z oo. [str. 76÷77 Informacji] Do najistotniejszych nieprawidłowości należały:

- zakup obligacji niezgodny z postanowieniami *Kodeksu spółek handlowych*⁶, tj. wykraczający poza zakres czynności likwidacyjnych i naruszający zasadę konkurencyjności („Montin” SA),
- angażowanie majątku Spółki w inwestycje nie przynoszące wymiernych korzyści finansowych, poniesienie nieuzasadnionych wydatków za wynajmowane biuro oraz nierozliczenie i niewyegzekwowanie zwrotu udzielonych zaliczek („Agram” SA),
- wniesienie majątku jednego z dwóch zakładów „Polfer” SA do podmiotu, którego udziałowcami zostali – bez uiszczenia opłaty za nabywane udziały – członkowie władz Spółki,
- generowanie strat oraz kosztów w transakcjach nabywania akcji i sprzedaży udziałów („Wiepofama” SA),
- obarczone wysokim ryzykiem gospodarczym, nabycie przez „Dragmor” Sp. z oo. papierów wartościowych wyemitowanych przez spółkę dominującą i udzielenie tej spółce pożyczek.

**Kondycja
sprywatyzowanych
spółek**

7. W konsekwencji niegospodarnych działań władz sprywatyzowanych Spółek, ich sytuacja ekonomiczno-finansowa uległa pogorszeniu wynikiem czego było m.in.: [str. 77÷83 Informacji]

- ogłoszenie upadłości („Weldoro” Sp. z oo., „Agram” SA, ZM „Kościerzyna” SA),
- likwidacja z przyczyn ekonomicznych („Montin” SA),
- zmniejszenie o ponad 80% rzeczowego majątku trwałego („Polfer” SA),
- 16-krotny wzrost – dominujących w strukturze kapitałów obcych – zobowiązań krótkoterminowych („Wiepofama” SA),
- zagrożenie dalszej działalności („Pref-Bud” Sp. z oo.),

⁶ Ustawa z dnia 8 listopada 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1117 ze zm.).

- brak środków finansowych – wynikający z nieuzasadnionego zakupu papierów wartościowych i udzielenia pożyczek – na odnowienie zdekapitalizowanego majątku („Dragmor” Sp. z oo.).

**Osiąganie celów
prywatyzacyjnych**

8. Przeprowadzone w MSP i Spółkach *Grupy Inwestycyjnej* kontrole, pozwalają na ocenę, że przedstawione w wyjaśnieniach dla NIK przez Ministra Skarbu Państwa **cele szczególne prywatyzacji nie zostały osiągnięte**. Ustalenia NIK wskazują bowiem, że: [str. 83÷84 *Informacji*]

- nie „zmaksymalizowano przychodów” z prywatyzacji, tj. uzyskano ze sprzedaży akcji/udziałów tych Spółek mniej niż wynosiła ich wartość oszacowana przez NIK,
- nieskutecznie „zapewniono przedsiębiorstwom możliwość rozwoju poprzez nałożenie na Inwestorów zobowiązań inwestycyjnych” bowiem w wyniku niedoprecyzowania zapisów *Umów sprzedaży* Kupujący wykorzystali środki z podwyższenia kapitałów w wysokości około 56 mln zł w inwestycje w inne spółki, a nie w prywatyzowane Spółki Skarbu Państwa,
- mimo „zapewnienia zawarcia pomiędzy Inwestorami a związkami zawodowymi *Pakietów Socjalnych*”, poziom zatrudnienia w kontrolowanych Spółkach, już po zakończeniu okresów obowiązywania tych *Pakietów*, zmniejszył się radykalnie,
- mimo „stworzenia możliwości wsparcia częstokroć słabych kapitałowo Inwestorów krajowych poprzez opcję rozłożenia na raty płatności wynikającej z *Umowy sprzedaży*”, wsparcie to okazało się nieskuteczne, bowiem Inwestorzy nie wywiązywali się z płatności rat, a ich zadłużenie z tego tytułu było mimo wszystko wysokie.

Grupy kapitałowe

9. Głównym skutkiem działania inwestora, pani Elżbiety Błaszczuk (i podmiotów od niej zależnych), nie było utrzymanie i rozwijanie działalności Spółek nabywanych od Skarbu Państwa (do czego zobowiązała się w umowach prywatyzacyjnych) ale wyprowadzenie z tych Spółek atrakcyjnego majątku – zlokalizowanego w centrach dużych miast – do innych podmiotów. Wartość wytransferowanego majątku ze sprywatyzowanych Spółek Izba szacuje na co najmniej 271 789 tys. zł, z tego 217 832 tys. zł zostało wyprowadzone do innych podmiotów niż sprywatyzowane. Mimo, że w dalszym ciągu *Grupa Inwestycyjna* istnieje, to jej kondycja była zła. [str. 84÷85 *Informacji*] Egzystencję swoją zakończyły natomiast *Grupy*: „Montin”, „Agram” i ZM „Kościerzyna”. Rozwiązanie pierwszej z nich spowodowane było trudną sytuacją spółek tej *Grupy*. [str. 85 *Informacji*] W przypadku *Grupy* „Agram”, spółki wchodzące w jej skład nie funkcjonowały bądź funkcjonowanie to było zagrożone. [str. 85÷86 *Informacji*] Rozpad natomiast *Grupy* ZM „Kościerzyna” był w głównej mierze rezultatem niegospodarnych zakupów akcji/udziałów spółek z grupy skupionej wokół ZM „Kościerzyna” SA. Z tytułu tworzenia grupy kapitałowej Spółka wydatkowała 7 844 tys. zł. [str. 86÷91 *Informacji*]

„Aqua”

10. Dotychczasowa realizacja zobowiązań określonych w *Umowie o współpracy* skutkowałą działaniem niegospodarnym, polegającym na uszczupleniu dochodów Gminy Bielsko-Biała z dywidendy od akcji w „Aqua” SA w wysokości 5 087 tys. zł. Negatywnie Izba oceniła ponadto kształtowanie –

w sposób niekorzystny dla odbiorców, a korzystny dla inwestora zagranicznego – cen za dostawy wody i odprowadzanie ścieków bez uwzględnienia wszystkich realnych czynników mających wpływ na ich wysokość. **Przeznaczenie natomiast środków z kapitału rezerwowego „Aqua” SA w wysokości 12 396 tys. zł na dywidendę było skutkiem maksymalizacji wartości dywidendy Spółki tak, aby zapewnić inwestorowi zagranicznemu jak najszybszy zwrot środków finansowych zainwestowanych w nabycie akcji Spółki.** [str. 91÷94 Informacji]

**Finansowe
efekty kontroli**

11. Ustalone w wyniku poszczególnych postępowań kontrolnych NIK nieprawidłowości, wyrażone w formie pieniężnej dotyczyły przede wszystkim:

- 1) *Udział grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa*
  - zaniżenia wycen wartości Spółek z Grupy Inwestycyjnej o co najmniej 28 101 tys. zł;
  - sprzedaży akcji/udziałów Spółek z Grupy Inwestycyjnej o 23 867 tys. zł poniżej ich wartości, oszacowanej przez NIK;
  - wykorzystania środków z podwyższenia kapitałów w wysokości 22 000 tys. zł przeznaczonych na realizację zobowiązań umownych tych Spółek, na inwestycje w inne spółki;
  - wyprowadzenia majątku ze skontrolowanych Spółek Grupy Inwestycyjnej o wartości 234 615 tys. zł;
- 2) *Działania Zarządu Miasta Bielska-Białej w zakresie wykonywania praw z akcji spółki „Aqua” SA*
  - przeznaczenia środków z kapitału rezerwowego „Aqua” SA w wysokości 12 396 tys. zł na dywidendę, a nie na jej rozwój;
  - uszczuplenia dochodów Gminy Bielska-Białej z dywidendy od akcji „Aqua” SA w wysokości 5 087 tys. zł;
- 3) *Prywatyzacja „Kolmex” SA*
  - zaniżenia oszacowania wartości „Kolmex” SA o 27 764 tys. zł;
  - sprzedaży akcji Spółki o 20 025 tys. zł poniżej ich wartości, szacowanej przez NIK;
  - nabywania papierów dłużnych i akcji spółek, co doprowadziło do wytransferowania ze Spółki kwoty 34 649 tys. zł;
- 4) *Prywatyzacja Zakładów Mięsnych w Kościerzynie*
  - niegospodarnego zakupu akcji ZM w Kościanie SA za kwotę 5 082 tys. zł;
  - nieuzasadnionego zakupu akcji ZM w Lesznie Sp. z oo. za kwotę 1 912 tys. zł i finansowania tej inwestycji kredytem bankowym w wysokości 918 tys. zł bez uwzględnienia finansowych tego konsekwencji dla ZM „Kościerzyna” SA;
  - niezrealizowania zobowiązań inwestycyjnych w wysokości 1 647 tys. zł.
  - nieuiszczenia zapłaty w wysokości 1 350 tys. zł za objęte akcje ZM „Kościerzyna” SA;
  - niewystosowania pozwu o zapłatę kar umownych wraz z ustawowymi od nich odsetkami w wysokości 1 186 tys. zł z tytułu niewykonania zobowiązań inwestycyjnych w ZM „Kościerzyna” SA;

- narażenia Spółki na poniesienie nieuzasadnionych strat w wysokości 850 tys. zł, spowodowanych finansowaniem pośrednika przy zakupie akcji ZM w Kościanie SA;

5) *Działalność „Dragmor” Sp. z oo.*

- nieuzasadnionego nabywania weksli wystawionych przez spółkę dominującą i udzielenia jej pożyczek, co doprowadziło do wytransferowania 38 407 tys. zł z „Dragmor” Sp. z oo;
- sprzedaży przez NFI „Piaś” (spółki z udziałem SP) udziałów „Dragmor” Sp. z oo. po cenie niższej o 889 tys. zł od możliwej do osiągnięcia.

Uszczuplenia w dochodach Skarbu Państwa (gminy) wyniosły **55 942 tys. zł**, natomiast inne nieprawidłowości finansowe – **452 444 tys. zł**. Izba podjęła działania mające na celu odzyskanie łącznie kwoty **34 733 tys. zł**, z czego do zakończenia kontroli odzyskano **15 857 tys. zł**. Po zakończeniu kontroli, kierownicy kontrolowanych jednostek poinformowali Izbę o odzyskaniu kolejnych **6 996 tys. zł**. [Zestawienie ważniejszych nieprawidłowości – patrz Załącznik pkt 5.3.; Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność – patrz Załącznik pkt 5.4.]

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

Wnioski systemowe

Wyniki kontroli wskazują na konieczność wdrożenia przez MSP następujących usprawnień systemowych, mających na celu zwiększenie przejrzystości i sprawności procesów prywatyzacyjnych:

1. Przyjęcia zasady zamieszczania w decyzjach prywatyzacyjnych celu prywatyzacji poszczególnych podmiotów, wraz z uzasadnieniem.
2. Wprowadzania do umów na sporządzenie wycen prywatyzowanych podmiotów, obligatoryjnego wymogu wykonania wycen nieruchomości przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego.
3. Wprowadzenia obowiązku rzetelnego badania wzajemnych powiązań kapitałowych i personalnych podmiotów i osób kupujących akcje/udziały spółek SP.
4. Szczegółowe sprawdzanie wiarygodności i rzetelności inwestorów w przypadku rozkładania ich płatności, wynikających z umów prywatyzacyjnych, na raty.
5. Eliminowanie z udziału w prywatyzacjach wszystkich niesolidnych inwestorów, a szczególnie tych, którzy nie wywiązują się z płatności za nabyte spółki Skarbu Państwa.
6. Zweryfikowanie dotychczasowego systemu nadzoru, prowadzonego przez delegatury MSP nad realizacją umów prywatyzacyjnych.

Powyższe wnioski pokontrolne zostały częściowo zrealizowane przez Ministerstwo Skarbu Państwa. Pismem z 6 lipca 2004 r. pan Jacek Socha - Minister Skarbu Państwa, nie zgodził z wnioskami 3, 4 i 5. Jego zdaniem, to na doradcach prywatyzacyjnych, a nie na MSP, spoczywa obowiązek badania wzajemnych powiązań, sprawdzania wiarygodności i eliminowania niesolidnych inwestorów. NIK zauważa, że to od MSP zależy sposób sformułowania umowy

z doradcą oraz weryfikacja jego prac. Ponadto, nie ma uzasadnienia pomijanie przez MSP własnych informacji o niesolidnych inwestorach.

Odnosnie realizacji wniosku nr 1 Minister informował, że „przepisy prawa nie uprawniają Ministra Skarbu Państwa do wydawania decyzji administracyjnych w przedmiocie określania celu prywatyzacji poszczególnej spółki”. Izba nie wnioskowała o zamieszczanie celu prywatyzacji w decyzjach administracyjnych, lecz w decyzjach prywatyzacyjnych, takich jak np.: wnioski departamentów merytorycznych MSP o wszczęcie prywatyzacji konkretnej spółki, dokumenty powołujące zespoły ds. odbioru analiz prywatyzacyjnych, decyzje powołujące komisje ds. przeprowadzenia przetargu (rokowań). Kolegium NIK w uchwale w sprawie zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego uznało, że „wniosek ten powinien być traktowany przez Ministra jako wniosek *de lege ferenda*; tym bardziej, że Minister Skarbu Państwa ma możliwość przedkładania inicjatyw i projektów aktów normatywnych na posiedzenia Rady Ministrów, co mogłoby wniosek ten prawnie usankcjonować”.

W związku z powyższym, NIK wnioskuje do Prezesa Rady Ministrów o weryfikację poglądów Ministra Skarbu Państwa w powyższych sprawach, ponieważ mogą one istotnie zagrozić interesom Skarbu Państwa w kolejnych prywatyzacjach.

**Wniosek
de lege ferenda**

Problematyka dotycząca celu prywatyzacji została szeroko opisana w niniejszej *Informacji*. Cel ten bowiem nie był określany w dostateczny sposób⁷, choć jest on jednym z najistotniejszych elementów w procedurze prowadzenia przekształceń własnościowych. Cel prywatyzacji powinien być określany przez przedsiębiorstwa państwowe (województw, Ministerstwo) już przy wyborze ścieżki prywatyzacyjnej (pośrednia, bezpośrednia, NFI itd.). Cel ten powinien być następnie precyzowany (korygowany) na etapie komercjalizacji. Ostateczny, wynikający z prywatyzacyjnej polityki państwa cel prywatyzacji powinien zostać określony w momencie podejmowania przez Ministra Skarbu Państwa (województw) decyzji prywatyzacyjnej dotyczącej konkretnego prywatyzowanego podmiotu. Mając na uwadze, że ogólnym, długofalowym celem prywatyzacji jest dokonanie takich przekształceń własnościowych, aby zapewnić przeważający udział sektora prywatnego w gospodarce krajowej, to jednak precyzyjne określanie – wynikającego z polityki prywatyzacyjnej Rządu i optymalnego dla przedsiębiorstwa państwowego – celu prywatyzacji jednostkowej, który determinowałby wybór sposobu i trybu jego prywatyzacji sprzyjałoby transparentności procesu prywatyzacji i umożliwiłoby prawidłową ocenę efektów prywatyzacji w odniesieniu do założeń, które miały zostać z niej osiągnięte. Zasadne zatem jest – z uwagi na nieokreślanie (bądź zbyt ogólnikowe określanie) celu prywatyzacji – **ustawowe zobowiązanie Ministra Skarbu Państwa (województw) do precyzyjnego określania celu prywatyzacji konkretnego podmiotu.** [str. 20÷26 *Informacji*]

⁷ Jak wykazała np. kontrola *Prywatyzacji „Kolmex” SA*.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Komercjalizacja	Zgodnie z <i>ustawą z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych</i> (od 15 stycznia 2003 r. zwana <i>ustawą o komercjalizacji i prywatyzacji</i>) ⁸ komercjalizacja polega na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w spółkę. Komercjalizacji dokonuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa (tj. Minister Skarbu Państwa) na wniosek organu założycielskiego, na wniosek dyrektora i rady pracowniczej pp lub z własnej inicjatywy. Minister Skarbu Państwa sporządza <i>Akt Komercjalizacji</i> , który to akt zastępuje czynności określone w przepisach <i>Kodeksu handlowego</i> , poprzedzające złożenie wniosku o wpisanie spółki do rejestru handlowego. Wykaz dokumentów, niezbędnych do sporządzenia <i>Aktu Komercjalizacji</i> , został ustalony w <i>rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 lutego 1997 r. w sprawie określenia wzoru kwestionariusza przedsiębiorstwa państwowego przeznaczonego do komercjalizacji oraz wykazu dokumentów niezbędnych do sporządzenia aktu komercjalizacji</i> ⁹ .
Analiza spółki	Przed zaoferowaniem do zbycia akcji/udziałów SP, w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji dokonuje się analizy mającej na celu ustalenie sytuacji prawnej majątku spółki, stanu i perspektyw rozwoju przedsiębiorstwa spółki, oszacowania wartości przedsiębiorstwa oraz realizacji obowiązków wynikających z tytułu wymagań ochrony środowiska. Rada Ministrów <i>rozporządzeniem z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy</i> ¹⁰ określiła zakres analizy, o której mowa wyżej. Minister SP przed zaoferowaniem akcji/udziałów do zbycia może zobowiązać spółkę do wprowadzenia w jej przedsiębiorstwie zmian wynikających z wymogów ochrony środowiska, a w szczególności wynikających z powyższej analizy.
Prywatyzacja	Prywatyzacja (pośrednia) polega na zbywaniu należących do SP akcji/udziałów w spółkach. Akcje/udziały skomercjalizowanych spółek w imieniu SP zbywa minister do spraw Skarbu Państwa zgodnie z przepisami <i>ustawy o kipp</i> . Analogiczne przepisy odnoszą się do prywatyzacji spółek komunalnych.
Zbywanie akcji/udziałów	Akcje/udziały należące do Skarbu Państwa są zbywane w trybie: 1) oferty ogłoszonej publicznie, 2) przetargu publicznego, 3) rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia.

⁸ Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.

⁹ Dz. U. Nr 22, poz. 114 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 64, poz. 408 ze zm.

*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za te akcje*¹¹ określiło szczegółowy tryb zbywania akcji/udziałów oraz warunki, jakie powinny spełniać: oferta zbycia akcji/udziałów, zaproszenie do składania ofert ich nabycia i zaproszenie do rokowań, które mogą dotyczyć zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań związanych z ochroną środowiska, a także zobowiązań związanych z ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką. Rada Ministrów może zezwolić na inny niż przewidziany wyżej tryb zbywania. W przypadku spółek komunalnych kompetencje Rady Ministrów w zakresie wyrażania zgody na szczególny tryb zbycia należy w przypadku gminy przypisać radzie gminy w oparciu *ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*¹². Do wyłącznej natomiast właściwości rady gminy, organu stanowiącego i kontrolnego w gminie należy tworzenie i przystępowanie do spółek oraz określanie zasad wnoszenia, cofania i zbywania akcji spółek komunalnych przez zarząd. Zbycie akcji/udziałów należących do SP w trybie innym niż wskazano powyżej jest nieważne. Za zbywane – w trybie przetargu publicznego lub rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia – akcje/udziały należące do SP zgodnie z *ustawą o kipp* zapłata może być dokonana w ratach: w przypadku, gdy nabywcą co najmniej 30% akcji/udziałów spółki jest obywatel polski lub spółka obywateli polskich oraz zabezpieczona zostanie kwota pozostała do zapłaty po uiszczeniu pierwszej raty (pierwsza rata ceny wynosi co najmniej 20% tej ceny). Pozostała kwota jest spłacana w ratach przez okres nie dłuższy niż 5 lat. Kwota ta jest oprocentowana w wysokości nie niższej niż wskaźnik wzrostu cen dóbr inwestycyjnych, ogłaszany co kwartał przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w *Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”*.

**Akcje/udziały
pracownicze**

Uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji/udziałów spółki należących do SP według stanu sprzed zbycia pierwszych akcji/udziałów na zasadach ogólnych. Akcje/udziały zbywa się nieodpłatnie w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w przedsiębiorstwie państwowym i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa państwowego. Zasady podziału akcji/udziałów pracowniczych zostały określone w *rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz tryb nabywania akcji przez uprawnionych pracowników*¹³. Rozporządzenie to utraciło moc z dniem 15 marca 2003 r., kiedy to weszło w życie *rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. pod tym samym tytułem*¹⁴. Prawo do nieodpłatnego nabycia

¹¹ Dz. U. Nr 95, poz. 578 ze zm.

¹² Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.; tytuł ustawy zmieniony przez art. 10 pkt 1 *ustawy z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa* (Dz. U. Nr 162, poz. 1126); przed dniem 1 stycznia 1999 r. tytuł ustawy brzmiał *ustawa o samorządzie terytorialnym*.

¹³ Dz. U. Nr 33, poz. 200.

¹⁴ Dz. U. Nr 35, poz. 303.

akcji/udziałów może być wykorzystane przez uprawnionych pracowników tylko w jednej spółce; uprawniony przed nabyciem akcji/udziałów składa oświadczenie, że nie skorzystał z prawa do nieodpłatnego nabycia akcji/udziałów w innej spółce.

Firmy doradcze

Współpraca Ministra SP z firmami konsultingowymi (w zakresie analiz przedprywatyzacyjnych lub doradztwa przy wyborze finalnego inwestora) opiera się na podpisywanych z tymi firmami umowach cywilnoprawnych. Przy zawieraniu umów zastosowanie mają m.in. przepisy *Kodeksu cywilnego* dotyczące zawarcia umowy, formy czynności prawnych, terminów, umowy o dzieło, umowy zlecenia, wykonania zobowiązań i skutków ich niewykonania. Istotne jest wyraźne rozróżnienie charakteru prawnego umów zawieranych z firmami konsultingowymi w zależności od ich przedmiotu:

- umowy o dokonanie analizy stanu prawnego majątku przedsiębiorstwa oraz o dokonanie analizy ekonomiczno-finansowej zawierane z firmami konsultingowymi winny mieć charakter umów rezultatu tzn. umów o dzieło,
- do umów o podejmowanie określonych czynności prawnych w imieniu SP lub gminy (np. zbywanie akcji), odpowiednią formą jest umowa zlecenie.

Prawa z akcji/udziałów

*Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa*¹⁵ stanowi m.in., że minister właściwy do spraw Skarbu Państwa wykonuje uprawnienia wynikające z praw majątkowych Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie praw z akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi oraz sprawuje kontrolę wykonywania uprawnień wynikających z praw majątkowych Skarbu Państwa. Od dnia 27 października 2002 r. gminę w spółce reprezentuje wójt (burmistrz, prezydent miasta). Wcześniej była to kompetencja zarządu gminy.

Nadzór

Zgodnie z *ustawą o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa* nadzorowanie realizacji zobowiązań pozacenowych zapisanych w umowach sprzedaży akcji lub udziałów Skarbu Państwa w spółkach handlowych należy do zadań dyrektora delegatury MSP, działającego w imieniu ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa. W spółkach komunalnych nadzór ten sprawuje wójt (burmistrz, prezydent miasta), działający na mocy uchwał podejmowanych przez radę gminy.

Spółki kapitałowe

Funkcjonowanie spółek kapitałowych regulowały do końca 2000 r. przepisy *Kodeksu handlowego*¹⁶ i *Akt założycielski* spółki w zakresie na jaki przepisy *Kodeksu handlowego* zezwalały. Od 1 stycznia 2001 r. działalność spółek regulowana jest przepisami *Kodeksu spółek handlowych*, z tym, że do czasu wydania przepisów dotyczących firmy i prokury pozostają w mocy przepisy o firmie i prokurze zawarte w *Kodeksie handlowym*. Spółkami kapitałowymi są spółka akcyjna i spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. [*Zmiany prawne w funkcjonowaniu spółek kapitałowych – patrz Załącznik pkt 5.5.1. Stan prawny dotyczący kontrolowanej działalności: Spółki kapitałowe*]

¹⁵ Dz. U. z 1996 r. Nr 106, poz. 493 ze zm.

¹⁶ Dz. U. z 1934 r., Nr 57, poz. 502 ze zm.

Spółka akcyjna

Najwyższym organem spółki akcyjnej jest **walne zgromadzenie**. Jest to organ podejmujący uchwały w najważniejszych sprawach spółki. W jego skład wchodzi wszyscy akcjonariusze. Zakres kompetencji walnego zgromadzenia określa *K.s.h.*, *Akt założycielski* i statut spółki. W spółce akcyjnej ustanawia się **radę nadzorczą**. Rada nadzorcza składa się co najmniej z trzech członków powoływanych i odwoływanych przez walne zgromadzenie, chyba że statut stanowi inaczej. Rada nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Statut może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, a w szczególności przewidywać, że zarząd jest obowiązany uzyskać zgodę rady nadzorczej przed dokonaniem określonych w statucie czynności. Rada nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. Członek zarządu, prokurent, likwidator, kierownik oddziału lub zakładu oraz zatrudniony w spółce główny księgowy, radca prawny lub adwokat, lub inne osoby podlegające bezpośrednio członkowi zarządu albo likwidatorowi nie mogą być równocześnie członkiem rady nadzorczej. Zarząd prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę. **Zarząd** składa się z jednego lub większej liczby członków, którzy mogą się wywodzić zarówno z kręgu akcjonariuszy, jak i spoza ich grona. Członków zarządu powołuje i odwołuje rada nadzorcza, chyba że statut spółki stanowi inaczej. Członek zarządu może być odwołany lub zawieszony w czynnościach także przez walne zgromadzenie. Jeżeli zarząd jest wieloosobowy, wszyscy jego członkowie są obowiązani i uprawnieni do wspólnego prowadzenia spraw spółki, chyba że statut stanowi inaczej.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Prawa i obowiązki **wspólników** w spółce z o.o. regulują przepisy *Kodeks spółek handlowych*, *Akt założycielski* spółki oraz umowa spółki. Jeżeli *K.s.h.* lub umowa spółki nie stanowi inaczej, wspólnicy mają równe prawa i obowiązki w spółce. *Kodeks spółek handlowych* dopuszcza trzy sposoby podejmowania uchwał przez wspólników, a mianowicie w drodze głosowania na odbytym zgromadzeniu wspólników oraz – bez odbycia zgromadzenia – jeżeli wszyscy wspólnicy wyrażą na piśmie zgodę na postanowienie, które ma być powzięte, albo na głosowanie pisemne. Kontrolę nad działalnością spółki z ograniczoną odpowiedzialnością sprawuje każdy wspólnik. **Rada nadzorcza** jest organem fakultatywnym. Rada składa się przynajmniej z trzech osób, powoływanych i odwoływanych uchwałą wspólników na jeden rok. Podstawową funkcją rady nadzorczej jest stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności, w szczególności ocenia sprawozdania z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, oraz wnioski zarządu dotyczące podziału zysku albo pokrycia straty. Sprawozdanie z tego badania rada nadzorcza składa zgromadzeniu wspólników na dorocznym jego zebraniu. **Zarząd** prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę. Jego prawa i obowiązki określa *Kodeks spółek handlowych* i *Akt założycielski* spółki, które dotyczą tak sfery wewnętrznej, jak i zewnętrznej działalności spółki. W konsekwencji tego nie jest dopuszczalne przesunięcie kompetencji zarządu na inny organ spółki.

Grupa kapitałowa Pojęcie grupy kapitałowej definiuje *ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*¹⁷. [Nowelizacja prawa w zakresie funkcjonowania grup kapitałowych – patrz Załącznik pkt 5.5.2. Stan prawny dotyczący kontrolowanej działalności: Grupy kapitałowej] Zgodnie z przytoczoną ustawą przez **Grupę Kapitałową rozumie się jednostkę dominującą wraz z jednostkami zależnymi i nie będącymi spółkami handlowymi jednostkami współzależnymi**. Na powyższą definicję składają się następujące określenia:

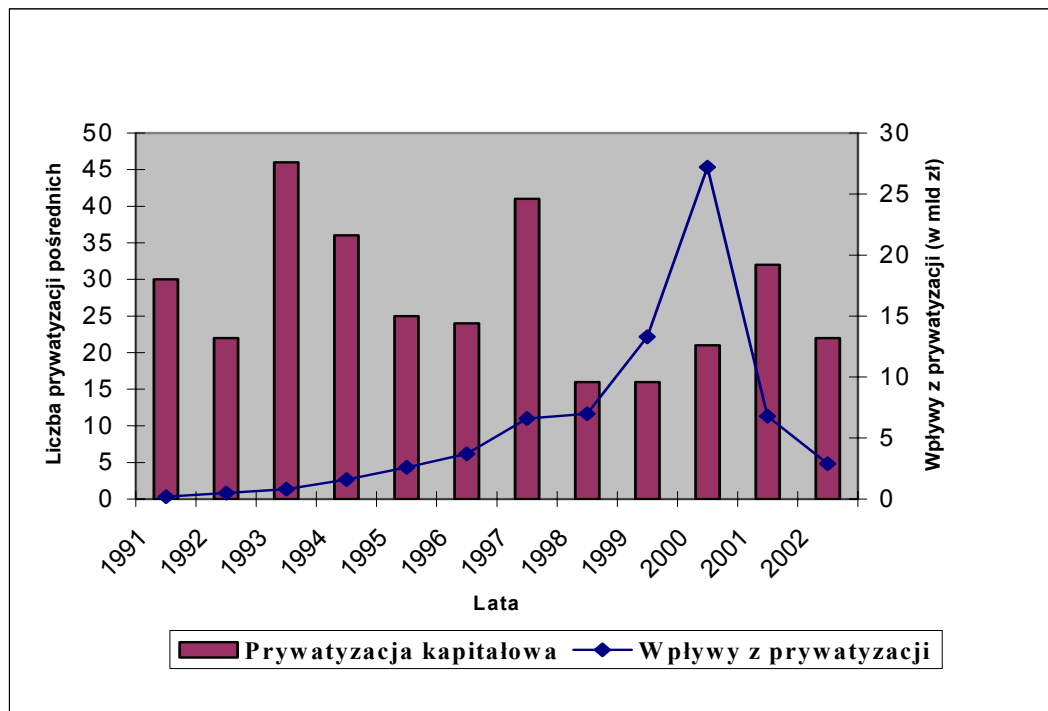
- **jednostka dominująca** – rozumie się przez to spółkę handlową, sprawującą kontrolę lub współkontrolę nad inną jednostką, a w szczególności:
  - posiadającą bezpośrednio lub pośrednio przez udziały większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym innej jednostki (zależnej), także na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, wykonującymi swe prawa głosu zgodnie z wolą jednostki dominującej, lub
  - uprawnioną do kierowania polityką finansową i operacyjną innej jednostki (zależnej) w sposób samodzielny lub przez wyznaczone przez siebie osoby lub jednostki na podstawie umowy zawartej z innymi uprawnionymi do głosu, posiadającymi, na podstawie statutu lub umowy spółki, łącznie z jednostką dominującą, większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym, lub
  - uprawnioną jako udziałowcem do powoływania albo odwoływania większości członków organów zarządzających lub nadzorczych innej jednostki (zależnej), lub
  - będącą udziałowcem jednostki, której członkowie zarządu w poprzednim roku obrotowym, w ciągu bieżącego roku obrotowego i do czasu sporządzenia sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy, stanowią jednocześnie więcej niż połowę składu zarządu tej jednostki (zależnej) lub osoby, które zostały powołane do pełnienia tych funkcji w rezultacie wykonywania przez jednostkę dominującą prawa głosu w organach tej jednostki (zależnej), lub
  - będącą udziałowcem lub współnikiem innej jednostki współzależnej nie będącej spółką handlową i sprawującą współkontrolę nad tą jednostką wspólnie z innymi uprawnionymi do głosu,
- **jednostka zależna** – rozumie się przez to spółkę handlową, która kontrolowana jest przez jednostkę dominującą,
- **jednostka współzależna** – rozumie się przez to spółkę handlową lub inną jednostkę, która jest współkontrolowana przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców lub współników.

¹⁷ Teks jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.

**Przekształcenia
własnościowe¹⁸**

Przekształcenia własnościowe sektora publicznego należą do fundamentalnych zadań transformacji polskiej gospodarki. Podstawowym celem przekształceń własnościowych jest globalna restrukturyzacja gospodarki narodowej poprzez tworzenie efektywnej i dynamicznej struktury gospodarczej mogącej sprostać międzynarodowej konkurencji.

Wykres 1. Prywatyzacja kapitałowa a wpływy z prywatyzacji

Z powyższego wykresu wynika, że w latach 1991–2000 w Polsce osiągnięto wyraźny postęp w procesie przygotowania i realizacji procesów prywatyzacyjnych, co było wynikiem preferowania przez organy założycielskie przede wszystkim jakościowych, a nie ilościowych wyników prywatyzacji. Korzystne zmiany nastąpiły w prywatyzacji pośredniej (kapitałowej) zwłaszcza w zakresie efektywności sprzedaży akcji spółek oraz zabezpieczeniu interesów SP w umowach z inwestorami strategicznymi.

Z ogółu 8 453 przedsiębiorstw państwowych istniejących na dzień 31 grudnia 1990 r. do końca 2002 r. procesami prywatyzacyjnymi objęto 5 450 przedsiębiorstw (65%), w tym 1 527 przedsiębiorstw zostało skomercjalizowanych, 2 128 sprywatyzowano w trybie prywatyzacji bezpośredniej, 1 795 uległo likwidacji z przyczyn ekonomicznych (w przypadku 680 przedsiębiorstw ogłoszono ich upadłość). W wyniku prywatyzacji mienia państwowego zmieniła się znacząco struktura własnościowa gospodarki. Sektor prywatny wytwarza obecnie ok. 60% PKB. W latach 1991-2002 wpływy z prywatyzacji osiągnęły wielkość 73,3 mld zł. Mimo tego, według stanu na dzień

¹⁸ Opracowano na podstawie *Prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w 2001 r.*, GUS Warszawa 2002 r. oraz *Programie prywatyzacji majątku Skarbu Państwa do 2006 r.* przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 18 listopada 2003 r.

31 grudnia 2002 r., w dalszym ciągu 1 387 przedsiębiorstw figurowało w rejestrze przedsiębiorstw państwowych, z tego czynnych było tylko ok. 40%.

**Przekształcenia
mienia
komunalnego^{1.9}**

Potrzeba przekształceń własnościowych w sektorze komunalnym była dostrzegana od początku uruchomienia procesu wdrażania reform systemowych i gospodarczych. Prywatyzacja rynku usług komunalnych – rozumiana jako wybór tych zadań z zakresu gospodarki komunalnej, których powierzenie podmiotom prywatnym nie powoduje zakłóceń w ciągłości świadczenia dóbr i usług zaspokajających zbiorowe potrzeby wspólnoty samorządowej – stanowiła podstawę do kreowania konkurencji na lokalnych rynkach usług. W wielu gminach proces ten należy uznać za zaawansowany. Jednak w większości wypadków jest on niezadowolający. W konsekwencji, procesy przekształceń i prywatyzacji w odniesieniu do podmiotów komunalnych przebiegały zdecydowanie wolniej niż w przypadku przedsiębiorstw państwowych. Jest to związane zarówno z faktem, iż procesy te obejmują oprócz przedsiębiorstw komunalnych i spółek z udziałem gminy, także inne jednostki organizacyjne gmin oraz mienie komunalne nie zorganizowane w formie podmiotów gospodarczych, jak również z tym, że ze względu na konieczność zapewnienia ciągłości świadczenia usług, wymagana jest akceptacja tych procesów przez wspólnoty samorządowe.

Gminy najczęściej realizują szeroko rozumiane zadania z zakresu gospodarki komunalnej w formie zakładów budżetowych (3 025 na koniec 2002 r.), choć obserwowana jest tendencja zmniejszania się ich liczby. Wzrasta natomiast liczba spółek handlowych (z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnych) z udziałem gmin (2 069 w 2002 r. wobec 2 037 w 2001 r.), szczególnie w sferze użyteczności publicznej. W poszczególnych województwach liczba spółek z udziałem kapitału gminnego rozkłada się nierównomiernie. Spółki występują najliczniej w województwach śląskim (350) i wielkopolskim (222), przy czym najwięcej spółek w 2002 r. przybyło w województwie dolnośląskim (15). Najmniejszą aktywność w tworzeniu spółek gminnych wykazuje województwo podlaskie (36 spółek na koniec 2002 r.). Przyrost wartości praw udziałowych gmin odbywa się na kilka sposobów. Gminy zawiązują nowe spółki i obejmują w nich akcje/udziały, przystępują do istniejących już spółek innych podmiotów, a także jako jedyny akcjonariusz/udziałowiec podwyższają kapitały zakładowe w jednoosobowych spółkach pokrywając kapitał poprzez wniesienie do spółki nowych składników mienia komunalnego. Według stanu na koniec 2002 r. funkcjonowało 1 066 jednoosobowych spółek gminnych i 1 003 spółki z częściowym udziałem gmin.

^{1.9} Opracowano na podstawie *Informacji o przekształceniach i prywatyzacji mienia komunalnego (wg stanu na koniec 2001 r. i wg stanu na koniec 2002 r.)*, MSP Warszawa, kwiecień 2003 r. i marzec 2004 r.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. WSKAZYWANIE CELÓW POSZCZEGÓLNYCH PRYWATYZACJI

Na potrzeby niniejszej Informacji przez **Grupę Inwestycyjną** należy rozumieć następujące Spółki:

- „**Wiepofama**” SA, „**Pref-Bud**” Sp. z oo., „**Weldoro**” Sp. z oo. – Spółki nabyte przez panią Elżbietę Błaszczuk;
- „**Montin**” SA, „**Agram**” SA, „**Polfer**” Sp. z oo., „**Kolmex**” SA – Spółki nabyte przez podmioty zależne od pani E. Błaszczuk;
- „**Lubawa**” Sp. z oo. – poręczyciel weksłowy przy sprzedaży „**Kolmex**” SA na rzecz „**Wiepofama**” SA;
- „**PZKB**” SA – poręczyciel weksłowy przy sprzedaży tej Spółki była firma „**Capital Development**” Sp. z oo., tj. spółka zależna od „**Polfer**” SA.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła **podjęcie decyzji komercjalizacyjnych i prywatyzacyjnych bez dostatecznego określenia celu prywatyzacji poszczególnych Spółek Grupy Inwestycyjnej**. W jednostkach objętych badaniem kontrolnym, celem komercjalizacji²⁰ wnioskowanym przez przedsiębiorstwa była – jak wynika z uzasadnień do składanych wniosków – prywatyzacja bądź konwersja wierzytelności (Przedsiębiorstwo Przemysłu Chłodniczego w Lublinie i Przędzalnia Czesankowa im. Hanki Sawickiej „**Weldoro**” w Bielsku-Białej). Składający wyjaśnienia dyrektorzy departamentów MSP zgodnie stwierdzili natomiast, że celem komercjalizacji ww. przedsiębiorstw państwowych była prywatyzacja. W aktach i dokumentach komercjalizacyjnych MSP (MPW), określono zatem ścieżkę prywatyzacyjną (prywatyzacja pośrednia), ale nie podano powodów jej wyboru, tj. nie określono precyzyjnie celu prywatyzacji danego przedsiębiorstwa państwowego. Podobnie, jako cel prywatyzacji pan Piotr Czyżewski - Minister SP i ww. dyrektorzy ogólnikowo podawali: znalezienie inwestora strategicznego, stworzenie Spółce warunków do sprostania wyzwaniom konkurencyjnym, dokapitalizowanie podmiotu gospodarczego, przeprowadzenie restrukturyzacji. Zauważyć należy, że cele te można było osiągnąć np. w drodze prywatyzacji bezpośredniej, która przeznaczona jest dla małych i średnich przedsiębiorstw państwowych. Podobnie jak w przypadku *Grupy Inwestycyjnej*, Rada Miejska Bielska-Białej nieprecyzyjnie określiła cel prywatyzacji „**Aqua**” SA oraz dodatkowo nie dopełniła obowiązku określenia zasad zbywania akcji tej Spółki.

Dotyychczasowe doświadczenia prywatyzacyjne, potwierdzone ustaleniami NIK, jak i jej odpowiedników na świecie²¹, wskazują na istotne zróżnicowanie celów prywatyzacji. Należą do nich:

²⁰ Zgodnie z ustawą z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 118, poz. 561 ze zm.) komercjalizacja może być przeprowadzona w celu: prywatyzacji, innym niż prywatyzacja, konwersji wierzytelności.

²¹ Patrz *Wytyczne INTOSAI w sprawie kontroli prywatyzacji*. Wkładka do *Kontroli Państwowej* Nr 1/98, Warszawa 1998 r.

- maksymalizacja przychodów budżetowych (lub zmniejszenia zadłużenia państwa z tytułu utrzymywania nieefektywnych p.p.),
- utrzymanie poziomu zatrudnienia w określonym okresie,
- zapewnienie dopływu środków na inwestycje w danej branży,
- zmniejszanie ekonomicznych dysproporcji między regionami,
- dążenie do szybkiej sprzedaży przedsiębiorstw, których zarządzaniem państwo sobie nie radzi,
- zapewnienie dopływu nowych technologii w danej branży,
- rozpowszechnianie idei uczestnictwa w rynku kapitałowym.

Zróżnicowane cele prywatyzacji dostrzega również Rząd w corocznych *Kierunkach prywatyzacji*, które stanowią uzasadnienie do projektu ustawy budżetowej. Zgodnie np. z *Kierunkami prywatyzacji na 2002 r.*, podstawowym celem prywatyzacji było stworzenie podstaw dla przyspieszenia rozwoju gospodarczego, restrukturyzacji i modernizacji gospodarki; **celem ekonomicznym** była poprawa konkurencyjności i w rezultacie wzrost efektywności gospodarowania oraz rozwój rynku kapitałowego; **celem społecznym** było kształtowanie warunków stymulujących tworzenie nowych miejsc pracy dających podstawy do poprawy poziomu życia obywateli. Istotne jest przy tym czy Ministrowi Skarbu Państwa przy określaniu celu prywatyzacji jednostkowej udało się uzyskać możliwy do uzasadnienia punkt równowagi, np. pomiędzy prywatyzacją przedsiębiorstwa zgodnie z założonym uprzednio planem z jednej strony a maksymalizacją wyników i minimalizacją kosztów z drugiej. **Za nierzetelne i korupcjogenne natomiast należy uznać prowadzenie poszczególnych prywatyzacji bez sprecyzowanych celów. Utrudnia to ocenę przeprowadzonych działań oraz ułatwia uniknięcie odpowiedzialności osobom winnym nieprawidłowości.**

Grupa Inwestycyjna

Wschodnie Zakłady Przemysłu Lniarskiego powstały na mocy zarządzenia nr 422 *Ministra Przemysłu Lekkiego* z dnia 1 maja 1951 r. Po wielokrotnych zmianach nazw, Przedsiębiorstwo zostało – w dniu 24 kwietnia 1991 r. – przekształcone w jednoosobową spółkę SP pod firmą Zakłady Konfekcji Technicznej „Lubawa” Sp. z oo. W dniu 30 listopada 1995 r. uległa zmianie forma prawna spółki na spółkę akcyjną. Przedsiębiorstwo zostało skomercjalizowane przez MPW w celu prywatyzacji na wspólny wniosek Dyrektora i Rady Pracowniczej. W uzasadnieniu do wniosku podano między innymi, iż „przekształcenie w spółkę kapitałową przyniesie w efekcie w krótkim okresie wymierne korzyści ekonomiczne w postaci zwiększenia sprzedaży i wyniku finansowego spółki, co niewątpliwie zwiększy również wpływy podatków do budżetu państwa.” Przedstawiając ogólne cele MSP w zakresie prywatyzacji Minister Skarbu Państwa pan Piotr Czyżewski nie odniósł się jednak do pytania kontrolerów o cel prywatyzacji „Lubawa” Sp. z oo.

„Montin” SA (obecnie „Montin” SA w likwidacji) wywodzi się z utworzonego w dniu 12 grudnia 1953 r. przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą **Przedsiębiorstwo Instalacji Przemysłowych Budowy Nowej Huty**. W 1971 r. **Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych** zmienił nazwę przedsiębiorstwa na **Nowohuckie Przedsiębiorstwo Instalacji Przemysłowych „Montin” z siedzibą w Krakowie**. Przedsiębiorstwo zostało przekształcone w jednoosobową spółkę SP w dniu 12 lutego 1992 r. pod nazwą „Montin” SA. Pani Elżbieta Niebisz Dyrektor Departamentu Nadzoru Właścicielskiego II MSP w wyjaśnieniach złożonych kontrolerom stwierdziła, że „celem przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego [pn. *Nowohuckie Przedsiębiorstwo Instalacji Przemysłowych „Montin”* – przypis NIK] w spółkę była jego

prywatyzacja”. Pierwotnie, „Montin” SA – *zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów Nr 31 z dnia 3 lutego 1992 r.*²² – został włączony do *Programu Powszechnej Prywatyzacji*. Jednakże, Zarząd Spółki pismem do MPW z dnia 4 marca 1994 r. wyraził chęć rezygnacji z uczestniczenia w *Programie*. Ministerstwo przychyliło się do wniosku Zarządu i dniu 9 marca 1994 r. podjęło decyzję o wyłączeniu przedmiotowej Spółki z listy przedsiębiorstw państwowych/spółek przewidzianych do udziału w *Programie*. Zarząd Spółki opracował w 1995 r. koncepcję restrukturyzacji zawartą w *Założeniach Systemu Organizacji i Zarządzania Spółki Holdingowej „Montin” SA*, która to koncepcja uzyskiwała akceptację Rady Nadzorczej Spółki. Zarząd Spółki analizował cztery warianty prywatyzacji:

- Narodowe Fundusze Inwestycyjne,
- Likwidacja w celu prywatyzacji,
- Prywatyzacja kapitałowa (sprzedaż inwestorowi strategicznemu),
- Prywatyzacja kapitałowa (przez grupę kapitałową utworzoną z pracowników „Montin” SA i inne osoby fizyczne).

Wariant czwarty, zdaniem Zarządu, był jedynym korzystnym sposobem prywatyzacyjnym możliwym do przyjęcia i przeprowadzenia w „Montin” SA, ponieważ uzyskał on 98%-we poparcie pracowników w przeprowadzonym referendum. Odpowiadając na pismo pana Zbigniewa Janowskiego posła na Sejm RP Minister Przekształceń Własnościowych pan Wiesław Kaczmarek wyjaśniał²³, że decyzją Komisji Selekcyjnej MPW „Montin” SA został zakwalifikowany do III tranzytu jednoosobowych spółek SP, które miały zostać prywatyzowane w trybie przetargu publicznego. Ww. informację potwierdziła dyrektor Niebisz w złożonych kontrolerom wyjaśnieniach.

W dniu 31 października 1950 r., na mocy *zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego* zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe pn. **Przedsiębiorstwo Przemysłu Chłodniczego w Lublinie**. Z dniem 20 października 1993 r. pan Adam Cichocki Wojewoda Lubelski ustanowił w przedsiębiorstwie zarząd komisaryczny. Przedsiębiorstwo zostało przekształcone w dniu 18 lutego 1995 r. w jednoosobową spółkę akcyjną SP pod firmą „Agram” Chłodnia Lublin SA w Lublinie. W dniu 20 grudnia 1994 r. pan Zenon Marczuk Zarządca Komisaryczny p.p. „Agram”, w oparciu o postanowienia ugody bankowej z **Bankiem Gospodarki Żywnościowej**, złożył w Ministerstwie Przekształceń Własnościowych wniosek o komercjalizację przedsiębiorstwa. Równoległe Edward Hunek Wojewoda Lubelski przesłał (pismem z dnia 21 grudnia 1994 r.) Ministrowi Przekształceń Własnościowych panu W. Kaczmarkowi opinię organu założycielskiego w sprawie komercjalizacji ww. przedsiębiorstwa. W piśmie tym Wojewoda informował Ministra, że „zamierzony proces zmian własnościowych w P.P. Chłodniczego [...] drogą kapitałową, poprzez utworzenie Spółki Skarbu Państwa [...] w mojej opinii jest uzasadniony i gwarantujący uzyskanie wyższej efektywności ekonomicznej wnioskowanego przedsiębiorstwa”. Pan Krzysztof Jeznach p.o. Dyrektora Departamentu Nadzoru Właścicielskiego I MSP w wyjaśnieniach złożonych kontrolerom stwierdził, że „celem komercjalizacji Przedsiębiorstwa Przemysłu Chłodniczego w Lublinie przeprowadzonej na wspólny wniosek dyrektora przedsiębiorstwa i rady pracowniczej w dniu 18 lutego 1995 r., była prywatyzacja; ówczesny Minister Przekształceń Własnościowych mógł odmówić przekształcenia przedsiębiorstwa w spółkę [...] ze względu na sytuację finansową przedsiębiorstwa lub ważny interes państwa; obie te przesłanki nie miały miejsca”. W latach 1996-1997 pan Józef Kowalczyk Podsekretarz Stanu w MPW i MSP określał ścieżkę prywatyzacji „Agram” SA w nw. pismach kierowanych do Prezesa Zarządu Spółki pana Z. Marczuka:

- z dnia 22 stycznia 1996 r., w którym zaprosił Prezesa na spotkanie konsultacyjne w sprawie kwalifikacji spółek do uruchamianego Programu zbywania w trybie

²² Nie publikowane.

²³ Pismo znak: BM/BL/10/95 z dnia 8 stycznia 1996 r.

przetargu pisemnego akcji/udziałów spółek Skarbu Państwa, w których Skarb Państwa reprezentowany jest przez Ministra Przekształceń Własnościowych,

- z dnia 28 lutego 1997 r., w którym zaprosił Prezesa na spotkanie przedstawicieli zarządów spółek uczestniczących w programie prywatyzacji przetargowej,
- z dnia 20 marca 1997 r., w którym informował Prezesa, że „Agram” SA został zakwalifikowany do XI transzy spółek, których akcje lub udziały zostaną zbyte w trybie publicznego przetargu publicznego.

W wyjaśnieniach z 21 kwietnia 2003 r. dyrektor K. Jeznach stwierdził, że „celem prywatyzacji było stworzenie Spółce warunków do sprostania wyzwaniom konkurencyjnym, poprzez zobowiązanie inwestora do podwyższenia kapitału zakładowego i rozwoju kanałów dystrybucji”.

Zakład Materiałów Magnetycznych powstał w dniu 2 marca 1956 r. na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu Motoryzacyjnego, a w 1958 r. ustanowiono dla niego nazwę i znak firmowy – „Polfer”. W 1965 r. na podstawie decyzji Ministra Przemysłu Maszynowego z dnia 8 września 1965 r. powołano oddział w Woźnikach, a w 1971 r. oddział w Skierniewicach. W 1975 r. „Polfer” wraz z oddziałami został włączony do **Kombinatu Produkcyjno-Naukowego „Unitra-Elpol”**. W 1981 r. po rozwiązaniu Kombinatu powstało samodzielne przedsiębiorstwo państwowe wraz z oddziałami w Skierniewicach i Woźnikach. W 1989 r. „Polfer” wniósł mienie oddziału w Skierniewicach do spółki zawiązanej z **Warszawskimi Zakładami Telewizyjnymi**. Przedsiębiorstwo zostało przekształcone w jednoosobową spółkę SP w dniu 15 listopada 1991 r. pod nazwą „Polfer” Sp. z oo. W dniu 16 grudnia 1997 r. forma prawna Spółki została zmieniona na „Polfer” SA. W wyjaśnieniach złożonych kontrolerom dyrektor K. Jeznach stwierdził, że decyzja MPW o komercjalizacji została podjęta na wniosek Dyrektora i Rady Pracowniczej Przedsiębiorstwa. W uzasadnieniu wniosku podano między innymi, iż „zagraniczni kontrahenci [...] warunkują nawiązanie ścisłej współpracy w zakresie produkcji, dystrybucji i wspólnych inwestycji zmianą statusu prawnego przedsiębiorstwa”. W dniu 2 sierpnia 1996 r. Podsekretarz Stanu w MSP pan J. Kowalczyk poinformował Prezesa Zarządu „Polfer” Sp. z oo. o zakwalifikowaniu Spółki do IV transzy spółek, których akcje/udziały zostaną przeznaczone do sprzedaży w trybie publicznego przetargu pisemnego. W wyjaśnieniach z 25 kwietnia 2003 r. dyrektor K. Jeznach potwierdził, że zamiarem MPW była prywatyzacja Spółki drogą kapitałową.

„Wiepofama” SA w Poznaniu powstała w dniu 2 kwietnia 1992 r. z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego: **Fabryki Obrabiarek Specjalnych „Ponar-Wiepofama” w Poznaniu** (następca prawny **Wielkopolskiej Fabryki Urządzeń Mechanicznych w Poznaniu**, utworzonej zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 15 września 1948 r.). Przekształcenie Fabryki Obrabiarek Specjalnych „Ponar-Wiepofama” w Poznaniu nastąpiło na wniosek Dyrektora Przedsiębiorstwa i Rady Pracowniczej. W uzasadnieniu wniosku podano między innymi, że z uwagi na wielkość posiadanego majątku i związane z tym opłaty *leasingowe* Przedsiębiorstwo nie kwalifikowało się do prywatyzacji w drodze *leasingu* pracowniczego, ponadto z uwagi na charakter produkcji, wyposażenie techniczne i lokalizację nie można było podzielić Przedsiębiorstwa i prywatyzować jego części jako samodzielnych przedsiębiorstw. Załoga w referendum przeprowadzonym przed komercjalizacją opowiedziała się za prywatyzacją całej firmy drogą kapitałową. Według wyjaśnień dyrektora K. Jeznacha z dnia 21 kwietnia 2003 r. „Fabryka Obrabiarek Specjalnych «Ponar-Wiepofama» w Poznaniu przekształcona została w jednoosobową spółkę SP w celu prywatyzacji”. W latach 1995-1996 Podsekretarz Stanu w MPW pan J. Kowalczyk określał ścieżkę prywatyzacji Spółki w n.w. pismach kierowanych do pana Jerzego Lengowskiego Prezesa Zarządu „Wiepofama” SA:

- z dnia 26 września 1995 r., w którym zaprosił Prezesa na spotkanie konsultacyjne dotyczące kwalifikacji spółek do uruchamianego Programu zbywania w trybie przetargu pisemnego akcji/udziałów spółek Skarbu Państwa, w których Skarb Państwa reprezentowany jest przez Ministra Przekształceń Własnościowych,

- z dnia 3 stycznia 1996 r., w którym prosił Spółkę m.in. o podjęcie czynności zmierzających do zbadania przez biegłego rewidenta sprawozdań finansowych „Wiepofama” SA oraz sporządzenie raportu z badania bilansu za 1995 r. (w związku z wstępną kwalifikacją Spółki do prywatyzacji w trybie publicznego przetargu pisemnego),
- z dnia 18 czerwca 1996 r., w którym informował, że „Wiepofama” SA została zakwalifikowana do II tranzytu spółek, których akcje/udziały zostaną zbyte w trybie publicznego przetargu publicznego.

W odpowiedzi z dnia 16 czerwca 2003 r. o cel prywatyzacji „Wiepofama” SA Minister SP pan P. Czyżewski powołał się na dokument pn. *Wstępna analiza dokumentów dotyczących prywatyzacji w drodze przetargowej sprzedaży JSSP*, opracowany przez **Departament Prywatyzacji Małych i Średnich Przedsiębiorstw MSP**. Według ww. dokumentu celem prywatyzacji miałyby być rozwój Spółki poprzez wprowadzenie nowych technologii, nowego wyrobu do utylizacji odpadów, znalezienie inwestora strategicznego, przeprowadzenie restrukturyzacji zakładu w celu doprowadzenia go do standardów światowych.

W dniu 1 stycznia 1967 r. zarządzeniem nr 204 Ministra Budownictwa i Przemysłu *Materialów Budowlanych* utworzone zostało **Olsztyńskie Przedsiębiorstwo Produkcji Pomocniczej Budownictwa z siedzibą w Olsztynie**. Przedsiębiorstwo w dniu 17 lutego 1989 r. zmieniło nazwę na **Przedsiębiorstwo Produkcji Elementów Budowlanych „Pref-Bud”**. W dniu 7 marca 1991 r. Przedsiębiorstwo przekształcone zostało w jednoosobową spółkę akcyjną SP pod firmą **Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowe i Handlowe „Pref-Bud” SA**. W dniu 23 sierpnia 1994 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy przekształciło status prawny Spółki z „akcyjnej” na „z ograniczoną odpowiedzialnością”. Dyrektor E. Niebisz, w dniu 18 kwietnia 2003 r., wyjaśniała kontrolerom, że „w zasobach archiwalnych brak jest dokumentów pozwalających jednoznacznie stwierdzić na czyj wniosek zostało dokonane przekształcenie przedsiębiorstwa w spółkę [...] celem przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę była jego prywatyzacja”. MSP nie potrafi obecnie określić celu prywatyzacji „Pref-Bud” Sp. z oo. W złożonych kontrolerom wyjaśnieniach z dnia 16 czerwca 2003 r. Minister SP pan P. Czyżewski również nie wskazał tego celu.

Pińczowskie Zakłady Kamienia Budowlanego SA wywodzą się z powstałego w 1953 r. przedsiębiorstwa państwowego – „Pińczowskie Zakłady Kamienia Budowlanego”. Od 1 lipca 1972 r. Przedsiębiorstwo weszło w skład **Kombinatu Kamienia Budowlanego „Kambud” w Krakowie**. Z dniem 1 stycznia 1990 r., zarządzeniem nr 478/Org/89 Ministra Przemysłu, utworzono powtórnie samodzielne przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „Pińczowskie Zakłady Kamienia Budowlanego w Pińczowie”. W związku z pogarszającymi się wynikami finansowymi Wojewoda Kielecki ustanowił w Przedsiębiorstwie zarząd komisaryczny na okres od 2 listopada 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. Akt komercjalizacji Przedsiębiorstwa podpisany został w dniu 21 października 1998 r. w wyniku czego powstały Pińczowskie Zakłady Kamienia Budowlanego SA z siedzibą w Pińczowie. Zarządca Komisaryczny prowadzący postępowanie naprawcze Przedsiębiorstwa skierował w dniu 17 sierpnia 1998 r. wniosek do Ministra Skarbu Państwa o dokonanie komercjalizacji przedsiębiorstwa w celu prywatyzacji. W imieniu SP akt komercjalizacji podpisał Minister Skarbu Państwa pan Emil Wąsacz. Według wyjaśnień dyrektor Niebisz z dnia 18 kwietnia 2003 r. „celem komercjalizacji była prywatyzacja”. W odpowiedzi z dnia 16 czerwca 2003 r. o cel prywatyzacji „PZKB” SA Minister SP pan P. Czyżewski powołał się na dokument pn. *Informacja o Spółce*, opracowany przez firmę konsultingową **„Demos” Sp. z oo. z Lublina**. Według ww. dokumentu celem prywatyzacji „PZKB” SA miałyby być pozyskanie inwestora i przeprowadzenie restrukturyzacji działalności polegającej na sprzedaży zbędnego majątku, uruchomieniu produkcji nowych wyrobów, poniesieniu znacznych nakładów na modernizację technologii.

W dniu 9 grudnia 1950 r. zarządzeniem Ministra Przemysłu Lekkiego utworzone zostały **Zakłady Przemysłu Wełnianego im. Hanki Sawickiej w Bielsku-Białej**. Z dniem 21 września 1970 r., decyzją Ministra Przemysłu Lekkiego zmieniono nazwę przedsiębiorstwa na **Przędzalnia Czesankowa im. Hanki Sawickiej „Weldoro” w Bielsku-Białej**. Przedsiębiorstwo zostało w dniu 21 lipca 1999 r. przekształcone w Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą Przędzalnia Czesankowa „Weldoro” Sp. z oo. W zasobach archiwalnych MSP brak było dokumentacji pozwalającej stwierdzić na czyj wniosek dokonano przekształcenia Przedsiębiorstwa w Spółkę. Według wyjaśnień dyrektora K. Jeznacha z dnia 21 kwietnia 2003 r. „Przędzalnia Czesankowa im. Hanki Sawickiej w Bielsku-Białej została skomercjalizowana w celu prywatyzacji; zakupem udziałów w skomercjalizowanej spółce była zainteresowana angielska spółka «Bulmer&Lump Group» oraz Fabryka Wyrobów Wełnianych «Poltops» Żagań, której zamiarem było objęcie udziałów poprzez konwersję wierzytelności”. Według dalszych wyjaśnień dyrektora Jeznacha „celem prywatyzacji «Weldoro» Sp. z oo., wobec chęci zainwestowania środków finansowych przez spółkę angielską, było dokapitalizowanie podmiotu gospodarczego i nie dopuszczenie do jego upadku”.

Spółka akcyjna „Kolmex” powstała w dniu 28 grudnia 1995 r. na bazie utworzonego w dniu 8 lutego 1983 r. Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego „Kolmex” Sp. z oo. (spółki z 51% udziałem Skarbu Państwa i 49% udziałem innych przedsiębiorstw państwowych). W 1993 r., **Prawno-Ekonomiczny Zespół Konsultacyjny „Profit” Sp. z oo.** na zlecenie Spółki opracował raport pn. *Strategia i technika prywatyzacji „Kolmex” Sp z o.o.* Raport zakładał przeniesienie działalności handlowej PHZ „Kolmex” Sp. z oo. do utworzonej w tym celu spółki z udziałem pracowników pod firmą **„Kolmex Trading”**. Następnym etapem, miała być prywatyzacja nowoutworzonej spółki z jednoczesnym pozostawieniem nieruchomości (gruntu wraz z budynkiem) w strukturach nie sprywatyzowanego PHZ „Kolmex” Sp. z oo. W 1996 r., na zlecenie **Ministerstwa Współpracy Gospodarczej z Zagranicą** firma **„EVIP International” Sp. z oo.** sporządziła raport, który zakładał prywatyzację polegającą na podwyższeniu kapitału akcyjnego „Kolmex” SA poprzez emisję akcji skierowaną do inwestora zewnętrznego i pracowników, a w kolejnym etapie zbycie akcji będących w posiadaniu Skarbu Państwa. Pani Alicja Kornasiewicz Sekretarz Stanu w MSP zdecydowała jednakże w dniu 24 kwietnia 1998 r. o prywatyzacji „Kolmex” SA poprzez sprzedaż jego akcji w drodze zaproszenia do rokowań. Podjęcie decyzji o sprzedaży akcji „Kolmex” SA nie zostało uzasadnione; Ministerstwo nie określiło ani celu prywatyzacji, ani spodziewanych korzyści dla Skarbu Państwa i dla Spółki z wyboru takiego sposobu prywatyzacji.

„Aqua”

W dniu 12 marca 1990 r. Gmina Bielsko-Biała, 26 przedsiębiorstw państwowych oraz 9 osób fizycznych zawiązało spółkę akcyjną Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne „Aqua” (nazwa firmy uległa zmianie 24 maja 1991 r. na Przedsiębiorstwo Komunalne „Aqua” SA, a następnie 30 czerwca 1998 r. na „Aqua” SA). W Spółce 52,6% udziałów objął samorząd, 46,4% przedsiębiorstwa, a 1% osoby fizyczne. W celu ustanowienia na terenie miasta (gminy) Bielsko-Biała jednolitego systemu organizacyjno-finansowego gospodarki wodno-ściekowej w zakresie inwestowania i eksploatacji realizowanego przez Przedsiębiorstwo „Aqua” S.A. Rada Miejska 12 grudnia 1991 r. podjęła uchwałę, w której upoważniła Zarząd Miasta do wniesienia do Spółki aportu w postaci skomunalizowanego mienia wodno-kanalizacyjnego miasta w zamian za jej akcje. Następnie, w dniu 28 kwietnia 1998 r. Rada Miejska podjęła *de facto* jednozdaniową uchwałę, w której powierzyła Zarządowi Miasta „zbycie pakietu akcji Gminy Bielsko-Biała w spółce Przedsiębiorstwo Komunalne „Aqua” SA w takiej liczbie, aby zachować 51% udział Gminy w kapitale akcyjnym tej Spółki”. Według stanu na 15 listopada 1999 r., udział Gminy w kapitale akcyjnym Spółki wynosił 77,49%. Zdaniem NIK, konsekwencją niejasnych i lakonicznych uchwał Rady Miejskiej było, nie wskazanie

przez większościowego akcjonariusza – jakim była Gmina – celu prywatyzacji „Aqua” SA.

Nadmienić jednocześnie należy, że Rada Miejska nie określiła Zarządowi, zgodnie z art. 18, ust. 2, pkt 9, lit. g *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym*²⁴, zasad zbywania akcji „Aqua” SA.

3.2.2. WYBÓR DORADCÓW PRYWATYZACYJNYCH

Postępowania w sprawie wyboru doradców prywatyzacyjnych na wykonanie analiz przedprywatyzacyjnych oraz finansowania tych analiz, w zakresie skontrolowanym przez NIK, zostały zrealizowane w sposób prawidłowy. Zastrzeżenia Izby budzi natomiast **przyjęcie przez zespoły ds. odbioru analiz przedprywatyzacyjnych wycen nieruchomości „Wiepofama” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo. oraz „Weldoro” p.p., które zostały wykonane przez osoby nie posiadające uprawnień rzeczoznawcy majątkowego**, co z kolei nie gwarantowało rzetelności sporządzenia tych wycen. Brak w składach ekspertów uprawnionych rzeczoznawców majątkowych skutkowało nierzetelnymi, nieodpowiadającymi stanowi rzeczywistemu wycenami wartości prywatyzowanych podmiotów, co zostało opisane w następnym punkcie *Informacji*.

Grupa Inwestycyjna

W ocenie NIK, działania MPW (MSP) i Agencji Prywatyzacji w zakresie:

- wszczynania postępowania w sprawie wyboru doradców prywatyzacyjnych na wykonanie analizy stanu prawnego, analizy ekonomiczno-finansowej, wyceny wartości i „informacji o spółkach”,
- wyboru trybu składania ofert na wykonanie ww. analiz,
- prowadzenia postępowań komisji przetargowych powołanych do oceny zgłoszonych ofert,
- wyboru finalnego doradcy,
- określania postanowień umów na wykonanie ww. analiz

były – od strony formalnej – zgodne z *rozporządzeniem w sprawie sposobu przeprowadzania analiz prawnych i ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstwa spółki, ich finansowania oraz kwalifikacji wymaganych od osób dokonujących analiz*²⁵ oraz *rozporządzeniem w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy*. Zestawienie umów o sporządzenie analiz przedprywatyzacyjnych wraz z wysokością wynagrodzenia doradców przedstawiono poniżej.

Tabela 1. *Umowy o sporządzenie analiz przedprywatyzacyjnych*

Spółka	Data umowy	Strony umowy		Wynagrodzenie	Płatnik
„Lubawa”	8 maja 1992 r.	NMB „Bank France” SA	MPW	51 531 zł	MPW
„Montin”	30 kwietnia 1996 r.	BAA Sp. z oo.	MPW	35 000 zł	MPW

²⁴ Obecnie *ustawa o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.).

²⁵ *Rozporządzenie Ministra Przekształceń Własnościowych z dnia 20 listopada 1990 r. w sprawie sposobu przeprowadzania analiz prawnych i ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstwa spółki, ich finansowania oraz kwalifikacji wymaganych od osób dokonujących analiz* (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 10); Uchylene z dniem 9 lipca 1997 r.

Spółka	Data umowy	Strony umowy	Wynagrodzenie	Płatnik	
„Agram”	19 listopada 1996 r.	BAA Sp. z oo.	MSP	38 000 zł	Spółka
„Polfer”	6 maja 1996 r.	Biuro Consultingu „Petex” Sp. z oo.	MPW	29 280 zł	Spółka
„Wiepofama”	28 lutego 1996 r.	Towarzystwo Doradztwa Inwestycyjnego Sp. z oo.	MPW	35 380 zł	MSP
	7 lipca 1998 r.	„WIL” Consulting Sp. z oo.	AP	10 000 zł	Spółka
„Pref-Bud”	10 grudnia 1996 r.	„Doradca Consultants” Sp. z oo.	MSP	22 000 zł	MSP
	4 stycznia 1999 r.	„Polsteam” Consulting Sp. z oo.	AP	14 640 zł	Spółka
„Kolmex”	7 maja 1999 r.	„Evip International” Sp. z oo.	MSP	24 400 zł	Spółka
„PZKB”	27 stycznia 2000 r.	„Demos” Sp. z oo.	AP	29 280 zł	Spółka
„Weldoro”	26 marca 1999 r.	„Central Europe Trust”	FPW	b.d.	Phare

Za opracowanie analiz przedprywatyzacyjnych dla ww. podmiotów (oprócz przedsiębiorstwa państwowego „Weldoro”) doradcy otrzymali wynagrodzenie w łącznej kwocie 289 511 zł, w tym 143 911 zł zapłaciło MPW (MSP) a 145 600 zł prywatyzowane podmioty.

Wycen (w tym nieruchomości) „Wiepofama” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo. i „Weldoro” p.p. dokonały osoby, które – zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi kontrolerom przez pana Henryka Jędrzejewskiego p.o. Dyrektora Departamentu Regulacji Rynku Nieruchomości Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast – nie figurowały w Centralnym Rejestrze Rzeczoznawców Majątkowych, co oznacza, że „nie posiadały uprawnień rzeczoznawcy majątkowego”. Tym samym, w ocenie NIK, nie dysponowały legitymacją prawną do dokonywania powyższych wycen. Ustawodawca określił bowiem kto ma prawo wyceniać nieruchomości, a także określił zasady tej wyceny w *ustawie o gospodarce nieruchomościami*²⁶. Zgodnie z art. 7 tej ustawy, „jeżeli istnieje potrzeba określenia wartości nieruchomości, wartość tę określają rzeczoznawcy majątkowi.” Rzeczoznawcą majątkowym jest osoba fizyczna posiadająca uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości (art. 174, ust. 2), nadane przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast (art. 191, ust. 1). Mimo tego ww. wyceny zostały przyjęte i zaakceptowane przez zespoły ds. odbioru analiz przedprywatyzacyjnych AP i MSP. Najwyższa Izba Kontroli częściowo podziela pogląd Ministra SP prezentowany w wyjaśnieniach z dnia 16 czerwca 2003 r., że „wycen przedsiębiorstwa nie dokonują rzeczoznawcy majątkowi, lecz eksperci, którzy w swojej pracy mogą i powinni wykorzystywać ekspertyzy oraz wiedzę także innych specjalistów, jak właśnie rzeczoznawców majątkowych”. W ocenie jednak NIK, skoro zadaniem grupy ekspertów jest prawidłowe dokonanie wyceny prywatyzowanego podmiotu to w skład tej grup nie tylko może, ale musi wchodzić uprawniony rzeczoznawca majątkowy, bowiem – jak zauważył Minister SP pan P. Czyżewski – „na wycenę przedsiębiorstwa jako całości [...] często znaczący wpływ ma wycena posiadanych przez spółkę nieruchomości”.

²⁶ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz. 741 ze zm.). Weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.

3.2.3. SPORZĄDZENIE WYCEN WARTOŚCI SPÓŁEK

Wyceny wartości Spółek z *Grupy Inwestycyjnej*²⁷ („Montin” SA, „Agram” SA, „Polfer” Sp. z oo., „Wiepofama” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo., „PZKB” SA, i „Kolmex” SA) były nierzetelne, ponieważ do ich sporządzenia przyjęto nieprawidłowe założenia, w wyniku których wartość tych spółek została zaniżona, według NIK, o co najmniej 55 865 tys. zł. Oszacowanie wartości prywatyzowanego podmiotu stanowi podstawę do określenia ceny akcji albo wartości przedsiębiorstwa państwowego. Prawidłowe, w związku z tym, sporządzenie wyceny przedsiębiorstwa determinuje wielkość przychodów budżetowych osiągniętych z jego prywatyzacji. Dla oceny poprawności wycen podmiotów będących przedmiotem kontroli, została powołana przez NIK biegła (profesor zwyczajny Uniwersytetu Łódzkiego) z dziedziny wyceny nieruchomości. W przedstawionych opiniach, biegła odniosła się do wyboru metod, przyjętych założeń metodologicznych i ich wpływu na wyniki szacunków. W oparciu o te opinie Izba dokonała weryfikacji wyników ww. wycen o elementy niewłaściwie w nich ujęte a dające się skwantyfikować. W wyjaśnieniach złożonych kontrolerom w dniu 16 czerwca 2003 r. Minister SP pan P. Czyżewski stwierdził, że wycena wartości przedsiębiorstwa „stanowi jedynie narzędzie pomocnicze dla stron negocjujących umowę sprzedaży akcji/udziałów [...] cena ma charakter wynikowy, jej ustalenie może nastąpić wyłącznie w toku negocjacji”. Izba zauważa, że wycena wartości przedsiębiorstwa jest jednym z najistotniejszych elementów w procesie prywatyzacji i stanowi podstawę do określenia ceny akcji albo wartości przedsiębiorstwa państwowego, co wynika wprost z brzmienia § 5 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy.

Grupa Inwestycyjna

Oszacowana²⁸ przez **Business Analysts and Advisers Ltd Sp. z oo.** z siedzibą w Warszawie wartość „Montin” SA wynosiła na dzień 31 marca 1996 r.: metodą dochodową – 2 997 tys. zł oraz metodą skorygowanych aktywów netto – 9 707 tys. zł. Rekomendowaną wartość określono w przedziale 3 668 tys. zł÷5 010 tys. zł jako wynik zastosowania systemu wag dla każdej z metod wyceny. W strukturze aktywów, wynoszących 21 500 tys. zł dominujące znaczenie miały budynki i budowle, których wartość księgowa netto wynosiła odpowiednio 8 621 tys. zł i 2 424 tys. zł. BAA Sp. z oo. przy wycenie ich wartości „wyłączyła” obiekty o charakterze produkcyjnym i socjalnym pomniejszając wartość budynków o 3 473 tys. zł i budowli o 800 tys. zł, tj. łącznie o 4 273 tys. zł. W ocenie BAA Sp. z oo. były to obiekty zbędne z punktu widzenia funkcjonowania Spółki. Następnie wartość tych środków trwałych arbitralnie skorygowano wskaźnikiem 0,7 dla budynków i 0,9 dla budowli. Przyjęte zasady wyceny spowodowały obniżenie wartości budynków i budowli z 11 045 tys. zł (wartość księgowa netto) do 5 066 tys. zł (wartość skorygowana), tj. o 5 979 tys. zł (o 54,1%). Ponadto w wycenie nieuwzględniono prawa wieczystego użytkowania gruntów położonych w Rabce i część gruntów położonych w Krakowie o łącznej powierzchni 30 118 m², które to nieruchomości – jak zapisano w *Wycenie wartości „Montin” S.A – Zarząd Spółki*

²⁷ Ten punkt *Informacji* nie uwzględnia „Lubawa” Sp. z oo. bowiem MSP nie posiadało wyceny tej Spółki.

²⁸ *Wycena wartości „Montin” SA z siedzibą w Krakowie.* „BAA” Sp. z oo., czerwiec 1996 r.

„uważał za zbędne i będzie czynił starania zmierzające do zbycia prawa do tych gruntów.” Wartość prawa użytkowania wieczystego wszystkich gruntów, wyliczona przy zastosowaniu identycznej, jak w *Wycenie*, metody (tj. cena gruntu – 15 zł/m², współczynnik korygujący wartość prawa użytkowania wieczystego – 0,07, skumulowane dla 99 lat wskaźniki przy stopie 10% dyskonta – 9,967) powinna zostać, zdaniem Izby, zwiększona do kwoty 1 343 tys. zł, tj. o 324 tys. zł. Zdaniem biegłej „wartość budynków i budowli a także prawa użytkowania wieczystego gruntu [...] została zaniżona, co wpłynęło na obniżenie wartości przedsiębiorstwa metodą skorygowanych aktywów netto; rekomendowany przedział wartości przedsiębiorstwa Autorzy wyznaczyli jako wynik szacunku z dwóch metod; ponieważ wartość dochodowa jest dużo niższa niż wartość skorygowanych aktywów netto, rekomendowana wartość powinna być zbliżona do wyceny metodą aktywów netto; wątpliwości moje budzi system zastosowanych wag i ich poziom”. Zatem wartość budynków i budowli, a także prawa użytkowania wieczystego gruntu, z powodu błędnie przyjętych założeń i nie uwzględnienia metodyki wyceny nieruchomości została zaniżona łącznie o 6 303 tys. zł, co miało wpływ na zaniżenie wartości „Montin” SA, którą NIK szacuje na 16 010 tys. zł.

Tabela 2. Wycena „Montin” SA (w tys. zł.)

Aktywa	21 500
Aktywa netto (wg BAA Sp. z oo.)	17 023
Skorygowane aktywa netto (wg BAA Sp. z oo.)	9 707
Wartość „Montin” SA (wg BAA Sp. z oo.)	3 668÷5 010
Skorygowane aktywa netto (wg NIK)	16 010
Wartość „Montin” SA (wg NIK)	16 010

Wartość Przedsiębiorstwa Przemysłu Chłodniczego SA w Lublinie na dzień 30 września 1996 r., oszacowana przez BAA Sp. z oo.²⁹, wynosiła: metodą skorygowanych aktywów netto – 10 832 tys. zł, a metodą dochodową zawierała się w przedziale 4 159 tys. zł÷5 661 tys. zł. Rekomendowana wartość spółki zawierała się w przedziale 5 502 tys. zł÷7 279 tys. zł, powstałym w wyniku zastosowania systemu wag dla każdej z metod wyceny (0,9÷0,6 dla metody dochodowej i 0,1÷0,4 dla metody skorygowanych aktywów netto). W strukturze aktywów, wynoszących 27 198 tys. zł dominujące znaczenie miały budynki i budowle, których wartość księgowa netto wynosiła odpowiednio 5 040 tys. zł i 4 029 tys. zł. Wycena wartości skorygowanych aktywów netto została jednakże wykonana nieprawidłowo. Założeniem metody skorygowanych aktywów netto jest urealnienie aktywów i pasywów do ich wartości rynkowej. Autorzy *Wyceny* nie dostosowali się jednak do wymogów tej metody. Skorygowaną wartość aktywów wyznaczyli bowiem poprzez korektę wartości księgowej środków trwałych posługując się wskaźnikami zużycia poszczególnych wskaźników majątkowych. I tak przede wszystkim:

- wartość księgową netto budynków, w wyniku korekty o stan zużycia, zmniejszono z 5 040 tys. zł do 3 294 tys. zł, tj. o 1 746 tys. zł,
- wartość budowli pomniejszono o wskaźnik zużycia technicznego z 4 029 tys. zł do 2 381 tys. zł, tj. o 1 648 tys. zł,
- wartość maszyn i urządzeń technicznych natomiast skorygowano o stopień ich zużycia technicznego z 2 682 tys. zł do 1 775 tys. zł, tj. o 907 tys. zł.

Po korektach łączna wartość księgowa netto środków trwałych wyniosła 7 762 tys. zł, tj. 4 647 tys. zł mniej w stosunku do ich wartości księgowej netto. Zdaniem biegłej „zużycie budynków i budowli jak również maszyn, urządzeń czy środków transportowych nie można uznać za właściwą metodę rynkowych szacunków; przyjęta metoda korekty poprzez pomniejszenie wartości księgowej o wartość przypadającą na zużycie składników ewidentnie wypaczyła wynik wyceny”. NIK – w oparciu o opinię biegłej – uważa, iż w związku z relatywnie niską wartością wyliczoną metodą

²⁹ *Wycena Przedsiębiorstwa Przemysłu Chłodniczego SA z siedzibą w Lublinie*. Business Analysts and Advisers Ltd Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie, 1997 r.

dochodową, wartość Spółki powinna oscylować wokół wartości wyliczonej przez BAA Sp. z oo. metodą skorygowanych aktywów netto powiększoną o wartość dokonanych korekt.

Tabela 3. Wycena „Agram” SA (w tys. zł)

Aktywa	27 198
Aktywa netto (wg BAA Sp. z oo.)	12 073
Skorygowane aktywa netto (wg BAA Sp. z oo.)	10 832
Wartość „Agram” SA (wg BAA Sp. z oo.)	5 502÷7 279
Skorygowane aktywa netto (wg NIK)	15 479
Wartość „Agram” SA (wg NIK)	15 479

Określona w *Wycenie*³⁰ wykonanej przez **Biuro Consultingu „Petex” Sp. z oo.** na dzień 31 marca 1996 r. wartość „Polfer” Sp. z oo. według wyceny skorygowanych aktywów netto wyniosła 21 289 tys. zł, a wartość według metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych zawierała się w przedziale 7 813 tys. zł÷15 355 tys. zł. Rekomendowany przedział cenowy, wyznaczony na podstawie wyceny metodą dochodową, wynosił 8 256 tys. zł÷10 820 tys. zł. Wycena metodą skorygowanych aktywów netto wykonana została jednak niezgodnie z zasadami wyceny, ponieważ podstawowe pozycje aktywów – budynki i budowle (stanowiące ponad 53% wartości aktywów) zostały arbitralnie skorygowane wskaźnikiem urynkowienia 1,2 z 9 652,3 tys. zł do 11 582,7 tys. zł. Podczas gdy, zdaniem biegłej, „przy wycenie wartości budynków i budowli przedmiotem wyceny powinna być cała nieruchomości jako nieruchomości budynkowa, przy zastosowaniu podejścia porównawczego lub dochodowego; biorąc pod uwagę charakter nieruchomości – nieruchomości przemysłowe i biurowe, powinno to być podejście dochodowe; wartość budynków i budowli powinna zostać określona jako różnica pomiędzy wartością nieruchomości a wartością prawa użytkowania wieczystego gruntu; przy wycenie jednego i drugiego składnika Autorzy wyceny nie zastosowali takiej metodyki”. Przy wycenie prawa wieczystego użytkowania nieprawidłowo przyjęto jego wartość na poziomie pierwszej wpłaty z tytułu nabycia tego prawa, natomiast zgodnie z metodyką wyceny powinno być zastosowane podejście porównawcze. W przypadku natomiast zastosowanej metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych biegła stwierdziła, że „przyjęcie bardzo wysokiego poziomu kosztów, brak analizy zasadności ich wysokości a także struktury, nie uwzględnienie wpływu zmiany poziomu i struktury kosztów wraz ze wzrostem wartości sprzedaży sugeruje, że strumień dochodów powinien być wyższy, a zatem wyższa – przy danej stopie dyskontowej – byłaby wartość przedsiębiorstwa”. Podzielając stanowisko biegłej, że „w wypadku tej *Wyceny* (pomijając popełnione błędy) wskazana wartość powinna być na poziomie wyniku metody skorygowanej wartości aktywów netto”, zdaniem NIK, wartość „Polfer” Sp. z oo. powinna zostać oszacowana na poziomie 21 289 tys. zł, tj. o 10 469 tys. zł powyżej górnej wartości Spółki rekomendowanej przez Biuro Consultingu „Petex” Sp. z oo.

Tabela 4. Wycena „Polfer” Sp. z oo. (w tys. zł)

Aktywa	18 188
Aktywa netto (wg „Petex” Sp. z oo.)	14 833
Skorygowane aktywa netto (wg „Petex” Sp. z oo.)*	21 289
Wartość „Polfer” Sp. z oo. (wg „Petex” Sp. z oo.)	8 256÷10 820
Wartość „Polfer” Sp. z oo. (wg NIK)	21 289

* – skorygowana wartość „Polfer” Sp. z oo. z uwzględnieniem zmiany wartości udziałów „Ferpól” Sp. z oo.

Oszacowana³¹ przez firmę doradczą „**WIL**” Consulting Sp. z oo. metodami: dochodową i skorygowanych aktywów netto, wartość spółki „Wiepofama” SA według stanu na dzień 30 czerwca 1998 r. wynosiła, odpowiednio: 1 583 tys. zł i 19 925 tys. zł. Jako

³⁰ Wycena wartości „Polfer” Sp. z oo. Biuro Consultingu „Petex” Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie, 1996 r.

³¹ Oszacowanie wartości przedsiębiorstwa „Wiepofama” SA. „WIL” Consulting Sp. z oo. z siedzibą w Poznaniu, 1998 r.

rekomendowaną wartość Spółki Doradca podał 16 257 tys. zł, ponieważ podstawowym składnikiem aktywów „Wiepofama” SA generującym w sposób istotny jej wartość rynkową było prawo wieczystego użytkowania gruntów, którego skorygowana wartość księgowa netto na dzień wyceny wynosiła łącznie 14 003 tys. zł. Zdaniem biegłej, zastosowana procedura wyceny prawa użytkowania wieczystego gruntu jak i budynków oraz budowli była nieprawidłowa. W metodzie skorygowanych aktywów netto przyjęto (skorygowano) bowiem wartość majątku trwałego na poziomie jego wartości księgowej wynoszącej na dzień 30 czerwca 1998 r. 7 495 350 zł, argumentując iż środki trwałe (na dzień wyceny stanowiły one 97% wartości majątku trwałego) zostały przeszacowane w 1995 r. metodą cen rynkowych. Z uwagi na znaczną różnicę czasową wartości księgowe środków trwałych nie odwzorowywały w chwili wyceny warunków rynkowych. Ponadto łączna wartość prawa wieczystego użytkowania gruntów została określona bardzo arbitralnie – jako 90% łącznej wartości prawa własności gruntów, przy czym podstawą wyznaczenia rynkowej wartości gruntów była informacja o cenie 1 m² gruntu, uzyskana w Urzędzie Rejonowym w Poznaniu, a nie ceny uzyskane w obrocie prawem wieczystego użytkowania gruntu, zebrane w wyniku analizy rynku lokalnego. NIK podziela zdanie biegłej, iż rekomendowana wartość przedsiębiorstwa „Wiepofama” SA powinna oscylować wokół wyniku metody skorygowanych aktywów netto, z uwagi na to, że dominujące znaczenie dla rynku wyceny miały dwa składniki: wartość rynkowa prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz wartość budynków i budowli. Potwierdzeniem powyższej tezy jest fakt, iż skoro wartość aktywów netto wynosiła 5 999 199 zł a wartość (nie wykazywana w księgach Spółki) prawa użytkowania wieczystego 14 002 924 zł, to łączna wartość Spółki winna stanowić kwotę 20 002 123 zł. Zatem, zdaniem NIK, wartość „Wiepofama” SA najbliższa była wycenie sporządzonej metodą skorygowanych aktywów netto, która była wyższa od rekomendowanej przez Doradcę o 3 668 tys. zł.

Tabela 5. Wycena „Wiepofama” SA (w tys. zł)

Aktywa	11 464
Aktywa netto (wg „WIL” Sp. z oo.)*	5 999
Skorygowane aktywa netto (wg „WIL” Sp. z oo.)**	19 925
Wartość „Wiepofama” SA (wg „WIL” Sp. z oo.)	16 257
Wartość „Wiepofama” SA (wg NIK)**	19 925

* – bez wartości prawa użytkowania wieczystego.

** – z uwzględnieniem prawa użytkowania wieczystego.

Wycenie³² wartości rynkowej „Pref-Bud” Sp. z oo. wykonała spółka „Polsteam” Consulting Sp. z oo. Według stanu na dzień 31 grudnia 1998 r. wartość przedsiębiorstwa oszacowaną metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych wynosiła 1 082 tys. zł, natomiast metodą skorygowanych aktywów netto 3 255 tys. zł. W celu ustalenia rekomendowanego przedziału wartości wykorzystano metody mieszane – niemiecką i szwajcarską, które dały wyniki odpowiednio 2 169 tys. zł i 1 806 tys. zł. Rekomendowaną wartość dla określenia ceny sprzedaży udziałów spółki przyjęto w przedziale 2 100 tys. zł÷3 100 tys. zł. W opinii biegłej, zastosowanie metod mieszanych do wyceny przedsiębiorstw w warunkach polskich było nieracjonalne ponieważ metody te stanowią wynik sztucznego i arbitralnego połączenia przeciwstawnych koncepcji i nie mają rozsądnej interpretacji ekonomicznej. Metoda niemiecka oparta jest na nierealistycznym dla praktyki założeniu istnienia pełnej konkurencji rynkowej, która wyrównuje obie wartości w długim okresie czasu. Metoda szwajcarska także nie uwzględnia zmian zachodzących na rynku. Zastosowanie metod mieszanych, zdaniem biegłej, traci rację bytu dla wyceny wartości przedsiębiorstw, w których wartość dochodowa jest mniejsza od wartości majątkowej. Według stanu prawnego na dzień wyceny przy wycenie nieruchomości, stosowane były dwa podejścia – dochodowe i porównawcze. W podejściu dochodowym stosuje się metodę inwestycyjną i metodę zysków, w podejściu porównawczym – metodę porównywania parami oraz

³² Wycena „Pref-Bud” Sp. z oo. „Polsteam” Consulting Sp. z oo. ze Szczecina, maj 1999 r.

metodę analizy statystycznej rynku. Biorąc pod uwagę cel wyceny, charakter nieruchomości (budynki administracyjne, hale produkcyjne i magazynowe), osiągnięcie dochodu z tytułu wynajmu – wycena nieruchomości powinna być przeprowadzona podejściem dochodowym, metodą inwestycyjną. W *Wycenie*, wartość skorygowanych aktywów netto (3 255 000 zł) określono poprzez korektę wartości aktywów netto (1 915 300 zł) o subiektywnie przyjęte wskaźniki. Nie podano uzasadnienia dla sposobu określenia wysokości tych wskaźników. Niedopuszczalnym, zdaniem biegłej, było wyjaśnienie przedstawione w *Wycenie*, iż „szczegółowa prezentacja sposobu dochodzenia do ustalonych wskaźników – który z założenia ma charakter subiektywny i dyskusyjny – jedynie zaciemni obraz, utrudniając skupienie się na kwestiach kluczowych”. Wskaźniki ustalono posiłkując się informacjami z biura obrotu nieruchomościami, nie precyzując przy tym czy były to ceny ofertowe czy transakcyjne. Źródła te nie mogły stanowić podstawy do wyceny, ponieważ obligatoryjnymi winny być informacje z aktów notarialnych. Przy wycenie metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych oparto się na prognozach sprzedaży przygotowanych przez Spółkę, zamiast na obiektywnych analizach otoczenia zewnętrznego i prognozach. W konkluzji biegła stwierdziła, że „założenia przyjęte do wyceny w obu metodach nie pozwalają uznać podanych wartości przedsiębiorstwa za wartość rynkową; oparcie wyceny na planach sprzedaży podanych przez zleceniodawcę [AP – przypis NIK], przyjęcie za właściwy poziom i strukturę kosztów na bazie roku wyjściowego oznacza, że podana wartość to wartość indywidualna, sporządzana z punktu widzenia oczekiwań zleceniodawcy; arbitralne założenia dotyczące współczynników korekt sugerują, że podana wartość zawiera elementy wartości intuicyjnej”. Izba zauważa ponadto, że ponieważ wartość księgową budynku administracyjnego w Olsztynie (bez prawa użytkowania wieczystego) stanowiła znaczący udział w wartości majątku trwałego Spółki (około 80%), nie zastosowanie prawidłowej metodyki wpłynęło w istotny sposób na zniekształcenie wartości przedsiębiorstwa. Tym bardziej, że wartość rynkowa tej nieruchomości (wraz z działką gruntową) szacowana przez Doradcę na 2 249 tys. zł już po ok. 3 latach wzrosła – w ocenie rzeczoznawcy majątkowego³³ – aż do 7 997 tys. zł. Zdaniem zatem NIK, wartość „Pref-Bud” Sp. z oo. powinna być co najmniej równa wartości wyliczonej wg skorygowanych aktywów netto, która i tak była wyższa od górnej wartości rekomendowanej przez Doradcę o 155 tys. zł.

Tabela 6. Wycena „Pref-Bud” Sp. z oo. (w tys. zł)

Aktywa	2 100
Aktywa netto (wg „Polsteam” Sp. z oo.)	1 915
Skorygowane aktywa netto (wg „Polsteam” Sp. z oo.)	3 255
Wartość „Pref-Bud” Sp. z oo. („Polsteam” Sp. z oo.)	2 100÷3 100
Wartość „Pref-Bud” Sp. z oo. (wg NIK)	3 255

*Wycenę*³⁴ wartości Pińczowskich Zakładów Kamienia Budowlanego SA w Pińczowie” wykonała firma konsultingowa „Demos” Sp. z oo. Wartość przedsiębiorstwa na dzień 31 grudnia 1999 r. wyznaczona metodą skorygowanych aktywów netto wynosiła 6 696 tys. zł, metodą likwidacyjną 1 931 tys. zł. Zaproponowany przedział wartości wynosił 1 931 tys. zł÷3 837 tys. zł, z czego dolną granicę wyznaczała wartość przedsiębiorstwa określona metodą likwidacyjną, górną granicę wyznaczono metodą mieszaną przyjmując 60% wartości likwidacyjnej i 40% wartości skorygowanych aktywów netto. Zdaniem biegłej, dolny przedział wyceny został wyznaczony nieprawidłowo, ponieważ prognoza dodatniego wyniku finansowego wskazywała na zasadność zastosowania metody zdyskontowanych strumieni pieniężnych. Biorąc powyższe, zdaniem biegłej, nie można uznać za zasadne przyjęcie w ramach metody

³³ *Operat szacunkowy nieruchomości „Pref-Bud” Sp. z oo.*, 18 marca 2002 r. – dokument zaczerpnięty z kontroli przeprowadzonej przez NIK w Spółce.

³⁴ *Wycena wartości Pińczowskich Zakładów Kamienia Budowlanego SA.* Firma konsultingowa „Demos” Sp. z oo. Lublin, marzec 2000 r.

mieszanej aż 60% wartości likwidacyjnej a tylko 40% wartości określonej wg skorygowanych aktywów netto. Ponadto „wycena budynków i budowli nie była zgodna z zasadami wyceny, uregulowanymi w *ustawie o gospodarce nieruchomościami*, aktach wykonawczych a także *Standardach Zawodowych Rzeczoznawców Majątkowych*; do wartości rynkowej Doradca doszedł poprzez skorygowanie wartości odtworzeniowej współczynnikiem regionalnym i współczynnikiem nowoczesności; zasady wyceny nie przewidują takiej procedury”. Poza wyceną pozostały trzy budynki o nieustalonej wartości, z powodu nie wciągnięcia ich do ewidencji. W konkluzji biegła stwierdziła, że „do wyceny wartości przedsiębiorstwa powinny być przyjęte dwie metody: metoda skorygowanych aktywów netto i metoda dyskontowanych strumieni pieniężnych; Doradca zastosował metodę likwidacyjną, co mogło przyczynić się do wypaczenia dolnej granicy wartości przedsiębiorstwa; w metodzie skorygowanych aktywów netto wątpliwości budzi wycena wartości budynków i budowli a także wycena prawa użytkowania wieczystego gruntu; reasumując, nie można uznać podanych wartości przedsiębiorstwa za przedział cenowy, stanowiący podstawę negocjacji”. Biorąc powyższe pod uwagę, za najbardziej wiarygodną wycenę „PZKB” SA Izba uznaje wycenę uzyskaną metodą skorygowanych aktywów netto, która była wyższa o 2 859 tys. zł od górnej wartości tej Spółki rekomendowanej przez „Demos” Sp. z oo.

Tabela 7. Wycena „PZKB” SA (w tys. zł)

Aktywa	3 570
Aktywa netto (wg „Demos” Sp. z oo.)	2 649
Skorygowane aktywa netto (wg „Demos” Sp. z oo.)	6 696
Wartość „PZKB” SA (wg „Demos” Sp. z oo.)	1 931÷3 837
Wartość „PZKB” SA (wg NIK)	6 696

Wartość Przędzalni Czesankowej „Weldoro” Sp. z oo. w Bielsku-Białej – według zaktualizowanej na dzień 30 września 2000 r. *Wyceny*³⁵ sporządzonej przez **Central Europe Trust Company Ltd z siedzibą w Londynie** – określona metodami: skorygowanych aktywów netto i metodą likwidacyjną wynosiła odpowiednio 6 313 tys. zł i 2 438 tys. zł. Rekomendowana wartość Spółki zawierała się w przedziale wyznaczonym tymi metodami. Wartość rynkowa majątku trwałego (w tym przede wszystkim budynków i budowli) została określona w wysokości 13 279 tys. zł. Wartość ta stanowiła aż 70% skorygowanych aktywów Spółki. Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła jednak, że wyceny ww. składników majątkowych dokonał biegły sądowy z zakresu szacowania nieruchomości, który nie był uprawniony do jej dokonania. Nie mniej jednak, Izba nie stwierdzając błędów przy oszacowaniu wartości Spółki dokonanej metodą skorygowanych aktywów netto, uznaje tą wartość za najwłaściwszą. *Wycenę* „Weldoro” Sp. z oo. dokonaną metodą likwidacyjną NIK ocenia krytycznie z powodów metodologicznych. Dokonana bowiem wycena tą metodą została – jak uzasadniał Doradca – sporządzona „w celu określenia wartości spółki w razie postawienia jej w stan likwidacji”, co w przypadku tej Spółki (na dzień sporządzania *Wyceny*) nie miało miejsca. Izba zauważa, że wycena powinna być sporządzona w celu prywatyzacji Spółki a nie w związku z jej – prognozowaną przez Doradcę – likwidacją.

Tabela 8. Wycena „Weldoro” Sp. z oo. (w tys. zł)

Aktywa	12 886
Aktywa netto (wg „CET” Ltd)	507
Skorygowane aktywa netto (wg „CET” Ltd)	6 313
Wartość „Weldoro” Sp. z oo. (wg „CET” Ltd)	2 438÷6 313
Wartość „Weldoro” Sp. z oo. (wg NIK)	6 313

Wartości „Kolmex” SA oszacowana przez „EVIP International” Sp. z oo.³⁶ zawarta została w przedziale 67 433 900 zł÷76 766 300 zł (wynik wycen metodą szwajcarską

³⁵ Aktualizacja wyceny – raport końcowy oraz Rekomendowany przedział wyceny Przędzalni Czesankowej „Weldoro” Sp. z oo. Central Europe Trust, Warszawa, listopad 2000 r.

³⁶ „Kolmex” SA – oszacowanie wartości Spółki. „Evip International” Sp. z oo. Warszawa 1999 r.

i niemiecką). Jednocześnie jako rekomendowaną, Doradca określił wartość „Kolmex” SA na 77 000 tys. zł, tj. 770 zł za jedną akcję. Tak określona wartość Spółki wynikała z wyceny sporządzonej metodą skorygowanych aktywów netto (metoda majątkowa), według której wartość przedsiębiorstwa wyniosła 104 763 774 zł oraz dochodową, gdzie wartość przedsiębiorstwa określono na 48 769 000 zł. Według Doradcy na niską wartość określoną metodą dochodową duży wpływ miała strata na działalności operacyjnej. Z powodu dużych rozpiętości pomiędzy wynikami metod dochodowych i majątkowych, dla wyznaczenia przedziału wartości przedsiębiorstwa Doradca zastosował metody mieszane, tj. szwajcarską i niemiecką. W opinii biegłej: „metody te, oparte na średniej, uważane są za subiektywną kompilację podejścia dochodowego i majątkowego; ponieważ stanowią wynik sztucznego i arbitralnego połączenia przeciwstawnych koncepcji, nie mają rozsądnej interpretacji ekonomicznej³⁷; metoda niemiecka oparta jest na niesłusznym założeniu istnienia pełnej konkurencji rynkowej, która wyrównuje obie wartości w długim okresie czasu; również metoda szwajcarska nie uwzględnia zmian sytuacji na rynku”. Zastosowanie ww. metod „traci rację bytu dla wyceny wartości przedsiębiorstw, w których wartość dochodowa jest mniejsza od wartości majątkowej; przy tego rodzaju relacjach, wartość przedsiębiorstwa powinna zostać ustalona według metod majątkowych”. Zdaniem biegłej, nie można podzielić zdania Doradcy prywatyzacyjnego, że „zastosowanie metod mieszanych podyktowane jest zdywersyfikowaną działalnością podmiotu, który prowadzi działalność handlową i wynajmuje powierzchnie biurowe; dywersyfikacja działalności nie uzasadnia przyjęcia przedziału wartości wyznaczonego przez zastosowanie metod mieszanych”. Biorąc pod uwagę dużą rozpiętość pomiędzy wynikami tych wycen a także cel wyceny: sprzedaż akcji przedsiębiorstwa – zdaniem biegłej – za wartość „Kolmex” SA należałoby uznać wartość zbliżoną do wartości wyznaczonej metodą skorygowanych aktywów netto, tj. 104 763 774 zł. Przepis § 5 ust. 1 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy* nakazują stosowanie co najmniej dwóch metod, co oznacza, że ustawodawca nakazuje uwzględnienie różnorodnych czynników mogących mieć wpływ na wartość przedsiębiorstwa i dopuszcza negocjacje cenowe w przedziale wyznaczonym przez wyniki wyceny różnymi metodami. Zastosowanie w wycenie formuły szwajcarskiej i niemieckiej nie ograniczało swobody do negocjowania ceny w całym przedziale wyznaczonym przez wartość dochodową i wartość skorygowanych aktywów netto. Tym samym nastąpiło nieuzasadnione pominięcie przez Doradcę znacznej różnicy wyników wycen uzyskanych różnymi metodami i arbitralnym przyjęciem niekorzystnego dla SP wyniku wyceny będącej średnią wartością wycen wg formuły szwajcarskiej i niemieckiej. Opracowanie „EVIP International” Sp. z oo. nie uwzględniało również przy wycenie wartości „Kolmex” SA wszystkich jej aktywów. Zastrzeżenia biegłej budziły przyjęte w wycenie następujące założenia:

1. W nocie korygującej należności z tytułu dostaw i pozostałych należności arbitralnie przyjęto wskaźniki korygujące nie analizując realnej ściągalności poszczególnych należności. Szczególnie rażące i nieuzasadnione było nieuwzględnienie należności przeterminowanych powyżej 360 dni. W praktyce, nawet przy likwidacji lub upadłości dłużnika część tych należności wynoszących 3 100 741 zł może być wyegzekwowana, można także sprzedać takie należności za część ich wartości. W nocie korygującej dotyczącej należności dochodzonych na drodze sądowej należności te w całości zostały pominięte. Podejście takie było nierzetelne, nie dokonano bowiem analizy możliwości egzekucji tych należności, których wartość wyniosła 316 150 zł. W wycenie wartości niematerialnych i prawnych założono, że oprogramowanie

³⁷ Por. D. Zarzecki, *Metody wyceny przedsiębiorstw*, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 1999 r., str. 325. A. Jaki, *Wycena przedsiębiorstwa, pomiar i ocena wartości*, Zakamycze, 2000 r., str. 161.

komputerowe o wartości 62 453 zł nie ma wartości handlowej. Wskazać należy, że przedmiotem wyceny była cała Spółka a nie pojedyncze składniki jej majątku. Założenie, że programy komputerowe nie mają wartości bo nie mogą być osobno sprzedane było błędne. Założenie takie byłoby zasadne gdyby celem wyceny było określenie wartości likwidacyjnej.

2. Prognoza przychodów i kosztów została sporządzona w oparciu o nie w pełni uzasadnione założenia. Doradca prywatyzacyjny opierając się o zawarte przez Spółkę kontrakty oraz opinię Zarządu Spółki założył w 1999 r. spadek przychodów z działalności handlowej o 25%, przewidując dalszy spadek z tytułu prowizji, marż, różnic cen w kolejnych latach prognozy, spowodowany wpływem czynników zewnętrznych. Doradca nie wskazał innych obszarów prowadzonej działalności Spółki, a mającej na celu odwrócenie tego trendu. Również prognozując przychody z wynajmowania powierzchni biurowej, garaży i pozostałej infrastruktury doradca założył malejące wpływy. Jednocześnie po stronie wydatków założył wzrost m.in.: kosztów remontów oraz wydatków inwestycyjnych dotyczących zarządzanego budynku oraz wzrost wydatków na majątek obrotowy, co pozostawało w sprzeczności z prognozowanymi malejącymi przychodami. Przyjęty przez Doradcę spadek przychodów z jednoczesnym wzrostem kosztów stawiało – zdaniem biegłej – pod znakiem zapytania celowość dalszego funkcjonowania przedsiębiorstwa „Kolmex” SA. Stwierdzić przy tym należy, że założenia przyjęte przez Doradcę nie potwierdziły się bowiem ogólne przychody ze sprzedaży „Kolmex” SA wzrastały w kolejnych latach: 17,4 mln zł w 1998 r., 19,7 mln zł w 1999 r. i 20,6 mln zł w 2000 r.
3. Oszacowanie wartości „Kolmex” SA, sporządzone na dzień 31 marca 1999 r. wykonano bez jednoznacznego wskazania, określonych w § 1, ust. 2, pkt 2 *ww. rozporządzenia z dnia 3 czerwca 1997 r.*, stanu i perspektyw rozwoju Spółki w tym analizy ekonomiczno-finansowej Spółki za ostatnie trzy lata obrachunkowe, analizy marketingowej a także oceny systemu organizacji i zarządzania. W ocenie Izby, brak wyodrębnienia tych pozycji utrudniał wykorzystanie ekspertyzy i mógł mieć wpływ na przyjęte w procesie wyceny założenia i dodatkowo zaniżyć wartość Spółki.

Izba zwraca ponadto uwagę, że oszacowanie wartości „Kolmex” SA powoływało się na nieobowiązujące podstawy prawne, tj.:

- *zarządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z 1 marca 1995 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia wartości nieruchomości*³⁸,
- *rozporządzenie Ministra Przekształceń Własnościowych z 20 listopada 1990 r. w sprawie sposobu przeprowadzania analiz prawnych i ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstwa spółki ich finansowania oraz kwalifikacji wymaganych od osób dokonujących analiz,*

podczas gdy na dzień sporządzenia wyceny należało podać następującą podstawę prawną:

- w odniesieniu do wyceny przedsiębiorstwa podstawą wyceny: *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy,*
- w odniesieniu do wyceny nieruchomości, zasady wyceny reguluje *ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami*³⁹ oraz *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lipca 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad wyceny nieruchomości oraz zasad i trybu sporządzania operatu szacunkowego*⁴⁰.

³⁸ M.P. Nr 13, poz. 163.

³⁹ Dz. U. Nr 115, poz. 741.

⁴⁰ Dz. U. Nr 98, poz. 612.

Biorąc powyższe pod uwagę, zdaniem NIK, wartość „Kolmex” SA powinna być oszacowana na poziomie wyższym o co najmniej 27 764 tys. zł od wartości rekomendowanej przez „EVIP International” Sp. z oo.

Tabela 9. Wycena „Kolmex” SA (w tys. zł)

Aktywa	80 648
Aktywa netto (wg „EVIP” Sp. z oo.)	51 552
Skorygowane aktywa netto (wg „EVIP” Sp. z oo.)*	104 764
Wartość „Kolmex” SA (wg „EVIP” Sp. z oo.)	77 000
Wartość „Kolmex” SA (wg NIK)	104 764

* – średnia arytmetyczna z wycen majątkowych podejściem dochodowym i porównawczym.

3.2.4. SPRZEDAŻ AKCJI/UDZIAŁÓW SPÓŁEK

Konsekwencją przyjęcia zaniżonych wycen wartości Spółek była sprzedaż akcji/udziałów „Montin” SA, „Agram” SA, „Polfer” Sp. z oo., „Wiepofama” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo., „PZKB” SA, „Weldoro” Sp. z oo. i „Kolmex” SA o 43 892 tys. zł poniżej ich wartości, oszacowanej przez NIK na podstawie opinii biegłej. Łączna cena sprzedaży akcji/udziałów tych Spółek wyniosła 73 147 tys. zł. Wynegocjowane zatem ceny sprzedaży pakietów akcji/udziałów ww. spółek stanowiły 62,5% wartości tych akcji oszacowanych przez NIK (117 039 tys. zł). NIK oceniając natomiast sprzedaż przez NFI „Piaś” SA udziałów „Dragmor” Sp. z oo. na rzecz KFAP SA stwierdziła, że została ona dokonana bez należytej staranności, tj. próby podjęcia dodatkowych negocjacji z drugim oferentem, co mogło przysporzyć temu Funduszowi zwiększenia wartości transakcji o kwotę w wysokości 889 tys. zł, a pozostałym funduszom możliwość zbycia posiadanych przez nich mniejszościowych udziałów „Dragmor” Sp. z oo. (wartość całego pakietu udziałów będących w posiadaniu 10 NFI przy cenie za udział zaproponowanej przez drugiego oferenta wynosiła 32 559 tys. zł). Na koniec czerwca 2003 r. pozostałe 8 NFI (działające z udziałem SP) dysponowało w dalszym ciągu 37 032 udziałami „Dragmor” Sp. z oo., których – biorąc pod uwagę znaczne ich rozproszenie (udział w kapitale zakładowym każdego z NFI wynosił ok. 1,9%) – ewentualna sprzedaż nie gwarantuje osiągnięcia ceny uzyskanej przez NFI „Piaś” SA.

Grupa Inwestycyjna

W dniu 31 maja 1994 r. pomiędzy SP reprezentowanym przez Ministra Skarbu Państwa pana W. Kaczmarka a panami: Krzysztofem Fijałkowskim, Zbigniewem Paduchem, Andrzejem Koseckim, Andrzejem Mrozkiem i Kazimierzem Cierkowskim została zawarta *Umowa sprzedaży udziałów Zakładów Konfekcji Technicznej „Lubawa” Sp. z oo.* Na mocy *Umowy sprzedaży* SP zbył 51% kapitału zakładowego Spółki wraz ze wszystkimi związanymi z nimi prawami, za łączną cenę 1 099 560 zł, tj. 154 zł za jeden udział.

W dniu 20 marca 1997 r., tj. po 5 miesiącach od ogłoszenia wyników przetargu, pomiędzy SP, reprezentowanym przez Ministra Skarbu Państwa pana Mirosława Pietrewicza a „Cross-Torg” Sp. z oo., reprezentowanym przez Prezesa Zarządu panią E. Błaszczuk zawarto *Umowę sprzedaży akcji Spółki „Montin” SA z siedzibą w Krakowie.* Na mocy *Umowy sprzedaży* SP zbył 376 732 imiennych akcji „Montin” SA (75% kapitału akcyjnego) za kwotę 5 763 999,60 zł, tj. po 15,30 zł za jedną akcję. W dniu 31 marca 1999 r., zawarto *Aneks do Umowy sprzedaży akcji Spółki „Montin” SA z siedzibą w Krakowie (zwany dalej Aneksem do Umowy sprzedaży)* pomiędzy:

- 1) Skarbem Państwa, reprezentowanym przez Ministra Skarbu Państwa pana E. Wąsacza,
- 2) „Cross-Torg” Sp. z oo., reprezentowanym przez panią E. Błaszczuk,
- 3) *Podmiotami Współodpowiedzialnymi*, tj. „**Mostostal Kraków**” SA reprezentowanym przez wiceprezesa Zarządu pana Zbigniewa Marszałka i prokurenta pana Tadeusza Śliwińskiego oraz **Pierwszym Polskim Funduszem Rozwoju Banku Rozwoju Eksportu Sp. z oo.** reprezentowanym przez członków Zarządu panią Małgorzatę Ostrowską i pana Wojciecha Grzybowskiego,
- 4) „Montin” SA, reprezentowanym przez Prezesa Zarządu pana Leszka Dybała i wiceprezesa Zarządu pana Mirosława Szarańca.

Aneks do Umowy sprzedaży przede wszystkim usankcjonował zobowiązania *Podmiotów Współodpowiedzialnych* do wykonania obowiązków określonych w *Umowie sprzedaży* oraz do solidarnej z „Cross-Torg” Sp. z oo. odpowiedzialności za ich wykonanie. Zdaniem NIK, pakiet akcji „Montin” SA został sprzedany o 6 243 tys. zł poniżej jego wartości rynkowej, co zaprezentowano poniżej.

Tabela 10. *Cena „Montin” SA (w tys. zł)*

Wartość „Montin” SA (wg NIK) ⁴¹	16 010
Cena sprzedaży akcji „Montin” SA	5 764
Wartość 75% akcji „Montin” SA (wg NIK)	12 007
Różnica na sprzedaży	6 243

W dniu 10 października 1997 r., pomiędzy SP reprezentowanym przez Ministra Skarbu Państwa pana M. Pietrewicza i „Cross-Torg” Sp z o.o. reprezentowanym przez Prezesa Zarządu panią E. Błaszczuk, została podpisana *Umowa sprzedaży akcji „Agram” Chłodnia Lublin SA w Lublinie*. Na mocy *Umowy sprzedaży* SP sprzedał 187 000 akcji (55% kapitału akcyjnego) „Agram” SA za kwotę 3 740 000 zł, tj. 20 zł za 1 akcję. Zdaniem NIK, akcje „Agram” SA zostały sprzedane o 4 773 tys. zł poniżej ich wartości rynkowej.

Tabela 11. *Cena „Agram” SA (w tys. zł)*

Wartość „Agram” SA (wg NIK)	15 479
Cena sprzedaży akcji „Agram” SA	3 740
Wartość 55% akcji „Agram” SA (wg NIK)	8 513
Różnica na sprzedaży	4 773

W dniu 21 października 1997 r. zawarta została *Umowa sprzedaży udziałów „Polfer” Sp. z oo.* między Ministrem Skarbu Państwa panem M. Pietrewiczem a „Cross-Torg” Sp. z o.o. reprezentowanym przez panią E. Błaszczuk. Na mocy *Umowy sprzedaży* SP sprzedał 13 695 udziałów (75% kapitału zakładowego) „Polfer” Sp. z oo. za kwotę 8 490 900 zł, tj. 620 zł za jeden udział. W ocenie Izby, udziały „Polfer” Sp. z oo. zostały sprzedane o 7 476 tys. zł poniżej ich wartości rynkowej.

Tabela 12. *Cena „Polfer” Sp. z oo. (w tys. zł)*

Wartość „Polfer” Sp. z oo. (wg NIK)	21 289
Cena sprzedaży udziałów „Polfer” Sp. z oo.	8 491
Wartość 75% udziałów „Polfer” Sp. z oo. (wg NIK)	15 967
Różnica na sprzedaży	7 476

W dniu 30 czerwca 1999 r. pan Ryszard Szulc Prezes Agencji Prywatyzacji reprezentujący SP zawarł z panią E. Błaszczuk *Umowę sprzedaży akcji „Wiepofama” SA z siedzibą w Poznaniu*. Na mocy *Umowy sprzedaży* SP zbył 573 472 akcje „Wiepofama” SA (80% kapitału akcyjnego) za kwotę 14 394 147,20 zł, tj. 25,10 zł za jedną akcję. W ocenie Izby, pakiet akcji „Wiepofama” SA został sprzedany o 1 546 tys. zł poniżej jego wartości rynkowej.

⁴¹ Podawana każdorazowo „wartość Spółki (wg NIK)” została rozwinięta w pkt. 3.2.3. *Informacji*.

Tabela 13. Cena „Wiefofama” SA (w tys. zł)

Wartość „Wiefofama” SA (wg NIK)	19 925
Cena sprzedaży akcji „Wiefofama” SA	14 394
Wartość 80% akcji „Wiefofama” SA (wg NIK)	15 940
Różnica na sprzedaży	1 546

W dniu 30 września 1999 r., pomiędzy SP reprezentowanym przez Prezesa AP pana R. Szulca a panią E. Błaszczuk zawarta została *Umowa sprzedaży udziałów Przedsiębiorstwa Produkcyjno Usługowego i Handlowego „Pref-Bud” Sp. z oo.* Na mocy *Umowy sprzedaży* SP zbył 19 200 udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo. (80% kapitału zakładowego) za kwotę 2 428 800 zł, tj. 126,5 zł za jeden udział. W ocenie Izby, udziały „Pref-Bud” Sp. z oo. zostały sprzedane o 175 tys. zł poniżej ich wartości rynkowej.

Tabela 14. Cena „Pref-Bud” Sp. z oo. (w tys. zł)

Wartość „Pref-Bud” Sp. z oo. (wg NIK)	3 255
Cena sprzedaży udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo.	2 429
Wartość 80% udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo. (wg NIK)	2 604
Różnica na sprzedaży	175

W dniu 28 grudnia 1999 r. Minister Skarbu Państwa pan E. Wąsacz zawarł z „Wiefofama” S.A. reprezentowaną przez Prezesa Zarządu pana J. Błaszczuka *Umowę sprzedaży 51.000 akcji „Kolmex” SA* za kwotę 33 405 000 zł, tj. 655 zł za jedną akcję. Konsekwencją przyjęcie przez MSP zaniżonej wyceny wartości „Kolmex” S.A. była sprzedaż 51% akcji Spółki o 20 025 tys. zł poniżej prawidłowej, zdaniem NIK, wartości wyznaczonej metodą skorygowanych aktywów netto

Tabela 15. Cena „Kolmex” SA. (w tys. zł)

Wartość „Kolmex” SA (wg NIK)	104 764
Cena sprzedaży akcji „Kolmex” SA	33 405
Wartość 51% akcji „Kolmex” SA (wg NIK)	53 430
Różnica na sprzedaży	20 025

W dniu 30 sierpnia 2000 r., pomiędzy SP reprezentowanym przez Prezesa AP pana R. Szulca a panią Małgorzatą Saramonowicz i panem Tomaszem Karpem zawarta została *Umowa sprzedaży akcji Pińczowskich Zakładów Kamienia Budowlanego SA.* Na mocy *Umowy sprzedaży* SP zbył 242 400 akcji „PZKB” SA (80% kapitału akcyjnego) za kwotę 2 424 000 zł, tj. 10 zł za jedną akcję. W ocenie Izby, pakiet akcji „PZKB” SA został sprzedany o 2 933 tys. zł poniżej jego wartości rynkowej.

Tabela 16. Cena „PZKB” SA (w tys. zł)

Wartość „PZKB” SA (wg NIK)	6 696
Cena sprzedaży akcji „PZKB” SA	2 424
Wartość 80% akcji „PZKB” SA (wg NIK)	5 357
Różnica na sprzedaży	2 933

W dniu 3 lipca 2001 r., reprezentująca SP Minister Skarbu Państwa pani Aldona Kamela-Sowińska zawarła z panią E. Błaszczuk *Umowę sprzedaży udziałów Przędzalni Czesankowej „Weldoro” Sp. z oo. z siedzibą w Bielsku-Białej.* Na mocy *Umowy sprzedaży* SP zbył 10 000 udziałów „Weldoro” Sp. z oo. (51,02% kapitału zakładowego) za kwotę 2 500 000 zł, tj. 250 zł za jeden udział. Zdaniem Izby, udziały „Weldoro” Sp. z oo. zostały sprzedane o 721 tys. zł poniżej ich wartości rynkowej.

Tabela 17. Cena „Weldoro” Sp. z oo. (w tys. zł)

Wartość „Weldoro” Sp. z oo. (wg NIK)	6 313
Cena sprzedaży udziałów „Weldoro” Sp. z oo.	2 500
Wartość 51,02% udziałów „Weldoro” Sp. z oo. (wg NIK)	3 221
Różnica na sprzedaży	721

„Dragmor”

Sytuacja właścicielska „Dragmor” Sp. z oo. przed nabyciem jej udziałów przez **Krakowską Fabrykę Aparatury Pomiarowej SA** (przekształconą dnia 30 października 2001 r. w **Krakowskie Centrum Inwestycyjne SA**) przedstawiała się następująco: NFI „Piast” SA (Fundusz wiodący) posiadał 98 814 udziałów (41% kapitału zakładowego),

Skarb Państwa posiadał 60 149 udziałów (25%), NFI „Jupiter” SA posiadał 27 768 udziałów (12%), osiem NFI⁴² posiadało łącznie 37 032 udziałów (15%), pracownicy Spółki posiadali 14 041 udziałów (6%) oraz **Milla Group Sp. z oo.** posiadająca 2 196 udziałów (1%). Na skierowaną do inwestorów przez **KP Konsorcjum Sp. z oo.** (spółka zarządzająca NFI „Piast” SA) propozycję sprzedaży udziałów „Dragmor” Sp. z oo. swoją ofertę w dniu 10 września 2001 r. złożyła KFAP SA oraz w dniu 1 października 2001 r. **Przedsiębiorstwo Robót Czerpalnych i Podwodnych Sp. z oo. z siedzibą w Gdańsku.** KFAP SA zaproponowała nabycie wszystkich posiadanych przez NFI „Piast” SA udziałów Spółki po cenie 190 zł za jeden udział. Oferta złożona przez PRCiP Sp. z oo. skierowana była do wszystkich NFI będących w posiadaniu udziałów „Dragmor” Sp. z oo. i dotyczyła nabycia wszystkich będących w ich posiadaniu udziałów Spółki. Pierwotnie proponowana cena 195 zł za udział została podwyższona do 199 zł. W ocenie KP Konsorcjum Sp. z oo., oferta złożona przez PRCiP Sp. z oo. wymagała przeprowadzenia przez bank kredytujący badania *due diligence* w Spółce, natomiast płatność za posiadane przez Fundusz udziały uzależniona byłaby od decyzji banku o udzieleniu oferentowi kredytu na zawarcie rzeczony transakcji. KP Konsorcjum Sp. z oo. prowadząc w dniach 10-19 października 2001 r. korespondencję z PRCiP Sp. z oo. w sprawie negocjacji warunków sprzedaży udziałów „Dragmor” Sp. z oo. uzależniało rozpatrzenie oferty od złożenia przez PRCiP Sp. z oo. do dnia 15 października 2001 r. oryginału oferty (uwzględniającej m.in. wyższą cenę za nabywane udziały) wraz z dokumentami uwiarygadniającymi możliwość dokonania płatności za nabywane udziały. Mimo terminowego wypełnienia przez PRCiP Sp. z oo. postawionych warunków (cena 195 zł za udział z terminem płatności w ciągu 6 tygodni od podpisania listu intencyjnego została w dniu 15 października 2001 r. podwyższona do 199 zł z terminem płatności w ciągu 3 dni od podpisania umowy; do oryginału oferty dołączona została opinia **Banku PeKaO SA**, który wyrażał gotowość finansowania przedsięwzięć związanych z planowaną inwestycją PRCiP Sp. z oo.) KP Konsorcjum Sp. z oo. już w dniu 10 października 2001 r. podjęło uchwałę rekomendującą Zarządowi NFI „Piast” SA zbycie wszystkich posiadanych udziałów „Dragmor” Sp. z oo. na rzecz KFAP SA. Tego samego dnia Zarząd NFI „Piast” SA podjął uchwałę o przyjęciu oferty KFAP SA. W dniu 11 października 2001 r. zawarta została pomiędzy NFI „Piast” SA a KFAP SA *Warunkowa umowa sprzedaży udziałów „Dragmor” Sp. z oo.*, w której warunkiem zawieszającym było uzyskanie do dnia 17 października 2001 r. zgody Rady Nadzorczej NFI „Piast” SA na przedmiotową transakcję. Rada Nadzorcza podjęła w dniu 17 października 2001 r. uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zbycie wszystkich 98 814 udziałów „Dragmor” Sp. z oo. po cenie 190 zł za udział firmie KFAP SA, tj. o 889 326 zł mniej niż oferowała firma PRCiP Sp. z oo. Rada uznała ofertę KFAP SA za bardziej wiarygodną finansowo. W dniach 18 i 25 października 2001 r. NFI „Piast” SA, NFI „Jupiter” SA i Milla Group Sp. z oo. przenieśli łącznie własność 128 778 udziałów „Dragmor” Sp. z oo. (tj. 54% kapitału zakładowego Spółki) na rzecz KFAP SA. Izba zwraca uwagę, że oferta PRCiP Sp. z oo. przewidywała nabycie wszystkich udziałów Spółki będących w posiadaniu 10 NFI. Wartość całego pakietu udziałów przy proponowanej cenie 199 zł za udział wynosiła zatem 32 559 186 zł. Zaangażowanie przez PRCiP Sp. z oo. środków o takiej wysokości uzasadniało więc potrzebę wsparcia kredytowego dla tej transakcji. Pomimo tego, firma zarządzająca i Rada Nadzorcza NFI „Piast” SA nie podjęły próby dalszych negocjacji z PRCiP Sp. z oo. w sprawie sprzedaży udziałów „Dragmor” Sp. z oo., uznając gwarancje Banku PeKaO SA dla tej transakcji za mało wiarygodne.

⁴² I NFI SA, II NFI SA, IV NFI SA „Progres”, VII NFI SA im. „K. Wielkiego”, IX NFI SA im. „E. Kwiatkowskiego”, XIII NFI SA „Fortuna”, XIV NFI SA „Zachodni” i XV NFI SA „Hetman”.

3.2.5. PODWYŻSZANIE KAPITAŁÓW SPÓŁEK

Podwyższenia kapitałów akcyjnych/zakładowych skontrolowanych Spółek *Grupy Inwestycyjnej* zostały zrealizowane w wysokościach określonych *Umowami sprzedaży*. Stwierdzone przez Izbę nieprawidłowości i uchybienia ze strony Kupujących i Spółki dotyczyły: podwyższenia kapitału akcyjnego „Montin” SA nie tylko ze środków Kupującego ale i ze środków innych, zewnętrznych Inwestorów, w wyniku czego **Kupujący wniósł wkład pieniężny niższy od wymaganego o 2 020 tys. zł, stworzenia zagrożenia – w wyniku dokonanych operacji kapitałowych – dla prawidłowej realizacji Umowy sprzedaży „Wiepofama” SA, nie wpisania do księgi udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo. zastawu na rzecz SP na udziałach będących własnością Kupującej oraz nieterminowego opłacenia objętych udziałów „Weldoro” Sp. z oo.**

Grupa Inwestycyjna

W art. 4 § 1 ust. 1. *Umowy sprzedaży akcji Spółki „Montin” SA z siedzibą w Krakowie* Kupujący, tj. „Cross-Torg” Sp. z oo. zobowiązał się, że „w okresie 36 miesięcy od dnia podpisania *Umowy sprzedaży*, zwanym dalej *Okresem Inwestycyjnym*, do podwyższenia kapitału akcyjnego Spółki poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w wysokości 3 500 000 zł”, natomiast w art. 4 § 1 ust. 2 zapisano, że „w celu realizacji zobowiązania do podwyższenia kapitału Spółki [...] Sprzedający i Kupujący zobowiązują się do odbycia, uczestniczenia i jednomyślnego głosowania na WZA za przyjęciem uchwał w sprawie podwyższenia kapitału akcyjnego Spółki, z wyłączeniem prawa poboru akcji innych akcjonariuszy niż Kupujący”. W dniu 29 lipca 1997 r. odbyło się WZA Spółki, reprezentowane przez: „Cross-Torg” Sp. z oo. – 132 384 akcji (26,4% kapitału akcyjnego), Skarb Państwa – 125 578 akcji (25,0%), „Mostostal Kraków” SA – 103 416 akcji (20,6%), **Pierwszy Polski Fundusz Rozwoju Polskiego Banku Rozwoju Sp. z oo.** – 103 416 akcji (20,6%) i „**Mont-Inwest” Sp. z oo.** – 37 516 akcji (7,5%). Do propozycji Zarządu Spółki w sprawie głosowania *en bloc* 10-punktowej *Uchwały nr 14/97 w sprawie podwyższenie kapitału akcyjnego* przedstawicielka Skarbu Państwa zgłosiła kontrpropozycję, polegającą na przyjęciu *Uchwały nr 14A* o oddzielnym głosowaniu każdego z tych punktów. *Uchwała nr 14A* została odrzucona przez WZA (w tym głosami „Cross-Torg” Sp. z oo.), mimo, że Kupujący i Sprzedający (MSP) dysponowali razem ponad połową głosów na WZA Spółki. *Uchwała nr 14/97* została ostatecznie jednomyślnie przyjęta przez WZA w brzmieniu zaproponowanym przez Zarząd Spółki, w wyniku czego kapitał akcyjny Spółki został podwyższony o 3 976 900 zł w drodze emisji 397 690 akcji serii B. Akcje nowej emisji zostały skierowane wyłącznie do „Cross-Torg” Sp. z oo. (148 000 akcji), PFR PBR Sp. z oo. (136 890 akcji) i „Mostostal Kraków” SA (112 800 akcji). Prawo poboru akcji „Montin” Sp. z oo. wynikające z podwyższenia kapitału akcyjnego zostało zatem rozszerzone na podmioty inne niż „Cross-Torg” Sp. z oo., co – zdaniem NIK – naruszało postanowienia art. 4 § 1 ust. 2 *Umowy sprzedaży*. W konsekwencji przyjęcia *Uchwały nr 14/97* podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki nastąpiło niezgodnie z postanowieniem art. 4 § 2 ust. 1 *Umowy sprzedaży*, w którym określono, iż podwyższenie to miało zostać dokonane wyłącznie ze środków pieniężnych Kupującego. Podwyższenie kapitału nastąpiło jednakże nie tylko z jego środków, ale i ze środków Inwestorów zewnętrznych. Na konto „Montin” SA w dniu 18 sierpnia 1997 r. wpłynęły bowiem środki pieniężne na podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki w wysokości 3 976 900 zł zarówno od „Cross-Torg” Sp. z oo. – 1 480 000 zł, jak i PFR PBR Sp. z oo. – 1 368 900 zł oraz „Mostostal Kraków” SA – 1 128 000 zł. Kupujący wniósł zatem wkład pieniężny na podwyższenie kapitału akcyjnego „Montin” SA w wysokości o 2 020 000 zł niższej od kwoty określonej w *Umowie sprzedaży*. Dopiero w dniu 10 marca 1998 r. pani E. Błaszczuk oficjalnie poinformowała Zarząd Spółki, ustanowiony już przez nowych akcjonariuszy, iż firma „Cross-Torg” Sp.

z oo. w listopadzie i grudniu 1997 r. zbyła 60 384 akcji serii B pochodzących z podwyższenia kapitału na rzecz dalszych akcjonariuszy zewnętrznych:

- pani Anny Błaszczuk-Oparowskiej w ilości 43 884 akcji,
- pana Zbigniewa Paducha w ilości 10 000 akcji,
- pana Jana Błaszczuka w ilości 6 500 akcji.

W wyniku powyżej opisanych jak i pozostałych operacji kapitałowych struktura akcjonariatu „Montin” SA na koniec 1999 r. ukształtowała się następująco:

- 1) „Mostostal Kraków” SA – 447 106 akcji (49,7% kapitału akcyjnego), który na koniec 2000 r. posiadał 736 906 akcji, tj. 81,9% kapitału akcyjnego Spółki,
- 2) „Cronos Invest” Sp. z oo. (następca prawny „Cross-Torg” Sp. z oo., przejęty następnie przez C&H „Centrum Handlowe” Sp. z oo. w Warszawie) – 132 384 akcji (14,7%),
- 3) PFR BRE Sp. z oo. – 103 416 akcji (11,5%),
- 4) Skarb Państwa – 50 924 akcji (5,7%),
- 5) „Mont-Inwest” Sp. z oo. – 37 516 akcji (4,2%),
- 6) Pozostali – 128 654 akcji (14,2%).

W ocenie NIK sposób podwyższenia kapitału akcyjnego oraz operacja odsprzedaży akcji przez Kupującego doprowadziły do sytuacji, w której na Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy interes pracowników spółki i Skarbu Państwa faktycznie nie był reprezentowany, zdominowały go bowiem interesy akcjonariuszy zewnętrznych, co znalazło m.in. swój wyraz w wyłączeniu „Mont-Inwest” Sp. z oo. i SP z prawa poboru akcji „Montin” SA.

Kupujący wywiązał się, zdaniem NIK, ze zobowiązania do podwyższenia kapitału „Agram” SA. Zgodnie z art. 4 § 1 pkt 1 *Umowy sprzedaży*, „Cronos Invest” Sp. z oo. przekazał w dniu 25 sierpnia 2000 r. na konto Spółki kwotę 4 000 tys. zł obejmując w zamian 160 tys. akcji „Agram” SA o emisyjnej cenie jednej akcji – 25 zł.

Uchwałą nr 7/1/98 z dnia 17 września 1998 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy „Polfer” SA postanowiło podwyższyć kapitał akcyjny Spółki o kwotę 10 000 tys. zł poprzez emisję akcji w ilości 2 000 000 sztuk o wartości nominalnej 5 złotych każda. Opłacenie podwyższenia kapitału akcyjnego Spółki nastąpiło 30 marca 2000 r. przez „Cronos Invest” Sp. z oo. w Warszawie. Podwyższony kapitał akcyjny został wpisany do *Rejestru* Spółki w dniu 3 lipca 2000 r. Kupujący wypełnił zatem zawarte w *Umowie sprzedaży* zobowiązanie dotyczące podwyższenia kapitału zakładowego w wysokości 9 000 tys. zł.

Zgodnie z postanowieniami art. 4 § 1 ust. 1 *Umowy sprzedaży akcji „Wiepofama” SA z siedzibą w Poznaniu* pani E. Błaszczuk „zobowiązała się w okresie 36 [...] miesięcy od dnia zawarcia *Umowy*, zwanym dalej *Okresem Inwestycyjnym*, do podwyższenia kapitału akcyjnego Spółki poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w wysokości 4 000 000 złotych”. Kapitał akcyjny Spółki podwyższono na podstawie *Uchwały nr 6 ZWZA „Wiepofama” SA z dnia 18 sierpnia 2000 r.* z kwoty 5 555 510,00 zł do kwoty 13 829 984,50 zł. Podwyższenie nastąpiło poprzez zamkniętą emisję akcji zwykłych imiennych serii B w ilości 1 067 674 o wartości nominalnej 7,75 zł każda. W *Sprawozdaniu końcowym z realizacji przez Kupującego Gwarantowanych Inwestycji*⁴³, biegły rewident zapisał: „ogółem zwiększenie kapitału akcyjnego zwiększone zostało o 8 274 473,50 zł, w tym przez Kupującą o 5 073 514,25 zł oraz przez spółkę «Polfer» SA w Warszawie o 3 200 959,25 zł.” W rezultacie podwyższenia kapitału akcyjnego „Cronos Invest” Sp. z oo. objął 654 647 akcji Spółki a „Polfer” SA – 413 027 akcji, co zostało odnotowane w *Księdze akcyjnej „Wiepofama” SA*. W wyniku jednak zawartej w dniu 29 grudnia 2000 r. umowy, „Kolmex” SA nabył wszystkie

⁴³ *Sprawozdanie końcowe z realizacji przez Kupującego Gwarantowanych Inwestycji dotyczących „Wiepofama” SA*. Biuro Rachunkowości - Badanie Sprawozdań Finansowych Krystyna Kwiatkowska, Poznań 16 lipca 2002 r.

posiadane przez „Cronos Invest” Sp. z oo. akcje „Wiepofama” SA. Kapitał akcyjny Spółki na dzień 31 grudnia 2001 r. wynosił 13 830 tys. zł i składał się z 1 784 514 akcji o wartości nominalnej 7,75 zł każda. Największymi akcjonariuszami Spółki na koniec 2001 r. byli: „Kolmex” SA (654 647 akcji, tj. 36,7% liczby wszystkich akcji), pani E. Błaszczuk (573 472 akcji – 32,1%) i „Polfer” Sp. z oo. (413 027 akcji – 23,1%). Stwierdzić więc należy, że pani Błaszczuk stała się już przed zakończeniem *Okresu Inwestycyjnego* akcjonariuszem mniejszościowym, mimo że – zgodnie z *Umową sprzedaży* – nie zbyła w tym czasie nabytych od Skarbu Państwa akcji „Wiepofama” SA. Utraciła jednakże w ten sposób możliwość skutecznego oddziaływania na Spółkę, m.in. w zakresie realizacji przez nią zobowiązań określonych w *Umowie sprzedaży*.

Umowa sprzedaży udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo., w art. 4 § 1 ust. 1 zobowiązywała panią Błaszczuk do podwyższenia kapitału zakładowego Spółki poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w wysokości 2 500 tys. zł w okresie 3 lat od dnia zawarcia *Umowy sprzedaży*, tj. do 30 września 2002 r. Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników „Pref-Bud” Sp. z oo. w dniu 11 czerwca 2002 r. podwyższyło kapitał zakładowy Spółki o kwotę 2 600 tys. zł poprzez podwyższenie wartości nominalnej udziałów należących do pani Błaszczuk. Zgromadzenie Wspólników dokonało również zmiany w umowie Spółki dzieląc kapitał zakładowy na udziały o nierównej wielkości przy założeniu, iż każdy wspólnik może mieć jeden udział. Środki na pokrycie podwyższonego udziału w wysokości 2 600 tys. zł pani Błaszczuk przekazała na konto Spółki w dniach 10 i 17 września 2002 r. Zmiana wysokości kapitału zakładowego z kwoty 1 200 tys. zł na 3 800 tys. zł została wpisana do *Krajowego Rejestru Sądowego* w dniu 30 września 2002 r. Na dzień zakończenia kontroli udziałowcy Spółki mieli odpowiednio: pani E. Błaszczuk jeden udział o wartości nominalnej 3 560,00 tys. zł (93,7% kapitału zakładowego), Skarb Państwa jeden udział o wartości nominalnej 67,15 tys. zł (1,77% kapitału zakładowego), pracownicy Spółki łącznie 245 udziałów o łącznej wartości nominalnej 172,85 tys. zł (4,55% kapitału zakładowego). Zabezpieczeniem płatności rat za nabyte przez panią E. Błaszczuk udziały w „Pref-Bud” Sp. z oo. było m.in. ustanowienie na nich zastawu na rzecz Skarbu Państwa. *Umowa sprzedaży* w art. 1 § 3 ust. 6 zobowiązywała panią Błaszczuk do niezwłocznego powiadomienia „Pref-Bud” Sp. z oo. o ustanowionym zastawie w celu dokonania odpowiedniego zapisu w księdze udziałów Spółki. Przeprowadzona kontrola NIK wykazała, że Zarząd Spółki (w tym przede wszystkim jego Prezes – pani E. Błaszczuk) nie dopełnił powyższego obowiązku naruszając tym samym art. 188 § 1 *K.s.h.*, który stanowi, że „Zarząd jest obowiązany prowadzić księgę udziałów, do której należy wpisywać [...] ustanowienie zastawu lub użytkownika i wykonywania prawa przez zastawnika lub użytkownika”.

Zgromadzenie Wspólników „Weldoro” Sp. z oo. w dniu 28 czerwca 2002 r. dostosowując *Umowę Spółki* do wymogów art. 154 § 1 i § 2 *K.s.h.* podwyższyło wartość nominalną jednego udziału z 50 zł do 500 zł i obniżyło liczbę wszystkich udziałów z 19 600 do 1 960. Jednocześnie, realizując *Umowę sprzedaży udziałów „Weldoro” Sp. z oo.*, Zgromadzenie Wspólników podwyższyło – w drodze uchwały – kapitał zakładowy Spółki o kwotę 2 500 000 zł, poprzez utworzenie 5 000 udziałów, które zostały objęte w całości przez panią E. Błaszczuk. Na dzień zakończenia kontroli udziałowcy „Weldoro” Sp. z oo. posiadali odpowiednio: pani E. Błaszczuk – 6 000 udziałów (86,21% liczby wszystkich udziałów Spółki), SP – 692,8 udziałów (9,95%), pracownicy Spółki – 267,2 udziałów (3,84%). *Umowa sprzedaży*, w art. 5.2.1. zobowiązywała Kupującą „do objęcia nowych udziałów w terminie 30 dni od dnia podjęcia uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki oraz do opłacenia nowych udziałów gotówką w tym samym terminie”. Pani E. Błaszczuk dokonała jednakże wpłaty na rachunek Spółki tytułem objęcia nowych udziałów w dniu 6 września 2002 r. tj. 38 dni po terminie wskazanym w *Umowie sprzedaży udziałów*. Kontrola NIK wykazała również, że zmiany wartości nominalnej i liczby udziałów Spółki nie zostały odnotowane w *Księdze udziałów „Weldoro” Sp. z oo.* Tym samym naruszony został art. 188, § 1 *K.s.h.* zobowiązujący Zarząd do wpisywania w księgę udziałów tego typu zmian. *Umowa*

zbycia udziałów zobowiązywała ponadto strony do zawiadomienia Zarządu Spółki, w trybie art. 187 *K.s.h.*, o dokonanej transakcji sprzedaży udziałów „Weldoro” Sp. z oo. *Kodeks spółek handlowych* w ww. artykule stanowi, że „przejście udziału, jego części lub ułamkowej części udziału oraz ustanowienie zastawu lub użytkownika jest skuteczne wobec spółki od chwili, gdy spółka otrzyma od jednego z zainteresowanych zawiadomienie o tym wraz z dowodem dokonania czynności”. Kontrola wykazała, że MSP i Nabywca nie dołączyli *Umowy zbycia udziałów* (dowodu dokonania czynności) do – skierowanego do Zarządu Spółki – zawiadomienia o przejściu udziałów, tym samym naruszając cytowany wyżej artykuł *K.s.h.*

3.2.6. REALIZACJA ZOBOWIĄZAŃ INWESTYCYJNYCH

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła realizację przez Inwestorów i Spółki zobowiązań inwestycyjnych określonych w umowach prywatyzacyjnych. **W konsekwencji niedoprecyzowania *Umów sprzedaży*, Kupujący wykorzystali środki z podwyższenia kapitałów przeznaczone na realizację zobowiązań w inwestycje w inne spółki. To one, zamiast spółek prywatyzowanych przez Skarb Państwa, zostały zasilone kapitałowo. Izba szacuje wysokość wytransferowanych środków pochodzących z podwyższenia kapitałów Spółek *Grupy Inwestycyjnej* na około 56 650 tys. zł. Podobnie, środki przeznaczone na inwestycje i rozwój w wysokości 7 020 tys. zł ZM „Kościerzyna” SA wykorzystaly na zakup akcji/udziałów innych spółek.** Stwierdzone przez Izbę nieprawidłowości w zakresie realizacji zobowiązań inwestycyjnych dotyczyły przede wszystkim:

Grupa Inwestycyjna

1. Niewywiązania się „Cross-Torg” Sp. z oo. z zobowiązań inwestycyjnych wobec „Montin” SA, bowiem zrealizowana wysokość tych inwestycji była niższa o 1 882 tys. zł od określonej w *Umowie sprzedaży*. Przy tym Kupujący wraz z Podmiotami Współodpowiedzialnymi („Mostostal Kraków” SA i PPR BRE Sp. z oo.) i Zarządem Spółki **wprowadzili Ministra Skarbu Państwa w błąd, co – zdaniem Izby – miało na celu obejście postanowień *Umowy sprzedaży*. Poczyniona natomiast przez Spółkę inwestycja w „Montin-Produkcja” SA, bez posiadania dostatecznych środków finansowych do poprawy sytuacji ekonomicznej tej spółki była nieracjonalna i, w konsekwencji ogłoszenia jej upadłości, niegospodarna.** NIK zwraca również uwagę na reinwestowanie przychodów ze sprzedaży majątku trwałego Spółki w nabycie akcji „Montin-Produkcja” SA i nieuzasadnione zaliczenie tego do realizacji Gwarantowanych Inwestycji.

W art. 4 § 1 ust. 1. *Umowy sprzedaży* „Cross-Torg” Sp. z oo. zobowiązał się, że w *Okresie Inwestycyjnym* (20 marca 1997 r.+20 marca 2000 r.) przeznaczy środki z podwyższenia kapitału akcyjnego „Montin” SA w wysokości 3 500 000 zł na „dokonanie inwestycji w majątek trwały Spółki (w tym w miarę bieżących potrzeb i uznania Spółki na inwestycje związane z ochroną środowiska) (zwane dalej *Gwarantowanymi Inwestycjami*)”. Przedmiotowy zakres *Gwarantowanych Inwestycji* został określony w załączniku do *Umowy sprzedaży*. Następnie, w *Aneksie do Umowy sprzedaży* określono, że z kwoty *Gwarantowanych Inwestycji* „nie więcej niż 2 500 000 zł zostanie przeznaczony na inwestycje w finansowy majątek trwały Spółki, poprzez podniesienie kapitału akcyjnego w spółce zależnej „Montin-Produkcja” SA”. W *Sprawozdaniu końcowym z wykonania zobowiązań wynikających z Umowy*

*sprzedaży*⁴⁴ z 25 czerwca 2000 r. biegły rewident stwierdził, że „Spółka wykonała zobowiązania wynikające z *Umowy sprzedaży*”. Zgodnie ze *Sprawozdaniem końcowym*, na realizację poszczególnych wydatków inwestycyjnych, określonych w załączniku nr 4 do *Umowy sprzedaży* „Montin” SA przeznaczył łącznie 4 118 479,05 zł (tj. o 618 479,05 zł więcej od wartości *Gwarantowanych Inwestycji*), z tego na:

- urządzenia do wykonywania usług budowlano-montażowych – 493 278,68 zł,
- systemy informatyczne i urządzenia telekomunikacyjne – 388 214,96 zł,
- inwestycje kapitałowe (zakup akcji „Montin-Produkcja” SA) – 2 500 000 zł,
- pozostałe zakupy (grunty, rozdzielnie budowlane, środki transportu, wyposażenie techniczne biur) – 736 985,41 zł.

W dniu 30 czerwca 1998 r. WZA „Montin-Produkcja” SA podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału akcyjnego spółki w drodze III niepublicznej emisji akcji serii C w ilości 250 000 sztuk o wartości nominalnej 10 zł każda. Wszystkie akcje emisji zostały objęte przez „Montin” SA, który z tego tytułu wpłacił na rachunek bankowy „Montin-Produkcja” SA w grudniu 1998 r. kwotę 2 500 000 zł. Podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w dniu 22 marca 1999 r. W związku z tym, że inwestycja w spółkę zależną nie stanowiła *Gwarantowanej Inwestycji* podjęto działania w celu zmiany tego stanu. Już po tygodniu od rejestracji podwyższenia kapitału w „Montin-Produkcja” SA podpisany został *Aneks do Umowy sprzedaży*. Kupujący zobowiązał się w nim do podniesienia kapitału w „Montin-Produkcja” SA o ww. kwotę, mimo że fakt ten miał już miejsce. Zobowiązanie Kupującego zostało uznane za wiarygodne przez *Podmioty Współodpowiedzialne* i Zarząd Spółki (przy czym Zarząd dostrzegając „możliwość kwestionowania przez Skarb Państwa wykonania zobowiązania inwestycyjnego wynikającego z umowy kupna-sprzedaży akcji «Montin» SA”⁴⁵), o czym świadczą ich podpisy złożone pod *Anekssem do Umowy sprzedaży*. Działanie powyższe zmierzało do legalizacji dokonanej transakcji w celu zaliczenia poniesionych wydatków do *Gwarantowanych Inwestycji*. Działania powyższe świadczą, zdaniem NIK, o świadomym wprowadzeniu Ministra Skarbu Państwa w błąd, w celu obejścia realizacji zobowiązań inwestycyjnych określonych w *Umowie sprzedaży*.

W preambule *Aneksu do Umowy sprzedaży* Zarząd przedstawił zagrożenia dla Spółki wynikające ze złej sytuacji ekonomicznej spółki zależnej „Montin-Produkcja” SA oraz oświadczył, że „w przypadku upadłości spółki zależnej, «Montin» SA poniesie wysokie straty z tytułu ograniczenia zdolności pozyskiwania zleceń”. Zaznaczyć przy tym należy, że to Kupujący miał umożliwić Spółce pozyskanie dodatkowych zleceń i technologii (w tym od „Mostostal Kraków” SA), które to zobowiązanie zapisano w art. 4 § 3 *Umowy sprzedaży*. Zdaniem NIK, poczynione przez Spółkę inwestycje w spółkę zależną, bez posiadania wystarczających środków finansowych do „zapewnienia jej samodzielności finansowej”⁴⁶ było nieracjonalne i – w konsekwencji upadłości „Montin-Produkcja” SA – niegospodarne. Potwierdził to fakt wyłączenia „Montin-Produkcja” SA ze *Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej „Montin” za 1999 r.*⁴⁷, ze względu na wysoki ujemny wynik finansowy

⁴⁴ *Sprawozdanie dla Ministerstwa Skarbu Państwa Delegatura w Krakowie oraz dla Akcjonariuszy, Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki „Montin” SA z siedzibą w Krakowie z wykonania zobowiązań wynikających z Umowy sprzedaży akcji „Montin” SA w Krakowie wraz z aneksem z dnia 31 marca 1999 r.* Polinvest-Audit Sp. z oo. Kraków, czerwiec 2000 r.

⁴⁵ *Za Sprawozdaniem opisowym skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Montin za 1999 r.* Opracowanie Zarządu Spółki z dnia 24 marca 2000 r.

⁴⁶ *Sprawozdanie opisowe skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Montin za 1998 r.* Opracowanie Zarządu Spółki z dnia 19 marca 1999 r.

⁴⁷ *Sprawozdanie opisowe skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Montin za 1999 r.* Opracowanie Zarządu Spółki z dnia 24 marca 2000 r.

netto wynoszący – 1 796 tys. zł (1 333 tys. zł w 1998 r.), przekraczający wielkość aktywów wynoszących 1 566 tys. zł. Z uwagi na bardzo złą sytuację ekonomiczną, „Montin-Produkcja” SA został w dniu 15 lutego 2000 r. (miesiąc przed upływem *Okresu Inwestycyjnego*) postawiony – na mocy uchwały WZA – w stan likwidacji, a w dniu 23 marca 2000 r. ogłoszono jego upadłość (postanowieniem **Sądu Rejonowego dla miasta Krakowa–Śródmieścia**). W opinii Zarządu Spółki, zawartej w ww. *Skonsolidowanym sprawozdaniu za 1999 r.* „upadłość, miała duży wpływ na wynik finansowy osiągnięty w 1999 roku przez *Grupę Kapitałową «Montin»*, w szczególności zaś przez «Montin» SA, m.in. z powodu konieczności odpisania wartości akcji, tj. 2 626 670 zł w ciężar kosztów finansowych”.

W art. 4 § 2 ust. 3 *Umowy sprzedaży*, postanowiono, że „nie będą uznawane za zobowiązania inwestycyjne reinwestowane przychody uzyskane ze sprzedaży środków trwałych należących do Spółki, a dokonane przed upływem *Okresu Inwestycyjnego*”. W dniu 19 maja 1998 r. Zarząd Spółki przeprowadził przetarg na sprzedaż budynków wraz z prawem wieczystego użytkowania gruntu położonych przy ulicy Centralnej 51 w Krakowie. Do przetargu przystąpiły 2 spółki: „**Excellent**” SA i „**Drukarnia Polska**” Sp. z oo. *Komisja przetargowa* wybrała ofertę „Drukarnii Polskiej” Sp. z oo., proponującej za ww. nieruchomości 2 500 tys. zł. W dniu 22 maja 1998 r. uzgodniono zapłatę za zakupione nieruchomości w dwóch ratach, pierwsza przy kupnie, druga do końca 1998 r. WZA wyraziło zgodę na sprzedaż tej nieruchomości w dniu 18 czerwca 1998 r. Izba zwraca uwagę na zbieżność:

- daty wyrażenia zgody przez WZA Spółki na sprzedaż jej nieruchomości z datą podjęcia uchwały przez WZA „Montin-Produkcja” SA o podwyższeniu jej kapitału akcyjnego,
- wysokości kwot wpłaconych za nabyte nieruchomości z wysokością wpłat dokonanych przez Spółkę za akcje „Montin-Produkcja” SA,
- uzgodnionych terminów płatności rat za zakupione nieruchomości z terminem dokonanej płatności za objęte akcje „Montin-Produkcja” SA.

Powyższa zbieżność faktów świadczy, zdaniem Izby, o reinwestowaniu przychodów ze sprzedaży majątku trwałego Spółki w nabycie akcji „Montin-Produkcja” SA, co tym samym nie może być uznane za realizację *Gwarantowanych Inwestycji*.

2. Niezrealizowania zobowiązań inwestycyjnych, bowiem ich zakres i źródło finansowania nie spełniały warunków określonych w *Umowie sprzedaży akcji „Agram” SA*. Środków z podwyższenia kapitału akcyjnego nie wykorzystano na inwestycje w Spółce lecz na wykup własnych weksli.

Zgodnie z art. 4 § 1 pkt 1 *Umowy sprzedaży akcji „Agram” SA*, „Kupujący zobowiązał się w okresie 36 miesięcy od dnia podpisania *Umowy* do podwyższenia kapitałów Spółki poprzez wniesienie wkładu pieniężnego w wysokości 4 000 000 zł i wyemitowanie nowych akcji, z przeznaczeniem środków z podwyższenia kapitałów na dokonanie inwestycji w majątek trwały Spółki [...] (zwane dalej *Gwarantowanymi Inwestycjami*)”. Zakres przedmiotowy *Gwarantowanych Inwestycji* określono w załączniku nr 4 do *Umowy sprzedaży* jako „unowocześnienie dotychczasowej produkcji poprzez m.in. modernizację dotychczas funkcjonujących linii produkcyjnych”. Realizację *Gwarantowanych Inwestycji* Spółka przedstawiła MSP w opracowanym przez doradców finansowych w grudniu 2000 r. *Sprawozdaniu w przedmiocie wykonania zobowiązań inwestycyjnych*⁴⁸. Według *Sprawozdania*, Spółka wywiązała się z *Gwarantowanych Inwestycji* bowiem ze środków z podwyższenia kapitału wydatkowała 4 352 333,93 zł na zakup zabudowanej

⁴⁸ *Sprawozdanie w przedmiocie wykonania zobowiązań inwestycyjnych wynikających z umowy z dnia 10 października 1997 r. sprzedaży akcji „Agram” SA zawartej pomiędzy SP a „Cross-Torg” Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie. Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Spółka z o.o. na zlecenie „Agram” SA. Lublin, grudzień 2000 r.*

nieruchomości w Motyczu oraz 270 281,86 zł na zakup prawa wieczystego użytkowania gruntów w Poznaniu. Informację o wykonaniu ww. zobowiązań potwierdził Zarząd Spółki, w załączonym do *Sprawozdania* oświadczeniu. Izba nie podziela stanowiska wyrażonego w *Sprawozdaniu*, bowiem zakup powyższych nieruchomości nie wypełnił przedmiotowego zakresu *Gwarantowanych Inwestycji*. Na negatywną ocenę w sprawie realizacji zobowiązań inwestycyjnych ma także wpływ fakt, że zakup nieruchomości w Motyczu od Syndyka Masy Upadłościowej „Polcoop” SA nastąpił 4 lutego 2000 r., tj. na ok. siedem miesięcy przed wpłatą przez Kupującego środków na podwyższenie kapitału Spółki (25 sierpnia 2000 r.). Oczywiście jest zatem, że środki na zakup nieruchomości nie mogły pochodzić z dokonanej przez Kupującego wpłaty.

W rzeczywistości, jak wykazała kontrola, środki otrzymane od „Cronos Invest” Sp. z oo. na podwyższenie kapitału Spółka przekazała „Kolmex” SA. Zgodnie z wyciągiem bankowym LG Petro Bank SA O/Warszawa nr 16 i 17, w dniu 25 sierpnia 2000 r. na konto Spółki wpłynęła od „Cronos Invest” Sp. z oo. kwota 4 000 000 zł. W tym samym dniu, razem z innymi środkami finansowymi ulokowanymi na tym koncie, założono trzydniową lokatę na łączną kwotę 4 328 569,88 zł. W dniu 28 sierpnia 2000 r., poleceniem przelewu dokonano transferu środków finansowych z tego konta, w kwocie 4 315 500,00 zł na konto „Kolmex” SA. W wyjaśnieniach złożonych kontrolerowi 12 maja 2003 r. pan Wojciech Grzybowski Prezes Zarządu „Agram” SA stwierdził, że „w marcu 2000 r. «Agram» SA zawarł z LG Petro Bank SA umowę na przeprowadzenie i obsługę emisji papierów komercyjnych w formie weksli w ilości 42 sztuk o wartości nominalnej 100 000 zł każdy (środki pozyskane z emisji papierów komercyjnych zostały spożytkowane na skup); wyemitowane papiery komercyjne zostały objęte przez «Kolmex» SA z początkowym terminem wykupu na 30 czerwca 2000 r. przedłużonym na następne ca. o 60 dni; kwota 4 315 500 zł przekazana do «Kolmex» SA stanowiła pełne rozliczenie programu emisji papierów komercyjnych (zwrot wartości nominalnej powiększona o odsetki za okres od 30 czerwca 2000 r. do dnia spłaty); środki na spłatę powyższego zobowiązania pochodziły ze środków jakie «Cronos Invest» Sp. z oo. w kwocie 4 mln zł przekazał do «Agram» SA tytułem podniesienia kapitału zakładowego jako spełnienie zobowiązania inwestycyjnego”. Wyjaśnienia powyższe potwierdzają tezę NIK, że środki z podwyższenia kapitału nie zostały przeznaczone – jak zapisano w *Sprawozdaniu w przedmiocie wykonania zobowiązań inwestycyjnych* – na zakup nieruchomości w Motyczu ale wykorzystane na wykup własnych papierów wartościowych.

3. Lokowania – mimo złej sytuacji ekonomicznej – środków z podwyższenia kapitału „Polfer” SA w zakup akcji „Wiepofama” SA. W konsekwencji tego zakupu środki finansowe w wysokości 10 000 tys. zł zamiast do „Polfer” SA trafiły do „Wiepofama” SA.

„Cross-Torg” Sp. z oo. zobowiązał się w *Okresie Inwestycyjnym* do przeznaczenia środków z podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w wysokości 9 000 tys. zł na dokonanie inwestycji w majątek trwały Spółki, w tym w miarę zaistniałych potrzeb i uznania Spółki na inwestycje związane z ochroną środowiska (art. 4, § 1, ust. 1 *Umowy sprzedaży*). Jak zapisano w *Sprawozdaniu końcowym z realizacji zobowiązań*⁴⁹, zaakceptowanym przez Zarząd Spółki „realizacja zobowiązań inwestycyjnych, o których mowa w art. 4, § 1, ust. 1 *Umowy sprzedaży* nastąpiła w finansowy majątek trwały Spółki poprzez zakup zwykłych imiennych akcji serii „B” spółki «Wiepofama» SA w Poznaniu [...] w ilości 413 027 sztuk o wartości

⁴⁹ *Sprawozdanie Biegłego Rewidenta z realizacji przez Kupującego Gwarantowanych Inwestycji*. Opracowanie „Ekspert” Biuro Biegłego Rewidenta Sp. z oo., Warszawa, 15 stycznia 2001 r.

nominalnej jednej akcji 7,75 zł”. Izba nie wnosi zastrzeżeń do legalności realizacji ww. zobowiązań inwestycyjnych określonych w *Umowie sprzedaży*.

Uchwałą nr 5/II/99 z dnia 26 listopada 1999 r. Rada Nadzorcza upoważniła pana Mirosława Opałkę Prezesa Zarządu „Polfer” SA „do przeprowadzenia prac i rozmów w sprawie objęcia przez «Polfer» SA akcji/udziałów w Spółce «Wiepofama» SA i «C&H Centrum Handlowe» Sp. z oo.”. W dniu 30 marca 2000 r. (tj. w dniu opłacenia podwyższenia kapitału akcyjnego przez „Cronos Invest” Sp. z oo.) Prezes M. Opałka dokonał przelewu 10 000 000 zł na konto „Wiepofama” SA tytułem „wpłaty za imienne papiery dłużne”. Wyjaśnienia pana M. Opałki, że „po przeprowadzeniu rozmów i analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej ww. podmiotów Rada Nadzorcza wyraziła zgodę na uczestnictwo «Polfer» SA w podwyższeniu kapitału «Wiepofama» SA” stoją w sprzeczności ze stanem faktycznym. Dopiero bowiem *Uchwałą nr 22/III/12/00 z dnia 15 września 2000 r.* Rada Nadzorcza Spółki zaakceptowała – przedstawione przez Prezesa Zarządu – warunki objęcia przez „Polfer” SA 413 027 akcji zwykłych imiennych serii „B” „Wiepofama” SA w cenie 24,20 zł za akcję. Kontrolerowi nie przedstawiono ww. warunków objęcia przez „Polfer” SA akcji tej konkretnej spółki. Pismem z dnia 19 października 2000 r., tj. na dwa dni przed upływem *Okresu Inwestycyjnego*, podpisanym przez pana J. Błaszczuka Prezesa Zarządu „Wiepofama” SA (będącego jednocześnie wiceprzewodniczącym Rady Nadzorczej „Polfer” SA) przekazano Zarządowi Spółki odcinek zbiorowy 413 027 sztuk akcji imiennych zwykłych „Wiepofama” SA od nr 0654648 do nr 1067674 w pełni opłaconych gotówką o wartości nominalnej jednej akcji – 7,75 zł. Najwyższa Izba Kontroli krytycznie ocenia fakt, że do dnia zakończenia kontroli Spółka nie uzyskała żadnych wymiernych korzyści z tak zrealizowanego zobowiązania inwestycyjnego. Pan M. Opałka wyjaśnił 8 maja 2003 r., że „inwestycja w postaci zakupu akcji «Wiepofama» SA ma charakter długoterminowy, a korzyści z niej mogą być osiągnięte po sprzedaży tego pakietu lub wypłacie przez «Wiepofama» SA dywidendy”. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli zła kondycja „Polfer” SA w 2000 r. (strata netto za trzy kwartały – 1 156 tys. zł) w niczym nie uzasadniała lokowania środków z podwyższenia kapitału w ww. przedsięwzięcie o charakterze długoterminowym.

4. Zakupu zorganizowanej części przedsiębiorstwa z naruszeniem zasad reprezentacji obowiązującej w „Pref-Bud” Sp. z oo., tj. bez wymaganego *Umową Spółki* podpisu członka Zarządu. Ponadto, pani E. Błaszczuk występowała przy podejmowaniu uchwały o zakupie oddziału C&H Centrum Handlowe Sp. z oo. jako członek Zarządu „Pref-Bud” Sp. z oo. będąc jednocześnie Prezesem jednoosobowego Zarządu C&H Centrum Handlowe Sp. z oo. W ocenie Izby nastąpił w tym przypadku **konflikt interesów, gdyż pani E. Błaszczuk była członkiem zarządu tak nabywającego jak i zbywcy przedmiotowego przedsiębiorstwa.**

Umowa sprzedaży w art. 4 § 1 ust. 1 zobowiązywała do przeznaczenia środków z podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w wysokości 2,5 mln zł na dokonanie inwestycji w majątek obrotowy lub majątek trwały Spółki. Zarząd „Pref-Bud” Sp. z oo., w celu realizacji ww. zobowiązania, podjął w dniu 24 lipca 2002 r. uchwałę o zakupie zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci oddziału w Koszalinie spółki C&H Centrum Handlowe Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie. *Umowa przedwstępna sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa* (zwana dalej *Umową Przedwstepną*) zawarta pomiędzy C&H Sp. z oo. a „Pref-Bud” Sp. z oo. dotycząca ww. inwestycji została podpisana w dniu 10 września 2002 r. *Umowa Przedwstępna* przewidywała cenę sprzedaży przedmiotu umowy w wysokości 12 600 tys. zł oraz wpłatę przez „Pref-Bud” Sp. z oo. na rzecz C&H Sp. z oo. do dnia 15 września 2002 r. zaliczki w wysokości 2 600 tys. zł. W dniu 11 września 2002 r. C&H Sp. z oo.

przesłało do „Pref-Bud” Sp. z oo. zlecenie płatnicze na dokonanie wpłaty w wysokości 2,6 mln zł tytułem zaliczki wynikającej z *Umowy Przedwstępnej*. Zaliczka miała zostać wpłacona na rachunek spółki „Wiepofama” SA. Realizując tę dyspozycję „Pref-Bud” Sp. z oo. przelał na rachunek „Wiepofama” SA w dniu 12 września 2002 r. kwotę w wysokości 2 500 tys. zł, zaś w dniu 18 września 2002 r. kwotę w wysokości 100 tys. zł. Zawarcie *Umowy Przyrzeczonej* miało nastąpić do dnia 31 grudnia 2003 r. *Umowa Spółki* w § 14 stanowiła, że „w przypadku powołania zarządu wieloosobowego do składania oświadczeń woli w imieniu Spółki uprawnieni są dwaj członkowie Zarządu”. Kontrola NIK wykazała, że wyżej opisaną *Umowę Przedwstępną* podpisał pan Jarosław Huk jednoosobowo podczas gdy w „Pref-Bud” Sp. z oo. działał dwuosobowy Zarząd w osobach pan J. Huk – Prezes Zarządu i pani E. Błaszczuk – członek Zarządu. Mimo, że Prezes Zarządu posiadał pełnomocnictwo ogólne udzielone przez panią Błaszczuk do jednoosobowego reprezentowania Spółki przy podpisywaniu umów handlowych w tym umów kupna i sprzedaży to, w ocenie Izby, działania Zarządu naruszyły ustaloną w *Umowie Spółki* i w art. 205 § 1 *K.s.h* zasadę reprezentacji łącznej. Przesłuchana przez kontrolującego w charakterze świadka pani E. Błaszczuk zeznała, że „pod moją częstą nieobecność w Spółce wydałam pełnomocnictwo ogólne na pana Jarosława Huk, aby nie blokować pracy Zarządu Spółki; deklaruje, że umowa przedwstępna z 10 września zostanie uzupełniona przeze mnie, przez mój podpis”. Udzielenie pełnomocnictwa do dokonania czynności prawnej jednemu członkowi Zarządu przez drugiego była dotknięta bezskutecznością⁵⁰ i należy ją traktować jako czynność mającą na celu obejście przepisów *K.s.h*.

W dniu 19 lipca 2002 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników C&H Sp. z oo. powierzyło pani E. Błaszczuk funkcję Prezesa Spółki. Jednoosobowy zarząd w osobie pani Błaszczuk oraz posiadane przez nią 8,53% udziałów C&H Sp. z oo. wpisane zostało *Postanowieniem Sądu Rejonowego* z dnia 6 września 2002 r. do KRS. Jednocześnie pani Błaszczuk działając jako członek dwuosobowego zarządu „Pref-Bud” Sp. z oo. podpisała się w dniu 24 lipca 2002 r. pod uchwałą o nabyciu przez „Pref-Bud” Sp. z oo. od C&H Sp. z oo. jego oddziału w Koszalinie. Ponadto w zawartej *Umowie Przedwstępnej* znalazł się zapis zobowiązujący „Pref-Bud” Sp. z oo. do ustanowienia zabezpieczenia w formie hipoteki kaucyjnej do kwoty 5 200 tys. zł na swojej nieruchomości położonej w Olsztynie na rzecz **Banku Zachodniego WBK SA** celem zabezpieczenia kredytu obrotowego na działalność gospodarczą udzielonego przez ten bank spółce „Agram” SA. Uchwałą o udzieleniu ww. zabezpieczenia hipotecznego Zarząd „Pref-Bud” Sp. z oo. podjął w dniu 11 czerwca 2002 r. Działania podjęte przez panią E. Błaszczuk w ocenie Izby były sprzeczne z art. 211 § 1 i 2 *K.s.h.* stanowiącym, że „członek zarządu nie może bez zgody spółki zajmować się interesami konkurencyjnymi [...]; jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, zgody udziela organ uprawniony do powołania zarządu”. W „Pref-Bud” Sp. z oo. organem upoważnionym do udzielenia zgody na zajmowanie się interesami konkurencyjnymi była Rada Nadzorcza Spółki. Pani E. Błaszczuk nie wystąpiła do Rady Nadzorczej z wnioskiem o udzielenie przedmiotowej zgody. Przesłuchana przez kontrolującego w charakterze świadka pani E. Błaszczuk zeznała, że „nie posiadam obecnie udziałów w C&H Centrum Handlowe; udziały sprzedałam na początku 2003 r.; obecnie nie zasiadam we władzach C&H Centrum Handlowe; [...] nie zwróciłam się do Rady Nadzorczej o udzielenie zgody na prowadzenie działalności konkurencyjnej bo do 10 września 2002 r. zakres prowadzonej działalności tych spółek nie był konkurencyjny”. Izba nie podzieliła powyższego stanowiska, bowiem jak stwierdzono pani Błaszczuk złożyła rezygnację z funkcji Prezesa Zarządu C&H Sp. z oo. w dniu 2 września 2002 r. przy jednoczesnym

⁵⁰ Andrzej Kidyba. *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2001, str. 448. *Kodeks spółek handlowych - objaśnienia*, Zakamycze, 2001 r., str. 317.

zobowiązaniu się do jej pełnienia do czasu podjęcia odpowiednich uchwał przez Zgromadzenie Wspólników tej spółki. Do dnia zakończenia kontroli odpowiednie zmiany zarządu i składu udziałowców C&H Sp. z oo. nie zostały zgłoszone do KRS. Obowiązek zgłaszania zmian w składzie wspólników i zarządzie spółki wynika z art. 168 *K.s.h.* a termin na ich dokonanie wynosi 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu (art. 22 *ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym*⁵¹). Zdaniem Izby podjęte przez panią Błaszczuk działania naruszyły cytowany wyżej przepis art. 211 *K.s.h.* oraz art. 209 *K.s.h.* nakazujący członkowi zarządu wstrzymanie się od udziału w rozstrzygnięciach spraw w których występuje sprzeczność interesów spółki z interesami członka zarządu. Brak jest tym samym pewności, że działania te były bezstronne a zawarta przez „Pref-Bud” Sp. z oo. umowa z C&H Sp. z oo. była dla Spółki korzystna. Izba zwraca uwagę, że ustanowienie w *Umowie Przedwstępnej* tak wysokiego zabezpieczenia może rodzić poważne konsekwencje finansowe dla „Pref-Bud” Sp. z oo. w przypadku podjęcia przez bank egzekucji z hipoteki.

5. Działań na szkodę „Weldoro” Sp. z oo., co polegało na zawiżeniu wartości nabywanych maszyn o kwotę 1 734 tys. zł w stosunku do ich wartości rynkowej.

Pani E. Błaszczuk zobowiązała się – na mocy art. 4.1.1. *Umowy sprzedaży* – aby „Weldoro” Sp. z oo., do dnia 31 grudnia 2002 r. przeznaczyło kwotę nie mniejszą niż 2 500 000 zł na inwestycje, w tym minimum 60% środków w rzeczowy majątek trwały pozostałą zaś część w majątek obrotowy Spółki. Do 31 grudnia 2002 r. Spółka przeznaczyła na inwestycje 2 547 980,15 zł, z tego 2 235 400,15 zł na zakup środków trwałych (87,7% wartości inwestycji) i 312 580 zł na majątek obrotowy. Z kwoty uzyskanej z podniesienia kapitału zakładowego Spółka sfinansowała zakup maszyn na kwotę 2 187 420 zł oraz dokonała spłaty bieżących zobowiązań i zakupu surowca w kwocie 312 580 zł. Sposób zakupu ww. maszyn został opisany poniżej.

- Dnia 9 września 2002 r. „Weldoro” Sp. z oo. (reprezentowane przez Prezesa Zarządu panią A. Błaszczuk-Oparowską i Członka Zarządu panią E. Błaszczuk) zawarło *Umowę sprzedaży* przez „Vestimetal” Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie (reprezentowany przez jej Pełnomocnika) pralko-suszarki *Flaisner*. Cena zakupywanej maszyny została ustalona na 150 000 zł. W tym samym dniu „Weldoro” Sp. z oo. dokonało przelewu na konto „Vestimetal” Sp. z oo. kwoty 2 500 000 zł tytułem rozliczenia *Umowy sprzedaży* oraz zakupionego surowca. Kontrola NIK wykazała, że będącą przedmiotem umowy pralko-suszarka *Flaisner* została nabyta przez „Vestimetal” Sp. z oo. w dniu 14 listopada 2001 r. na licytacji ruchomości należących do **Przędzalni Czesankowej „Polmerino” SA** w likwidacji za kwotę 86 400 zł. Różnica pomiędzy ceną nabycia przedmiotowej maszyny przez „Vestimetal” Sp. z oo., a ceną jej odsprzedaży „Weldoro” Sp. z oo. wyniosła zatem 63 600 zł. Nadmienić należy, że Prezesem Zarządu „Vestimetal” Sp. z oo. był pan Jerzy Wiesław Klusek, który jednocześnie posiadał znaczny wpływ na funkcjonowanie „Weldoro” Sp. z oo. na skutek udzielonego mu w dniu 4 lipca 2001 r. pełnomocnictwa przez panią E. Błaszczuk. Izba stwierdza zatem, że sprawowanie ww. funkcji przez pana J. W. Kluska w spółkach, będących stronami *Umowy sprzedaży* nie zapobiegło zakupowi przez „Weldoro” Sp. z oo. przedmiotowej maszyny po cenie wyższej o 26,4% w stosunku do ceny zapłaconej za nią przez „Vestimetal” Sp. z oo.
- W 2002 r. „Weldoro” Sp. z oo. reprezentowane przez panią E. Błaszczuk (występującą tym razem jako Członek Rady Nadzorczej) podpisało z firmą „Tkanex” z siedzibą w Bielsku-Białej następujące umowy:

⁵¹ *Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym* (Dz. U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.).

- 28 marca 2002 r.; *Umowę najmu* hali produkcyjnej na rzecz „Weldoro” Sp. z oo. (czynsz najmu został ustalony na 1 200 zł plus VAT),
- 1 kwietnia 2002 r.; *Umowę sprzedaży* na rzecz Spółki 5 sztuk krosien typu *Nuovo Pinione*, dekatury kotłowej *Decoclaw* i wykurczarki tkanin firmy *Manschner* za łączną kwotę 2 037 420 zł,
- 5 grudnia 2002 r.; *Umowę przeniesienia wierzytelności*, na mocy której Spółka scedowała na „Tkanex” wierzytelności dłużnika „Weldoro” Sp. z oo. (włoskiej firmy *Dalle Carbonare SPA*) w kwocie 2 037 420 zł w zamian za zwolnienie z zapłaty określonej w *Umowie sprzedaży*.

Kontrola wykazała, że w dniu 7 czerwca 2001 r. pani A. Błaszczuk-Oparowska kupiła od syndyka masy upadłości „**Bewelana**” Sp. z oo. z siedzibą w Bielsku-Białej przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ *Kodeksu cywilnego*⁵², w tym budynek wraz z maszynami i urządzeniami tej spółki, za łączną kwotę 1 114 000 zł. W skład nabywanego majątku weszły m.in. maszyny sprzedane następnie przez „Tkanex” na rzecz „Weldoro” Sp. z oo. (na mocy *Umowy sprzedaży*). Wartość rynkowa przedmiotowych maszyn została wyceniona w lutym 2000 r. przez rzeczoznawców majątkowych na łączną kwotę 303 900 zł. Zauważyć przy tym należy, że *Umowa sprzedaży*, *Umowa przeniesienia wierzytelności* i *Umowa najmu* zostały zawarte pomiędzy Spółką (reprezentowaną przez panią E. Błaszczuk) a „Tkanex” – właścicielem której była pani A. Błaszczuk-Oparowska, prowadząca działalność gospodarczą pod tą firmą i będąca jednocześnie Prezesem Zarządu „Weldoro” Sp. z oo. Niepowstrzymanie się przez panią A. Błaszczuk-Oparowską od udziału w sprawach w których występuje sprzeczność interesów spółki z osobistymi interesami członków zarządu i osób z nimi spokrewnionych naruszał art. 209 *K.s.h.* Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że transakcja polegająca na zakupie maszyn przez „Weldoro” Sp. z oo. od „Tkanex” powyżej ich wartości rynkowej naraziła Spółkę na szkodę w wysokości 1 733 520 zł (różnica pomiędzy kwotą transakcji w wysokości 2 037 420 zł a wartością z wyceny tych maszyn w wysokości 303 900 zł).

6. Inwestycje w akcje „Kolmex” SA Izba uznaje za wypełnienie zobowiązań inwestycyjnych określonych w *Umowie sprzedaży akcji „Wiepofama” SA*. NIK zauważa przy tym, że środki z podwyższenia kapitału zamiast do „Wiepofama” SA trafiły do innych podmiotów.

Zgodnie z art. 4 § 1 ust. 1 *Umowy sprzedaży* środki z podwyższenia kapitału akcyjnego w wysokości 4 mln zł miały zostać przeznaczone „na dokonanie inwestycji w majątek obrotowy lub majątek trwały Spółki, w tym w miarę bieżących potrzeb Spółki na inwestycje związane z ochroną środowiska”. Zgodnie ze *Sprawozdaniem końcowym* „środki z podwyższonego kapitału przeznaczone zostały na zwiększenie majątku trwałego Spółki poprzez zwiększenie majątku finansowego”. Kontrola wykazała, że w *Okresie Inwestycyjnym*, tj. od 30 czerwca 1999 r. do 30 czerwca 2002 r. Spółka dokonała zwiększenia finansowego majątku trwałego z kwoty 197 tys. zł do kwoty 69 260 tys. zł. Zwiększenie to w głównej mierze dotyczyło zakupu od Skarbu Państwa akcji „Kolmex” SA (33 405 tys. zł) oraz objęcia akcji w podwyższonym kapitale akcyjnym „Kolmex” SA (35 250 tys. zł). Tym samym Izba uznaje, że warunki *Umowy sprzedaży* dotyczące zobowiązań inwestycyjnych zostały zrealizowane.

7. Inwestycje w akcje/udziały *Grupy Inwestycyjnej* Izba uznaje za wypełnianie zobowiązań inwestycyjnych określonych w *Umowie sprzedaży akcji „Kolmex” SA*. NIK zauważa przy tym, że w **wyniku dokonanych operacji**

⁵² *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny* (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.).

kapitałowych „Wiepofama” SA i pani E. Błaszczuk odzyskali większość środków z podwyższenia kapitału w „Kolmex” SA przeznaczonych na realizację tych zobowiązań.

Z przekazanych – w ramach kontroli „Prywatyzacji «Kolmex» SA” – przez „Wiepofama” SA do MSP informacji na temat realizacji zobowiązań inwestycyjnych wynika, że kapitał własny „Kolmex” SA został podwyższony *Uchwałą Spółki* z dnia 4 lipca 2000 r. o kwotę 25 850 000 zł poprzez emisję 55 000 akcji, które zostały objęte i opłacone przez „Wiepofama” SA. Natomiast „Kolmex” SA realizując zobowiązania inwestycyjne:

- a) objął imienne papiery dłużne spółek:
  - „Agram” SA (poręczyciel wekslowy w umowie sprzedaży akcji „Kolmex” S.A., którego akcjonariuszem większościowym posiadającym 55% jego akcji był „Cronos Invest” Sp. z oo.) o wartości 4 406 400 zł,
  - „Agram Logistyka” Sp. z oo. (spółka zależna od „Agram” SA) o wartości 3 700 000 zł,
- b) nabył od „Cronos Invest” Sp. z oo. (spółka której jedynym udziałowcem była pani E. Błaszczuk) akcje:
  - „Wiepofama” SA (80% akcji tej spółki posiadała pani Błaszczuk) o wartości 19 698 328 zł,
  - „Polfer” SA (70% akcji tej spółki posiadał „Cronos Invest” Sp. z oo.) o wartości 6 844 761 zł.

Łączna kwota ww. transakcji wyniosła zatem 34 649 489 zł. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli „Wiepofama” SA oraz pani E. Błaszczuk (poprzez spółki zależne) w wyniku wyżej opisanych transakcji odzyskali większość (łącznie kwota podwyższenia kapitału i realizowanych z niego inwestycji miała wynieść do końca 2002 r. 35 mln zł) środków z podwyższenia kapitału w „Kolmex” SA. Wzajemne operacje kapitałowe wytworzyły przy tym skomplikowaną sieć wzajemnych powiązań kapitałowych w rezultacie czego „Kolmex” SA – spółka zależna od „Wiepofama” SA stał się jej największym akcjonariuszem (36,8% w kapitale akcyjnym) a także objął 32% akcji w kapitale „Agram” SA – poręczyciel wekslowy w umowie sprzedaży akcji „Kolmex” SA. Zdaniem Izby, zainwestowana przez „Wiepofama” SA w akcje „Kolmex” SA kwota 25 850 000 zł, poprzez wykorzystanie lakonicznego zapisu *Umowy sprzedaży* dotyczącego tworzenia grupy kapitałowej („uzyskane przez Spółkę wpłaty gotówkowe [...] zostaną przez Spółkę wydatkowane na inwestycje zmierzające do dalszego jej rozwoju, a w szczególności na podwyższenie wartości majątku trwałego, poszerzenie rynków zbytu i utworzenie grupy kapitałowej obejmującej podmioty handlowe i produkcyjne”) została przeznaczona na zakup papierów wartościowych Spółek *Grupy Inwestycyjnej*, faktycznie zasilając kapitałowo nie „Kolmex” SA a właśnie te spółki.

ZM „Kościerzyna”

8. Niezrealizowania przez ZM „Kościerzyna” SA zobowiązań inwestycyjnych w wysokości 1 647 tys. zł.

Akt zawiązania i uchwalenia statutu spółki akcyjnej Zakłady Mięsne „Kościerzyna” SA z 20 maja 1999 r. podpisany przez pana Tomasza Sowińskiego Wojewodę Pomorskiego oraz panów: Andrzeja Bolesława Maroszka i Andrzeja Voigta stanowił, że celem ZM „Kościerzyna” SA jest kontynuowanie i rozwijanie działalności **pp Zakładów Mięsnych w Kościerzynie**. Zgodnie z § 14 *Aktu zawiązania* w okresie 20 maja 1999 r.–31 grudnia 2000 r. Spółka miała przeznaczyć na „inwestycje i rozwój” kwotę 2 000 tys. zł (800 tys. zł w 1999 r. i 1 200 tys. zł w 2000 r.), która miała pochodzić z czterech źródeł: wpłat dokonanych przez Inwestorów, kredytów bankowych zaciągniętych przez Spółkę, bieżącego zysku Spółki oraz wartości amortyzacji jej majątku trwałego. Z powyższych źródeł Spółka

osiągnęła w okresie 20 maja 1999 r.–31 grudnia 2000 r. łącznie 8 566 tys. zł (z tego 6 987 tys. zł w 1999 r. i 1 579 tys. zł w 2000 r.). Na powyższą kwotę złożyło się:

- 6 000 tys. zł – kredyty bankowe zaciągnięte przez Spółkę (5 082 tys. zł w 1999 r. i 918 tys. zł w 2000 r.),
- 1 650 tys. zł – wpłata dokonana przez Inwestorów w 1999 r.,
- 832 tys. zł – amortyzacja (171 tys. zł w 1999 r. i 661 tys. zł w 2000 r.),
- 84 tys. zł – zysk netto za 1999 r.

Jednocześnie w powyższym okresie ZM „Kościerzyna” SA wydatkowała na „inwestycje i rozwój” łącznie 7 373 tys. zł (z tego 5 316 tys. zł w 1999 r. i 2 057 tys. zł w 2000 r.). Na kwotę tę, wg Spółki, złożyło się:

- 7 020 tys. zł – zakup w 1999 r. akcji **Zakładów Mięśnych w Kościanie SA** (5 108 tys. zł) oraz w 2000 r. udziałów **Zakładów Mięśnych w Lesznie Sp. z oo.** (1 912 tys. zł),
- 353 tys. zł – zakup rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych i prawnych (z tego 208 tys. zł w 1999 r. i 145 tys. zł w 2000 r.).

Mimo że *Akt zawiązania* nie określał rzeczowego zakresu inwestycji, NIK nie podziela poglądu pana Piotra Toczka b. Prezesa Zarządu ZM „Kościerzyna” SA, że „Spółka już w ciągu 1 roku od podpisania *Aktu zawiązania i uchwalenia statutu spółki akcyjnej* spełniła zobowiązania określone w § 14 *Aktu zawiązania*” oraz Rady Nadzorczej, że „w roku 1999 Spółka przeznaczyła na inwestycje i rozwój w postaci zakupu 75 000 akcji Zakładów Mięśnych w Kościanie SA kwotę 3 mln zł.” Podstawowym przedmiotem działalności Spółki była bowiem „produkcja, przetwórstwo i konserwacja mięsa i produktów mięsnych” – art. 3, pkt 1 *Statutu*. Wyłącznie więc nakłady kierowane bezpośrednio (w wartości niematerialne i prawne oraz rzeczowe aktywa trwałe) na rozszerzenie tej działalności można, zdaniem NIK, traktować jako przeznaczone na „inwestycje i rozwój” Spółki. Nie można natomiast za takie uznać inwestycji finansowych w akcje/udziały innych spółek bowiem nie taki był cel zawiązania i działania Spółki. Biorąc powyższe pod uwagę, Izba negatywnie oceniła niewywiązywanie się ZM „Kościerzyna” SA ze zobowiązań inwestycyjnych, bowiem w okresie 20 maja 1999 r.–31 grudnia 2000 r. Spółka przeznaczyła na inwestycje i rozwój 353 tys. zł, tj. o 1 647 tys. zł mniej od wartości zobowiązań określonych w § 14 *Aktu zawiązania*.

3.2.7. REALIZACJA ZOBOWIĄZAŃ PRACOWNICZYCH

Zobowiązania pracownicze (w tym dotyczące utrzymania stanu zatrudnienia, podwyższania płac oraz udostępnienia uprawnionym pracownikom akcji/udziałów prywatyzowanych podmiotów) zawarte w *Umowach sprzedaży* kontrolowanych Spółek *Grupy Inwestycyjnej* zostały, zdaniem NIK, zrealizowane. Zwrócić należy przy tym uwagę, że **mimo utrzymania poziomu zatrudnienia (wyrażonego w etatach) w okresach określonych w *Umowach sprzedaży* to poziom ten (wyrażony w osobach) w okresie od podpisania *Umów sprzedaży* do końca 2002 r. zmniejszył się o blisko 40%**, co – zdaniem Izby – było zjawiskiem niekorzystnym.

Grupa Inwestycyjna

W obowiązującym *Umową sprzedaży* ponad dwuletnim (20 marca 1997 r.–20 maja 1999 r.) okresie realizacji zobowiązań pracowniczych, stan zatrudnienia pracowników „Montin” SA utrzymano na wymaganym poziomie, wynoszącym na koniec tego okresu – 544,6 etaty. Zwalnianie w tym czasie pracowników odbywało się na podstawie:

- art. 52 (rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika),
- art. 53 (rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z innych przyczyn),
- art. 63 (wygaśnięcie umowy o pracę)

*Kodeksu pracy*⁵³ oraz w związku z przejściem na emeryturę, rentę lub za porozumieniem stron. Spółka przestrzegała zasady utrzymywania poziomu zatrudnienia (liczonego w etatach), do którego zobowiązał się Kupujący, poprzez zatrudnianie nowych pracowników na czas nieokreślony w miejsce zwolnionych pracowników. Zwrócić należy przy tym uwagę, że w latach 1997-2002, zatrudnienie w Spółce zmniejszyło się z 745 osób do 25 osób, tj. aż o 96,6%, m. in. w wyniku zwolnień grupowych dokonanych na podstawie porozumienia zawartego ze związkami zawodowymi w lutym 2000 r. Pracownikom Spółki podwyższono wynagrodzenia: o 17% w pierwszym roku obrachunkowym (w dniu 1 lipca 1997 r.) i o dalsze 12,5% w drugim roku obrachunkowym (w dniu 1 lipca 1998 r.), tj. w wysokościach maksymalnych wskaźników wzrostu wynagrodzeń⁵⁴.

Zgodnie z *Umową sprzedaży*, Kupujący zobowiązał się, że w okresie 24 miesięcy od dnia jej podpisania, utrzyma stan zatrudnienia na niezmiennym poziomie. Według stanu na dzień 31 grudnia w poszczególnych latach zatrudnienie w „Agram” SA wynosiło odpowiednio: w roku 1997 – 384 osoby, w roku 1999 – 478 osób oraz w roku 2002 – 228 osób. Uznać zatem należy, że warunki zawarte w *Umowie sprzedaży* zostały dotrzymane, mimo spadku zatrudnienia na koniec 2002 r. o 40,6% w stosunku do 1997 r.

Na dzień 21 października 1997 r. stan zatrudnienia (zdefiniowany w *Umowie sprzedaży* jako liczba etatów) pracowników „Polfer” Sp. z oo. na czas nieokreślony wynosił 504,76 etatów. Z kolei wg stanu na dzień 21 grudnia 1999 r., tj. po 26 miesięcznym okresie obowiązywania ww. zobowiązań, stan zatrudnienia wynosił 315,10 etatów. Zmniejszenie zatrudnienia o 194,12 etatów nastąpiło z przyczyn określonych w *Umowie sprzedaży*, tj.: rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia (14,6 etatu), wygaśnięcia umowy o pracę (3,5 etatu), przejścia pracowników na emerytury lub renty (32,5 etatu), porozumienia stron lub w wyniku wypowiedzenia Spółce umowy o pracę (143,6 etatu). Liczba zatrudnionych w 2002 r. w stosunku do 1997 r. uległa znacznej redukcji z 665 osób do 290 osób, tj. o 56,4%. W zakresie podwyższania płac pracownikom Spółki w pierwszym i drugim roku obrachunkowym kontrola NIK nie stwierdziła nieprawidłowości. Wynagrodzenia były podwyższane powyżej wskaźników ustalonych przez *Komisję Trójstronną*, tj. o 15,8% w 1997 r. (przy wskaźniku ustalonych przez *Komisję Trójstronną* w wysokości 4,25%) i 18,7% w 1998 r. (przy wskaźniku – 12,5%). Zobowiązania dotyczące nieodpłatnego przekazania uprawnionym pracownikom akcji Spółki zostały wykonane. Uprawnionym, 1402 pracownikom Spółki udostępniono 94 600 sztuk akcji, co stanowiło 14,8% wszystkich akcji z dnia podpisania *Umowy sprzedaży*. Nie odebrane przez uprawnionych pracowników akcje w liczbie 1 264 sztuk zostały przekazane w dniu 14 grudnia 1999 r. do **Departamentu Ewidencji i Gospodarki Mieniem Skarbu Państwa MSP**.

W obowiązującym *Umową sprzedaży* dwuletnim okresie realizacji zobowiązań pracowniczych, stan zatrudnienia pracowników „Wiepofama” SA utrzymano na wymaganym poziomie, wynoszącym w dniu 30 czerwca 2001 r. – 194 etaty. Stan zatrudnienia w latach 1999–2002 zmniejszył się ze 183 osób do 161 osób, tj. o 12%. Podwyższono pracownikom Spółki wynagrodzenia: o 6,9% w pierwszym roku obrachunkowym, tj. o wskaźnik ustalony przez Radę Ministrów⁵⁵ i o 20,2% w drugim roku obrachunkowym, przewyższając maksymalny roczny wskaźnik przyrostu

⁵³ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – *Kodeks pracy* (T.j. Dz. U. z 1998 r., Nr 21, poz. 94 ze zm.).

⁵⁴ *Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 września 1996 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 1997 r.* (M.P. Nr 60, poz. 566) oraz *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 1997 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 1998 r.* (Dz. U. Nr 144, poz. 965).

⁵⁵ *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 listopada 1999 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2000 r.* (Dz. U. z 1999 r. Nr 94, poz. 1088).

miesięcznego wynagrodzenia⁵⁶ o 11 punktów procentowych. Izba nie wnosi również zastrzeżeń do sposobu nieodpłatnego nabycia przez uprawnionych pracowników od Skarbu Państwa 107 526 akcji, tj. 15% ogólnej liczby akcji Spółki. Ostateczne rozliczenie pakietu akcji Spółka przedłożyła w MSP w dniu 25 kwietnia 2001 r. Uprawnieni pracownicy nabyli 102 137 akcji, tj. 95% akcji należnych. Nieobjęte 5 389 akcji z powodu niezgłoszenia się osób uprawnionych w obowiązującym terminie, rezygnacji z nabycia akcji i śmierci uprawnionych Spółka zwróciła do MSP.

Kupująca zobowiązana była do utrzymania poziomu zatrudnienia pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony według stanu na dzień zawarcia *Umowy sprzedaży „Pref-Bud” Sp. z oo.*, tj. 28,5 etatów w okresie 3 lat od dnia jej zawarcia. Średnioroczny stan zatrudnienia od 1999 r. do 2002 r. zmniejszył się z 28,5 do 25,5 etatów. Zmniejszenie zatrudnienia było dokonane zgodnie z przyjętymi w *Umowie sprzedaży* zasadami. Na koniec 2002 r. w „Pref-Bud” Sp. z oo. zatrudnionych było 25 osób, tj. o 3,8% mniej niż na koniec 1999 r. (26 osób). *Umowa sprzedaży* zobowiązywała również Kupującą do podwyższenia pracownikom Spółki wynagrodzeń (w pierwszym i drugim roku obrachunkowym od dnia zawarcia *Umowy sprzedaży*) o wskaźnik wzrostu wynagrodzeń ustalany na dany rok przez *Komisję Trójstronną* (Kupująca, Zarząd Spółki i Zarząd Zakładowego Związku Zawodowego „Budowlani” w „Pref-Bud” Sp. z oo.). Zobowiązanie powyższe zostało zrealizowane poprzez zawarcie w dniach 29 lutego 2000 r. i 28 lutego 2001 r. odpowiednich porozumień *Komisji Trójstronnej*.

Zakończenie realizacji zobowiązań pracowniczych zostało określone w *Umowie sprzedaży udziałów „Weldoro” Sp. z oo.* na dzień 3 lipca 2003 r. NIK nie wnosiła uwag do dotychczasowej realizacji tych zobowiązań określonych w *Pakiecie spraw socjalnych załogi* w zakresie: utrzymania stanu zatrudnienia, przestrzegania norm i przepisów BHP i przeciwpożarowych, utrzymania w Spółce Zakładowej Inspekcji Pracy oraz ochrony zdrowia. Zobowiązania wynikające z obowiązującego w Spółce *Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy* w zakresie systemu premiowania były przedmiotem sporu sądowego pomiędzy pracownikami a Zarządem Spółki. Stan zatrudnienia w spółce w 2002 r. wynosił 161 osób i był niższy niż rok wcześniej o 33 osoby, tj. o 17%. NIK negatywnie natomiast ocenia niewypłacenie przez Zarząd pracownikom Spółki środków na dofinansowanie kolonii dla dzieci. Obowiązek ten został określony w załączniku nr 3 do *Umowy sprzedaży udziałów*, który zobowiązywał Zarząd do utrzymania w Spółce *Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych* zgodnie z istniejącymi przepisami w tym zakresie. W 2001 r. ze środków *Funduszu* Spółka zobowiązana była – na mocy § 4, pkt 2, lit. d *Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych* – do wypłacenia 23 450 zł tytułem dofinansowania kolonii dla dzieci pracowników. Do końca 2002 r. Spółka wypłaciła pracownikom jedynie 8 800 zł, a jej zobowiązania z tego tytułu wyniosły 14 650 zł.

3.2.8. SPRAWOZDAWANIE Z REALIZACJI ZOBOWIĄZAŃ

Najwyższa Izba Kontroli w pięciu przypadkach (na sześć zbadanych, tj. oprócz „Agram” SA) stwierdziła nieprawidłowości po stronie Kupujących bądź Spółek w zakresie sprawozdawania delegaturom MSP o realizacji *Umów sprzedaży Spółek Grupy Inwestycyjnej*. Należały do nich: **niesporządzanie bądź nieterminowe przekazywanie Sprawozdań z realizacji zobowiązań umownych (inwestycyjnych, płacowych i socjalnych), przesyłanie niepełnych Sprawozdań z realizacji zobowiązań oraz niezgodne z prawdą informowanie o realizacji**

⁵⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2000 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2001 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 105, poz. 1111).

zobowiązań inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska ze środków własnych Kupującej.

Grupa Inwestycyjna

Umowa sprzedaży akcji Spółki „Montin” SA (art. 4. § 4.) nakładała na Kupującego obowiązek spowodowania opracowywania przez Spółkę corocznych *Sprawozdań z realizacji Gwarantowanych Inwestycji*. Winny one być przedkładane MSP w terminie nie dłuższym niż 30 dni od zakończenia każdego kolejnego roku *Okresu Inwestycyjnego* (*Sprawozdania częściowe*) oraz w ciągu 90 dni po jego upływie (*Sprawozdanie końcowe*). Kontrola wykazała, że pierwszy, jednolity tekst *Sprawozdania częściowego* z wykonania zobowiązań inwestycyjnych Spółka przesłała do MSP w dniu 26 sierpnia 1998 r., tj. 4 miesiące po terminie określonym w *Umowie sprzedaży*. Kolejne sprawozdania zostały przesłane 28 kwietnia 1999 r. (*Sprawozdanie częściowe* za drugi rok *Okresu Inwestycyjnego*), tj. 8 dni po terminie i 21 czerwca 2000 r. (*Sprawozdanie końcowe*). Kontrola wykazała ponadto, że Kupujący nie spowodował, aby „Spółka dostarczała MSP przez okres dwóch lat obrachunkowych [...] sprawozdania dotyczące wykonania zobowiązań płacowych i socjalnych”, do czego zobowiązał się w art. 5 § 2 ust. 2 *Umowy sprzedaży*. Spółka prowadziła, co prawda korespondencję z **Delegaturą Ministerstwa Skarbu Państwa w Krakowie**, ale dotyczyła ona stanu zatrudnienia w Spółce. Obowiązek przekazywania sprawozdań dotyczących zmian w stanie zatrudnienia został określony w art. 5 § 1 ust. 3 *Umowy sprzedaży*. Wyżej wymieniona korespondencja nie może być zatem uznana, zdaniem NIK, za realizację zobowiązania do przesyłania sprawozdań z wykonania zobowiązań płacowych i socjalnych.

Kupujący zobowiązał się do doręczania MSP *Sprawozdań z realizacji zobowiązań inwestycyjnych* za każdy rok *Okresu Inwestycyjnego* (art.4 § 3 *Umowy sprzedaży „Polfer” Sp. z oo.*). Kontrola wykazała, że w *Okresie Inwestycyjnym* do MSP przesłano (w dniu 16 stycznia 2001 r.) wyłącznie *Sprawozdanie końcowe*. Dwa pozostałe *Sprawozdania częściowe* (za 1998 r. i 1999 r.) nie zostały sporządzone. Zaznaczyć przy tym należy, że wniosek Spółki o odstąpienie od sporządzenia *Sprawozdania za 1998 r.* uzyskał akceptację MSP, które stwierdziło, że „nie będzie żądać przedstawienia przez Spółkę *Sprawozdania częściowego* z realizacji zobowiązań inwestycyjnych za pierwszy rok *Okresu Inwestycyjnego*” z uwagi na jego bezprzedmiotowość⁵⁷. W przypadku *Sprawozdania za 1999 r.* Spółka nie występowała do MSP o wyrażenie zgody na odstąpienie od jego opracowania, tak jak zrobiła to rok wcześniej. Powyższe Prezes Zarządu pan M. Opalka wyjaśniał następująco: „Spółka nie przygotowała sprawozdania za drugi rok *Okresu Inwestycyjnego*, ponieważ przygotowanie takiego sprawozdania wiązałoby się z ponoszeniem kosztów przez Spółkę, a wnioski w tym sprawozdaniu sprowadziłyby się do stwierdzenia, że nie został podwyższony kapitał w drugim roku *Okresu Inwestycyjnego*; w piśmie z dnia 10 stycznia 2000 r. kierowanym do Delegatury MSP poinformowałem, że sprawozdanie z zobowiązań inwestycyjnych za rok 1999 zostanie przekazane po badaniu bilansu Spółki, jednak jak później się okazało przekazanie takiego sprawozdania, o którym mowa powyżej nie było uzasadnione również w obliczu stanowiska MSP z dnia 18 stycznia 1999 r.” Najwyższa Izba Kontroli nie podziela powyższych stwierdzeń, bowiem ww. stanowisko MSP dotyczyło zgody na nie sporządzanie *Sprawozdania za 1998 r.* (w odpowiedzi na uprzednio złożony wniosek) i nie zwalniało Spółki ze sporządzania sprawozdania za rok następny. Biorąc zatem pod uwagę kryterium legalności, nie uzyskanie zgody MSP na odstąpienie od opracowania *Sprawozdania za 1999 r.* naruszyło postanowienie art. 4 § 3 ust. 2 *Umowy sprzedaży*, zgodnie z którym doręczenie MSP *Sprawozdania częściowego* powinno nastąpić „nie później niż w ciągu 30 dni od upływu każdego z kolejnych lat *Okresu Inwestycyjnego*”.

⁵⁷ Pismo znak: DEiGMSP/A/Ko/172/99 z dnia 18 stycznia 1999 r., podpisane przez pana J. Matuszewskiego Dyrektora Departamentu Ewidencji i Gospodarki Mieniem Skarbu Państwa w MSP.

Art. 4 § 4 *Umowy sprzedaży „Wiepofama” SA* stanowił: „2. *Sprawozdania częściowe* [...], określają rodzaj, wartość i źródła finansowania poszczególnych inwestycji dokonanych przez Kupującą [...] w każdym roku *Okresu Inwestycyjnego*, jak również narastającą wartość dokonanych inwestycji; 3. *Sprawozdanie końcowe* [...], określi rodzaj, wartość i źródła finansowania poszczególnych inwestycji dokonanych przez Kupującą [...] w ostatnim roku *Okresu Inwestycyjnego*, jak również, wartość poszczególnych inwestycji, źródła finansowania i wartość kumulatywną inwestycji, dokonanych w *Okresie Inwestycyjnym*.” *Sprawozdania częściowe* były przekazywane do **Delegatury MSP w Poznaniu** przez Prezesa Spółki pana J. Błaszczuka m.in. pismami z 24 lipca 2000 r., 28 lutego 2001 r., 19 lipca 2001 r. i 7 lutego 2002 r. Nie określały one jednak wartości poszczególnych inwestycji dokonanych przez Kupującą w każdym roku *Okresu Inwestycyjnego* oraz narastającej wartości dokonanych inwestycji. W złożonych kontrolerom w dniu 3 lipca 2003 r. wyjaśnieniach Prezes pan J. Błaszczuk stwierdził, że „postanowienia *Umowy sprzedaży* akcji realizował sumiennie, zgodnie z treścią postanowień *Umowy i wola Kupującej*” oraz, że „Spółka nie zawarła w złożonych w MSP *Sprawozdaniach częściowych* z realizacji poszczególnych inwestycji wartości inwestycji z danego okresu i narastająco z uwagi na przeoczenie”. Podobnie *Sprawozdanie końcowe*, przesłane przez Kupującą w dniu 17 lipca 2002 r. do MSP oraz Delegatury MSP w Poznaniu, nie zawierało powyższych wymogów, określonych w art. 4 § 4 ust. 3 *Umowy sprzedaży*. Pani E. Błaszczuk złożyła na piśmie z dnia 1 lipca 2003 r. oświadczenie następującej treści: „realizując postanowienia *Umowy sprzedaży* akcji Spółki «Wiepofama» SA z dnia 30 czerwca 1999 r., [...] występowałam z inicjatywą wobec Rady Nadzorczej i Zarządu o terminowym przygotowaniu i realizacji oznaczonych w tej umowie zobowiązań; moim obowiązkiem było dokonanie wszelkich starań, aby postanowienia [...] były realizowane właściwie i w terminie”.

Zapis art. 4 § 2 ust. 1 ww. *Umowy sprzedaży „Wiepofama” SA* stanowił, że „realizacja zobowiązań inwestycyjnych [...] będzie następować:

- a) ze środków własnych Kupującej, pochodzących spoza Spółki, lub
- b) z zysku Spółki, jaki przypadałby Kupującej proporcjonalnie do jej udziału w zysku Spółki, z wyłączeniem zysku Spółki za kwartały 1999 roku, które upłynęły do dnia zawarcia *Umowy*”.

Pismem z dnia 7 lutego 2002 r. Prezes pan J. Błaszczuk informował Delegaturę MSP w Poznaniu, że „w zakresie zobowiązań inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska wynikających z bieżących potrzeb Spółki w tym okresie zostały dokonane następujące przedsięwzięcia:

- [...] zakupiono i zainstalowano układ filtracyjno-wentylacyjny spełniający wszystkie wymagania ochrony środowiska [...],
- modernizacja urządzeń odpylających oczyszczarki komorowej w celu ograniczenia do wielkości dopuszczalnej emisji pyłów do atmosfery,
- modernizacja obiektu spawalni [...], co wpłynęło znacząco na ograniczenie emisji pyłów,
- kompleksowa modernizacja węzła sanitarnego [...] dla uzyskania wymaganych warunków sanitarnych;

realizacja w/w zobowiązań inwestycyjnych nastąpiła ze środków własnych Kupującej; realizacja ta nie nastąpiła z zysku Spółki”. W ocenie Izby, informacje złożone w Delegaturze MSP w Poznaniu przez Prezesa Spółki, że realizacja zobowiązań inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska nastąpiła ze środków własnych Kupującej, nie znajdują uzasadnienia. Wynika to z następujących przesłanek:

- środki z podwyższonego przez Kupującą kapitału przeznaczone zostały wyłącznie na zwiększenie finansowego majątku trwałego Spółki, natomiast wymienione w piśmie z dnia 7 lutego 2002 r. przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska stanowiły rzeczowy majątek trwały (wartość brutto wymienionych inwestycji, ustalona na podstawie zamówień, faktur, poleceń przelewu i dokumentów OT, tj. przyjęcia i zwiększenia wartości środków trwałych wynosiła 663 245,32 zł),

- zapłata za ww. przedsięwzięcia nastąpiła z rachunku bankowego „Wiepofama” SA a nie ze środków własnych Kupującej ponieważ innych rozrachunków poza rozrachunkami z tytułu podwyższenia kapitału akcyjnego w kwocie 5 073 514,25 zł oraz z tytułu bezosobowego funduszu płac za uczestnictwo w posiedzeniach Rady Nadzorczej pani E. Błaszczuk ze Spółką nie posiadała,
- w *Sprawozdaniach z realizacji inwestycji* sporządzonych przez biegłego rewidenta nie ma informacji o tym, aby Kupująca dokonała w Spółce inwestycji w zakresie ochrony środowiska.

O braku wiarygodności informacji zawartych w piśmie do Delegatury MSP w Poznaniu świadczy również fakt nieprzedstawienia oświadczenia w przedmiotowej sprawie biegłego rewidenta. O jego otrzymaniu Prezes Zarządu informował kontrolerów 1 lipca 2003 r. Oświadczenie – datowane jednakże na 8 lipca 2003 r. – Izba otrzymała już po zakończeniu kontroli w Spółce. Biegły rewident potwierdził w nim swoje wcześniejsze stwierdzenia zawarte w *Sprawozdaniu końcowym z realizacji zobowiązań inwestycyjnych*, że „środki z podwyższonego kapitału przeznaczone zostały na zwiększenie majątku trwałego «Wiepofama» SA poprzez zwiększenie majątku finansowego”. Nie odniósł się natomiast do problemu inwestycji związanych z ochroną środowiska. Na pytanie kontrolujących o wyjaśnienie przyczyn zaistniałego stanu pan J. Błaszczuk udzielił wymijającej odpowiedzi, stwierdzając jedynie, że „wątpliwości dotyczące informacji o źródłach finansowania zobowiązań inwestycyjnych wynikających z pisma z dnia 07 lutego 2002 r mogły powstać z uznania, że wpłata Kupującej na podwyższenie kapitału jest tożsama z realizacją tych inwestycji ze środków własnych kupującego, gdyż tylko te środki pochodziły od kupującej i mogły być uznane za jej środki własne.”

Umowa sprzedaży udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo. zobowiązywała panią E. Błaszczuk, aby ta spowodowała przesyłanie przez Spółkę do MSP *Sprawozdań z realizacji zobowiązań umownych. Sprawozdanie końcowe z realizacji przez Kupującą tzw. Gwarantowanych Inwestycji* winno być, zgodnie z art. 4 § 4 ust. 3 *Umowy sprzedaży*, doręczone do MSP w ciągu 90 dni od pełnej ich realizacji. „Pref-Bud” Sp. z oo. zrealizował ww. zobowiązanie w dniu 10 września 2002 r. Tym samym obowiązek złożenia *Sprawozdania końcowego z jej realizacji* upłynął w dniu 9 grudnia 2002 r. Do dnia zakończenia kontroli (30 maja 2003 r.) *Sprawozdanie* powyższe nie zostało sporządzone i wysłane do MSP. Przesłuchana przez kontrolującego w charakterze świadka pani E. Błaszczuk zeznała, że „sprawozdanie końcowe z realizacji gwarantowanych inwestycji jest opracowywane przez biegłego rewidenta i z chwilą jego wykonania zostanie do Skarbu Państwa przesłane”.

Umowa sprzedaży udziałów „Pref-Bud” Sp. z oo. zobowiązywała ponadto Spółkę do sporządzania i przesłania do MSP w odstępach rocznych od dnia jej zawarcia *Sprawozdań z realizacji m.in. zobowiązań dotyczących pracowników Spółki* (art. 5) oraz *innych zobowiązań* (art. 6). „Pref-Bud” Sp. z oo. wysłał do MSP ww. sprawozdania w następujących terminach:

- 9 lutego 2001 r. przy obowiązku jego złożenia do dnia 30 września 2000 r. (opóźnienie wyniosło 132 dni),
- 4 stycznia 2002 r. przy obowiązku jego złożenia w dniu 30 września 2001 r. (opóźnienie wyniosło 96 dni),
- 24 października 2002 r. przy obowiązku jego złożenia w dniu 30 września 2002 r. (opóźnienie wyniosło 24 dni).

Przesłuchana przez kontrolującego w charakterze świadka pani E. Błaszczuk zeznała, że „niedopatrzaniem było nieprzesyłanie do MSP w terminie *Sprawozdań cząstkowych*”.

Umowa sprzedaży udziałów „Weldoro” Sp. z oo. (art. 4.4.) nakładała na Spółkę obowiązek opracowywania *Sprawozdań z realizacji zobowiązań inwestycyjnych i podwyższenia kapitału zakładowego. Sprawozdania* te winny być przedkładane MSP w terminie nie dłuższym niż 14 dni od zakończenia badania *Sprawozdania finansowego* przez uprawniony podmiot, zaczynając od *Sprawozdania za 2001 r.* Kontrola wykazała,

że *Sprawozdanie finansowe za 2001 r.* zostało sporządzone przez biegłego rewidenta w dniu 8 czerwca 2002 r. natomiast *Sprawozdanie z wykonania zobowiązań inwestycyjnych i podwyższenia kapitału zakładowego* Spółka przesłała do MSP w dniu 24 grudnia 2002 r. tj. 6 miesięcy po terminie określonym *Umową sprzedaży*. Prezes Zarządu pani Anna Błaszczuk-Oparowska wyjaśniła, że „osoba odpowiedzialna za przygotowywanie *Sprawozdań* do MSP nie dopełniła swoich obowiązków; obowiązki te były jej przekazane ustnie; Zarząd w momencie zorientowania się w poczynionych błędach skorygował to poprzez zlecenie, wykonanie i wysłanie do MSP przedmiotowego *Sprawozdania*”.

3.2.9. NADZÓR NAD REALIZACJĄ ZOBOWIĄZAŃ POZACENOWYCH

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła **niereagowanie (lub nieskuteczne reagowanie) delegatur MSP na niesporządzanie bądź nieterminowe przekazywanie niepełnych *Sprawozdań z realizacji zobowiązań umownych***. W ocenie Izby, skalę nieprawidłowości można było ograniczyć, gdyby każdy element tych zobowiązań (w tym szczególnie, zobowiązań inwestycyjnych) podlegał bardziej rygorystycznemu nadzorowi ze strony delegatur MSP. Instrumentem wzmacniającym skuteczność i efektywność ich działania mogłoby być np. częstsze wykorzystywanie postanowień *Umów sprzedaży* o prawie MSP do skontrolowania prawidłowości sporządzenia *Sprawozdań* np. na koszt Kupującego, w przypadku niedostarczenia któregokolwiek ze *Sprawozdań*⁵⁸. Zdaniem Izby niewystarczające było badanie jedynie zgodności *Sprawozdań* z postanowieniami *Umów sprzedaży* bez weryfikacji podanych w nich informacji w Spółkach.

Grupa Inwestycyjna

Dopiero na skutek interwencji kontrolera *Aneks do Umowy sprzedaży* akcji „Montin” SA z dnia 31 marca 1999 r. został przekazany (faksem) do **Delegatury MSP w Krakowie** w dniu 22 kwietnia 2003 r., a następnie drogą pocztową w dniu 24 kwietnia 2003 r. pan Jan Matuszewski Dyrektor Departamentu Ewidencji i Gospodarki Mieniem Skarbu Państwa MSP wyjaśnił, że w ówczesnym czasie *Aneks do Umowy sprzedaży* „omyłkowo nie został przekazany do Delegatury MSP w Krakowie”. W konsekwencji, ww. Delegatura – nie wnosząc zastrzeżeń – w dniu 13 października 2000 r. poinformowała Spółkę o zakończeniu kontroli realizacji zobowiązań wynikających z *Umowy sprzedaży*, mimo że nie wiedziała o istnieniu do niej *Aneksu*.

Prezes „Wiepofama” SA pan J. Błaszczuk informował Delegaturę MSP w Poznaniu o zrealizowaniu zobowiązań inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska, co – jak wykazała kontrola NIK – było niezgodne z prawdą. Powyższe informacje zostały zaakceptowane przez **Delegaturę MSP w Poznaniu**, która dopiero w wyniku kontroli NIK podjęła czynności związane z przeprowadzeniem kontroli prawidłowości ich sporządzenia przez Spółkę⁵⁹.

Nieskuteczne były działania **Delegatury MSP w Gdańsku** w celu wyegzekwowania od „Pref-Bud” Sp. z oo. *Sprawozdań z realizacji zobowiązań umownych*. W wyjaśnieniu złożonym kontrolerom pan Andrzej Łach Dyrektor Delegatury MSP w Gdańsku wyjaśnił, że pomimo wielokrotnych wystąpień, Delegatura nie otrzymała od Spółki zweryfikowanego *Sprawozdania końcowego z realizacji inwestycji*. Zdaniem Izby, stan ten mógł być spowodowany faktem, iż zapisy umowne nie przewidywały kar za niedotrzymanie terminu przekazywania sprawozdań (częściowych i końcowego)

⁵⁸ *Umowa sprzedaży akcji „Montin” SA.*

⁵⁹ Pismo DPO-MM-83-14/03/20 z 15 lipca 2003 r. Piotra Koczorowskiego Dyrektora Delegatury MSP w Poznaniu skierowane do kontrolujących.

z realizacji zobowiązań inwestycyjnych oraz postanowienia mającego charakter harmonogramu wskazującego jednoznacznie terminy realizacji inwestycji.

3.2.10. NADZÓR NAD REALIZACJĄ ZOBOWIĄZAŃ CENOWYCH

Do końca marca 2003 r. z prywatyzacji Spółek Grupy Inwestycyjnej Skarb Państwa uzyskał przychody w wysokości 67 434 tys. zł. Koszty prywatyzacji tych Spółek (oprócz pp „Weldoro”) poniesione przez SP wyniosły przy tym tylko 169 tys. zł. Izba nie wносиła zasadniczych zastrzeżeń do podejmowanych przez MSP działań w zakresie windykacji należności Skarbu Państwa. Zwraca jednak uwagę, że do spłaty pozostawało w dalszym ciągu 21 894 tys. zł, z tego należności przeterminowane stanowiły aż 25% tej kwoty. Izba stwierdziła ponadto nieuiszczenie przez Inwestorów zapłaty w wysokości 1 350 tys. zł za objęte akcje ZM „Kościerzyna” SA. W tym kontekście, za nierzetelne Izba uznała nieuzasadnione odstąpienie MSP od wniesienia do sądu pozwu o zapłatę kar umownych wraz z ustawowymi od nich odsetkami w wysokości 1 186 tys. zł z tytułu niewykonania zobowiązań inwestycyjnych w ZM „Kościerzyna” SA w 2000 r.

Grupa Inwestycyjna

Uzyskane przychody z prywatyzacji Spółek Grupy Inwestycyjnej na dzień 31 marca 2003 r oraz zestawienie stanu realizacji zobowiązań cenowych wobec Skarbu Państwa na dzień 30 czerwca 2003 r. przedstawiono w poniższej tabeli⁶⁰.

Tabela 18. Realizacji zobowiązań cenowych Grupy Inwestycyjnej

Nazwa spółki	Przychody z prywatyzacji	Pozostałe raty i należności przeterminowane
„Lubawa”	1 530 760,00 zł*	spłacone
„Montin”	5 763 999,60 zł	spłacone
„Agram”	3 740 000,00 zł	spłacone
„Polfer”	8 490 900,00 zł	spłacone
„Wiepofama”	8 404 714,17 zł**	raty: 6 467 138,31 zł, należności przeterminowane: 5 059 753,06 zł
„Pref-Bud”	1 711 091,21 zł***	raty: 777 216,00 zł, należności przeterminowane: 116 788,69 zł
„Kolmex”	35 928 750,00 zł	raty: 5 938 686,60 zł
„PZKB”	831 292,56 zł	raty: 1 598 654,37 zł
„Weldoro”	1 032 303,00 zł	raty: 1 500 000 zł, należności przeterminowane: 436 119,48 zł

* – wpływy ze sprzedaży akcji inwestorom aktywnym (1 099 560 zł) i akcji preferencyjnych (431 200 zł),

** – w tym 575 765,84 zł prowizja AP,

*** – w tym 97 152 zł prowizja AP,

**** – na należności przeterminowane składają się: zaległe raty i ich oprocentowanie umowne oraz odsetki ustawowe.

Łączne przychody Skarbu Państwa z prywatyzacji Spółek Grupy Inwestycyjnej wyniosły 67 433 810,54 zł. Izba zwraca przy tym uwagę, że do spłaty (raty i należności

⁶⁰ Opracowano na podstawie wyjaśnienia pana Jarosława Wojtowicza p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów MSP; pismo znak: MSP/DBiF/3857/MSz z dnia 9 kwietnia 2003 r.

przeterminowane) pozostawało 21 894 356,51 zł, z tego należności przeterminowane stanowiły aż 5 612 661,23 zł, tj. ¼ ogółu należności. Łączne koszty prywatyzacji ww. podmiotów (oprócz przedsiębiorstwa państwowego „Weldoro”) wyniosły 314 676,53 zł, w tym 169 076,53 zł poniosło MPW i MSP, a 145 600 zł prywatyzowane podmioty. Spośród dziewięciu nabytych od Skarbu Państwa spółek w pięciu przypadkach, płatności rozłożono na raty. Decyzje o rozłożeniu należności na raty wynikały z ofert inwestorów na zakup akcji/udziałów. Izba pozytywnie oceniła działania MSP zmierzające do wyegzekwowania zapłaty należności przeterminowanych. Wobec bezskuteczności wezwań do zapłaty, MSP skierowało pozwy do **Sądu Okręgowego w Warszawie**. Sprawa zapłaty za akcje „Wiepofama” SA oczekuje na nadanie nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności i doręczenie tytułu wykonawczego; sprawa „Pref-Bud” Sp. z oo. oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy, a sprawa „Weldoro” Sp. z oo. pozostaje w toku rozpoznania. Łączna cena akcji/udziałów: „Lubawa” Sp. z oo., „Montin” SA, „Agram” SA, „Polfer” Sp. z oo., „Wiepofama” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo., „Kolmex” SA, „PZKB” SA i „Weldoro” Sp. z oo. wyniosła 74 246 406,8 zł. Biorąc pod uwagę, że suma uzyskanych i należnych przychodów budżetowych z tytułu sprzedaży akcji/udziałów ww. spółek wynosiła 89 328 167,05 zł, to z prywatyzacji tych spółek SP może uzyskać przychody o 15 082 tys. zł większe od wynegocjowanych.

ZM „Kościerzyna”

Kapitał akcyjny ZM „Kościerzyna” SA wynosił 5 000 000 zł i dzielił się na 5 000 000 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda. Akcje te zostały objęte przez Skarb Państwa (2 000 000 akcji dające 40% głosów na WZA) oraz panów: A. B. Maroszka (1 500 000 akcji – 30% głosów) i A. Voigta (1 500 000 akcji – 30% głosów). Działający łącznie i solidarnie Inwestorzy objęli łącznie 3 000 000 akcji (60% głosów na WZA) o wartości 3 000 tys. zł. Akcje te miały zostać opłacone na rzecz Spółki w następujących kwotach i terminach:

- I rata w wysokości 1 650 tys. zł płatna przed zarejestrowaniem ZM „Kościerzyna” SA,
- II rata w wysokości 675 tys. zł płatna do 31 grudnia 2001 r.,
- III rata w wysokości 675 tys. zł płatna do 31 grudnia 2002 r.

W dniach 16 lipca-5 sierpnia 1999 r., tj. przed zarejestrowaniem ZM „Kościerzyna” SA (12 sierpnia 1999 r.) Inwestorzy wpłacili na konto Spółki I ratę w łącznej wysokości 1 650 tys. zł. Inwestorzy nie wpłacili jednak terminowo drugiej raty, co pan A. Voigt wyjaśniał „czasowym aresztowaniem (maj-październik 2001 r.) i w związku z tym niemożliwością prowadzenia bieżącej działalności gospodarczej, a w konsekwencji zebrania odpowiednich środków pieniężnych na opłacenie kapitału w ZM «Kościerzyna» do końca 2001 r.” Wobec niezrealizowania przez Inwestorów wniesienia II raty w wysokości 675 tys. zł za objęte akcje Spółki (łączny stan zaległości z tego tytułu na dzień zakończenia kontroli wynosił 1 350 tys. zł) pani Ewa Moroz b. Prezes Zarządu ZM „Kościerzyna” SA w dniu 4 lutego 2002 r. unieważniła – na mocy art. 331 § 1 *K.s.h.* – 3 000 000 akcji imiennych należących do panów: A. B. Maroszka i A. Voigta. Podjęta, na podstawie art. 331, § 3 *K.s.h.*, przez Zarząd w dniu 19 marca 2002 r. próba sprzedaży unieważnionych akcji zakończyła się niepowodzeniem, co wynikało z braku zainteresowania akcjami Spółki przez potencjalnych nabywców.

Zgodnie z § 15 *Aktu zawiązania ZM „Kościerzyna” SA* w przypadku nieponiesienia przez Spółkę nakładów inwestycyjnych panowie: A. B. Maroszek i A. Voigt obowiązani byli do solidarnego zapłacenia na rzecz Skarbu Państwa kary umownej. W związku z niewykonaniem ww. nakładów **Departament Administracyjno-Budżetowy MSP** naliczył i wezwał Inwestorów w dniu 20 września 2000 r. do zapłaty kary umownej w wysokości 591 900 zł. Wobec braku zapłaty, **Departament Zastępstwa Procesowego MSP** wniósł 26 stycznia 2001 r. do **Sądu Okręgowego w Gdańsku** pozew o zapłatę ww. kary umownej z tytułu niewykonania zobowiązań inwestycyjnych w 1999 r. W dniu 18 września 2001 r. Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie cywilne w powyższej sprawie, z uwagi na prowadzone śledztwo dotyczące domniemanego działania na szkodę Spółki przez Inwestorów. Do dnia zakończenia kontroli, MSP nie

wniosło natomiast do sądu pozwu o zapłatę kary umownej z tytułu niewykonania zobowiązań inwestycyjnych w 2000 r. Pan Stanisław Lautsch-Bendkowski p.o. dyrektora Departamentu Zastępstwa Procesowego MSP uzasadniał powyższe „wątpliwościami co do merytorycznej zasadności roszczeń obejmujących niewykonanie zobowiązań w drugim roku działalności Spółki, oraz [...] ryzykiem poniesienia znacznych kosztów w przypadku przegrania sprawy”. W związku z tym, że zapisy *Aktu zawiązania ZM „Kościerzyna” SA* dotyczące kar za niewykonanie nakładów inwestycyjnych w 1999 r. i 2000 r. były identyczne, niezrozumiałym zatem było złożenie pozwu o zapłatę ww. kary dotyczącej pierwszego roku inwestycyjnego a odstąpienie od złożenia tego pozwu za drugi rok inwestycyjny. Na dzień 6 grudnia 2002 r. wysokość niezapłaconych kar umownych wraz z ustawowymi od nich odsetkami wynosiła 2 125 823 zł i dotyczyła – jak wyjaśnił pan Jan Staniszewski dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów MSP – następujących okresów:

- za pierwszy rok od kwoty 591 900 zł wynosiły 347 891 zł,
- za drugi rok od kwoty 899 832 zł wynosiły 286 200 zł.

3.2.11. DOKUMENTOWANIE PROCESÓW PRYWATYZACYJNYCH

MSP nie posiadało dokumentacji przeprowadzonych procesów prywatyzacyjnych lub posiadało ją w stanie niekompletnym.

Kontrolerzy NIK stwierdzili, że w zasobach departamentów merytorycznych i archiwum zakładowym MSP nie było pełnej dokumentacji dotyczącej:

- wyboru doradcy prywatyzacyjnego, wyceny Spółki i wyboru inwestora strategicznego dla „Lubawa” Sp. z oo.,
- komercjalizacji (wniosku wraz z uzasadnieniem), wyboru doradcy prywatyzacyjnego i wyboru inwestora (badania wiarygodności poręczyciela) dla „Pref-Bud” Sp. z oo.,
- wyboru doradcy prywatyzacyjnego dla „Weldoro” p.p.

Brak ww. dokumentów potwierdzili dyrektorzy właściwych merytorycznie departamentów MSP, tj.: pani Niebisz oraz pan Jeznach. Minister SP pan Czyżewski w dodatkowych wyjaśnieniach do protokołu kontroli z dnia 16 czerwca 2003 r. – podobnie jak ww. dyrektorzy – nie wyjaśnił przyczyn tej nierzetelności.

3.2.12. WYSTĘPOWANIE MECHANIZMÓW KORUPCJOGENNYCH

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na następujące przesłanki świadczące o braku przejrzystości prowadzonych procesów prywatyzacyjnych, które – w ocenie NIK – są obszarami szczególnie narażonymi na występowanie zjawisk korupcyjnych: **przedumowne uzgodnienia Kupującego w zakresie odsprzedaży jeszcze nie nabytych akcji SP, a następnie wyrażanie zgody Kupującemu przez MSP na odsprzedaż nabytych akcji innemu podmiotowi biorącemu udział w przetargu („Montin” SA), prowadzenie rokowań i wybór na Inwestora w zbywanej przez MSP Spółce osoby niewywiązującej się z płatności za nabyte wcześniej spółki SP („Weldoro” Sp. z oo.).** Niepokojące wydaje się również zatrudnianie byłych wysokich urzędników we władzach sprywatyzowanych spółek („Kolmex” SA, „Wiepofama” SA, „Polfer” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo., „Lubawa” SA). Podobnie, rokowania w sprawie wyboru najkorzystniejszej oferty na zakup akcji „Kolmex” SA, które zostały przeprowadzone z naruszeniem zasady konkurencyjności ofert oraz zaakceptowanie oferty nabywców akcji ZM „Kościerzyna” SA bez rzetelnej jej analizy nie sprzyjały transparentności prowadzonych przez MSP procesów

prywatyzacyjnych. Za nierzetelne Izba uznała ponadto działanie *Zespołu do przeprowadzenia rokowań* Urzędu Miasta Bielska-Białej polegające na **zignorowaniu zasady uczciwej konkurencji w długotrwałej procedurze rokowań zbycia pakietu akcji „Aqua” SA** należących do Gminy Bielska-Białej. Działania powyższe dowodzą, zdaniem Izby, o braku przejrzystości przebiegu rokowań i świadczą o niewłaściwej pracy Zespołu do przeprowadzenia rokowań, w tym b. Prezydenta Miasta Bielska-Białej jako jego Przewodniczącego. Negatywnie Izba oceniła również działania Zarządu Miasta Bielska-Białej polegające na nieuprawnionym **upoufnianiu Umowy o współpracy, wprowadzaniu do niej zmian bez uzyskania akceptacji tego faktu przez Radę Miejską oraz niejasnym formułowaniu postanowień Umowy o współpracy**. Podobnie jak w przypadku MSP, Izba krytycznie oceniła **zatrudnienie byłego wysokiego urzędnika samorządowego – Prezydenta Miasta Bielska-Białej w spółce przez niego sprywatyzowanej**.

Grupa Inwestycyjna

Izba stwierdziła, że pieniądze za nabywane akcje „Montin” SA zostały przekazane nie przez Kupującego, lecz przez przyszłych, nie ujawnionych w *Umowie sprzedaży*, akcjonariuszy. Natomiast przedumowne uzgodnienia Kupującego w zakresie odsprzedaży tym akcjonariuszom nabywanych od SP akcji Spółki świadczyły, zdaniem NIK, że „Cross-Torg” Sp. z oo. nie zamierzał zostać strategicznym właścicielem „Montin” SA.

Zdecydowane poparcie załogi dla prywatyzacji kapitałowej (przez grupę kapitałową utworzoną z pracowników „Montin” SA i inne osoby fizyczne) było, zdaniem pana Janusza Dzieciółowskiego b. Prezesa Zarządu „Montin” SA, powodem zgłoszenia *Pracowniczej Grupy Kapitałowej* (konsorcjum „Instalexport” SA oraz spółka pracownicza „Mont-Inwest” Sp. z oo.) do przetargu w sprawie zbycia akcji „Montin” SA ogłoszonego w dniu 9 sierpnia 1996 r. przez MPW. Jednakże Ministerstwo nie wybrało oferty *Pracowniczej Grupy Kapitałowej*, lecz ofertę firmy „Cross-Torg” Sp. z oo., o czym pismem z dnia 4 października 1996 r. poinformowano Zarząd Spółki. W wyjaśnieniu, pan Kazimierz Gądek sekretarz Rady Nadzorczej Spółki „Montin” SA w latach 1997-2000 stwierdził, że „z inicjatywy Zarządu «Montin» SA, w dniu 9 października 1996 r. w siedzibie Spółki na wspólnym posiedzeniu Zarządów spółek: «Cross-Torg» Sp. z oo., «Montin» SA, «Mont-Inwest» Sp. z oo., kierownictw związków zawodowych i Rady Nadzorczej «Mont-Inwest» Sp. z oo. uzgodniono wejście Spółki «Mont-Inwest» Sp. z oo. w skład Konsorcjum uczestniczącego w wykupie akcji «Montin» SA od Skarbu Państwa; «Cross-Torg» Sp. z oo. obiecał załatwić zgodę Ministerstwa Skarbu Państwa na odkupywanie akcji «Montin» SA przez «Mont-Inwest» Sp. z oo. od «Cross-Torg» Sp. z oo.”. W art. 3 § 3 *Umowy sprzedaży akcji Spółki „Montin” SA z siedzibą w Krakowie* Kupujący („Cross-Torg” Sp. z oo. reprezentowany przez panią E. Błaszczuk) oświadczył, że „posiada dostateczne środki pieniężne niezbędne do wykonania zobowiązań wynikających z niniejszej *Umowy sprzedaży*” oraz zobowiązał się, że „dokona przelewu *Ceny Zakupu Akcji* [...] na konto Ministerstwa Skarbu Państwa” (art. 1 § 4 pkt 2 *Umowy sprzedaży*). Przekazywanie MSP *Ceny Zakupu Akcji* „Montin” Sp. z oo. odbywało się w sposób następujący.

- W dniu 18 marca 1997 r. zrealizowany został przelew przez **PKO SA o/Kraków** na kwotę 573 994,80 zł z rachunku, którego właścicielem był „Mont-Inwest” Sp. z oo. Na poleceniu przelewu „Mont-Inwest” Sp. z oo. zaznaczył, iż dokonuje przelewu na wykup 37 516 akcji „Montin” SA. Zgodnie z wyjaśnieniem pana K. Gądka, to właśnie tej spółce pracowniczej „Cross-Torg” Sp. z oo., na pół roku przed podpisaniem *Umowy sprzedaży* „obiecał załatwić zgodę MSP” na odkupywanie akcji „Montin” SA. Zgodę tą – wymaganą *Umową sprzedaży* – „Cross-Torg” Sp. z oo. otrzymał od pana J. Kowalczyka Podsekretarza Stanu w MSP w dniu 17 kwietnia 1997 r., a więc już w niespełna miesiąc od daty podpisania *Umowy sprzedaży*. Realizację poczynionej „obietnicy” i legalizację celu dokonanej przedpłaty

potwierdzono 2 lipca 1997 r., w którym to dniu Kupujący zbył „Mont-Inwest” Sp. z oo. 37 516 akcji Spółki.

- W dniu 19 marca 1997 r. na poleceniu przelewu wystawionym przez „Mostostal Kraków” SA na kwotę 3 164 529,60 zł z rachunku w **Banku Handlowym SA o/Kraków** zaznaczono, iż środki te przekazano „w imieniu «Cross-Torg» Sp. z oo. na zakup akcji «Montin» SA”. Podobnie, jak w przypadku „Mont-Inwest” Sp. z oo., po uzyskaniu zgody Podsekretarza Stanu w MSP pana J. Kowalczyka w dniu 17 kwietnia 1997 r., Kupujący zbył w dniu 9 lipca 1997 r. „Mostostal Kraków” SA 103 416 akcji „Montin” SA oraz w dniu 15 lipca 1997 r. PFR PBR Sp. z oo. 103 416 akcji Spółki.
- W dniu 20 marca 1997 r. na poleceniu przelewu dokonanym na kwotę 2 025 475,20 zł przez **Polski Bank Rozwoju SA w Warszawie** (zwany dalej PBR Sp. z oo.) zapisano, iż była to wpłata pożyczki „w imieniu „Cross-Torg” Sp. z oo. na akcje „Montin” SA”. Zaznaczyć należy, że PBR Sp. z oo., do momentu przejścia go w lipcu 1998 r. przez **Bank Rozwoju Ekspertu SA**, był jedynym udziałowcem PFR PBR Sp. z oo. Po tym terminie nazwa PFR PBR Sp. z oo. uległa zmianie na PFR BRE Sp. z oo.

Stwierdzić zatem należy, że pieniądze za nabyte akcje „Montin” SA zostały przekazane nie przez Kupującego, lecz przez przyszłych, nie ujawnionych w *Umowie sprzedaży*, akcjonariuszy zewnętrznych, co budzi wątpliwości Izby o posiadaniu przez „Cross-Torg” Sp. z oo. dostatecznych środków pieniężnych na opłacenie nabywanych od SP akcji Spółki. Nieuwidoczenie w *Umowie sprzedaży* przedumownych uzgodnień Kupującego z przyszłymi akcjonariuszami w zakresie zapłaty za zakupywane od SP akcje Spółki wraz z ich późniejszą odsprzedażą świadczy, zdaniem NIK, że „Cross-Torg” Sp. z oo. nie zamierzał wystąpić w roli strategicznego właściciela, posiadającego $\frac{3}{4}$ akcji „Montin” SA. Przeciwnie, na pierwszym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy odbytym w dniu 29 lipca 1997 r., tj. już po 4 miesiącach od podpisania *Umowy sprzedaży* Kupujący posiadał jedynie $\frac{1}{4}$ akcji Spółki. W ocenie NIK wszystkie operacje handlowe akcjami zakupionymi od Skarbu Państwa wykonane przez Kupującego zaprzeczały jego zapewnieniu złożonemu w art. 3 § 4 *Umowy sprzedaży*, że „zakup akcji ma charakter wieloletniej inwestycji, a co za tym idzie nie jest dokonywany z zamiarem ich dalszej odsprzedaży czy też zbycia pod innym tytułem prawnym”.

Za niewłaściwe Izba uznała, prowadzenie rokowań i wybór pani E. Błaszczuk na inwestora w „Weldoro” Sp. z oo., tj. osoby niewiarygodnej, niewywiązującej się z płatności za nabyte wcześniej spółki SP.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że pomimo nie spłacania przez panią E. Błaszczuk (i „Wiepofama” SA – podmiot od niej zależny) zobowiązań z tytułu nabycia akcji/udziałów spółek SP to jednak MSP prowadziło rokowania i w konsekwencji podpisało z nią umowę sprzedaży „Weldoro” Sp. z oo. Wiarygodność i wypłacalność kredytowa pani Błaszczuk budziła również poważne wątpliwości Departamentu Administracyjno-Budżetowego MSP. W piśmie z dnia 30 maja 2001 r.⁶¹ radca ministra w tym departamencie pan Jarosław Wojtowicz informował pana Karola Markiewicza wicedyrektora Departamentu Nadzoru i Prywatyzacji I MSP, że łączne zaległości pani E. Błaszczuk i spółki od niej całkowicie zależnej wynosiły 9 239 951,95 zł, w tym: 172 279,77 zł i 31 090,67 zł z tytułu zaniżonej wpłaty pierwszej raty należności ze sprzedaży akcji/udziałów odpowiednio „Wiepofama” SA i „Pref-Bud” Sp. z oo. oraz 9 036 131,51 zł z tytułu niezrealizowania spłaty ratalnej należności wraz z oprocentowaniem ze sprzedaży akcji „Kolmex” SA. Dalej radca informował, że „łączny dług pozostały do spłaty w ciągu najbliższych 4 lat wynosi już 36 671 686,20 zł; w tej sytuacji uważam, że warunkiem wstępnym do rozpoczęcia rozmów w sprawie podpisania kolejnej umowy z panią E. Błaszczuk musi być rozwiązanie problemu dotychczasowego jej zadłużenia, najlepiej poprzez natychmiastową spłatę zaległości wraz z odsetkami

⁶¹ Pismo znak: MSP/DAB/2747/YW/01.

ustawowymi”. Pomimo jednak tak znacznej wysokości zaległości wobec SP, Departament Nadzoru i Prywatyzacji I MSP wynegocjował z panią E. Błaszczuk warunki sprzedaży udziałów Przędzalni Czesankowej „Weldoro” Sp. z oo., a w dniu 3 lipca 2001 r. Minister Skarbu Państwa pani A. Kamela-Sowińska zawarła z nią umowę sprzedaży udziałów Spółki za cenę 2 500 tys. zł, z czego kwotę 1 875 tys. zł rozłożono do spłaty w 5 kolejnych rocznych ratach, płatnych począwszy od 31 grudnia 2001 r. Zakup udziałów kolejnej jednoosobowej spółki SP zmobilizował inwestora panią E. Błaszczuk do częściowego uregulowania spłat należności SP. W dniu sprzedaży wymienionych udziałów **Departament Budżetu i Finansów MSP** potwierdził spłatę zaległości pani E. Błaszczuk wynikających ze sprzedaży akcji/udziałów dwóch spółek, tj. „Wiepofama” SA oraz „Pref-Bud” Sp. z oo. W dalszym jednak ciągu nie została uregulowana płatność 9 mln zł za akcje „Kolmex” SA, którego nabywcą była „Wiepofama” SA – podmiot zależny od pani Błaszczuk. Izba nie kwestionuje poglądu Ministra SP pana P. Czyżewskiego, że oferta pani E. Błaszczuk była lepsza od oferty przedstawionej przez drugiego oferenta, ale wskazuje na niewywiązywanie się pani Błaszczuk ze zobowiązań wobec SP, co automatycznie powinno spowodować jej wykluczenie przez MSP z grona potencjalnych nabywców akcji/spółek SP. Izba nie może natomiast całkowicie podzielić zdania Ministra SP, że „ryzyko wynikające z faktu rozłożenia ceny na raty zostało ograniczone poprzez ustanowienie zabezpieczenia oraz oprocentowanie”. Poręczycielami bowiem przy sprzedaży pani E. Błaszczuk: „Wiepofama” SA oraz „Pref-Bud” Sp. z oo. byli odpowiednio: „Agram” SA oraz pan J. Błaszczuk. Tego rodzaju zabezpieczenie nie spowodowało jednak terminowej i we właściwej wysokości wpłaty należności ze sprzedaży akcji/udziałów tych spółek. Jeżeli natomiast SP zakładał ryzyko związane z tą transakcją to, zdaniem Izby, prowadzone rokowania i sprzedaż udziałów „Weldoro” Sp. z oo. pani E. Błaszczuk były działaniami niecelowymi. O braku celowości tych działań świadczy tym bardziej fakt, że na dzień 30 czerwca 2003 r. należności przeterminowane z tytułu nabycia udziałów „Weldoro” Sp. z oo. wynosiły 436 119,48 zł.

Izba wskazuje również na konflikt interesów, powstający na styku administracji i biznesu, a polegający na występowaniu przypadków zatrudniania byłych urzędników MSP i MWGzZ we władzach spółek prywatyzowanych lub nadzorowanych przez te ministerstwa.

Pan Jan Chaładaj był w latach 1996-1997 Sekretarzem Stanu w **Ministerstwie Współpracy Gospodarczej z Zagranicą**, a następnie Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Gospodarki. Pan J. Chaładaj piastował również funkcje w spółkach SP (np. Przewodniczący Rady Nadzorczej w „**Chemii Polskiej**” SA). Był on następnie członkiem Rad Nadzorczych: od 1999 r. „Wiepofama” SA a od 2000 r. „Kolmex” SA. Izba zwraca przy tym uwagę, że nadzór właścicielski nad „Kolmex” SA sprawowało MWGzZ, które podjęło pierwsze próby prywatyzacyjne tej Spółki.

Pan Mirosław Opalka był wicedyrektorem **Departamentu Administracyjno-Budżetowego MPW**, a po przekształceniu ministerstwa został wicedyrektorem **Departamentu Ewidencji Majątku Skarbu Państwa MSP**. Po zakończeniu pracy w administracji rządowej zasiadał m.in. we władzach następujących Spółek prywatyzowanych przez Skarb Państwa: „Kolmex” SA (członek Zarządu), „Wiepofama” SA (członek Rady Nadzorczej), „Polfer” SA (Prezes Zarządu), „Pref-Bud” Sp. z oo. (członek i Przewodniczący Rady Nadzorczej), „Lubawa” SA (Przewodniczący Rady Nadzorczej).

Zdaniem Izby rokowania w sprawie wyboru najkorzystniejszej oferty na zakup akcji „Kolmex” S.A. zostały przeprowadzone przez **Departament Spółek Strategicznych i Instrumentów Finansowych MSP** w sposób nierzetelny, z naruszeniem zasady konkurencyjności ofert.

Zgodnie z umową w sprawie obsługi procesu sprzedaży akcji „Kolmex” SA zawartą pomiędzy MSP i „EVIP International” Sp. z oo., identyfikację i badanie wiarygodności potencjalnych kupujących doradca przeprowadzał na żądanie MSP.

W trakcie procesu wyboru oferty DSSiIF MSP nie występował do doradcy z żądaniem przeprowadzenia takiego badania. Zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez pana Jana Szczęsnego p.o. Dyrektora Departamentu Prywatyzacji MSP (b. DSSiIF MSP) sprawy dotyczące sprawdzenia wiarygodności oferentów były omawiane z doradcą, który nie widział podstaw do podważania wiarygodności potencjalnego inwestora. NIK nie podziela tego poglądu. W procesie sprzedaży akcji „Kolmex” SA brało udział dwóch oferentów: osoba fizyczna oraz konsorcjum spółek, tj. „Wiepofama” SA, „Agram Chłodnia” SA i „Lubawa” SA. W odpowiedzi na zaproszenie do rokowań osoba ta złożyła kontrofertę w stosunku do oferty konsorcjum. Zaznaczyć przy tym należy, że była ona w tym czasie członkiem rady nadzorczej spółki „Agram Chłodnia” SA (tj. jednej ze spółek wchodzących w skład ww. konsorcjum), w której występowała jako przedstawiciel spółki „Cronos Invest” Sp. z oo. (właściciela większościowego, 55% pakietu akcji spółki „Agram Chłodnia” SA). Jedynym udziałowcem „Cronos Invest” Sp. z oo. była pani E. Błaszczuk, która posiadała również 80% akcji „Wiepofama” SA oraz 7,54% akcji „Lubawa” SA. Oferta złożona przez tę osobę była mniej korzystna od oferty złożonej przez konsorcjum tak pod względem ceny jak i zaproponowanych warunków pozacenowych. W rekomendacjach przedłożonych przez doradcę do DSSiIF oferta ta traktowana była jako czynnik mający zmobilizować konsorcjum do złożenia lepszych warunków nabycia akcji „Kolmex” SA. Personalne powiązania przystępujących do rokowań oferentów budzą – zdaniem Izby – uzasadnione podejrzenia, że oferta przedłożona przez osobę fizyczną miała poprzez swój słaby poziom wpływać na negocjacje z konsorcjum. W wyniku zaniechania ze strony DSSiIF żądania od doradcy sprawdzenia wiarygodności oferentów, departament ten prowadził złożoną procedurę negocjacyjną nie z dwoma a faktycznie z jednym oferentem.

ZM „Kościerzyna”

Powołany przez Wojewodę Gdańskiego w dniu 31 maja 1994 r. *Zespół Przygotowawczy* do „przedstawienia opinii dotyczącej przyczyn, celu, potrzeby i warunków zamierzonych zmian organizacyjnych” zaproponował 17 lipca 1997 r. likwidację przedsiębiorstwa pn. Zakłady Mięsne w Kościerzynie w celu prywatyzacji w drodze wniesienia jego majątku do spółki z udziałem inwestora. W wyniku przeprowadzonych negocjacji za najkorzystniejszą uznano wspólną ofertę panów: A. B. Maroszka i A. Voigta. Zobowiązali się oni do kontynuowania działalności przedsiębiorstwa, realizacji (podpisanego 26 czerwca 1998 r.) *Pakietu Socjalnego*, wpłaty 3 mln zł w zamian za objęcie 60% akcji przyszłej spółki i przeznaczenie tej kwoty na inwestycje i rozwój (w tym 2 mln zł w ciągu pierwszych dwóch lat obrachunkowych). Jako gwarancję realizacji zobowiązań finansowych przedłożyli oni opinię **Pomorskiego Banku Kredytowego SA**, który potwierdził ich zdolność finansową do wykonania zobowiązań do kwoty 1,6 mln zł. Pomimo, że zdolność finansowa Inwestorów udokumentowana została wyłącznie do około połowy wartości przyjętych zobowiązań **Delegatura MSP w Gdańsku** oraz **Departament Prywatyzacji Bezpośredniej i Delegatur MSP** nie wniosły do niej zastrzeżeń. Jednocześnie – jak wyjaśnił pan Mieczysław Ejsmond p.o. dyrektora Wydziału Skarbu Państwa Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku – ocena wiarygodności finansowej Inwestorów została dokonana jedynie na podstawie przedłożonych przez nich dokumentów.

„Aqua”

Zasadnicze działania w celu wyłonienia nabywcy akcji „Aqua” SA Zarząd Miasta rozpoczął 23 lutego 1998 r. (procedura prywatyzacyjna obejmująca np. wycenę przedsiębiorstwa została uruchomiona w latach wcześniejszych), a więc na 2 miesiące przed otrzymaniem od Rady Miejskiej upoważnienia do zbycia akcji Spółki. Już 17 marca 1998 r. (ponad miesiąc przed uchwałą Rady) Zarząd „Aqua” SA podał do publicznej wiadomości, że powołał – uchwałą z dnia 9 marca 1998 r. – *Zespół do przeprowadzenia rokowań w zakresie zbycia pakietu akcji „Aqua” należących do Gminy Bielsko-Biała*. W skład *Zespołu do przeprowadzenia rokowań* weszli m.in. pan Zbigniew Leraczyk jako Przewodniczący (pełniący do 15 grudnia 1998 r. również funkcję Prezydenta Miasta) oraz pan Bogdan Traczyk jako członek, a od 4 stycznia 1999 r. – jako Przewodniczący. Skład *Zespołu do przeprowadzenia rokowań* zmieniano dwukrotnie oraz

powołano dodatkowo *Podzespół do spraw negocjacji treści umowy zbycia pakietu akcji „Aqua” SA* z udziałem pana B. Traczyka. Do złożenia wstępnych ofert Przewodniczący *Zespołu do przeprowadzenia rokowań* pan Z. Leraczyk zaprosił sześć firm, z czego na zaproszenie odpowiedziały cztery. *Zespół do przeprowadzenia rokowań* dokonał 4 maja 1998 r. otwarcia ofert i po zapoznaniu się z ich treścią postanowił następnie określić kryteria oceny ofert przyjętych za podstawę ich kwalifikacji. *Zespół do przeprowadzenia rokowań* przyporządkował poszczególnym kryteriom skalę punktową, ale uczynił to dopiero po zapoznaniu się z uzupełnionymi przez potencjalnych nabywców ofertami i po przeprowadzeniu z nimi rozmów negocjacyjnych. Najwięcej punktów na tym etapie negocjacji zdobyły oferty **Gelsenwasser AG**, która uzyskała 164,5 pkt. oraz oferta **International Water (UK) Limited z siedzibą w Londynie** – 87,5 pkt. W dalszych negocjacjach wzięły udział powyższe firmy, z których oferta IWL uzyskała jednogłośnie akceptację *Zespołu do przeprowadzenia rokowań*. Po 1,5 roku od rozpoczęcia procedury wyboru nabywcy, uchwałą z dnia 3 września 1999 r., Zarząd Miasta uznał ofertę nabycia akcji „Aqua” SA złożoną przez IWL za najkorzystniejszą oraz zaakceptował warunki *Umowy o współpracy z nabywcą akcji*. W dniu 28 września 1999 r. Rada Miejska podjęła uchwałę o „zawarciu *Umowy o współpracy z International Water (UK) Limited i nabywcą akcji „Aqua” SA o treści rekomendowanej [...] przez Zarząd Miasta*” (zwanej dalej *Umową o współpracy o treści rekomendowanej przez Zarząd*) i powierzyła jej wykonanie Zarządowi.

Według przyjętych przez *Zespół do przeprowadzenia rokowań* kryteriów oceny podstawą kwalifikacji ofert miały być: cena akcji, planowany średnioroczny realny wzrost cen wody i ścieków przez 10 lat, planowane zmniejszenie zatrudnienia w Spółce (łącznie w ciągu 5 lat), procent zysku reinwestowanego średniorocznie przez 10 lat oraz inne czynniki jak np. *know-how*. Zarząd Miasta – na posiedzeniu 23 lutego 1998 r. – postanowił, że jednym z warunków sprzedaży akcji powinno być przejęcie przez nabywcę części udzielonego przez Gminę Bielsko-Biała poręczenia gwarancji SP⁶² na wypadek niewywiązywania się przez „Aqua” SA ze spłaty pożyczki zaciągniętej w 1996 r. w Banku Światowym w wysokości 12 mln USD i 13,2 mln DEM. Zgodnie z powyższymi kryteriami oferta GW uzyskała dwukrotnie więcej punktów niż druga w kolejności oferta IWL. Mimo to, *Zespół do przeprowadzenia rokowań* oraz Zarząd Miasta uznały ofertę IWL za najkorzystniejszą. Według pana B. Traczyka wybór ten został spowodowany faktem, że „przedmiotem późniejszej oceny ofert były głównie dwa kryteria, tj. cena za jedną akcją i wzrost cen za dostawę wody i odbiór ścieków”. Według NIK, zmiana taka świadczy o braku przejrzystości przebiegu rokowań zbycia pakietu akcji „Aqua” SA. Jednocześnie, według pana B. Traczyka, oferty IWL i GW w sprawie poręczenia spłaty pożyczki „były mało konkretne, dlatego też w finalnym porównaniu ofert kryterium to nie znalazło się”. Stwierdzenie to nie odpowiada stanowi faktycznemu, bowiem oferta firmy IWL nie zawierała w tej mierze żadnych propozycji, natomiast firma GW przez cały okres negocjacji akceptowała bez zastrzeżeń warunki Zarządu Miasta przejęcia części tego poręczenia. Konsekwencją nieprzejęcia przez IWL poręczenia gwarancji spłaty części pożyczki „Aqua” SA było coroczne uwzględnianie w budżecie Gminy środków na zabezpieczenie ewentualnej spłaty poręczenia (np. w 2000 r. była to równowartość sumy 400 tys. USD i 440 tys. DEM). Spłata pożyczki ma nastąpić w 2013 r.

Członkowie Zarządu Miasta jak i radni Rady Gminy zostali pisemnie zobowiązani przez pana B. Traczyka do złożenia oświadczenia o nieujawnianiu treści całej *Umowy o współpracy o treści rekomendowanej przez Zarząd* (przez okres od złożenia

⁶² Gmina Bielsko-Biała umową z dnia 20 września 1996 r. udzieliła Skarbowi Państwa cywilnego poręczenia ewentualnego, przyszłego zobowiązania Spółki, mogącego wynikać z niewykonania przez nią umowy ze SP o udzielenie „Aqua” SA gwarancji SP przyznanej uchwałą Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 1996 r., która uruchomiona będzie na wypadek niewywiązywania się przez Spółkę ze spłaty rat pożyczki zaciągniętej w Banku Światowym.

oświadczenia do upływu okresu 5 lat od jej wygaśnięcia). Tym samym naruszono zasadę jawności finansów publicznych określoną w art. 11, ust. 1 *ustawy o finansach publicznych*⁶³ oraz art. 61, ust. 1 *ustawy o samorządzie gminnym. Ustawa o finansach publicznych* dopuszcza co prawda wyłączenie jawności finansów publicznych, ale jedynie „w stosunku do tych środków publicznych, których pochodzenie lub przeznaczenie zostało uznane za tajemnicę państwową na podstawie odrębnych przepisów lub jeżeli wynika to z umów międzynarodowych” (art. 11, ust. 3). Zgodnie natomiast z art. 2, ust. 1 *ustawy o ochronie informacji niejawnych*⁶⁴ za tajemnicę państwową uważa się „informację niejawną określoną w wykazie rodzaju informacji niejawnych stanowiących załącznik nr 1, której nieuprawnione ujawnienie może spowodować istotne zagrożenie dla podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej, a w szczególności dla niepodległości lub nienaruszalności terytorium, interesów obronności, bezpieczeństwa państwa i obywateli, albo narazić te interesy na co najmniej znaczną szkodę”. Wyłączenie jawności finansów publicznych nie miało więc zastosowania w przypadku ww. *Umów*, których postanowienia nie stanowiły tajemnicy państwowej ani nie naruszały umów międzynarodowych. Stwierdzić ponadto należy, że *Umowa o współpracy* zawierała postanowienia, których realizacja powodowała dla Gminy znaczne konsekwencje finansowe polegające na uszczupleniu jej dochodów. Upoufnianie tych wiadomości było zjawiskiem korupcjogennym i niesie za sobą zagrożenie posądzenia Zarządu dbania o interes prywatny, a nie publiczny.

Mimo podjętej przez Radę Miejską uchwały o „zawarciu *Umowy o współpracy o treści rekomendowanej przez Zarząd*”, Zarząd wprowadził do niej zmiany o istotnym znaczeniu jak: wysokość ceny sprzedaży (wzrost z 37 171 886 zł do 38 680 545,80 zł) i liczba sprzedawanych akcji „Aqua” SA (spadek z 2 753 473 do 2 741 996). Ostatecznie *Umowa z dnia 16 listopada 1999 r. o współpracy pomiędzy Gminą Bielsko-Biała, International Water (UK) Limited i International Water UU Holdings B.V.* została podpisana w zmienionej wersji. Zdaniem Izby, tak zasadnicze zmiany postanowień *Umowy o współpracy* powinny zostać ponownie przedstawione Radzie Miejskiej do akceptacji, nawet jeśli były w ocenie Zarządu korzystne.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca również uwagę na niejasne zdefiniowanie postanowień *Umowy o współpracy o treści rekomendowanej przez Zarząd* oraz *Umowy o współpracy*, takich jak np. „wartość końcowa” czy „koszty transakcji”, a które to zapisy determinowały wysokość dochodów nabywcy akcji „Aqua” SA. Zdaniem Izby jasne i zrozumiałe zredagowanie *Umowy o współpracy* nie powodowałoby sytuacji, w której 8 na 10 członków *Zespołu do przeprowadzenia rokowań* i Zarządu Miasta nie potrafiło wyjaśnić znaczenia powyższych definicji, mimo że wcześniej zaakceptowali ich zastosowanie w *Umowie o współpracy*. Zdaniem Izby, może to utrudnić rozstrzygnięcie ewentualnych sporów dotyczących interpretacji postanowień *Umowy o współpracy*.

Zjawiskiem korupcjogennym, powstającym na styku administracji samorządowej i biznesu było zatrudnienie pana Bogdana Traczyka byłego Prezydenta Miasta w sprywatyzowanej przez niego „Aqua” SA. Udział pana B. Traczyka (ówczesnego Prezesa Zarządu „Aqua” SA) w prywatyzacji Spółki rozpoczął się formalnie w 1998 r., kiedy to został on powołany w skład *Zespołu do przeprowadzenia rokowań w zakresie zbycia pakietu akcji „Aqua” należących do Gminy Bielsko-Biała. oraz Podzespołu do spraw negocjacji treści umowy zbycia pakietu akcji „Aqua” SA*. Następnie, na początku 1999 r., pan B. Traczyk – już jako Prezydent Miasta Bielska-Białej – został Przewodniczącym *Zespołu do przeprowadzenia rokowań*. Pod jego przewodnictwem została wynegocjowana i podpisana pod koniec 1999 r. niekorzystna dla Gminy *Umowa o współpracy*. Umowa ta okazała się natomiast korzystna dla – wybranej przez *Zespół do*

⁶³ Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.).

⁶⁴ Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95 ze zm.)

przeprowadzenia rokowań – holenderskiej spółki **International Water UU Holdings B.V.** (nabywca akcji „Aqua” SA). Po przegranych w 2002 r. wyborach samorządowych pan B. Traczyk został zatrudniony w sprywatyzowanej „Aqua” SA, tym razem na stanowisku dyrektora.

3.2.13. DZIAŁALNOŚĆ SPRYWATYZOWANYCH SPÓŁEK

Izba zwraca na szereg nielegalnych i niegospodarnych działań podejmowanych w Spółkach *Grupy Inwestycyjnej* (których akcje/udziały posiadał Skarb Państwa) już po zakończeniu *Okresu inwestycyjnego* lub niezwiązanych z realizacją *Umów sprzedaży*. Do działań tych należały: **zakup obligacji niezgodny z postanowieniami Kodeksu spółek handlowych**, bowiem wykroczał poza zakres czynności likwidacyjnych i naruszał zasadę konkurencyjności („Montin” SA), **angażowanie majątku Spółki w inwestycje nieprzynoszące wymiernych korzyści finansowych**, **poniesienie nieuzasadnionych wydatków za wynajmowane biuro w Warszawie oraz nierozliczenie i niewyegzekwowanie zwrotu udzielonych zaliczek („Agram”SA)**, **wniesienie Zakładu Materiałów Magnetycznych do spółki, której udziałowcami zostali – bez uiszczenia opłaty za nabywane udziały – członkowie władz „Polfer” SA**, **poniesienie strat oraz nieuzasadnionych kosztów w transakcjach nabywania akcji i sprzedaży udziałów („Wiepofama” SA)**. Ponadto, w ocenie NIK **nabycie przez „Dragmor” Sp. z oo. papierów wartościowych wyemitowanych przez KFAP SA i udzielenie tej spółce pożyczek obarczone było wysokim ryzykiem gospodarczym**, co może spowodować utrudnienia w prowadzeniu bieżącej działalności Spółki.

Grupa Inwestycyjna

Po zakończeniu *Okresu Inwestycyjnego* „Montin” SA przeprowadził dwie znaczące transakcje zakupu: akcji oraz obligacji. O ile decyzja o zakupie akcji została podjęta przed datą likwidacji, to rozliczenie tej transakcji nastąpiło po tej dacie, tj. kiedy Spółka uzyskała już środki pochodzące ze sprzedaży jej majątku. Druga decyzja – zakup obligacji – podjęta została już w okresie trwającej likwidacji. Transakcja ta była jednak niezgodna z postanowieniami *Kodeksu spółek handlowych*.

Po zakończeniu *Okresu Inwestycyjnego* podjęto dwie próby likwidacji „Montin” SA, różnie je uzasadniając. Pierwsza, nieudana próba odbyła się w dniu 17 kwietnia 2002 r., kiedy to WZA nie podjęło uchwały w brzmieniu: „mając na względzie założenia realizowanego programu restrukturyzacji grupy «Budimex» SA, przewidującego koncentrację działalności developerskiej w «Budimex Nieruchomości» Sp. z oo., WZA [...] uchwała rozwiązanie Spółki”. Druga, tym razem udana próba miała miejsce w dniu 9 września 2002 r. Na posiedzeniu w tym dniu WZA podjęło – przy sprzeciwie „Mont-Inwest” Sp. z oo. – *Uchwałę nr 7/2002 w sprawie rozwiązania Spółki*, uzasadniając ją w sposób następujący: „na podstawie art. 459, pkt 2, w związku z art. 397 *Kodeksu spółek handlowych* (strata przewyższająca sumę kapitałów zapasowego i rezerwowego oraz jedną trzecią kapitału zakładowego – przypis NIK) oraz uwzględniając sytuację rynkową w zakresie przedmiotu działalności «Montin» SA, WZA [...] uchwała rozwiązanie Spółki z dniem 9 września 2002 r.”. WZA podjęło ponadto *Uchwałę nr 8/2002 w sprawie zbycia nieruchomości „Montin” SA w likwidacji z wolnej ręki*. Przeciwko podjęciu tej *Uchwały* głosował tym razem pan Zdzisław Niechciał reprezentant Skarbu Państwa, który dodatkowo złożył do niej sprzeciw. W odpowiedzi na pytanie kontrolującego dlaczego głosował za likwidacją Spółki, a przeciw zbyciu nieruchomości, pan Z Niechciał wyjaśnił, że „głosował zgodnie z propozycjami zawartymi w notatce” sporządzonej przez Dyrektora Departamentu Nadzoru Właścicielskiego II MSP panią E. Niebisz.

W dniu 10 maja 2002 r., pomiędzy „Montin” SA reprezentowanym przez Prezesa Zarządu pana T. Śliwińskiego a „Zarat” SA z siedzibą w Warszawie reprezentowanym przez Prezesa Zarządu pana Bogdana Niebisza została zawarta *Umowa sprzedaży akcji „Bipromet” SA z siedzibą w Katowicach*. W jej wyniku „Montin” SA nabył 1 054 akcji tej spółki za łączną kwotę 2 200 752 zł. Na pytanie⁶⁵ reprezentantki Skarbu Państwa o cel ww. transakcji Likwidator Spółki pan T. Śliwiński odpowiedział⁶⁶, że „decyzję o zakupie akcji «Bipromet» SA od «Zarat» SA podjął Zarząd «Montin» SA dla dalszej odsprzedaży w celu osiągnięcia zysku; [...]; nie ma żadnych bezpośrednich powiązań kapitałowych między Spółką «Montin» SA a «Zarat» SA”. W dniu 20 maja 2002 r. „Zarat” SA dokonał sprzedaży wierzytelności na rzecz „Budimex Nieruchomości” Sp. z oo. z siedzibą w Warszawie przysługującej mu w stosunku do „Montin” SA z tytułu *Umowy sprzedaży akcji „Bipromet” SA*. Dyrektor finansowy-główna księgowa w „Montin” SA w likwidacji w złożonych kontrolerowi wyjaśnieniach stwierdziła, że zapłata za nabyte akcje „w związku ze sprzedażą wierzytelności przez «Zarat» SA nastąpiła na rzecz «Budimex Nieruchomości» Sp. z oo. w formie potrąceń oraz przelewem kwoty 900 000 zł w dniu 17 grudnia 2002 r. oraz 343 542,40 zł w dniu 18 grudnia 2002 r.” Stwierdzić więc należy, że co prawda *Umowę sprzedaży akcji „Bipromet” SA* zawarto przed datą likwidacji Spółki to jednak faktyczne rozliczenie tej transakcji nastąpiło w trzy miesiące po tej dacie, tj. kiedy zaczęły napływać do Spółki środki pochodzące z jej likwidowanego majątku. W dniu 14 maja 2002 r. „Montin” SA podpisał (*przedwstępna*) *Umowę sprzedaży akcji „Bipromet” SA*. Na jej mocy Spółka zobowiązała się do odsprzedaży na rzecz „Mostostal Kraków” SA wszystkich nabytych od „Zarat” SA akcji „Bipromet” SA. W dniu 9 grudnia 2000 r. Prezes Zarządu „Montin” SA pan T. Śliwiński zawarł z „Budimex Dromex” SA (następca prawny „Mostostal Kraków” SA) (*przrzeczoną*) *Umowę sprzedaży akcji „Bipromet” SA*. Na jej mocy Spółka sprzedała 1 054 akcji „Bipromet” SA za kwotę 2 222 886 zł. Dyrektor finansowy-główna księgowa w „Montin” SA w likwidacji wyjaśniła, że zapłaty za sprzedane akcje „dokonano kompensatą w dniu 16 grudnia 2002 r. i 28 stycznia 2003 r. oraz przelewem kwoty 32 881,23 zł w dniu 14 marca 2003 r.”. W konsekwencji poczynionych, zawitych transakcji „Montin” SA w likwidacji uregulował swoje wierzytelności i długi wobec grupy „Budimex” SA (w skład, której wchodziły m.in. „Budimex Nieruchomości” Sp. z oo. i „Budimex Dromex” SA), która z kolei stała się poprzez podmioty zależne udziałowcem strategicznym w „Bipromet” SA.

W dniu 27 marca 2003 r. Zarząd „Sulejowska” Sp. z oo. w składzie: Prezes Henryk Urbański i członek Wiesław Karaś podjął decyzję o emisji trzech obligacji o łącznej wartości 2 600 tys. zł (dwie obligacje o wartości 1 000 tys. zł i jedna o wartości 600 tys. zł) z datą wykupu określoną na dzień 26 lutego 2004 r. Emisja została skierowana do „Montin” SA w likwidacji i zabezpieczona poręczeniem cywilnym „Budimex Nieruchomości” Sp. z oo. Dyrektor finansowy-główna księgowa w „Montin” SA w likwidacji wyjaśniła, że „Montin” SA w likwidacji w dniu 27 marca 2003 r. dokonał „zakup obligacji krótkoterminowych wyemitowanych przez „Sulejowska” Sp. z oo. o wartości 2x1 000 000 zł oraz 600 000 zł [...]; celem operacji było zwiększenie korzyści finansowych Spółki z posiadanych środków; oprocentowanie obligacji wynosi 6,7% wobec oferowanych przez banki oprocentowania lokat w granicach 5%”. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, działanie Likwidatora pana H. Urbańskiego przy zakupie obligacji „Sulejowska” Sp. z oo. było niezgodne z art. 468 § 1 *k.s.h.*, który stanowi, że „likwidatorzy powinni zakończyć interesy bieżące spółki, ściągnąć wierzytelności, wypełnić zobowiązania i upłynnić majątek spółki (czynności likwidacyjne); nowe interesy mogą podejmować tylko wówczas, gdy to jest potrzebne do ukończenia spraw w toku”. Izba podziela w tej mierze pogląd wyrażony przez radcę prawnego, który odpowiadając na pytania Likwidatora stwierdził, że „zakup obligacji nie pozostaje w żadnym związku z interesami Spółki, które spółka kończy w procesie

⁶⁵ Pytania dołączone do aktu notarialnego z posiedzenia WZA z dnia 4 grudnia 2002 r.

⁶⁶ Odpowiedź dołączona do aktu notarialnego z posiedzenia WZA z dnia 4 grudnia 2002 r.

likwidacji [...]; nowe przedsięwzięcia (inwestycje) mogą być podejmowane tylko po to, aby zakończyć dotychczasowe [...]; cel zakupu, moim zdaniem, nie jest ukierunkowany na likwidację a na zmianę posiadanych środków finansowych Spółki na obligacje spółki z oo. i na warunki ich wykupu; nie istotnym jest tutaj przewidywany, nawet w oparciu o przeprowadzoną analizę gospodarczą spółki, która wyemitowała obligacje, ewentualnych korzyści z tym związanych; celem jest tutaj korzyść a nie likwidacja majątku”. Według informacji⁶⁷ zawartej na stronie internetowej „Budimex” SA „w dniu 10 stycznia 2002 r. «Budimex Nieruchomości» Sp. z oo. (spółka zależna w 100% od «Budimex» SA) otrzymała z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji zgodę na nabycie udziałów w spółce «Sulejowska» Sp. z oo.; warunkowa umowa kupna 51,16% udziałów w kapitale zakładowym tej spółki została zawarta 21 grudnia 2001 r.; «Budimex Nieruchomości» Sp. z oo. zapłacił za aktywa 22 000 zł; po dokonaniu tej transakcji «Budimex Nieruchomości» Sp. z oo., który do tej pory posiadał w spółce 48,84% udziałów, jest jedynym udziałowcem «Sulejowska» Sp. z oo.; «Sulejowska» Sp. z oo. prowadzi działalność developerską, polegającą na budowie i sprzedaży mieszkań”, co było również głównym przedmiotem działalności Spółki. Uwzględniając powyższe, udział pana H. Urbańskiego w transakcji nabycia obligacji „Sulejowska” Sp. z oo. zarówno w roli Likwidatora „Montin” SA w likwidacji jak i Prezesa „Sulejowska” Sp. z oo. naruszało, w ocenie NIK, art. 466 *K.s.h.* w związku z art. 380 § 1 *K.s.h.*, który stanowi, że likwidator nie może „zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako [...] członek organu spółki kapitałowej”.

Stwierdzone przez Izbę nieprawidłowości w pozaumownej działalności „Agram” SA dotyczyły: angażowania majątku Spółki w inwestycje, które nie przyniosły jej wymiernych korzyści finansowych, poniesienie nieuzasadnionych wydatków za wynajmowane biuro w Warszawie oraz nierozliczenie i niewyegzekwowanie zwrotu udzielonych zaliczek.

Łączna kwota wydatkowanych środków „Agram” SA na tworzenie i funkcjonowanie niżej wymienionych spółek zależnych wyniosła 31 818 000 zł, z tego na zawiązanie spółek 1 612 000 zł i 30 206 000 zł na podwyższenie w nich kapitałów.

- W dniu 6 grudnia 2000 r. został utworzony „**Agram Koncentraty**” Sp. z oo., do której „Agram” SA wniósł gotówkę w wysokości 25 500 zł oraz aport w postaci nieruchomości w wysokości 10 306 000 zł. W zamian „Agram” SA objął 20 633 udziały o wartości 10 331 500 zł, co stanowiło 51% kapitału zakładowego „Agram Koncentraty” Sp. z oo. Pan Sławomir Kacperski b. Prezes Zarządu „Agram” SA, który podpisał akt założycielski „Agram Koncentraty” Sp. z oo. zeznał kontrolerowi, że „w przypadku «Agram Koncentraty» Sp. z oo. chodziło o wykorzystanie tzw. wysortów i towarów nie nadających się do mrożenia; przy niewielkim nakładzie hale i grunt i dostęp do mediów w zamian za linię technologiczną współudziałowca”. Do dnia zakończenia kontroli utworzona spółka nie rozpoczęła działalności, bowiem jej współudziałowiec nie wniósł deklarowanego aportu w postaci maszyn i urządzeń. W związku z powyższym Zarząd „Agram” SA rozważał możliwość likwidacji tej spółki.
- W dniu 23 lutego 2001 r. „Agram” SA reprezentowany przez pana S. Kacperskiego oraz „**Centrum Dystrybucji Gidor**” Sp. z oo. w Legnicy i „**Castel Freres**” Sp. z oo. w Legnicy utworzyły „**Igram**” Sp. z oo. w Legnicy. Głównym celem działania spółki miało być przetwórstwo warzyw i owoców, produkcja i sprzedaż win oraz napojów. W wyniku odkupienia od „Centrum Dystrybucji Gidor” Sp. z oo., „Agram” SA stał się właścicielem 89 udziałów o wartości 44 500 zł, co stanowiło 89% kapitału zakładowego „Igram” Sp. z oo. W dniu 11 września 2002 r. „Agram” SA reprezentowany przez Prezesa Zarządu pana Andrzeja Cyrankiewicza i wiceprezesa panią Bożenę Kawiecką dokonał zbycia udziałów „Igram” Sp. z oo.

⁶⁷ Informacja ze stycznia 2002 r.

pani E. Błaszczuk. Zdaniem Izby, ww. umowa była niekorzystna dla Spółki. Przewidywała ona bowiem uiszczenie ceny zakupu za udziały w terminie do 30 września 2004 r. przy jednoczesnym wydaniu udziałów z wszelkimi prawami wynikającymi z ich objęcia (w tym z prawem do dywidendy) już w dniu podpisania umowy. Zaznaczyć przy tym należy, że w dniu zbycia udziałów pani Błaszczuk była Prezesem Zarządu „Cronos Invest” Sp. z oo., który z kolei był większościowym (37,4%) akcjonariuszem „Agram” SA. Pani E. Błaszczuk zeznała kontrolerowi, że „transakcja ta miała na celu pozyskanie środków obrotowych dla Spółki «Igram»; będąc właścicielem tej spółki oraz uwzględniając moje możliwości pozyskania kredytów chciałam zasilić majątek obrotowy tej spółki; co do odroczonej płatności powiem, że spółka w niedługim czasie miała wrócić do «Agram» SA na zasadzie odkupienia udziałów po cenie zakupu, gdy sytuacja finansowa poprawi się a Spółka odzyska płynność finansową”. W dniu 20 września 2002 r. spisano porozumienie o odstąpieniu od ww. umowy sprzedaży, ale w *Krajowym Rejestrze Sądowym*, na dzień 29 stycznia 2003 r. jako właściciel 89 udziałów „Igram” Sp. z oo. o wartości 44 500 zł figurowała w dalszym ciągu pani Błaszczuk. W sprawie niewidocznienia w KRS ww. zmian pan Jan Żaba Prezes Zarządu „Igram” Sp. z oo. wyjaśnił, że „wniosek z ww. zmianami wypełniała prawnik Grupy Kapitałowej [...]; i to ona osobiście składała te wnioski w Sądzie”. Dopiero w wyniku kontroli, tj. 16 maja 2003 r. podpisany został przez pana J. Żabę wniosek do KRS o sprostowanie i uwidocznienie „Agram” SA jako właściciela 89 udziałów „Igram” Sp. z oo.

- W dniu 5 listopada 2001 r. utworzona została „**Agram Zielona Budka**” Sp. z oo., do której „Agram” SA wniósł 35 000 zł obejmując w zamian 70 udziałów spółki, co dawało 70% udział w kapitale zakładowym powstałej spółki „Agram Zielona Budka” Sp. z oo. Spółka ta funkcjonuje nadal, jednakże generuje straty finansowe.
- „**Agram Logistyka**” Sp. z oo. w **Motyczu** utworzona została w dniu 29 maja 2002 r. Kapitał zakładowy w wysokości 100 000 zł został w całości pokryty gotówką przez „Agram” SA, który objął w spółce 100 udziałów, co stanowiło 100% kapitału zakładowego spółki. Przesłuchany w charakterze świadka pan Andrzej Wójcik b. Prezes Zarządu „Agram” SA zeznał kontrolerowi, że „Agram Logistyka w Motyczu miała zająć się koordynacją handlu produktami na terenie kraju i zagranicą (domena handlu wewnętrznego miał być odebrana Agram Logistyka Warszawa) a «Agram» SA miała zająć się tylko produkcją”. W wyniku podwyższenia kapitału zakładowego „Agram” SA stał się właścicielem 20 000 udziałów spółki o łącznej wartości 20 000 000 zł. W zamian za objęte udziały „Agram” SA wniósł w postaci aportu nieruchomości zlokalizowane w Motyczu. W dniu 11 września 2002 r. zawarta została umowa sprzedaży wszystkich udziałów ww. spółki należących do „Agram” SA panu J. Kuprjanowiczowi (członkowi RN „Agram” SA). Zdaniem NIK, niekorzystna dla Spółki umowa sprzedaży przewidywała uiszczenie ceny zakupu za udziały do dnia 30 września 2004 r., natomiast wydanie udziałów z wszelkimi prawami wynikającymi z ich objęcia, łącznie z prawem do dywidendy następowało już z dniem podpisania umowy. Ze strony Agram SA umowę sprzedaży podpisał Prezes A. Cyrankiewicz oraz wiceprezes B. Kawiecka. Z wyjaśnień złożonych przez Prezesa W. Grzybowskiego wynika, że „zakład jako jedyny w Polsce posiada dopuszczenie do produkcji wg norm angielskich (najbardziej restrykcyjnych w europie); uważam pozbycie się tego zakładu za bezsensowną decyzję”. Ostatecznie, w dniu 20 marca 2003 r. umowa sprzedaży została rozwiązana.
- „**Agram Logistyka**” Sp. z oo. w **Warszawie** (obecna nazwa: „**AMP Logistyka**” Sp. z oo.) utworzona została 22 grudnia 1999 r. W wyniku wniesienia do spółki gotówki w wysokości 1 400 000 zł „Agram” SA stał się właścicielem 1 400 udziałów, co stanowiło 50,91% kapitału zakładowego „Agram Logistyka” Sp. z oo. w Warszawie. W wyjaśnieniach Prezes W. Grzybowski stwierdził, że „wg programu księgowego dokonano w listopadzie 2002 r. wyksięgowania posiadanych udziałów

w tej Spółce (na podstawie umowy sprzedaży), nie można jednak odnaleźć stosownych dokumentów potwierdzających te fakty”.

- „**Tytan**” Spółka Cywilna w Lublinie utworzona została 14 maja 1999 r. Aport Agram SA to 7 000 zł wniesiony w gotówce i stanowiący 70,0% majątku Spółki. „Tytan” sc był w trakcie rozwiązywania, które prowadził Zarząd „Agram Zielona Budka” Sp. z oo.

W dniu 9 listopada 2001 r. WZA (po uprzedniej akceptacji przez RN) podjęło m.in. uchwałę o zmianie siedziby Spółki z Lublina na Warszawę. Po ok. 9 miesiącach od podjęcia ww. uchwały Prezes Zarządu pan Andrzej Wójcik udzielił w dniu 15 lipca 2002 r. panu J. W. Kluskowi pełnomocnictwo do „zaciągania zobowiązań, składania stosownych oświadczeń, reprezentowania Spółki [...], zawierania umów [...] dokonywania wszelkich czynności”. Posiadając pełnomocnictwo i realizując uchwałę WZA pan J. W. Klusek zawarł w dniu 31 lipca 2002 r. z „**Kolmex Inwest**” Sp. z oo. umowę najmu 32,9-metrowego lokalu biurowego znajdującego się w budynku Centrum Handlowo-Usługowym Kolmex w Warszawie. Wprawdzie z dniem 31 stycznia 2003 r. umowę najmu rozwiązano, ale nadal pozostawała niezapłacona należność za sześć miesięcy wynajmu lokalu na łączną kwotę 33 745,48 zł. Będący w okresie od 27 września 2002 r. do 28 lutego 2003 r. (tj. w okresie obowiązywania umowy najmu) pan Tadeusz Ścibor-Rylski b. Prezes Zarządu „Agram” SA przesłuchany przez kontrolera w charakterze świadka zeznał, że „nie zna powodu przeniesienia siedziby Spółki do Warszawy; w lokalu Kolmexu przy ul. Grzybowskiej 82 wynajętym na potrzeby Spółki bywał okazjonalnie i nie traktował jako swojego biura; obowiązki Prezesa Zarządu wypełniał w Lublinie przy ul. Melgiewskiej 104”.

W wyniku decyzji WZA o przeniesieniu siedziby Spółki, w okresie od sierpnia 2002 r. do dnia zakończenia kontroli, na skutek przewożenia części dokumentacji Spółki z Lublina do Warszawy, a następnie z powrotem do Lublina nie można było odnaleźć wielu istotnych dokumentów Spółki. Uniemożliwiło to wyjaśnienie szeregu przeprowadzonych transakcji gospodarczych z udziałem „Agram” SA. Ustaleniu stanu faktycznego nie sprzyjały również częste zmiany Zarządów (kontrolowany był dziewiątym składem zarządzającym od czasu prywatyzacji) oraz nie obsadzone od wielu miesięcy stanowisko głównego księgowego. Mimo tego Izba zwraca uwagę na następujące ustalenia kontroli wskazujące na niewłaściwe prowadzenie spraw Spółki.

- W dniu 31 sierpnia 2001 r. pomiędzy „Agram” SA reprezentowanym przez Prezesa Zarządu pana S. Kacperskiego i C&H „Centrum Handlowe” Sp. z oo. reprezentowanym przez Prezesa Zarządu pana J. Błaszczuka została podpisana *Umowa Grupy Kapitalowej*. Przedmiotem umowy było udzielanie przez C&H „Centrum Handlowe” Sp. z oo. pomocy handlowej, prawnej, księgowej i doradczej w zamian za wynagrodzenie pieniężne w wysokości 20 000 zł (plus VAT) płatne miesięcznie na podstawie wystawianych faktur VAT. Od września 2001 r. do listopada 2002 r. „Agram” SA, na podstawie wystawionych faktur VAT, zapłacił C&H „Centrum Handlowe” Sp. z oo. z tytułu realizacji *Umowy Grupy Kapitalowej* łącznie kwotę 366 000 zł. Od grudnia 2002 r. z nieznanymi w „Agram” SA powodów C&H „Centrum Handlowe” Sp. z oo. przestało wystawiać faktury. Kontrolerowi nie przedstawiono dokumentów mogących świadczyć o uzyskaniu korzyści z tytułu *Umowy Grupy Kapitalowej* dla „Agram” SA.
- W dniu 12 września 2002 r. pomiędzy „Agram” SA reprezentowanym przez Prezesa Zarządu pana A. Cyrankiewicza i **Bankiem Zachodnim WBK SA** została podpisana *Umowa o kredyt rewalwingowy* (zwana dalej *Umową o kredyt*). Na mocy *Umowy o kredyt* „Agram” SA otrzymał kredyt w euro, stanowiący równowartość 5 mln zł z przeznaczeniem na sfinansowanie kapitału obrotowego. Zabezpieczeniem wiarytelności banku była hipoteka na nieruchomości zlokalizowanej w Olsztynie, będącej w wieczystym użytkowaniu „Pref-Bud” Sp. z oo. w Olsztynie. Przesłuchana w charakterze świadka wiceprezes Zarządu pani B. Kawiecka zeznała kontrolerowi m.in., że „kredyt zaciągnięty przez «Agram» SA w WBK SA w Warszawie w kwocie 5 mln zł był kredytem obrotowym do wykorzystania w transzach nie niższych niż

200 tys. euro na bieżące potrzeby Spółki; ponieważ Spółka «Agram» SA miała duże zaległości płatnicze, środki z kredytu zostały skierowane do «Vestimetal» Sp. z oo., który realizował płatności w imieniu «Agram» SA, część środków wpłaci bezpośrednio na konto Spółki a część ureguluje w postaci zleceń płatniczych [...]; przyznając, że umowy z «Vestimetal» Sp. z oo. na tę okoliczność nie spisywaliśmy”. Dzień po złożeniu powyższych zeznań, tj. 9 maja 2003 r. pani B. Kawiecka złożyła Zarządowi Spółki oświadczenie, w którym stwierdziła, że „wypłata pieniędzy z kredytu WBK SA wypłacana była na podstawie faktur za dostawy surowca, które nigdy nie miały miejsca”. W wyniku prowadzonej kontroli przez NIK, Prezes W. Grzybowski pismem z 14 maja 2003 r. zawiadomił **Prokuraturę Okręgową w Lublinie Ośrodek Zamiejscowy w Chełmie**, że „ujawniono fakt wyprowadzenia do firmy «Vestimetal» Sp. z oo. [...] 4 718 575,43 zł tytułem sprzedaży owoców i warzyw, które nigdy do «Agram» SA nie zostały dostarczone”. Prezes W. Grzybowski stwierdził przy tym, że „jedynym współnikiem «Vestimetal» Sp. z oo. był pan Jerzy Klusek [...], który w tym czasie był pełnomocnikiem ogólnym tut. Spółki; na fakturach, których kserokopie załączamy figurują podrobione podpisy osób uprawnionych do odbioru faktury. zapłata następowała z kredytu zaciągniętego w WBK SA w kwocie 5 000 000 zł”.

Za niegospodarne Izba uznała nierozliczenie i niewyegzekwowanie zwrotu 259 029,57 zł tytułem udzielonych zaliczek w latach 2000-2002. Niżej wymienione zaliczki o niewiadomym przeznaczeniu, bez stosownych wniosków i bez akceptacji upoważnionych osób z kierownictwa „Agram” SA zostały udzielone dwóm Prezesom Spółki, członkowi Rady Nadzorczej oraz osobie spoza jej władz:

- pan J. Kuprjanowicz (wieloletni członek Rady Nadzorczej „Agram” SA), któremu w roku 2000 wypłacono 1 000 zł zaliczki. Rozliczenia jej zainteresowany podjął się dopiero podczas kontroli, tj. w ponad dwa lata od podjęcia zaliczki. Na dzień zakończenia kontroli zaliczka nie została jednak rozliczona.
- pan S. Kacperski (b. Prezes Zarządu „Agram” SA), któremu wypłacono różne kwoty zaliczek w okresie od 2000 do 2002 r., a wg stanu na 31 grudnia w kolejnych latach posiadał nie rozliczone kwoty, odpowiednio: 39 423 zł, 151 492,13 zł, 190 358,42 zł. Z zeznań jakie złożył pan S. Kacperski podczas przesłuchania go przez kontrolera wynika, że na podstawie umowy cesji, wykupił od C&H „Centrum Handlowe” Sp. z oo. bezsporną, należną i wymagalną wierzytelność w kwocie 170 000 zł i wobec powyższego na taką sumę wierzytelności wzajemne z „Agram” SA się umarzają. Pan J. Kacperski do czasu zakończenia kontroli nie przedstawił stosownych dokumentów potwierdzających ww. fakty, dlatego też w księgowości „Agram” SA nadal figuruje jako dłużnik na kwotę 190 358,42 zł.
- pan W. Grzybowski (Prezes Zarządu „Agram” SA), któremu w lutym 2002 r. wypłacono 51 549,94 zł zaliczki, a którą w całości zwrócił do kasy Spółki dopiero w trakcie prowadzonej kontroli, tj. w dniu 13 maja 2003 r. Według wyliczeń księgowości „Agram” SA dla tego rodzaju zadłużenia, przy zastosowaniu obowiązującej stopy oprocentowania, wartość odsetek dla ww. zadłużenia wynosiła 10 962,50 zł.
- pan J. Klusek (nie będący pracownikiem Spółki, Prezes Zarządu „Vestimetal” Sp. z oo.), któremu w 2002 r. wypłacono zaliczki w kwocie 108 000 zł. Na dzień 31 grudnia 2002 r. z tej kwoty pozostawało nierozliczonych 105 028,82 zł a wg stanu na 30 kwietnia 2003 r. – 67 671,15 zł.

Za niegospodarne Izba uznała nieuzyskanie zapłaty (i prolongowanie terminu jej uiszczenia) za sprzedane udziały „Capital Development” Sp. z oo., co niekorzystnie wpłynęło na kondycję ekonomiczną „Polfer” SA. NIK zauważa, że w wyniku powyższej transakcji pozbawiono możliwości prowadzenia działalności statutowej Zakład Materiałów Magnetycznych „Polfer SA w Warszawie, a jego majątek wniesiono do spółki, której udziałowcami zostali członkowie władz „Polfer” SA.

Na wniosek Prezesa M. Opałki z 11 stycznia 1999 r., pozytywnie zaopiniowany przez Radę Nadzorczą w dniu 19 stycznia 1999 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy „Polfer” SA podjęło w dniu 29 stycznia 1999 r. *Uchwałę nr 10/1/99* w sprawie wyrażenia zgody na zbycie własności wszystkich nieruchomości ZMM „wraz z prawem wieczystego użytkowania, poprzez wniesienie w formie aportu do nowo tworzonej spółki prawa handlowego”. Na tym samym posiedzeniu podjęto również *Uchwałę nr 11/2/99* w sprawie wyrażenia zgody na „utworzenia spółki prawa handlowego z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem «Polfer» SA”, której kapitał zakładowy miał zostać pokryty aportem w postaci prawa wieczystego użytkowania gruntów i własności ww. nieruchomości. Realizując powyższe *Uchwały* Prezes M. Opałka zawiązał w dniu 5 maja 1999 r. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pn. „Capital Development”. Kapitał zakładowy nowopowstałej spółki wyniósł 8 524 800 zł i dzielił się na 85 248 udziałów po 100 zł każdy. Udziały w spółce zostały objęte w całości przez „Polfer” SA, który pokrył je aportem w postaci: budynków położonych w Warszawie przy ul. Dzielnej 58, 60, 62 i Pawiej 55 wraz z przynależnym do nich gruntem i uzbrojeniem terenu i budynków (tj. Zakład Materiałów Magnetycznych „Polfer SA w Warszawie). Wartość aportu na dzień 31 grudnia 1998 r. została określona na podstawie *Operatu Szacunkowego*⁶⁸, którego celem było ustalenie rynkowej wartości ww. nieruchomości. Wartość rynkowa, określona metodą dochodową wyniosła 8 524 800 zł, z tego wartość budynków – 7 476 500 zł i gruntów o powierzchni 12 058 m² – 1 048 300 zł. W wyjaśnieniach złożonych kontrolerowi Prezes M. Opałko stwierdził, że „cena gruntu, która została przyjęta wynika z wyceny wykonanej przez biegłych rzeczoznawców pod kątem wniesienia nieruchomości do spółki”.

Kontrola wykazała, że na mocy *Uchwały nr 17/II/00 Rady Nadzorczej z dnia 17 maja 2000 r.* sprzedane zostało w dniu 19 grudnia 2000 r. po 25,22% udziałów „Polfer” SA w „Capital Development” Sp. z oo. na rzecz: pana M. Opałki (Prezes Zarządu), pana Z. Paducha (przewodniczący Rady Nadzorczej) i pani E. Błaszczuk (sekretarz Rady Nadzorczej). W dniu 21 grudnia 2001 r. na rzecz M. Opałki zbyto kolejne 6 916 udziałów, w wyniku czego stał się on właścicielem 33,34% udziałów „Capital Development” Sp. z oo. Kontrolerowi nie udostępniono umów sprzedaży posiadanych przez Spółkę udziałów w „Capital Development” Sp. z oo. Nie mniej jednak Izba wskazuje, że do końca 2001 r. „Polfer” SA nie uzyskał zapłaty za sprzedane udziały „Capital Development” Sp. z oo. wynikiem czego należności powstałe z tego tytułu systematycznie wzrastają. Zgodnie z opinią biegłego rewidenta⁶⁹, należności Spółki z tytułu sprzedaży udziałów „Capital Development” Sp. z oo. wyniosły w 2001 r. 5 017,0 tys. zł (4 978,9 tys. zł w 2000 r.), z tego „należności długoterminowe” – 1 849,3 tys. zł (2 219,1 tys. zł w 2000 r.) i „pozostałe należności” – 3 167,7 tys. zł (2 759,8 tys. zł w 2000 r.). Mimo tego Rada Nadzorcza w dniu 12 grudnia 2001 r. podjęła *Uchwałę nr 31/III/8/01* o prolongacie terminu spłaty pierwszej raty za sprzedane udziały Capital Development” Sp. z oo. do końca czerwca 2002 r. W wyjaśnieniach złożonych kontrolerowi w dniu 9 maja 2003 r. Prezes M. Opałko stwierdził co prawda, że „do dnia dzisiejszego do «Polfer» SA z tytułu sprzedaży udziałów wpłynęła kwota 3 559 545 zł; kwota ta zasilila majątek obrotowy Spółki i zakup nawijarki wielowrzecionowej”. Nie przedstawił jednak żadnych dokumentów potwierdzających dokonanie tej wpłaty, co – biorąc pod uwagę nieudostępnienie umów sprzedaży – czynilo ww. wyjaśnienia niewiarygodnymi.

Niegospodarne, zdaniem NIK, były transakcje nabycia akcji „Kolmex” SA i sprzedaży udziałów **„Agram Zakład Przetwórstwa Mięsnego” Sp. z oo. z siedzibą**

⁶⁸ *Operat Szacunkowy nieruchomości położonych przy ul. Dzielnej 58, 60, 62 i Pawiej 55.* Opracowany 31 grudnia 1998 r. przez rzeczoznawców: K. Nowacką i J. Różyckiego

⁶⁹ *Raporty z przebiegu i rezultatów badania sprawozdania finansowego na dzień 31 grudnia 2000 r. i 31 grudnia 2001 r. „Polfer” SA.* „Ekspert” Biuro Biegłego Rewidenta Sp. z oo., Siedlce, kwiecień 2001 r. i maj 2002 r.

w **Garwolinie**, w wyniku których „Wiefofama” SA poniosła straty w wysokości 2 389 tys. zł oraz nieuzasadnione (w związku z nietrafionymi inwestycjami) koszty w wysokości 3 784 tys. zł. Za niegospodarne Izba ponadto uważa niezapewnienie możliwości odzyskania przez Spółkę zaliczki w wysokości 386 tys. zł przekazanej na poczet zakupu samochodu.

W dniu 28 grudnia 1999 r. na podstawie *Umowy sprzedaży akcji Spółki Akcyjnej „Kolmex” SA* „Wiefofama” SA nabyła od Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa pana E. Wąsacza, 51 000 akcji „Kolmex” SA (51% kapitału akcyjnego) za łączną kwotę 33 405 tys. zł. *Umowa sprzedaży akcji „Kolmex” SA* określała, że zapłata za akcje nastąpi w czterech ratach, płatnych w następujących kwotach i terminach:

- 7 500 tys. zł (płatna w dniu podpisania umowy),
- 8 635 tys. zł (płatna wraz z oprocentowaniem do dnia 28 grudnia 2000 r.),
- 8 635 tys. zł (płatna wraz z oprocentowaniem do dnia 28 grudnia 2001 r.),
- 8 635 tys. zł (płatna wraz z oprocentowaniem do dnia 28 grudnia 2002 r.).

Na wpłatę pierwszej raty Spółka zaciągnęła w dniu 27 grudnia 1999 r. w **LG Petro Bank O/Łódź** kredyt inwestycyjny na kwotę 8 200 tys. zł, którego wysokość pozostająca do spłaty na koniec 2002 r. wynosiła 3 025 tys. zł. Z tytułu kredytu inwestycyjnego na zakup akcji Spółka poniosła w 1999 r. koszty w kwocie 700 tys. zł (prowizja bankowa i opłata skarbową) oraz w 2001 r. odsetki w kwocie 1 299 tys. zł. W 2001 r. Spółka zapłaciła odsetki również na rzecz Skarbu Państwa z tytułu zakupu akcji „Kolmex” SA w wysokości 2 500 tys. zł (z tego 1 785 426,54 zł tytułem oprocentowania umownego i 714 573,46 zł odsetek karnych). W wyniku powyższej transakcji Spółka poniosła koszty w łącznej wysokości 4 499 tys. zł. Mimo tego, „Wiefofama” SA konsekwentnie inwestowała w akcje „Kolmex” SA, wydając na ten cel w dniu 31 marca 2000 r. kwotę 25 850 tys. zł. Nabywanie akcji „Kolmex” SA nie przyniosło Spółce jednak wymiernych korzyści finansowych (spadek zysku netto z 1 371 tys. zł w 1998 r. do 199 tys. zł w 2001 r., tj. o 85,5%), natomiast spowodowało w znacznej mierze radykalny wzrost zobowiązań (krótko i długoterminowych) z 3 837 tys. zł w 1998 r. do 57 801 tys. zł w 2001 r., tj. aż o 1 406%.

W dniu 28 grudnia 2000 r. „Wiefofama SA nabyła od „Agram” SA udziały w „Agram Zakład Przetwórstwa Mięsnego” Sp. z oo. z siedzibą w Garwolinie za kwotę 3 999 tys. zł. W kosztach finansowych 2000 r. zaewidencjonowano łączny koszt nabycia sprzedanych akcji w wysokości 4 070 tys. zł. Nabyte udziały w „Agram Zakład Przetwórstwa Mięsnego” Sp. z oo. „Wiefofama” SA sprzedała w dniu 5 czerwca 2001 r. „Cronos Invest” Sp. z oo. za kwotę 2 395 tys. zł, ponosząc stratę na tej transakcji w wysokości 1 675 tys. zł.

Na podstawie faktury *proforma* z dnia 16 września 1999 r. „Wiefofama” SA dokonała w dniu 30 września 1999 r. przelewu kwoty 93 160 USD na rzecz **GI Enterprise L.L.C. z siedzibą w USA.** tytułem zaliczki na zakup samochodu *Lincoln Navigator*. Na *Poleceniu wypłaty za granicę* złożonym w **Banku Ochrony Środowiska Oddział w Poznaniu** widnieje pieczęć Spółki oraz nieczytelne podpisy. Równowartość powyższej kwoty w złotych wykazywana była w bilansach „Wiefofamy” SA za lata 1999–2001 w pozycji *zaliczki na poczet inwestycji*, a za rok 2002 – *zaliczki na środki trwałe w budowie*. W trakcie kontroli stwierdzono, że Spółka zwracała się kilkakrotnie do GI Enterprise L.L.C. o zwrot powyższej kwoty. Na skutek braku odpowiedzi, Spółka – umową cesji z dnia 15 maja 2003 r. – przeniosła wierzytelność w złotych o równowartości 75 000 USD, płatną w sześciu ratach do dnia 31 grudnia 2004 r. na **PPHU „Avidus” Sp. z oo. z siedzibą w Lublinie**. Powyższe oraz wyjaśnienia Prezesa pana J. Błaszczuka, że „tak późne załatwienie rozliczenia przedmiotowej transakcji było niestety skutkiem niedochowania należytej staranności przez merytorycznie obsługującego ww. sprawę Radcę Prawnego, w stosunku do którego zostały wyciągnięte konsekwencje służbowe” świadczą, zdaniem NIK, o braku zagwarantowania możliwości odzyskania zaliczki, co w konsekwencji czyniło całą operację niegospodarną.

„Dragmor”

W ocenie NIK nabycie przez „Dragmor” Sp. z oo. papierów wartościowych wyemitowanych przez KFAP SA i udzielenie tej spółce pożyczek obarczone było wysokim ryzykiem gospodarczym, co może spowodować utrudnienia w prowadzeniu bieżącej działalności Spółki. Łączne zobowiązania wobec „Dragmor” Sp. z oo. z tytułu nabytych obligacji i udzielonych pożyczek wyniosły w 2002 r. 38 406,9 tys. zł.

„Dragmor” Sp. z oo. nabył 8 listopada 2001 r. od **Banku Handlowego w Warszawie SA Oddział w Krakowie** 288 weksli inwestycyjnych wystawionych przez KFAP SA o rentowności 16% p.a. Cena sprzedaży weksli wynosiła łącznie 24 987,6 tys. zł (przy sumie wekslowej w wysokości 28 800 tys. zł) i terminie płatności przypadającym na 24 października 2002 r. Ponadto, Spółka w dniu 21 stycznia 2002 r. nabyła dodatkowo 34 weksle o rentowności 14% p.a. o wartości nominalnej 3 400 tys. zł, wartości transakcyjnej 2 984,5 tys. zł oraz terminie płatności określonym na 17 stycznia 2003 r. Decyzja o zakupie ww. 34 weksli nie była jednak poprzedzona zgodą Zarządu Spółki wyrażoną w formie uchwały. Taką formę podejmowania decyzji w sprawach gospodarki finansowej przewidywał *Regulamin pracy zarządu „Dragmor” Sp. z oo.* w § 5 ust. 2 lit. d. Według pana Witolda Tusińskiego Prezesa Zarządu Spółki „uchwała taka została podjęta, niedopatrzaniem było, że uchwała taka nie została spisana”. Spółka w dniach 28 czerwca i 19 września 2002 r. na mocy zawartych z emitentem weksli porozumień dokonała zamiany zobowiązań wynikających z weksli inwestycyjnych poprzez nabycie odpowiednio 36 i 307 sztuk obligacji wyemitowanych przez KCI SA. Terminy wykupu ww. papierów dłużnych zostały określone na 27 czerwca i 18 września 2003 r.; ich rentowność wynosiła odpowiednio 14,08% i 8,2% p.a. Łączna wartość emisyjna nabytych obligacji wyniosła 31 500,7 tys. zł przy wartości nominalnej w wysokości 34 300 tys. zł. Obligacje, których termin wykupu przypadał na 27 czerwca 2003 r. Spółka zamieniła 26 czerwca 2003 r. na 38 sztuk obligacji serii B wyemitowanych przez KCI SA. Wartość nominalna nabytych obligacji wynosiła 3 800 tys. zł przy cenie emisyjnej w wysokości 3 599,9 tys. zł (rentowność 5,7% p.a.) i terminie wykupu w dniu 12 czerwca 2004 r. Łączne zobowiązania KCI SA wobec „Dragmor” Sp. z oo. z tytułu nabytych obligacji i udzielonych pożyczek wyniosły w 2002 r. 38 406,9 tys. zł (62% aktywów Spółki). Z informacji dodatkowej za 2002 r. wynika, że Spółka udzieliła KCI SA (spółce dominującej) pożyczki w łącznej wysokości 6 000 tys. zł. Pan W. Tusiński, jako członek Zarządu „Dragmor” Sp. z oo. (pełniący od września 1999 r. różne funkcje w organach zarządzających i nadzorczych spółek grupy związanej z KCI SA, w tym funkcję Dyrektora Inwestycyjnego odpowiedzialnego za projekty wodne i meblarskie) uzasadniając na posiedzeniu Rady Nadzorczej nabycie weksli inwestycyjnych KCI SA stwierdził, że „weksle inwestycyjne są skierowane do podmiotów posiadających wolne środki finansowe, skupionych w tworzonej grupie kapitałowej; dyskonto weksli przewidziano na 16% w okresie roku; tak więc transakcja winna być korzystna zarówno dla emitenta jak i podmiotu obejmującego weksle, będzie więc sprzyjała rozwojowi całej grupy”. Rada Nadzorcza Spółki w dniu 25 października 2001 r. podjęła uchwałę nr 179/V/2001 o nabyciu przedmiotowych weksli. Rada Nadzorcza podjęła również w dniu 23 maja 2002 r. uchwałę nr 210/V/2002 wyrażającą zgodę na zamianę nabytych weksli na obligacje wyemitowane przez KCI SA. Z *Memorandum Informacyjnego KCI SA dot. emisji obligacji serii A* wynika, że łączny poziom zobowiązań emitenta za 2001 r. wynosił aż 59 938 tys. zł (przy kapitale własnym 4 733 tys. zł), a łączne zobowiązania grupy kapitałowej emitenta wynosiły 75 848 tys. zł (przy kapitałach własnych grupy w wysokości 55 018 tys. zł). Emitent jednocześnie wskazywał na wysoką wartość szacunkową posiadanych przez siebie i spółki z nim powiązane nieruchomości, których łączna wartość rynkowa wynosiła, wg emitenta 160 mln zł. Izba zwraca jednak uwagę, że zabezpieczeniem transakcji zakupu obligacji nie było ustanowienie hipoteki na wzmiankowanych nieruchomościach lecz ustanowienie przez KCI SA zastawów na udziałach spółek zależnych do łącznej kwoty w wysokości 34 714 tys. zł przy czym udziały jednej ze spółek były już obciążone z tytułu zabezpieczenia pożyczki w wysokości 5 000 tys. zł jakiej „Dragmor” Sp. z oo. udzielił KCI SA. Wykupione obligacje zostały również źle ocenione przez firmy, które miały

finansować *leasing* i ubezpieczenie sprzętu potrzebnego Spółce do realizacji kontraktu na prace pogłębiarskie i hydrotechniczne w Kazachstanie. Według pana Janusza Jurygi wiceprezesa „Dragmor” Sp. z oo. „BRE Leasing odmówił udzielenia *leasingu* na potrzebny do realizacji kontraktu kazachski sprzęt a PZU odmówiło gwarancji ubezpieczeniowych [...], ze względu na fakt, że posiadane przez Dragmor papiery wartościowe obciążone są wysokim ryzykiem; w związku z powyższym papiery te nie mogły stanowić zabezpieczenia transakcji *leasingu* i ubezpieczenia”. W ocenie Izby zainwestowanie przez „Dragmor” Sp. z oo. wolnych środków pieniężnych w papiery wartościowe KCI SA nie daje Spółce pełnej swobody w prowadzeniu działalności gospodarczej przy rosnących potrzebach finansowych Spółki związanych z realizacją już wykonywanych jak i planowanych robót. Zaproponowane przez KCI SA oprocentowanie ostatniej transzy obligacji na poziomie 5,7% p.a. nieznacznie odbiega od oprocentowania jakie można uzyskać na rynku papierów skarbowych czy lokat bankowych (np. dwuletnie obligacje skarbowe wyemitowane w maju 2002 r. były oprocentowane w wysokości 8,5% w stosunku rocznym), przy uzyskaniu dużo większej gwarancji bezpieczeństwa zainwestowanych środków, a tym samym pełnego ich wykorzystania jako gwarancji zaciąganych zobowiązań wobec banków (*leasing*, kredyt).

3.2.14. KONDYCJA EKONOMICZNA SPRYWATYZOWANYCH SPÓŁEK

Sytuacja ekonomiczno-finansowa sprywatyzowanych Spółek nie polepszyła się. Przeciwnie, uległa pogorszeniu, w tym w niektórych przypadkach radykalnemu. Konsekwencją, opisanych w niniejszej *Informacji*, nietrafionych i niegospodarnych działań (w tym przede wszystkim inwestycyjnych) władz skontrolowanych Spółek było m.in. ogłoszenie ich upadłości („Weldoro” Sp. z o.o., „Agram” SA, ZM „Kościierzyna” SA), likwidacja z przyczyn ekonomicznych („Montin” SA), zmniejszenie rzeczowego majątku trwałego o ponad 80% („Polfer” SA), 16-krotny wzrost – dominujących w strukturze kapitałów obcych – zobowiązań krótkoterminowych („Wiepofama” SA), zagrożenie dalszej działalności („Pref-Bud” Sp. z o.o.) czy brak środków finansowych – wynikający z nieuzasadnionego zakupu papierów wartościowych i udzielenia pożyczek – na odnowienie zdekapitalizowanego majątku („Dragmor” Sp. z oo.).

Grupa Inwestycyjna

W efekcie podpisania *Umowy sprzedaży* sytuacja ekonomiczna „Montin” SA nie uległa poprawie. Przeciwnie, uległa pogorszeniu, o czym świadczą uzyskiwane przez Spółkę wyniki ekonomiczne w kolejnych latach i przyczyny postawienia jej w stan likwidacji. Na ich wielkość zasadniczy wpływ miała zmiana przedmiotu działalności, co skutkowało wyprzedają blisko $\frac{3}{4}$ majątku Spółki.

Sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki w latach 1996-2000 systematycznie się pogarszała. I tak, przychody „Montin” SA ze sprzedaży w 2000 r. wyniosły 29 896 tys. zł i były mniejsze o 16 933 tys. zł w stosunku do 1996 r., tj. o 36,1%. Mimo, że aktywa pozostawały na podobnym poziomie (24 926 tys. zł w 2000 r. i 22 659 tys. zł w 1996 r.) Spółka wygenerowała w 2000 r. stratę finansową netto w wysokości 291 tys. zł (wartość po korekcie biegłego rewidenta) wobec osiągniętego w 1996 r. jeszcze zysku w wysokości 303 tys. zł. Lata 2001-2002 to dalsze pogarszanie wyników Spółki i okres najbardziej intensywnej wyprzedazy majątku Spółki (wartość aktywów Spółki zmniejszyła się o 17 229 tys. zł, tj. o 69,1%). Na 8 września 2002 r., tj. na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych w związku z otwarciem likwidacji Spółki, jej aktywa spadły do 13 508 tys. zł (w tym majątek trwały do 3 784 tys. zł), tj. o 40,4% w stosunku do 1996 r., a majątek trwały aż o 70,8%. „Montin” SA osiągnął w okresie 1 stycznia÷8 września 2002 r. przychody ze sprzedaży w wysokości zaledwie 1 842 tys. zł, generując stratę netto w wysokości aż 2 343 tys. zł. W konsekwencji,

w 2001 r. znacznemu pogorszeniu w stosunku do 1996 r. uległy wskaźniki ekonomiczne Spółki:

- bieżącej płynności⁷⁰ (spadek z 1,76 do 1,42),
- poziomu ogólnego zadłużenia⁷¹ (wzrost z 0,24 do 0,40),
- rotacji aktywów⁷² (spadek z 2,07 do 1,49),
- rentowności obrotu netto⁷³ kształtował się na poziomie od 0,6% do (-)32,6%,
- rentowności aktywów⁷⁴ kształtował się na poziomie od 1,34% do (-)48,4%.

Zauważyć więc należy, że spadła zdolność Spółki do wywiązywania się z bieżących zobowiązań oraz zmniejszyła się sprawność wykorzystania jej składników majątkowych. Radykalnie natomiast pogorszył się poziom zadłużenia oraz rentowność majątku i, uzyskiwanych z jego wykorzystania, przychodów.

W dniu 17 czerwca 1999 r. do *Statutu „Montin” SA* wprowadzono (*Uchwałą WZA nr 10/99*) istotne zmiany, które zapoczątkowały odejście od przyjętego w *Umowie sprzedaży* przedmiotu jej działalności. Między innymi wprowadzono do zakresu działalności *developerskiej*: usługi związane z budową, zagospodarowaniem i sprzedażą nieruchomości (mieszkalnych i niemieszkalnych) oraz „kupno i sprzedaż nieruchomości stanowiących majątek własny”. Uchwalone „nowe usługi” stały się podstawowym przedmiotem działalności Spółki w latach następnych. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w zapisach uwidocznionych w KRS oraz bilansach Spółki. Analiza tych bilansów pozwala na stwierdzenie, że w latach 2000-2002 prowadzono ciągłą wyprzedaż majątku doprowadzając do sytuacji, w której wartość aktywów Spółki wynosząca 23 968 tys. zł w dniu 31 grudnia 1999 r. zmniejszyła się o 16 271 tys. zł (tj. o 67,9%) do wartości 7 697 tys. zł w dniu 31 grudnia 2002 r. Natomiast pomiędzy datą postawienia Spółki w stan likwidacji a ostatnim dniem grudnia 2002 r. aktywa zmniejszyły się o 5 811 tys. zł, głównie w wyniku sprzedaży środków trwałych.

Kondycja ekonomiczna „Agram” SA była zła. Decydującym o trudnej sytuacji Spółki był rok 2002, który był odzwierciedleniem poczynionych przez Spółkę, niekorzystnych działań inwestycyjnych, co doprowadziło „Agram” SA do upadłości.

Lata 1997-2001 charakteryzowały się systematyczną poprawą kondycji Spółki. Wzrosły: aktywa z 25,4 mln zł do 82,6 mln zł (tj. o 225,2%), przychody ze sprzedaży z 33,9 mln zł do 59,5 mln zł (tj. o 75,5%), zysk netto z 1,3 mln zł do 7,5 mln zł (tj. o 476,9%). Niekorzystny przełom nastąpił w 2002 r., w którym znacząco, w stosunku do roku poprzedniego, pogorszyły się relacje ekonomiczne „Agram” SA. Spadły bowiem aktywa do 55,1 mln zł (tj. o 33,3%), majątek obrotowy do 16,6 mln zł (tj. o 56,9%), przychody ze sprzedaży do 46,9 mln zł (tj. o 21,2%). Pogorszyły się tym samym wskaźniki ekonomiczne Spółki, które wyniosły w 2002 r.:

- bieżącej płynności – 0,57,
- wysokiej płynności⁷⁵ – 0,31,
- ogólnego zadłużenia – 0,59,
- rotacji aktywów – 0,85,
- spływu należności⁷⁶ – 60 dni,
- rentowności aktywów – (-)14%,
- rentowności obrotu netto – (-)17%.

Mimo braku opinii biegłego rewidenta do sprawozdania „Agram” SA za 2002 r., można jednak stwierdzić, że zdolność Spółki do wywiązywania się z zobowiązań w tym roku

⁷⁰ Relacja wartości majątku obrotowego do zobowiązań krótkoterminowych.

⁷¹ Iloraz kapitałów obcych (zobowiązań krótko i długoterminowych) do aktywów ogółem.

⁷² Relacja wartości przychodów ze sprzedaży do aktywów ogółem.

⁷³ Stosunek wyniku finansowego netto do przychodów ze sprzedaży.

⁷⁴ Relacja wyniku finansowego netto do aktywów ogółem.

⁷⁵ Relacja różnicy majątku obrotowego i zapasów do zobowiązań krótkoterminowych.

⁷⁶ Relacja należności z tytułu dostaw i usług do przychodów ze sprzedaży x 360 dni.

była zagrożona, niska była efektywność wykorzystania posiadanego majątku, długi okres windykacji należności, czy niska rentowność obrotu i aktywów. O złej kondycji świadczyło zaprzestanie przez Spółkę regulowania bieżących zobowiązań, co skutkowało zgłoszeniem do Sądu przez wierzycieli wniosku o ogłoszenie upadłości „Agram” SA. Na dzień zakończenia kontroli liczba wierzycieli wynosiła 3 396, wobec których Spółka zalegała z płatnościami na kwotę 15 096 567,23 zł. Upadłość Spółki została ogłoszona pod koniec 2003 r.

Kondycja ekonomiczna „Polfer” SA w okresie od 17 grudnia 1997 r. do końca 2001 r. uległa znacznemu pogorszeniu, co wynika przede wszystkim z opisanych w *Informacji* niegospodarnych transakcji kupna akcji i sprzedaży udziałów oraz wyprowadzenia do „Capital Development” Sp. z oo. jednego z dwóch zakładów Spółki.

W omawianym okresie nastąpił spadek przychodów ze sprzedaży z 18 797 tys. zł do 12 094 tys. zł, tj. o 35,7% oraz wygenerowana została strata netto w wysokości 1 578 tys. zł w 2001 r. wobec osiągniętego w 1997 r. zysku w wysokości 542 tys. zł. Tym samym, w 2001 r. w stosunku do 1997 r., pogorszeniu uległy wskaźniki rentowności: obrotu netto z 2,9% do (-)13,1% i aktywów z 2,6% do (-)6,6%. Co prawda, w bilansie za 2001 r. Spółka wykazuje wzrost aktywów do wysokości 23 943 tys. zł, tj. o 15,2%, ale w aktywach tych znalazły swoje odzwierciedlenie kwestionowane przez Izbę transakcje kupna akcji „Wiepofama” SA i sprzedaży udziałów „Capital Development” Sp. z oo. Transakcje te zostały wykazane po stronie aktywów w łącznej wysokości 15 159 tys. zł (tj. aż 63,3% wszystkich aktywów), i tak, w pozycji bilansowej:

- „udziały i akcje” – zaksięgowano 10 000 tys. zł jako wartość akcji „Wiepofama” SA w cenie nabycia,
- „należności długoterminowe” – zaksięgowano 1 849 tys. zł jako należność Spółki z tytułu sprzedaży udziałów „Capital Development” Sp. z oo. przypadające do spłaty w latach 2003-2007,
- „pozostałe należności” – zaksięgowano 3 310 tys. zł jako należności Spółki z tytułu sprzedaży udziałów „Capital Development” Sp. z oo. przypadające do spłaty w 2000 r.

Zwrócić ponadto należy uwagę, że w omawianym okresie:

- zmniejszył się „rzeczowy majątek trwały” z 11 378 tys. zł do 1 949 tys. zł (o 82,9%), w tym „budynki i budowle” z 8 967 tys. zł do 569 tys. zł, tj. aż o 93,6%,
- wzrosły „zapasy” z 2 776 tys. zł do 3 748 tys. zł (o 35,0%),
- zmalały „środki pieniężne” z 3 396 tys. zł do zaledwie 48 tys. zł, tj. o 98,6%.

Analiza powyższego pozwala na stwierdzenie, że znaczący spadek rzeczowego majątku trwałego i środków pieniężnych został „zrekompensowany” finansowym majątkiem trwałym i należnościami. Biorąc jednakże pod uwagę, że wątpliwym – zdaniem NIK – pozostaje odzyskanie środków pochodzących z transakcji kupna „Wiepofama” SA i sprzedaży „Capital Development” Sp. z oo. w związku z czym „rekompensaty” powyższe mogą pozostać wyłącznie zapisami księgowymi.

Kondycja ekonomiczno-finansowa „Wiepofama” SA w okresie od 30 czerwca 1999 r. do 30 czerwca 2002 r. uległa pogorszeniu, głównie w wyniku dokonanych inwestycji w akcje „Kolmex” SA oraz niskim poziomem najmu powierzchni użytkowej budynków i budowli Spółki.

Wynik finansowy netto spółki w *Okresie inwestycyjnym* znacznie się obniżył, z 947 tys. zł w dniu 30 czerwca 1999 r. do 278 tys. zł w dniu 30 czerwca 2002 r., tj. o 70,6%. Natomiast przychody ze sprzedaży osiągnięte na koniec czerwca 2002 r. (8 555 tys. zł) w stosunku do końca czerwca 1999 r. (7 659 tys. zł) wzrosły jedynie o 11,7%. Co prawda aktywa ogółem na koniec czerwca 2002 r. w stosunku do końca czerwca 1999 r. wzrosły ponad 8-krotnie (z 12 171 tys. zł do 101 887 tys. zł) w wyniku zwiększenia zarówno majątku trwałego jak i obrotowego. Zważyć jednak należy, że majątek trwały na 30 czerwca 2002 r. (83 037 tys. zł) zwiększył się w stosunku do 30 czerwca 1999 r. (7 926 tys. zł) aż o 948%, głównie jednakże z powodu zakupu akcji „Kolmex” SA (33 739 tys. zł w 1999 r. i 35 250 tys. zł w 2000 r.). Natomiast wzrost

majątku obrotowego, w analogicznym okresie, nastąpił o 221% w wyniku m.in. przyrostu należności z tytułu dostaw i usług o 314%. Źródłami finansowania majątku, oprócz kapitałów własnych, były kapitały obce: w 44% na koniec czerwca 1999 r. oraz w 58% na koniec czerwca 2002 r. W strukturze kapitałów obcych dominowały zobowiązania krótkoterminowe, które w *Okresie inwestycyjnym* wzrosły 16-krotnie, głównie w wyniku zakupu od Skarbu Państwa akcji „Kolmex” SA oraz zaciągniętego w LG Petro Bank SA kredytu na zakup tych akcji, wyemitowania bonów komercyjnych przez Bank Ochrony Środowiska SA wykupionych następnie przez „Kolmex Inwest” Sp. z oo. W związku z zakupem akcji „Kolmex” SA wzrosły również zobowiązania długoterminowe. W okresie 30 czerwca 1999 r.-30 czerwca 2002 r. pogorszeniu uległy wskaźniki ekonomiczne Spółki:

- wysokiej płynności (spadek z 0,75 do 0,17),
- ogólnego poziomu zadłużenia (wzrost z 0,44 do 0,58),
- rotacji aktywów (spadek z 0,63 do 0,08),
- rentowności obrotu brutto⁷⁷ kształtował się na poziomie od 22,7% do 3,2%,
- rentowności aktywów kształtował się na poziomie od 7,8% do 0,3%.

Zwraca również uwagę niskie zagospodarowanie przez Spółkę powierzchni użytkowej posiadanych budynków i budowli. Z ogólnej powierzchni użytkowej budynków i budowli o wielkości 44 263 m² w 2001 r. „Wiefopama” SA użytkowała na własną działalność tylko 27% ogólnej powierzchni, wynajmowała – 42%, a 31% powierzchni pozostało niewykorzystane. Zdaniem Prezesa Zarządu pana J. Błaszczuka, podejmowane przez Spółkę działania w celu pozyskania nowych najemców (współpraca z biurami nieruchomości, ogłoszenia medialne) nie przyniosły pożądanych rezultatów, gdyż „kryzys gospodarczy w ostatnich latach wpłynął bardzo niekorzystnie na rynek najmu w całym kraju i systematycznie do chwili obecnej pogłębia się, powodując powstawanie pustostanów, co znajduje również odzwierciedlenie w naszej Spółce”.

Trudna sytuacja ekonomiczno-finansowa „Pref-Bud” Sp. z oo. w latach 1999-2002 nie uległa znaczącej poprawie. Spółka największą stratę netto poniosła w roku 2001 w wysokości 153,5 tys. zł przy osiągniętym w roku poprzednim zysku netto w wysokości 4,5 tys. zł. Odnotowany w roku 2002 zysk netto w wysokości 5,3 tys. zł nie może być traktowany jako ustabilizowanie się sytuacji finansowej w Spółce, gdyż wysokość węzłowych wskaźników ekonomicznych była nadal niska i odbiegała od przyjętych norm poprawności. W badanym okresie wskaźniki ekonomiczne Spółki wynosiły:

- bieżącej płynności – spadek z 1,66 (w 1999 r.) do 1,25 (w 2002 r.),
- wysokiej płynności – wzrost z 0,74 do 0,80,
- rotacji aktywów – spadek z 1,34 do 0,29,
- spływu należności – wzrost z 20,55 do 25,35,
- rentowności aktywów – wzrost z (-)0,89% do 0,07%,
- rentowności obrotu brutto – wzrost z (-)0,65% do 0,23%.

Niekorzystnie kształtował się poziom ogólnego zadłużenia, który wynosił 0,13 w 1999 r. i wzrósł do 2,86 w 2002 r. Izba podziela wątpliwości wskazane przez biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe Spółki za 2002 r., odnoszące się udzielonego przez „Pref-Bud” Sp. z oo. poręczenia na rzecz spółki „Agram” SA w wysokości 5 250 tys. zł. Według opinii biegłego „w przypadku niedokonania spłaty zobowiązań kredytowych w terminie Spółka może być narażona na negatywne skutki finansowe”⁷⁸. Biorąc pod uwagę upadłość „Agram” SA dalsza działalność Spółki może być zagrożona.

Kondycja ekonomiczna „Weldoro” Sp. z oo. w okresie od 30 września 1999 r. do 30 czerwca 2002 r. systematycznie się pogarsza. Wartość aktywów ulega corocznemu obniżeniu:

⁷⁷ Relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ze sprzedaży.

⁷⁸ Opinia wraz z raportem z badania sprawozdania finansowego PP-UiH „Pref-Bud” Sp. z oo. za 2002 r.

- na 30 września 1999 r. wynosiła 15 673,9 tys. zł,
- na koniec 2000 r. wynosiła 9 843,5 tys. zł – spadek o 37,2%,
- na koniec 2001 r. wynosiła 7 736,2 tys. zł – spadek w stosunku do 30 września 1999 r. o 50,6%,
- na 30 czerwca 2002 r. wynosiła 7 621,0 tys. zł – spadek w stosunku do 30 września 1999 r. o 51,4%.

Corocznemu obniżeniu ulegał zarówno majątek trwały jak i majątek obrotowy. Majątek trwały na 30 czerwca 2002 r. wynosił 4 455,4 tys. zł i zmniejszył się w stosunku do 30 września 1999 r. (7 293,6 tys. zł) o 38,9%. Zaznaczyć przy tym należy, że odpisy amortyzacyjne w 2001 r. wynosiły 1 164,4 tys. zł, przy środkach przeznaczonych na jego odnowienie zaledwie w kwocie 139,2 tys. zł. Wartość majątku obrotowego zmniejszyła się natomiast w ww. okresie o 61,9% z 8 298,5 tys. zł do 3 165,6 tys. zł. Spadek tej pozycji bilansowej wynikał ze zmniejszonej sprzedaży, a także z utworzenia rezerw na należności trudnościąagalne. Źródłami finansowania majątku były głównie kapitały obce; w 2001 r. Spółka w 95% posiadała majątek sfinansowany zobowiązaniami. Przychody ze sprzedaży osiągnięte w 2001 r. (9 503,9 tys. zł) w stosunku do porównywalnego okresu poprzedniego spadły o ok. 30%. W 2001 r. Spółka po raz pierwszy od 1999 r. osiągnęła zysk netto w wysokości 699,0 tys. zł. Wynik ten jednakże został wygenerowany przede wszystkim w wyniku sprzedaży majątku trwałego za kwotę 3 733,8 tys. zł, przy wartości netto tego majątku (tj. po uwzględnieniu odpisów amortyzacyjnych) – 205,9 tys. zł. Pogorszyły się również wskaźniki ekonomiczne Spółki:

- bieżącej płynności (spadek z 1,31 w 1999 r. do 0,97 w I półroczu 2002 r.),
- wysokiej płynności (spadek z 0,42 do 0,08),
- ogólnego poziomu zadłużenia (wzrost z 0,65 do 1,03),
- rentowności obrotu brutto kształtowała się na poziomie od (-)0,02 do 0,08.

Zgodnie z opinią biegłego rewidenta⁷⁹ „ponoszone w kolejnych latach straty bardzo osłabiły strukturę finansową Spółki, a zysk wypracowany w 2001 r. nie był wystarczający do utrzymania pełnej płynności finansowej; wraz ze wzrostem zadłużenia wzrosło ryzyko finansowe związane z niewypłacalnością wobec wierzycieli. [...] Spółka posiada znaczne zaległości w regulowaniu zobowiązań budżetowych i wobec ZUS. [...] z jednej strony wskaźnik globalnego zadłużenia, a z drugiej brak rentowności prowadzonej działalności znacznie osłabiają pozycję spółki i stwarzają zagrożenie kontynuacji działalności”. Biorąc pod uwagę powyższe, Izba uważała, że istnieje duże zagrożenie dla pozytywnego dla Spółki zakończenia postępowania układowego z wierzycielami otwartego w dniu 30 lipca 2001 r. Postępowanie to, już po zakończeniu kontroli przerodziło się w postępowanie upadłościowe.

„Dragmor”

Na przestrzeni lat 1996-2002 wskaźniki ekonomiczne „Dragmor” Sp. z oo. uległy pogorszeniu na co istotny wpływ miał zakup papierów wartościowych oraz udzielenie pożyczek. Zwraca również uwagę, że umorzenie majątku produkcyjnego Spółki wynosiło aż 94%.

Spółka w badanym okresie utrzymywała przychody ze sprzedaży produkcji i usług na podobnym poziomie, osiągając maksymalnie w 1997 r. 27 611 tys. zł i minimalnie w 2002 r. 19 968 tys. zł przychodów ze sprzedaży. Największą stratę netto Spółka poniosła w roku 2001 w wysokości 143 tys. zł (strata operacyjna w wysokości 4 246 tys. zł) przy osiągniętym jeszcze w roku poprzednim zysku netto w wysokości 5 540 tys. zł (zysk operacyjny w wysokości 1 898 tys. zł). Odnotowany w roku 2002 zysk netto w wysokości 3 925 tys. zł (strata operacyjna 51 tys. zł) może być traktowany jako powolne stabilizowanie się sytuacji finansowej w Spółce, gdyż wysokość podstawowych wskaźników ekonomicznych pomimo ich spadku nie odbiega od przyjętych norm poprawności. Na przestrzeni lat 1996-2002 wskaźniki ekonomiczne Spółki wynosiły:

⁷⁹ *Raport z badania sprawozdania finansowego za 2001 r. Przedzalni czesankowej „Weldoro” Sp. z oo. sporządzony przez Beskidzką Kancelarię Biegłych Rewidentów „Partner” Sp. z oo.*

- bieżącej płynności – spadek odpowiednio z 20,2 (w 1996 r.) i 30,7 (w 2001 r.) do 10,3 (w 2002 r.);
- wysokiej płynności – spadek odpowiednio z 17,4 i 30,3 do 10,1;
- rotacji aktywów – spadek odpowiednio z 0,5 i 0,4 do 0,3;
- spływu należności⁸⁰ – wzrost odpowiednio z 1,4 i 48,6 do 58,7;
- rentowności aktywów – wzrost odpowiednio z 1,5% i (-)0,3% do 6,3%;
- rentowności obrotu brutto – wzrost odpowiednio z 6,8% i (-) 0,6 do 25,8%;
- poziomu ogólnego zadłużenia – wzrost odpowiednio z 0,02 i 0,03 do 0,07.

Na pogorszenie wskaźników w latach 1996-2002 istotny wpływ miał zakup przez „Dragmor” Sp. z oo. papierów wartościowych wyemitowanych przez KFAP SA oraz udzielenie przez Spółkę pożyczek. Izba podziela przy tym wątpliwości wskazane przez biegłych rewidentów badających sprawozdanie finansowe Spółki za lata 2001-2002, którzy stwierdzili, że brak było wystarczającej pewności, aby jednoznacznie stwierdzić, że „obligacje te zostaną wykupione a pożyczki spłacone w terminie przez jednostkę dominującą”⁸¹. Negatywnym zjawiskiem było również znaczne zużycie środków trwałych, a w szczególności urządzeń technicznych i maszyn. Umorzenie majątku produkcyjnego na maj 2002 r. wynosiło aż 94%.

ZM „Kościerzyna”

Konsekwencją zakupu akcji ZM w Kościanie SA oraz udzielenia zaliczki „Inwestor” Sp. z oo. było pogorszenie się w latach 2000-2002 kondycji ekonomicznej ZM „Kościerzyna” SA. [Patrz str. 86 Informacji] Finansowanie natomiast zakupu akcji ZM w Kościanie SA i udziałów ZM w Lesznie Sp. z oo. kredytem bankowym doprowadziło Spółkę do utraty przez nią płynności finansowej, skutkującej ogłoszeniem jej upadłości.

W latach 1999-2002 sytuacja ekonomiczna ZM „Kościerzyna” SA uległa pogorszeniu. Zmieniennym przy tym był rok 2000, w którym Spółka zanotowała znaczący, w stosunku do roku poprzedniego, spadek aktywów z 14 636 tys. zł do 7 882 tys. zł, tj. o 46% przy jednoczesnym wzroście zobowiązań z 7 614 tys. zł do 9 089 tys. zł, tj. o 19%. W 2000 r. Spółka generowała stratę netto w wysokości 7 812 tys. zł, przy osiągniętym jeszcze w 1999 r. zysku netto w wysokości 84 tys. zł. Na stratę Spółki w głównej mierze rzutowały pozostałe koszty operacyjne (2 152 tys. zł) i koszty finansowe (6 135 tys. zł), które wynikały m.in. z utworzenia rezerwy na należności wątpliwe (zaliczka dla firmy „Inwestor” Sp. z oo.) oraz korekty finansowego majątku Spółki (obniżenie wartości akcji ZM w Kościanie SA). Ostatecznie, na dzień ogłoszenia upadłości (4 lipca 2002 r.) w stosunku do 1999 r. ZM „Kościerzyna” SA notowały następujące, niekorzystne wyniki:

- spadek aktywów ogółem z 14 636 tys. zł do 5 363 tys. zł, tj. o 63% (z tego majątku trwałego o 50% i majątku obrotowego o 80%),
- spadek kapitałów własnych z 3 735 tys. zł do (-)5 435 tys. zł,
- wzrost zobowiązań z 7 614 tys. zł do 9 264 tys. zł, tj. o 22% (z tego krótkoterminowych o 35% i długoterminowych o 15%).

Pogorszyły się wskaźniki ekonomiczne ZM „Kościerzyna” SA:

- bieżącej płynności (spadek z 2,5 do 0,4),
- wysokiej płynności (spadek z 2,2 do 0,2),
- ogólnego poziomu zadłużenia (wzrost z 0,5 do 1,7),
- rentowności obrotu brutto (spadek z 0,7% do (-)0,1%),
- rentowności aktywów (spadek z 0,6% do (-)20% notowanych na koniec 2001 r.).

Powyższe świadczyło o pogarszaniu zdolności do wywiązywania się z zobowiązań krótkoterminowych, wysokim stopniu finansowania działalności kredytami i niskiej efektywności działalności Spółki.

⁸⁰ Relacja należności z tytułu dostaw i usług do przychodów ze sprzedaży x 360 dni.

⁸¹ *Opinia wraz z raportem z badania sprawozdania finansowego „Dragmor” Sp. z o.o. z dnia 20 lutego 2003 r.*

Rada Nadzorcza ZM „Kościerzyna” SA podjęła 2 grudnia 1999 r. uchwały, w których upoważniła Zarząd do zaciągnięcia kredytu inwestycyjnego i obrotowego w łącznej wysokości 7 000 tys. zł. Finansowa realizacja ww. umów przez Zarząd Spółki przedstawiała się następująco:

- a) W dniu 2 grudnia 1999 r. pomiędzy **PeKaO SA VI o/Gdańsk** a ZM „Kościerzyna” SA reprezentowanymi przez Prezesa Zarządu pana Kazimierza Klimczyka została podpisana *Umowa Nr 43/1999 o kredyt na finansowanie inwestycji*. Zgodnie z *Umową* kredyt w wysokości 6 000 000 zł został wykorzystany w całości na finansowanie zakupu akcji ZM w Kościanie SA oraz udziałów w ZM w Lesznie Sp. z oo. Do końca lutego 2001 r. Spółka spłaciła kredyt w wysokości 1 306 753 zł, z tego 354 784 zł z tytułu rat kapitałowych i 951 969 zł odsetek. Spłacanie pozostałej kwoty kredytu zostało zawieszono. Zadłużenie Spółki, na dzień jej upadłości, z tytułu zaciągniętego kredytu inwestycyjnego wynosiło 5 906 085 zł.
- b) W dniu 2 grudnia 1999 r. pomiędzy **PeKaO S. A. VI o/Gdańsk** a ZM „Kościerzyna” SA reprezentowanymi przez Prezesa Zarządu pana K. Klimczyka została podpisana *Umowa Nr 42/1999 o kredyt obrotowy w rachunku kredytowym*. Zgodnie z *Umową* kredyt w wysokości 1 000 000 zł mógł zostać wykorzystany na „zakup żywca i innych materiałów do produkcji mięsnej”. Kredyt został wykorzystany przez Spółkę w pełnej wysokości. Na dzień upadłości, zadłużenie ZM „Kościerzyna” SA z tytułu zaciągniętego w PeKaO SA kredytu obrotowego wyniosło 1 278 629 zł.

Brak środków obrotowych w latach 2000-2002 na spłatę, zaciągniętych w grudniu 1999 r. kredytów był podstawową przyczyną ogłoszenia upadłości Spółki. Łączne zadłużenie ZM „Kościerzyna” SA na dzień jej upadłości z tytułu zaciągniętych kredytów wynosiło 7 184 714 zł.

3.2.15. OSIĄGANIE CELÓW PRYWATYZACJI

Grupa Inwestycyjna

Przeprowadzone kontrole w MSP i Spółkach *Grupy Inwestycyjnej*, pozwalają na ocenę, że przedstawione kontrolerom w piśmie Ministra SP pana Czyżewskiego z 16 czerwca 2003 r. i cytowane poniżej **cele szczególne prywatyzacji nie zostały osiągnięte**. Ustalenia NIK wskazują bowiem, że:

- nie „zmaksymalizowano przychodów” z prywatyzacji, tj. uzyskano ze sprzedaży akcji/udziałów tych Spółek o blisko 44 mln zł mniej niż wynosiła ich wartość oszacowana przez NIK,
- nieskutecznie „zapewniono przedsiębiorstwom możliwość rozwoju poprzez nałożenie na Inwestorów zobowiązań inwestycyjnych” bowiem w wyniku niedoprecyzowania zapisów *Umów sprzedaży* Kupujący wykorzystali środki z podwyższenia kapitałów w wysokości około 56 mln zł w inwestycje w inne spółki, a nie w prywatyzowane Spółki Skarbu Państwa,
- mimo „zapewnienia zawarcia pomiędzy Inwestorami a związkami zawodowymi Pakietów Socjalnych” poziom zatrudnienia w kontrolowanych Spółkach w okresie od podpisania *Umów sprzedaży* do końca 2002 r. zmniejszył się średnio aż o blisko 40%,
- mimo „stworzenia możliwości wsparcia częstokroć słabych kapitałowo inwestorów krajowych poprzez opcję rozłożenia na raty płatności wynikającej z *Umowy sprzedaży*” to wysokość tych płatności wynosiła blisko 22 mln zł, z tego należności przeterminowane stanowiły aż 25% ogółu należności.

Przedstawiona przez pana Ministra Czyżewskiego ogólna strategia MSP, „której celem jest dokonanie takich przekształceń własnościowych przedsiębiorstw i podmiotów gospodarczych, aby zapewnić przeważający udział sektora prywatnego w gospodarce krajowej” została w przypadku kontrolowanych podmiotów w pełni zrealizowana. Biorąc natomiast pod uwagę pogarszanie się sytuacji ekonomicznej kontrolowanych Spółek z dużym prawdopodobieństwem założyć można, że wartość akcji/udziałów, które SP posiada w tych Spółkach uległa również obniżeniu, a w przypadku niektórych z nich tak znacznemu, że wartość rynkowa tych akcji/udziałów była bliska zeru. Kolejnym zatem negatywnym efektem było obniżenie wartości akcji/udziałów należących do Skarbu Państwa w prywatyzowanych podmiotach.

3.2.16. FUNKCJONOWANIE GRUP KAPITAŁOWYCH

Rezultatem działania inwestora, pani Elżbiety Błaszczuk, nie było utrzymanie i rozwijanie działalności Spółek *Grupy Inwestycyjnej* (do czego zobowiązała się w umowach prywatyzacyjnych) ale wyprowadzenie z nich atrakcyjnego – zlokalizowanego w centrach dużych miast – majątku do innych podmiotów, których była (współ)właścicielem. **Wartość wytransferowanego majątku ze sprywatyzowanych Spółek Izba szacuje na co najmniej 271 789 tys. zł, z tego 217 832 tys. zł zostało wyprowadzone do innych, niż Spółki nabywane od Skarbu Państwa, podmiotów. Mimo że Grupa Inwestycyjna istniała nadal w momencie zakończenia kontroli, to jej kondycja była zła o czym świadczą wyniki ekonomiczne uzyskiwane przez Spółki tej Grupy. Egzystencję swoją zakończyły natomiast Grupy „Montin”, „Agram” i ZM „Kościerzyna”.** Zaprzeszanie funkcjonowania pierwszej z nich spowodowane było trudną sytuacją spółek tej Grupy, co skutkowało sprzedażą przez „Montin” SA akcji „Montin-Usługi” SA i udziałów „Montin-Korizola” Sp. z oo. oraz ogłoszeniem upadłości „Montin-Produkcja” SA. W przypadku Grupy „Agram”, 5 spółek na 6 wchodzących w jej skład nie funkcjonowało bądź było ono zagrożone. Rozpad natomiast Grupy ZM „Kościerzyna” był w głównej mierze rezultatem niegospodarnego zakupu akcji ZM w Kościanie SA, co nie uchroniło tej spółki przed upadłością i doprowadziło do tego samego ZM „Kościerzyna” SA. Izba stwierdza jednocześnie, że brakowało ekonomicznych podstaw do utworzenia Grupy ZM „Kościerzyna”. Przyjęcie przez Radę Nadzorczą i Zarząd ZM „Kościerzyna” SA koncepcji tworzenia grupy kapitałowej skutkowało ww. niegospodarnym zakupem akcji ZM w Kościanie SA oraz nieuzasadnionym zakupem udziałów ZM w Lesznie Sp. z oo. Niegospodarne było również finansowanie tych inwestycji kredytem bankowym bez uwzględnienia finansowych tego konsekwencji dla ZM „Kościerzyna” SA. Za niegospodarne, narażające Spółkę na poniesienie nieuzasadnionych strat Izba uznała ponadto wybór i finansowanie pośrednika przy zakupie akcji ZM w Kościanie SA. W wyniku powyższych transakcji wyprowadzono ze Spółki środki w łącznej wysokości 7 844 tys. zł.

Grupa Inwestycyjna

Pani Elżbieta Błaszczuk prowadzenie interesów rozpoczęła we „**Fruta**” Sp. z oo. w **Warszawie** jako jedyny udziałowiec i Prezes Zarządu. Spółka ta prowadziła

działalność handlową na rynkach europejskich w zakresie obrotu maszynami i urządzeniami technicznymi oraz komputerami. Od 1995 r. pani E. Błaszczuk została większościowym udziałowcem (drugim udziałowcem, posiadającym 49% udziałów była „**Derta Establishment**” z Liechtensteinu) i Prezesem istniejącego od 1991 r. „Cross-Torg” Sp. z oo., zajmującego się działalnością handlową w zakresie obrotu artykułami rolno-spożywczymi oraz kapitałową działalnością inwestycyjną. Od 1999 r. „Cross-Torg” Sp. z oo. (jedynym udziałowcem była wówczas już pani Błaszczuk) działał pod zmienioną nazwą „Cronos Invest” Sp. z oo., który został następnie przejęty przez C&H „Centrum Handlowe” Sp. z oo. w Warszawie. Oprócz inwestycji w akcje/udziały nabywanych od SP Spółek pani E. Błaszczuk prowadziła również operacje kapitałowe na **Warszawskiej Gieldzie Papierów Wartościowych**. W wyniku poczynionych operacji prywatyzacyjnych i kapitałowych powstała skomplikowana struktura wzajemnych powiązań właścicielskich i osobowych w ramach nabywanych Spółek, spółek „córek” i innych podmiotów prywatnych. Struktura grupy była bardzo dynamiczna, z uwagi na dokonywane liczne transakcje kapitałowe, inwestycyjne czy handlowe. *[Wzrost Grupy Inwestycyjnej – patrz Załącznik pkt 5.6, Powiązania właścicielskie w Grupie Inwestycyjnej w latach 1996-2003 – patrz Załącznik pkt 5.7., natomiast Powiązania osobowe w Grupie Inwestycyjnej w latach 1996-2003 – patrz Załącznik pkt 5.8.]*

Nabywane przez panią E. Błaszczuk (podmioty zależne) od Skarbu Państwa Spółki prowadziły różnorodną działalność: przetwórstwo spożywcze, produkcja obrabiarek, handel taborem kolejowym, produkcja na potrzeby elektrotechniki, budownictwo, włókiennictwo. Cechą wyróżniającą nabywane Spółki było posiadanie przez nie atrakcyjnie zlokalizowanych nieruchomości w centrach dużych miast (Warszawa, Kraków, Poznań, Lublin, Olsztyn, Bielsko-Biała). Jak potwierdziły przeprowadzone kontrole, skutkiem działania pani Błaszczuk nie było utrzymanie i rozwijanie podstawowej działalności nabywanych Spółek ale wyprowadzanie z nich majątku do innych podmiotów, w których bezpośrednio lub pośrednio była (współ)właścicielem. Wartość wytransferowanego majątku ze sprywatyzowanych Spółek wyniosła, zdaniem Izby, co najmniej 271 788 674 zł, z tego 217 831 515 zł zostało wyprowadzone do podmiotów innych niż sprzedanych przez Skarb Państwa. *[Aktywa wytransferowane z Grupy Inwestycyjnej – patrz Załącznik pkt 5.9.]*

Grupa „Montin”

W 1995 i 1996 roku „Montin” SA utworzył spółki zależne: „**Montin-Korizola**” Sp. z oo., „**Montin-Usługi**” SA i „Montin-Produkcja” SA, które razem utworzyły Grupę „Montin”. Sytuacja ekonomiczno-finansowa Grupy „Montin” w latach 1996-2000 systematycznie się pogarszała. Zanotowała ona w 2000 r. w stosunku do 1996 r. spadek przychodów ze sprzedaży z 56 865 tys. zł do 39 819 tys. zł oraz wyniku finansowego netto z 294 tys. zł aż do (-)2 616 zł. Rok ten był *de facto* zakończeniem funkcjonowania Grupy „Montin”, co spowodowane było sprzedażą przez Spółkę akcji „Montin-Usługi” SA (14 marca 2000 r.) i udziałów „Montin-Korizola” Sp. z oo. (30 listopada 2000 r.) oraz ogłoszeniem upadłości „Montin-Produkcja” SA.

Grupa „Agram”

W wyjaśnieniach złożonych kontrolerowi, Prezes „Agram” SA pan W. Grzybowski stwierdził:

- „«Agram Koncentraty» Sp. z oo. – wg mojej wiedzy spółka nie podjęła jakiegokolwiek działalności; «Agram» SA jako jedyny udziałowiec ww. spółki jest w trakcie tworzenia planów co do dalszej jej działalności (jednym z rozważanych planów jest jej likwidacja); obecnie wystąpiliśmy do Rady Nadzorczej o zmianę Zarządu by ten skutecznie mógł zwołać Walne Zgromadzenie Wspólników;
- «Agram Logistyka» Sp. z oo. w Motyczu – aktualnie spółka jest w 100% własnością «Agram» SA; w kwietniu b.r. został powołany nowy Zarząd; Spółka ma działać na zasadzie pełnej samodzielności oraz realizować bieżącą sprzedaż asortymentu «Agram» SA oraz realizować usługi mrożenia i przechowywania owoców i warzyw;
- «Agram Logistyka» Sp. z oo. w Warszawie powstała jako nowa spółka; «Agram» SA objął udziały o wartości 1,4 mln zł, zaś drugi z udziałowców wniósł aportem przedsiębiorstwo spółki cywilnej «Augusto-Mors-Pol» s.c. na zasadzie art. 55¹ k.c.,

obejmując udziały o wartości 1,35 mln zł; «Agram Logistyka» Sp. z oo. w Warszawie jako następcą prawny «Augusto-Mors-Pol» s.c. przejęła jej aktywa i pasywa; wartość udziałów drugiego z udziałowców została określona na podstawie stanu bilansu jak i opinii biegłego;

- «Igram» Sp. z oo. – aktualnie został przywrócony stan sprzed 11 września 2002 r., tzn. «Agram» SA z powrotem stał się większościowym udziałowcem ww. spółki; aktualnie rozpoczynamy wszelkie analizy finansowo-ekonomiczne co do dalszych losów spółki;
- «Agram Zielona Budka» Sp. z oo. – aktualnie «Agram» SA posiada 70% udziałów; w maju b.r. odbyły się Walne Zgromadzenia Wspólników zobowiązujące Zarząd do opracowania planu restrukturyzacji i realizowania działań zmierzających do likwidacji straty finansowej oraz spłaty zobowiązań wobec udziałowców, a w szczególności «Agram» SA i «Agram Logistyka» Sp. z oo. w Motyczku;
- «Tytan» s.c. – spółka jest w procesie likwidacji w związku ze zmianami przepisów w zakresie spółek i rachunkowości (jej kontynuatorem jest spółka «Agram Zielona Budka» Sp. z oo.); likwidację spółki «Tytan» s.c. prowadzi obecny Zarząd «Agram Zielona Budka» Sp. z oo.”.

**Grupa
ZM „Kościerzyna”**

Koncepcję utworzenia grupy kapitałowej w składzie: Zakłady Mięsne „Kościerzyna” SA, Zakłady Mięsne w Kościanie SA i Zakłady Mięsne w Lesznie Sp. z oo. jako pierwszy przedstawił pan A. Voigt Przewodniczący Rady Nadzorczej ZM „Kościerzyna” SA. Na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 23 sierpnia 1999 r., tj. już po 11 dniach od daty zarejestrowania ZM „Kościerzyna” SA, dokonał on prezentacji sytuacji rynkowej i finansowej ZM w Kościanie SA i ZM w Lesznie Sp. z oo., której celem było „przekonanie pozostałych członków Rady Nadzorczej i Zarządu do korzyści wynikającej z konsolidacji spółek”. W tym samym dniu Rada podjęła uchwały o wyborze **Media Artis Sp. z oo.** na doradcę marketingowego, **BDO Polska Sp. z oo.** na doradcę finansowego w procesie konsolidacji spółek oraz o oddelegowaniu pana A. Voigta do koordynacji działań tych firm. Prezentacja znalazła pisemny wyraz w postaci *Planu biznesu Zakłady Mięsne Kościerzyna-Kościan-Leszno*, który został opracowany przez pana Kazimierza Klimczyka Prezesa Zarządu Zakładów Mięsnych „Kościerzyna” SA w IV kwartale 1999 r. Opisane w *Planie biznesu* korzyści z planowanej konsolidacji sprowadzały się *de facto* do ogólnikowego stwierdzenia, że „dzięki zakupowi, ZM w Kościanie i ZM w Lesznie mogą stać się silnym narzędziem w rękach przedsiębiorstwa z Kościerzyny, dzięki któremu umocni ono swoją pozycję i stworzy warunki do lepszego i bardziej dynamicznego rozwoju”. *Plan biznesu* zakładał:

- zakup 55% akcji ZM w Kościanie SA za kwotę 5,6 mln zł, który miał nastąpić w pierwszym rządzie od pana A. B. Maroszka, zaś w dalszej kolejności od SP, NFI oraz pracowników,
- zakup 55% udziałów ZM w Lesznie Sp. z oo. za kwotę 1,9 mln zł, który miał nastąpić od ZM w Kościanie SA.

Zakup ww. akcji i udziałów miał zostać sfinansowany kredytem inwestycyjnym w wysokości 6 mln zł (80% kosztów) i środkami własnymi Spółki w kwocie 1,5 mln zł (20%). Środki na spłatę rat kredytowych oraz odsetek miały pochodzić przede wszystkim z niczym nie udokumentowanej w *Planie biznesu* „nadwyżki pieniężnej generowanej z działalności operacyjnej”. W dniu 2 grudnia 1999 r. Spółka zawarła *Umowę Nr 43/1999 o kredyt na finansowanie inwestycji*, zgodnie z którą udzielony kredyt w wysokości 6 mln zł mógł być wykorzystany na finansowanie przez Spółkę inwestycji polegającej na zakupie pakietów nie mniej niż 51% akcji ZM w Kościanie SA oraz 51% udziałów w ZM w Lesznie Sp. z oo. Zainwestowanie w długoterminowe aktywa finansowe 7,5 mln zł, tj. aż 150% wartości kapitału akcyjnego Spółki przy jednoczesnym braku określenia realnej (wartościowo i czasowo) stopy zwrotu z tej inwestycji było obciążone nadmiernym ryzykiem i świadczyło – zdaniem NIK – o braku rozeznania Spółki w finansowych aspektach realizacji projektu konsolidacji spółek.

Kondycja branży mięsnej w 1999 r. (po załamaniu rynku rosyjskiego) była zła, spadała produkcja, największe firmy wykorzystywały swoje moce produkcyjne w 50%, strata netto za 1999 r. dla całej branży wyniosła 178 mln zł⁸². Na rynku krajowym w tym okresie działały trzy grupy kapitałowe, których udział w rynku wynosił w 2001 r. ok. 40-45%⁸³. W ich skład w 1999 r. wchodziły⁸⁴:

- 1) „**Morliny**” SA, których przychody wynosiły 371 mln zł, a aktywa 189 mln zł;
- 2) „**Farmfood-Sokolów**” SA, którego przychody wynosiły 411 mln zł, a aktywa 283 mln zł;
- 3) „**Animex**” SA, którego przychody wynosiły 1 434 mln zł, a aktywa 467 mln zł.

Grupy te mogły liczyć również na wsparcie finansowe ze strony swoich strategicznych akcjonariuszy – wielkich, ponadnarodowych firm mięsnych, które zobowiązały się do inwestowania w te spółki. I tak, hiszpańska grupa „**Campofrio Alimentacion**”, właściciel kontrolnego pakietu „**Morliny**” SA, zobowiązała się zainwestować ponad 20 mln USD w modernizację zakładów. Również „**Smithfield Foods**” (jedna z największych firm zajmujących się produkcją i przetwórstwem mięsa wieprzowego w USA, której aktywa netto w 1998 r. wynosiły 361 mln USD, a obroty – 3,9 mld USD) zobowiązał się do zainwestowania w „**Animex**” SA ponad 250 mln USD ciągu 3-5 lat. Zdaniem Izby, tworzenie grupy kapitałowej, skupionej wokół ZM „**Kościerzyna**” SA, której aktywa były sześciokrotnie, a przychody ze sprzedaży ponad pięciokrotnie niższe od wyników osiągniętych przez „**Morliny**” SA (najmniejszego podmiotu spośród trzech grup kapitałowych), nie znajdowało racjonalnego uzasadnienia. Tezę powyższą potwierdza również szczupłość własnych środków finansowych, przy jednoczesnym braku inwestora strategicznego. O braku rozeznania skali inwestycji, które miałyby ponieść grupa kapitałowa skupiona wokół ZM „**Kościerzyna**” SA, świadczy również to, że nakłady inwestycyjne poniesione w Polsce przez średnie i duże firmy mięsne wyniosły w 1999 r ok. 600 mln zł.

W dniu 2 grudnia 1999 r. Rada Nadzorcza ZM „**Kościerzyna**” SA w składzie: A. Voigt (Przewodniczący), dwóch przedstawicieli SP oraz przedstawiciel załogi podjęła jednogłośnie uchwałę w sprawie upoważnienia Zarządu do „zakupu wszystkich przedstawionych do sprzedaży akcji ZM w Kościanie za cenę wynikającą z wyceny metodą aktywów netto przeprowadzoną przez BDO Polska Sp. z oo.” Realizując uchwałę Rady oraz założenia *Planu biznesu* Prezes K. Klimczyk, nabył od „**Inwestor**” Sp. z oo. w dniach 6 i 28 grudnia 1999 r. odpowiednio 75 000 i 52 056 akcji ZM w Kościanie SA w cenie 40 zł za jedną akcję. Łączna wartość nabytych 127 056 akcji wyniosła 5 082 240 zł. W dniu 23 grudnia 1999 r. Rada Nadzorcza (tym razem w poszerzonym składzie o pana A. B. Maroszka i reprezentanta nabywców akcji ZM „**Kościerzyna**” SA) zaakceptowała zakup 75 000 akcji ZM w Kościanie SA i zobowiązała Zarząd do „sukcesywnego nabywania akcji” tej spółki. W wyniku ww. transakcji ZM „**Kościerzyna**” SA stała się właścicielem 52,29% akcji ZM w Kościanie SA. Izba uznała za niegospodarne nieuzasadnione wydatkowanie 5 082 240 zł na zakup akcji ZM w Kościanie SA. Na powyższą ocenę złożyły się, pominięte w decyzjach Rady Nadzorczej i Zarządu, następujące okoliczności:

a) Zła kondycja ekonomiczna ZM w Kościanie SA

W latach 1997-1999 sytuacja ZM w Kościanie SA uległa pogorszeniu o czym świadczył spadek: przychodów ze sprzedaży o 10,4% (z 62 243 tys. zł do 55 778 tys. zł), majątku trwałego o 6,4% (z 10 166 tys. zł do 9 516 tys. zł), majątku obrotowego o 5,3% (z 5 484 tys. zł do 5 192 tys. zł), kapitałów własnych o 39,7% (z 9 111 tys. zł do 5 493 tys. zł) i aktywów ogółem o 6,0% (z 15 657 tys. zł do

⁸² Lidia Oktaba *Przetwórcy liczą zyski*, Rzeczpospolita z dnia 17 października 2000 r.

⁸³ Odpowiedź Ministra SP pana W. Kaczmarska z 31 grudnia 2001 r. na *zapytanie poselskie nr 66 w sprawie prywatyzacji przemysłu mięsnego w Polsce na przykładzie Zakładów Mięsnych w Dębicy*.

⁸⁴ Dane za serwisem PAP „Emitent”.

14 714 tys. zł). Radykalnie natomiast wzrosły zobowiązania o 66,8% (z 5 076 tys. zł do 8 467 tys. zł) oraz strata netto o 407,7% (z 712 tys. zł do 3 615 tys. zł). O złej sytuacji spółki ZM w Kościanie SA informował jej audytor – BDO Polska” Sp. z oo., który w *Raporcie z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej ZM w Kościanie za 1999 r.* zwracał uwagę na „trudną sytuację finansową i ekonomiczną ZM w Kościanie SA związaną z poniesionymi stratami na przestrzeni lat 1997–1999 i wynikającym z tego zagrożeniem płynności finansowej”. Efektem dalszego pogarszania się sytuacji ZM w Kościanie SA było ogłoszenie upadłości spółki w dniu 30 marca 2001 r. Transakcja zakupu akcji ZM w Kościanie SA, z uwagi na złą sytuację ekonomiczno-finansową nabywanej spółki, a w szczególności na zagrożenie utraty przez nią płynności finansowej obarczona była dużym ryzykiem. Powyższe okoliczności dawały – zdaniem NIK – wystarczające podstawy do odstąpienia od zakupu akcji ZM w Kościanie SA.

b) Negatywny wpływ transakcji na płynność finansową Spółki

W dniu 2 grudnia 1999 r. Rada Nadzorcza podjęła jednogłośnie uchwałę w sprawie upoważnienia Zarządu do „zaciągnięcia kredytu inwestycyjnego w wysokości 6 mln zł przeznaczonego na zakup akcji ZM w Kościanie SA udzielonego przez PeKaO S. A. o/Gdańsk zgodnie z umową kredytową nr 43/1999”. Realizując powyższą uchwałę Spółka, poleceniami przelewu z 3 i 27 grudnia 1999 r. przekazała (z rachunku prowadzonego w ramach ww. umowy kredytowej) na konto Domu Maklerskiego WBK SA łączną kwotę w wysokości 5 082 240 zł tytułem zapłaty za nabyte akcje ZM w Kościanie SA. Nadmienić przy tym należy, że kwota zaciągniętego kredytu stanowiła aż 41% sumy bilansowej Spółki wykazywanej na koniec 1999 r. BDO Polska Sp. z oo. w wyniku przeprowadzonego badania sprawozdania finansowego za 1999 r. sporządziła 28 kwietnia 2000 r. dla Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej ZM „Kościerzyna” SA opinię, w której zwracała uwagę, że „koszty obsługi i konieczność spłaty kredytu do roku 2005 stwarza ryzyko zagrożenia płynności finansowej oraz kontynuacji działalności Spółki”. Zaciągnięty kredyt zaważył w głównej mierze na ogłoszeniu upadłości Spółki w dniu 4 lipca 2002 r. Zdaniem Izby, podjęcie decyzji o finansowaniu transakcji wyłącznie kredytem bankowym bez uwzględnienia konsekwencji finansowych tego przedsięwzięcia dla Spółki było działaniem niegospodarnym.

c) Zawyżenie wyceny majątku ZM w Kościanie SA w stosunku do wartości tego majątku wyliczonej metodą aktywów netto

Zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej z 2 grudnia 1999 r. zakup akcji ZM w Kościanie SA miał nastąpić za „cenę wynikającą z wyceny metodą aktywów netto”. Wartość tych aktywów⁸⁵ wykazana przez biegłego rewidenta, firmę BDO Polska Sp. z oo. w *Raporcie z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej ZM w Kościanie za 1999 r.* wynosiła 5 493 tys. zł. Tymczasem, w *Planie biznesu*, stanowiącym podstawę do określenia wyjściowej ceny nabywanych akcji, wartość ZM w Kościanie SA określono na nieargumentowanym poziomie 10 230 tys. zł. O znacznym przeszacowaniu wartości ZM w Kościanie SA świadczy również wypowiedź⁸⁶ rzecznika **II Narodowego Funduszu Inwestycyjnego**, tj. Funduszu, który w czerwcu 1999 r. był większościowym akcjonariuszem ZM w Kościanie SA. Według rzecznika „wartość księgowa ZM w Kościanie SA wynosiła 2,9 mln zł”. Transakcyjna wartość ZM w Kościanie SA wyliczona jako iloczyn ceny zakupu jednej akcji (40 zł) i liczby wszystkich akcji

⁸⁵ Definicja wartości aktywów netto została określona w *ustawie o rachunkowości*. Zgodnie art. 3 ust. 1, pkt 29 *ustawy* przez aktywa netto rozumie się „aktywa jednostki pomniejszone o zobowiązania, odpowiadające wartościowo kapitałowi (funduszowi) własnemu”. W związku z nieposiadaniem przez Spółkę wyceny wartości ZM w Kościanie, w *Informacji* przytoczona została wartość kapitału własnego ZM w Kościanie odpowiadająca wartościowo ich aktywom netto.

⁸⁶ Artykuł *Zysku nie będzie*. Rzeczpospolita z 17 czerwca 1999 r.

(243 000) wyniosła ostatecznie 9 720 000 zł. Wartość transakcyjna ZM w Kościanie SA była zatem wyższa o 4 227 tys. zł, tj. o 76,9% od wartości wyliczonej metodą aktywów netto. Nadmienić przy tym należy, że ZM w Kościanie SA nie przedstawiają w chwili obecnej żadnej wartości, co wynika z faktu ogłoszenia upadłości tej spółki, tj. sytuacji w której majątek przedsiębiorcy nie wystarcza na zaspokojenie jego długów. Zawyżenie wyjściowej wartości ZM w Kościanie SA w stosunku do wartości wyliczonej metodą aktywów netto miało, zdaniem Izby, stanowić uzasadnienie nabycia ZM w Kościanie SA w cenie 40 zł za jedną akcję. Bezskrytyczne zaakceptowanie przez Radę Nadzorczą wartości ZM w Kościanie SA określonej w *Planie biznesu*, bez weryfikacji tej wartości innymi metodami wyceny (np. wskazaną przez Radę – metodą aktywów netto) Izba oceniła negatywnie.

d) Zawyżenie ceny nabywanych akcji w stosunku do ich ceny zapłaconej przez pana A. B. Maroszka

W dniu 15 czerwca 1999 r. II NFI sfinalizował umowę sprzedaży 33% akcji ZM w Kościanie SA. Za pakiet 80 190 akcji otrzymał 1 042,5 tys. zł, tj. 13 zł za jedną akcję. Oprócz II NFI, swój pakiet sprzedało też sześć funduszy mniejszościowych. Kupującym był pan A. B. Maroszek, który w wyniku powyższych transakcji zgromadził 127 056 akcji, tj. 52,3% wszystkich akcji ZM w Kościanie SA. Według ww. rzecznika II NFI „nie była to zła transakcja, jeśli się weźmie pod uwagę sytuację w branży mięsnej oraz wyniki ZM w Kościanie SA.” Akcje powyższe, ale już o wartości 40 zł za jedną akcję pan A. B. Maroszek wniósł (18 listopada i 13 grudnia 1999 r.) aportem (o wartości 5 082 240 zł) do „Inwestor” Sp. z oo. w zamian obejmując 90 000 jej udziałów o wartości 100 zł każdy. Aport ten, już w dniach 6 i 28 grudnia 1999 r. został nabyty przez ZM „Kościerzyna” SA w cenie 40 zł za jedną akcję. W zależności więc od okoliczności wartość (cena) jednej akcji ZM w Kościanie SA określana była od 11,9 zł (rzecznik II NFI), poprzez 13,0 zł (zakup akcji przez pana A. B. Maroszka), 22,6 zł (*Raport z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej ZM w Kościanie za 1999 r.*) i 40,0 zł (zakup akcji przez Spółkę) aż do 42,1 zł (*Plan biznesu*). W wyniku transakcji, wartość nabytych akcji ZM w Kościanie SA (5 082 240 zł) była wyższa o 2 210 774,40 zł, tj. o 76,9% od ich wartości wyliczonej metodą aktywów netto (2 871 465,60 zł) oraz o 3 430 512 zł (207,7%) od ceny zakupu akcji zapłaconej przez pana A. B. Maroszka (1 651 728 zł). Według BDO Polska” Sp. z oo. „wartość nabytych w 1999 r. akcji ZM w Kościanie SA, ujętych w bilansie Spółki w finansowym majątku trwałym, nie znajdowała pokrycia w kapitale własnym ZM w Kościanie”. Stan ten, zdaniem biegłego rewidenta, wymagał dokonania w 1999 r odpisu aktualizującego finansowy majątek trwały co „obniżyłoby wynik finansowy netto o kwotę 2 650 000 zł”. Na dzień upadłości Spółki skorygowana wartość księgowa nabytych akcji ZM w Kościanie SA wynosiła 25 411 zł, tj. 0,2 zł na jedną akcję. Negatywnie Izba oceniła również zaakceptowanie przez Radę Nadzorczą ceny nabywanych akcji ZM w Kościanie SA, bez uwzględnienia innych okoliczności, które wpływały istotnie na ich wysokość. Do tych okoliczności należały przede wszystkim upublicznione przez II NFI informacje o liczbie i cenie zbytych panu A. B. Maroszkowi akcji ZM w Kościanie SA.

Przesłuchani w trakcie kontroli NIK, w charakterze świadka członkowie Rady i Zarządu zeznali, że podejmując decyzje o tworzeniu grupy kapitałowej, w tym o zakupie akcji ZM w Kościanie SA opierali się na danych przedstawionych przez Zarząd Spółki i firmę BDO Polska Sp. z oo. (K. Klimczyk, A. Voigt, przedstawiciele SP). Pan A. Voigt zeznał ponadto, że „gwarantem całej operacji była dobra reputacja A. B. Maroszka i firm przez niego kontrolowanych; jako członek RN byłem zainteresowany przejęciem pakietów kontrolnych (ponad 51%) każdej spółki, w tym Kościana”. Zdaniem Izby, kierowanie się przez Radę Nadzorczą i Zarząd Spółki wyłącznie powyższymi przesłankami, bez uwzględnienia takich okoliczności jak zła kondycja ekonomiczna ZM w Kościanie SA, zawyżenie wartości ich akcji oraz negatywny wpływ transakcji na płynność finansową

Spółki było działaniem niewłaściwym i doprowadziło do niegospodarnego zakupu akcji ZM w Kościanie SA. Zasadnym w związku z tym było działanie MSP polegające na niepowołaniu w skład Rady Nadzorczej II kadencji osób dotychczas reprezentujących Skarb Państwa w ZM „Kościerzyna” SA.

W dniu 27 grudnia 1999 r. pomiędzy ZM „Kościerzyna” SA reprezentowanymi przez Prezesa Zarządu pana K. Klimczyka a „Inwestor” Sp. z oo. reprezentowanym przez Prezesa Zarządu pana A. B. Maroszka podpisana została *Umowa*, w której Spółka zleciła „Inwestor” Sp. z oo. nabywanie akcji ZM w Kościanie SA oraz udziałów ZM w Lesznie. Spółka zobowiązała się do odkupywania nabywanych papierów wartościowych w cenie nie przekraczającej 40 zł za akcję i 100 zł za udział. Strony *Umowy* uzgodniły jednocześnie, że „Inwestor” Sp. z oo. będzie nabywał ww. akcje/udziały we własnym imieniu ale za pieniądze ZM „Kościerzyna” SA. Panowie K. Klimczyk i A. Voigt złożyli kontrolerom wymijające zeznania odnośnie powodów wyboru „Inwestor” Sp. z oo. na pośrednika w zakupie akcji ZM w Kościanie SA. Wybór ten mógł jednak wynikać, zdaniem Izby, z faktu objęcia przez pana A. B. Maroszka w „Inwestor” Sp. z oo. udziałów o wartości 9 mln zł. Postanowienia *Umowy* uzyskały w dniu 23 grudnia 1999 r. akceptację Rady Nadzorczej, która zobowiązała Zarząd do „sukcesywnego nabywania akcji ZM w Kościanie SA, dokonywania przedpłat w tym przedmiocie, aż do zakończenia procesu konsolidacji i budowy holdingu”. Realizując postanowienia *Umowy* i uchwały Rady Spółka przekazała 29 grudnia 1999 r. kwotę 1 800 tys. zł jako przedpłatę na zakup akcji ZM w Kościanie SA. Do dnia zakończenia kontroli, tj. przez okres około 3 lat „Inwestor” Sp. z oo. nie zrealizował jednak tego zakupu i nie zwrócił Spółce pełnej kwoty niewykorzystanej przedpłaty. Do dnia 30 października 2002 r. pozostała do spłaty z tego tytułu kwota wynosiła 850 tys. zł. Zdaniem NIK, nie było wystarczających podstaw do przeprowadzenia zakupu akcji ZM w Kościanie SA z udziałem pośrednika. Natomiast wybór „Inwestor” Sp. z oo. na pośrednika transakcji budzi uzasadnione podejrzenie, że mógł być spowodowany kapitałowym powiązaniem pana A. B. Maroszka z tą spółką. W ocenie NIK finansowanie działalności „Inwestor” Sp. z oo. było działaniem niegospodarnym, bowiem nie przyniosło spodziewanych efektów i naraziło Spółkę na możliwość utraty kwoty 850 tys. zł z zainwestowanych środków finansowych.

W dniu 13 marca 2000 r. pomiędzy ZM „Kościerzyna” SA reprezentowanymi przez Prezesa Zarządu pana K. Klimczyka i ZM w Kościanie SA podpisana została *Umowa*, przedmiotem której było kupno przez Spółkę 55% udziałów ZM w Lesznie Sp. z oo. od wyłącznego ich udziałowca, tj. ZM w Kościanie SA. W *Umowie*, zaakceptowanej w dniu 15 marca 2000 r. przez Radę Nadzorczą Spółki, określono łączną cenę nabycia 19 118 udziałów ZM w Lesznie Sp. z oo. w wysokości 1 911 800 zł. Cena nabycia udziałów ZM w Lesznie Sp. z oo. została zrealizowana w dwóch ratach, w sposób następujący:

- a) I rata w wysokości 950 000 zł została sfinansowana w 96,6% kredytem inwestycyjnym zaciągniętym w ramach *Umowy Nr 43/1999 o kredyt na finansowanie inwestycji* (917 760 zł) oraz środkami własnymi Spółki (32 240 zł),
- b) II rata w wysokości 961 800 zł nastąpiła przez potrącenie z wzajemną wierzytelnością Spółki wobec ZM w Kościanie SA z tytułu:
  - umowy pożyczki z dnia 9 grudnia 1999 r. (400 000 zł wraz z odsetkami w kwocie 39 792 zł),
  - zobowiązań handlowych (87 595 zł wraz z odsetkami 5 318 zł),
  - zobowiązań ZM w Kościanie SA wobec ZM w Lesznie Sp. z oo. (429 095 zł), którą to wierzytelność zakupił od ZM w Lesznie Sp. z oo. Prezes K. Klimczyk (na podstawie umowy sprzedaży z dnia 2 maja 2000 r.).

Podobnie jak w wypadku zakupu akcji ZM w Kościanie SA, podjęcie decyzji o finansowaniu zakupu udziałów ZM w Lesznie Sp. z oo. kredytem bankowym bez uwzględnienia finansowych tego konsekwencji dla Spółki było działaniem niegospodarnym.

3.2.17. FUNKCJONOWANIE „AQUA” SA

Dotychczasowa realizacja przez Gminę zobowiązań określonych w *Umowie o współpracy* zawartej przez Radę Miejską i podpisanej przez Zarząd Miasta skutkowałą działaniem niegospodarnym polegającym na **uszczeniu w 2001 r. dochodów Gminy z dywidendy od posiadanych akcji „Aqua” SA w wysokości 5 087 tys. zł.** Negatywnie Izba oceniła ponadto kształtowanie cen za dostawy wody i odprowadzanie ścieków bez uwzględnienia wszystkich realnych czynników mających wpływ na ich wysokość, a mając na względzie jedynie maksymalizację zysku IWH. Podobnie, **przeznaczenie środków z kapitału rezerwowego Spółki w wysokości 12 396 tys. zł na dywidendę były, zdaniem Izby, skutkiem maksymalizacji przez Zarząd Miasta, w tym b. Prezydenta, wartości dywidendy Spółki tak, aby zapewnić Inwestorowi zagranicznemu jak najszybszy zwrot środków finansowych zainwestowanych w nabycie akcji** wraz z kosztami zawarcia transakcji oraz kosztami transferu know-how (1 mln USD). Pełna realizacja *Umowy o współpracy* może zmniejszyć dochody Gminy o ok. 80 mln zł i wygenerować zysk nabywcy z dywidendy od akcji „Aqua” SA w wysokości ok. 140 mln zł.

„Aqua”

W dniu 16 listopada 1999 r. Gmina Bielsko-Biała (reprezentowana przez Prezydenta B. Traczyka oraz Jerzego Krawczyka wiceprezydenta) podpisała *Umowę o współpracy pomiędzy Gminą Bielsko-Biała, International Water (UK) Limited i International Water UU Holdings B.V.*, na mocy której nabywcą akcji „Aqua” SA została holenderska firma International Water UU Holdings B.V. – podmiot zależny od International Water (UK) Limited z siedzibą w Londynie. Jednym z istotnych postanowień *Umowy o współpracy* było zobowiązanie stron do dołożenia starań, aby „Aqua” SA prowadziła działalność w sposób pozwalający na „maksymalizację zdyskontowanej wartości dywidendy do 2012 r.” tak, aby zapewnić IWH zwrot zainwestowanych środków na zakup akcji (38 680 tys. zł) wraz z kosztami zawarcia transakcji (400 tys. USD) oraz kosztami transferu *know-how* (1 000 tys. USD). W *Umowie o współpracy* postanowiono również, że kluczowe decyzje, takie jak: podział zysku, zmiany taryf za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków mogą być podejmowane przez organy Spółki tylko w drodze zgodnego głosowania przedstawicieli Gminy i IWH. Przez okres obowiązywania *Umowy o współpracy* Gmina, realizując własną uchwałę z dnia 28 września 1999 r., zrzekła się ponadto na rzecz IWH blisko połowy należnej dywidendy od 51% posiadanych akcji „Aqua” SA (według stanu na 15 listopada 1999 r., tj. na dzień przed podpisaniem *Umowy o współpracy* udział Gminy w kapitale akcyjnym Spółki wynosił 77,49%).

W dniu 30 stycznia 1995 r. Zarząd Gminy i „Aqua” SA podpisały *Umowę o świadczeniach* dotyczącą wspólnych zobowiązań stron we wdrażaniu programów wspieranych przez Bank Światowy, a dotyczących usprawnienia, polepszenia i rozbudowy usług wodociągowo-kanalizacyjnych w Bielsku-Białej oraz wzmocnienia zarządzania, administracji i działania „Aqua” SA. W celu umożliwienia „Aqua” SA osiągnięcia powyższych celów Gmina Bielsko-Biała, stosownie do postanowień § 17 *Umowy o świadczeniach*, zgodziła się, że do końca 2000 r. „Aqua” SA nie będzie płacić dywidendy akcjonariuszom, ale zachowa swe dochody w celu reinwestowania w podstawową działalność wodociągowo-kanalizacyjną. Stosownie do uchwał Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, Spółka rokrocznie nie wypłacała dywidendy ówczesnym akcjonariuszom (w tym Gminie Bielsko-Biała), a wypracowany zysk netto gromadziła, celem inwestowania w urządzenia wodociągowo-kanalizacyjne na terenie Gminy. Środki powyższe gromadzone były na kapitale rezerwowym, którego wysokość pod koniec 2000 r. wynosiła 37,7 mln zł. Tymczasem Zarząd Spółki uchwalił 22 marca 2001 r., aby wypłata dywidendy dla akcjonariuszy w 2001 r. nastąpiła nie tylko z zysku netto

wpracowanego w 2000 r. lecz również ze środków finansowych pochodzących z kapitału rezerwowego. Wniosek Zarządu Spółki w tej sprawie uzyskał w dniu 19 kwietnia 2001 r. akceptację Rady Nadzorczej, a następnie, w dniu 9 maja 2001 r., został przegłosowany przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, głównie głosami Gminy Bielsko-Biała (57,6% oddanych głosów) i IWH (29,0%). Zgodnie z uchwałą WZA, na wypłatę dywidendy za 2000 r. przeznaczono kwotę 20 129 843 zł, na którą składały się: kwota 7 733 567 zł wynikająca z podziału zysku za 2000 r. oraz kwota 12 396 276 zł – środki z kapitału rezerwowego. W konsekwencji, kwota dywidendy przypadająca na akcję wzrosła z 0,59 zł (wartość wynikająca z podziału zysku za 2000 r.) do 1,55 zł (wartość wynikająca z podziału zysku za 2000 r. powiększona o środki z kapitału rezerwowego), tj. aż o 162,7%. Ostatecznie do kasy Gminy wpłynęła dywidenda w wysokości 6 089 036 zł (po uwzględnieniu opłaty za prowadzenie rachunku papierów wartościowych w wysokości 30 tys. zł). Natomiast już po pierwszym roku działania w Spółce IWH „odzyskał”, zgodnie z *Umową o współpracy*, kwotę 10 729 256 zł, w tym pochodzącą z dywidendy Gminy – 5 086 912 zł. Gmina uzyskała więc zaledwie połowę dywidendy uzyskanej przez IWH mimo, że była ona właścicielem aż 56% akcji „Aqua” SA podczas gdy IWH zaledwie 28% akcji.

Zgodnie z *Umową o współpracy*, Gmina Bielsko-Biała zobowiązała się do zapewnienia realnego wzrostu taryf w odniesieniu do poszczególnych kategorii konsumentów (gospodarstwa domowe, działalność gospodarcza) oraz, że taryfy te nie ulegną obniżeniu. W *Umowie o współpracy* postanowiono też, że w przypadku zaistnienia czynników zewnętrznych, strony *Umowy o współpracy* wykonywać będą przysługujące im prawa głosu w ramach organów Spółki, tak aby zrekompensować skutki obniżenia uzgodnionego poziomu wypłat dywidend. Realizując powyższe uzgodnienia pominięto inne czynniki, jak przede wszystkim interes mieszkańców Bielska-Białej, o który w pierwszym rzędzie powinny dbać władze Gminy. Spółka osiągnęła w 2000 r. wynik finansowy netto w wysokości 8 406 tys. zł. W stosunku do roku poprzedniego zysk ten wzrósł o 211%, mimo spadku sprzedaży wody i ilości odprowadzanych ścieków (np. w 1995 r. odebranych zostało 6 302 m³, a w 2000 r. – 3 241 m³ czyli o blisko połowę mniej). Zgodnie z *Raportem rocznym spółki „Aqua” S.A. za 2000 r.* tak znaczna poprawa wyniku finansowego była możliwa dzięki umorzeniu przez Gminę kar za odprowadzanie ścieków za lata 1996-2000 po terminowym oddaniu do eksploatacji oczyszczalni ścieków w Komorowicach oraz odliczaniu podatku VAT naliczanego przy zakupach, w związku z wprowadzeniem 7% stawki VAT na sprzedaż wody i odbiór ścieków. Mimo tych korzystnych zjawisk Zarząd Miasta nie kwestionował zmian wysokości cen za świadczone usługi. Ceny były podwyższane według przyjętych współczynników wzrostu cen w ich maksymalnych wysokościach, co – zdaniem NIK – miało zasadniczy wpływ na osiągany wysoki zysk netto „Aqua” SA. Średnia stawka za odprowadzanie ścieków w 2001 r. (2,46 zł za 1 m³) w porównaniu z 2000 r. wzrosła o 60%. W niższym stopniu wzrosły ceny z tytułu dostaw wody, jednakże podobnie jak w przypadku opłat za odbiór ścieków podwyżki zastosowane w 2001 r. były znacznie wyższe aniżeli w 2000 r. I tak w 2000 r. cena za dostawę wody dla gospodarstw domowych w porównaniu do 1999 r. została podniesiona o 16,2%, a w 2001 r. o 23,9% w stosunku do roku poprzedniego; dla działalności gospodarczej odpowiednio o 5% i 17,7%; dla pozostałych odbiorców odpowiednio o 15,4% i 23,9%.

Konsekwencją realizacji *Umowy o współpracy* było podpisanie 16 listopada 1999 r. przez Gminę Bielsko-Biała reprezentowaną przez Prezydenta B. Traczyka i Wiceprezydenta J. Krawczyka *Przedwstępnej umowy sprzedaży akcji pomiędzy Gminą Bielsko-Biała i International Water UU Holdings B.V.* Na jej mocy, Gmina zobowiązała się sprzedać IWH poprzez rynek CTO 2 741 996 akcji „Aqua” SA w trzech transzach. Cenę sprzedaży pierwszej transzy ustalono w wysokości 13,5 zł za akcję, natomiast ceny pozostałych transz zostały powiększone o wskaźnik inflacji. Ze sprzedaży akcji Spółki, po potrąceniu prowizji maklerskiej w wysokości 69 636 zł, Gmina uzyskała 38 610 909 zł.

Według projekcji zawartej w modelu finansowym, stanowiącym załącznik nr 1 do *Umowy o współpracy*, dywidendy, które miałyby otrzymać IWH do 2012 r. określono w wysokości 140 399 tys. zł. Na kwotę tę składać miałyby się dywidendy z akcji „Aqua” S.A nabytych przez IWH od Gminy w wysokości 60 770 tys. zł oraz 49,55% dywidendy z puli akcji należących do Gminy Bielsko-Biała. Wypełnienie ww. projekcji oznaczałoby uszczuplenie dochodów Gminy z tytułu dywidendy od posiadanych akcji „Aqua” SA, łącznie o blisko 80 mln zł.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Przeprowadzone przez Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK kontrole *przekształceń własnościowych spółek Skarbu Państwa i samorządu terytorialnego* miały generalnie charakter kontroli doraźnych skargowych (kontrola *Udziału grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa* została podjęta nie tylko w wyniku skargi, ale również w związku z opisanymi w niniejszej *Informacji* nieprawidłowościami stwierdzonymi przez Izbę w prywatyzacji „Kolmex” SA). Ogólne założenia koncepcyjne przeprowadzonych kontroli (np. zasady doboru jednostek kontrolowanych, zastosowane procedury analityczne) wynikały każdorazowo z – uprzednio zweryfikowanych przez NIK – informacji zawartych w skargach. W związku ze stwierdzonym powiązaniem Pińczowskich Zakładów Kamienia Budowlanego SA z siedzibą w Pińczowie (poręczycielem wekslowym przy sprzedaży tej Spółki była firma „Capital Development” Sp. z oo., tj. spółka zależna od „Polfer” SA) i Zakładów Konfekcji Technicznej Sp. z oo. z siedzibą w Lubawie (poręczyciel wekslowy przy sprzedaży „Kolmex” SA z siedzibą w Warszawie na rzecz „Wiepofama” SA) z grupą kapitałową skupioną wokół pani Błaszczuk, to prywatyzacja tych podmiotów została włączona do przeprowadzanej w MSP kontroli *Udziału grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa*.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Powołanie biegłego W ramach dwóch kontroli: *Prywatyzacja „Kolmex” SA i Udział grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa* dyrektor Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK, w trybie art. 49 *ustawy o NIK*, powołał biegłego w celu wydania opinii o poprawności sporządzonych wycen wartości kontrolowanych podmiotów.

Utrudnianie przeprowadzenia kontroli Kontrola w „Dragmor” Sp. z oo. została przerwana na skutek odmowy wydania przez Prezesa Zarządu Spółki, żądanych do kontroli dokumentów. W związku z tym Najwyższa Izba Kontroli złożyła w Sądzie Rejonowym w Szczecinie wnioski o ukaranie Prezesa Spółki z art. 98 *ustawy o NIK*. Sąd Rejonowy uznał Prezesa Zarządu Spółki winnym utrudniania kontroli. Umożliwiło to kontynuowanie kontroli, tym razem już bez utrudnień.

Wystąpienia pokontrolne Najwyższa Izba Kontroli przekazała, w trybie art. 60 *ustawy o NIK*, wystąpienia pokontrolne wszystkim, 10 kierownikom jednostek kontrolowanych oraz w 8 przypadkach (kontrola: „Agram” SA, „Dragmor” Sp. z oo., „Montin” SA w likwidacji, „Polfer” SA, „Pref-Bud” Sp. z oo., „Weldoro” Sp. z oo., „Wiepofama” SA i ZM „Kościerzyna” SA) Ministrowi SP, jako właściwemu organowi państwowemu i w jednym przypadku (kontrola Urzędu Miasta Bielska-

Białej) Radzie Miasta Bielska-Białej, jako właściwemu organowi samorządowemu.

**Zastrzeżenia
do wystąpień
pokontrolnych**

Na podstawie art. 61, ust. 1 *ustawy o NIK*, do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK czterech kierowników kontrolowanych jednostek złożyło łącznie 34 zastrzeżenia, w tym: Minister Skarbu Państwa – 11 zastrzeżeń, Prezydent Miasta Bielska-Białej – 7 zastrzeżeń, Prezes „Weldoro” Sp. z oo. – 7 zastrzeżeń, Likwidator „Montin” SA w likwidacji – 4 zastrzeżenia i Prezes „Polfer” SA – 5 zastrzeżeń.

Komisja Odwoławcza w Departamencie Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK, na podstawie art. 56 ust. 3 i 4 w związku z art. 61, ust. 1 *ustawy o NIK*, podjęła uchwały o:

- uwzględnieniu w całości 1 zastrzeżenia Likwidatora „Montin” SA w likwidacji (w związku z wnioskiem syndyka „Montin-Produkcja” SA o wyznaczenie przechowawcy ksiąg i dokumentów tej spółki, złożonym w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, Komisja postanowiła o odstąpieniu od formułowania wniosku pokontrolnego w przedmiotowej sprawie),
- uwzględnieniu w części 1 zastrzeżenia Prezesa „Weldoro” Sp. z oo. (korekta dwóch zapisów nie zmieniająca oceny zawartej w wystąpieniu),
- oddaleniu w całości pozostałych zastrzeżeń.

Uchwały Komisji Odwoławczej zostały zatwierdzone przez upoważnionego wiceprezesa NIK.

W sprawie zastrzeżeń Ministra Skarbu Państwa dotyczących kontroli *Udziału grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa* Kolegium Najwyższej Izby Kontroli podjęło w dniu 12 maja 2004 r. uchwałę o ich oddaleniu w całości.

**Realizacja
uwag i wniosków**

Na 15 wystąpień skierowanych do kierowników jednostek kontrolowanych (właściwych organów państwowych i samorządowych), wszyscy z nich przekazali NIK informacje o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych w tym celu działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. NIK wnioskowała o podjęcie następujących działań w wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do:

Ministra Skarbu Państwa

1. Ponownego zweryfikowania realizacji zobowiązań określonych w *Umowach sprzedaży Spółek Grupy Inwestycyjnej* i rozważenia możliwości naliczenia kar umownych w stosunku do Inwestorów niewywiązujących się z zobowiązań określonych w tych *Umowach*.
2. Podjęcia dalszych skutecznych działań w celu wyegzekwowania należności Skarbu Państwa wynikających z umów prywatyzacyjnych *Spółek Grupy Inwestycyjnej*.
3. Wystąpienia z roszczeniem o zapłatę kary umownej z tytułu nakładów nie dokonanych w ZM „Kościerzyna” SA z uwagi na możliwość jego przedawnienia.
4. Wyegzekwowania należności Skarbu Państwa, wynikających z *Umowy sprzedaży akcji „Kolmex” SA*.

Prezydenta Miasta Bielska-Białej

5. Renegocjacji, w porozumieniu z Radą Miasta, niekorzystnych dla Gminy i jej mieszkańców postanowień *Umowy o współpracy*.

Rady Miasta Bielska-Białej

6. Renegocjacji postanowień *Umowy o współpracy*, w tym obniżenia współczynników wzrostu cen za sprzedaż wody i odbiór ścieków w związku z umorzeniem kar za odprowadzanie ścieków oraz możliwością odliczenia podatku VAT.
7. Rozliczenia, określonego w *Umowie o współpracy*, zakresu i efektów pracy specjalistów inwestora zagranicznego zatrudnionych w ramach transferu *know-how*.

Zarządu „Agram” SA

8. Rozważenia zasadności dalszego funkcjonowania pozostałych Spółek utworzonych z udziałem „Agram” SA.
9. Wyjaśnienia kwestii wysięgowania przez „Agram” SA udziałów w AMP Logistyka Sp. z o.o. w Warszawie.
10. Rozliczenia i wyegzekwowania pobranych zaliczek wraz z należnymi odsetkami.

Zarządu „Polfer” SA

11. Windykacji należności za sprzedane udziały w „Capital Development” Sp. o.o.

Zarządu „Pref-Bud” Sp. z oo.

12. Wpisania do księgi udziałów Spółki zastawu na udziałach będących własnością pani E. Błaszczuk na rzecz Skarbu Państwa oraz zgłoszenia zastawu do KRS.
13. Przekazania do MSP sporządzonego przez biegłego rewidenta sprawozdania końcowego z realizacji *Gwarantowanych Inwestycji*.

Zarządu „Weldoro” Sp. z oo.

14. Przekazywania do MSP informacji dotyczących realizacji zobowiązań w terminach określonych w *Umowie zbycia udziałów*.
15. Wypłaty świadczeń na rzecz pracowników Spółki, zgodnie z załącznikiem do *Umowy sprzedaży udziałów*.
16. Uaktualnienia wpisów w księdze udziałów Spółki z uwzględnieniem zmian wartości udziałów i struktury ich posiadania.

Zarządu „Wiepofama” SA

17. Skorygowania informacji zawartych w Sprawozdaniu końcowym i ponowne jego przesłanie Delegaturze MSP w Poznaniu.
18. Uregulowania zobowiązań wobec Skarbu Państwa wynikających z umowy sprzedaży akcji „Kolmex” SA.

Syndyka ZM „Kościerzyna” SA w upadłości

19. Wyegzekwowania od „Inwestor” Sp. z oo. niewykorzystanej części przedpłaty na zakup akcji ZM w Kościanie SA.
20. Uzupełnienia dokumentacji Spółki.

**Współpraca
z organami
ścigania**

Najwyższa Izba Kontroli ściśle współpracowała z prokuraturami w prowadzonych przez nie postępowaniach (zbieżnych tematycznie z kontrolami NIK) i przekazywała na ich żądanie dokumenty kontrolne (np. protokoły kontroli

i wystąpienia pokontrolne) z kontroli *Działań Zarządu Miasta Bielska-Białej w zakresie wykonywania praw z akcji spółki „Aqua” SA, Prywatyzacji Zakładów Mięsnych w Kościerzynie, Działalności „Dragmor” Sp. z oo.* Natomiast w trakcie prowadzenia kontroli *Udziału grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa Izba*, oprócz współpracy z prokuratorami, współdziałała również z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Po zakończeniu tej kontroli Izba skierowała ponadto do Ministra Sprawiedliwości pismo sygnalizujące sytuację, nasuwającą uzasadnione podejrzenia dopuszczenia się nadużyć przy prywatyzacji i wykorzystaniu mienia publicznego na obszarze całego Kraju. Podobne w treści pisma Izba skierowała do Komendanta Głównego Policji i Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

**Informacja
o wynikach kontroli**

Najwyższa Izba Kontroli przedłożyła Sejmowi RP, Prezydentowi RP i Prezesowi Rady Ministrów oraz innym organom państwowym i samorządowym *Informację o wynikach kontroli przekształceń własnościowych spółek Skarbu Państwa i samorządu terytorialnego*. Łączna liczba adresatów *Informacji* wyniosła – 30.
[Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli – patrz Załącznik pkt 5.10.]

Starpiuk
19.07.04

Janus
19.VI.04r.

Ryszard Ziemiński
19.07.2004

5. Załączniki

5.1. Wykaz skrótów użytych w *Informacji*

AP	Agencja Prywatyzacji
BAA	Business Analysts and Advisers Ltd w Warszawie
„Agram”	„Agram” Chłodnia w Lublinie
C&H	C&H „Centrum Handlowe” z siedzibą w Warszawie
„Dragmor”	Przedsiębiorstwo Robót Czerpalnych i Podwodnych „Dragmor” w Szczecinie
DSSiIF	Departament Spółek Strategicznych i Instrumentów Finansowych MSP
FPW	Fundacja Przekształceń Własnościowych
Grupa Inwestycyjna	„Agram”, „Kolmex”, „Lubawa”, „Montin”, „Polfer”, „Pref-Bud”, PZKB, „Weldoro”, „Wiepofama”
Grupa „Montin”	„Montin”, „Montin-Korizola”, „Montin-Uslugi”, „Montin-Produkcja” SA
Grupa ZM „Kościerzyna”	ZM „Kościerzyna”, ZM w Kościanie, ZM w Lesznie
GW	Gelsenwasser AG
IWH	International Water UU Holdings B.V.
IWL	International Water (UK) Limited z siedzibą w Londynie
KFAP	Krakowska Fabryka Aparatury Pomiarowej
K.h.	Kodeks handlowy
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
K.s.h.	Kodeks spółek handlowych
„Lubawa”	Zakłady Konfekcji Technicznej „Lubawa” w Lubawie
Minister SP	Minister Skarbu Państwa
MSP	Ministerstwo Skarbu Państwa
PP	Przedsiębiorstwo państwowe
„Pref-Bud”	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe i Handlowe „Pref-Bud” w Olsztynie
PPFR BRE	Pierwszym Polskim Funduszem Rozwoju Banku Rozwoju Eksportu
PPFR PBR	Pierwszy Polski Fundusz Rozwoju Polskiego Banku Rozwoju
PRCiP	Przedsiębiorstwo Robót Czerpalnych i Podwodnych w Gdańsku
PZKB	Pińczowskie Zakłady Kamienia Budowlanego w Pińczowie
SA	Spółka akcyjna
SP	Skarb Państwa
Sp. z oo.	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Umowa o współpracy	Umowa o współpracy pomiędzy Gminą Bielsko-Biała, International Water (UK) Limited i International Water UU Holdings B.V.
Ustawa o kipp	Ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji pp
„Weldoro”	Przędzalnia Czesankowa „Weldoro” w Bielsku-Białej
ZM „Kościerzyna”	Zakłady Mięsne „Kościerzyna” w Kościerzynie
ZM w Kościanie	Zakłady Mięsne w Kościanie
ZM w Lesznie	Zakłady Mięsne w Lesznie

5.2. Wykaz kontrolowanych podmiotów

5.2.1. PODMIOTY, W KTÓRYCH PRZEPROWADZONO KONTROLE

- 1) Ministerstwo Skarbu Państwa
- 2) Urząd Miasta Bielska-Białej
- 3) „Agram” Chłódnia Lublin SA z siedzibą w Lublinie
- 4) „Montin” SA w likwidacji z siedzibą w Krakowie
- 5) „Polfer” SA z siedzibą w Warszawie
- 6) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe i Handlowe „Pref-Bud” Sp. z oo. z siedzibą w Olsztynie
- 7) Przedsiębiorstwo Robót Czerpalnych i Podwodnych „Dragmor” Sp. z oo. z siedzibą w Szczecinie
- 8) Przędzalnia Czesankowa „Weldoro” Sp. z oo. z siedzibą w Bielsku-Białej
- 9) „Wiepofama” SA z siedzibą w Poznaniu
- 10) Zakłady Mięsne „Kościerzyna” SA w upadłości z siedzibą w Kościerzynie

5.2.2. PODMIOTY OBJĘTE BADANIAMI KONTROLNYMI W MSP

- 11) „Kolmex” SA z siedzibą w Warszawie
- 12) Pińczowskie Zakłady Kamienia Budowlanego SA z siedzibą w Pińczowie
- 13) Zakłady Konfekcji Technicznej „Lubawa” SA z siedzibą w Lubawie

5.3. Zestawienie ważniejszych nieprawidłowości

JEDNOSTKA	NIEPRAWIDŁOWOŚĆ
<i>Udział grup kapitałowych w przekształceniach własnościowych mienia Skarbu Państwa</i>	
MSP	<ul style="list-style-type: none"> – Podejmowanie decyzji prywatyzacyjnych bez dostatecznego określenia celu prywatyzacji – Zaniżenie wyceny wartości spółek – Sprzedaż spółek SP poniżej ich wartości rynkowej – Niewłaściwy nadzór nad realizacją <i>Umów prywatyzacyjnych</i> – Brak przejrzystości prowadzonych procesów prywatyzacyjnych
„Agram”	<ul style="list-style-type: none"> – Wytransferowanie środków z podwyższenia kapitału Spółki – Nieracjonalne tworzenie spółek zależnych – Nierozliczenie i niewyegzekwowanie zwrotu udzielonych zaliczek
„Montin”	<ul style="list-style-type: none"> – Zaażowanie przetargu na sprzedaż akcji Spółki – Nietrzymanie warunków <i>Umowy prywatyzacyjnej</i> – Niegospodarna działalność inwestycyjna – Wykroczenie poza zakres czynności likwidacyjnych i naruszenie zasady konkurencyjności
„Polfer”	<ul style="list-style-type: none"> – Nieuzasadnione lokowanie środków finansowych Spółki – Sprzeczność interesów Spółki i członków jej Zarządu – Wytransferowanie majątku Spółki – Brak zapłaty za sprzedane udziały spółki zależnej
„Pref-Bud”	<ul style="list-style-type: none"> – Naruszenie zasady reprezentacji zewnętrznej – Naruszenie zasady konkurencyjności
„Weldoro”	<ul style="list-style-type: none"> – Zakup maszyn powyżej ich wartości rynkowej – Konflikt interesów Spółki z osobistymi interesami Zarządu
„Wiepofama”	<ul style="list-style-type: none"> – Wadliwe sporządzanie sprawozdań z realizacji zobowiązań inwestycyjnych – Niekorzystne transakcje nabycia akcji – Strata na sprzedaży udziałów
<i>Działania Zarządu Miasta Bielska-Białej w zakresie wykonywania praw z akcji „Aqua” SA</i>	
Urząd Miasta Bielska-Białej	<ul style="list-style-type: none"> – Brak określenia celu prywatyzacji oraz zasad zbywania akcji „Aqua” SA – Naruszenie zasad uczciwej konkurencji podczas rokowań w sprawie zbycia akcji Spółki – Nieuzasadnione upoufnienie treści <i>Umowy prywatyzacyjnej</i> – Uszczuplenie dochodów Gminy z dywidendy od akcji „Aqua” SA – Niekorzystne dla społeczności Gminy kształtowanie cen za dostawy wody i odprowadzanie ścieków – Przeznaczeniem środków z kapitału rezerwowego Spółki na dywidendę, a nie na jej rozwój – Nieuzasadniona maksymalizacja zysku nabywcy akcji Spółki

JEDNOSTKA	NIEPRAWIDŁOWOŚĆ
<i>Prywatyzacja „Kolmex” SA</i>	
MSP	<ul style="list-style-type: none"> - Brak celu oraz strategii prywatyzacji - Błędne oszacowanie wartości Spółki - Sprzedaż akcji Spółki poniżej ich rzeczywistej wartości - Naruszenie konkurencji przy wyborze nabywcy akcji Spółki - Niewywiązywanie się Inwestora z zapłaty za nabyte akcje - Umożliwienie przeznaczenia środków pochodzących z wykonania zobowiązań inwestycyjnych na utworzenie grupy kapitałowej
„Wiepofama”	<ul style="list-style-type: none"> - Niewywiązywanie się przez Spółkę z zapłaty za nabywane od SP akcje, mimo dysponowania środkami pieniężnymi
<i>Prywatyzacja Zakładów Mięsnych w Kościerzynie</i>	
MSP	<ul style="list-style-type: none"> - Brak pozwu o zapłatę kary umownej z tytułu niewykonania zobowiązań inwestycyjnych
ZM „Kościerzyna”	<ul style="list-style-type: none"> - Niewywiązywanie się z zapłaty za objęte akcje Spółki - Niezrealizowanie zobowiązań inwestycyjnych - Nieuzasadniony zakup akcji - Nieuzasadnione finansowanie zakupu akcji kredytem bankowym - Nieuargumentowanie wyboru i finansowania pośrednika przy zakupie akcji
<i>Działalność „Dragmor” Sp. z oo.</i>	
„Dragmor”	<ul style="list-style-type: none"> - Obarczone dużym ryzykiem gospodarczym nabywanie weksli wystawionych przez spółkę dominującą - Nieuzasadnione udzielenie pożyczek spółce dominującej - Sprzedaż przez NFI udziałów Spółki po cenie niższej od możliwej do osiągnięcia - Utrata przez 10 NFI możliwości uzyskania dochodów ze sprzedaży udziałów Spółki

5.4. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność

JEDNOSTKA	KIEROWNIK	OKRES
<i>Ministrowie MSP/MPW</i>		
MSP	Wiesław Kaczmarek	26.10.1993 r. ÷ 30.09.1996 r.
	Mirosław Pietrewicz	01.10.1996 r. ÷ 31.10.1997 r.
	Emil Wąsacz	31.10.1997 r. ÷ 16.08.2000 r.
	Andrzej Chronowski	16.08.2000 r. ÷ 28.02.2001 r.
	Aldona Kamela-Sowińska	28.02.2001 r. ÷ 19.10.2001 r.
	Wiesław Kaczmarek	19.10.2001 r. ÷ 07.01.2003 r.
	Sławomir Cytrycki	07.01.2003 r. ÷ 02.04.2003 r.
	Piotr Czyżewski	02.04.2003 r. ÷ 21.01.2004 r.
<i>Prezydenci Miasta Bielska-Białej</i>		
Urząd Miasta Bielska-Białej	Zbigniew Leraczyk	27.06.1995 r. ÷ 15.12.1998 r.
	Bogdan Traczyk	15.12.1998 r. ÷ 19.11.2002 r.
<i>Prezesi Zarządu (Likwidator – L, Syndyk – S) Spółek</i>		
„Agram”	Zenon Marczuk	18.02.1995 r. ÷ 09.02.1999 r.
	Wojciech Grzybowski	09.02.1999 r. ÷ 10.10.2000 r.
	Sławomir Kacperski	10.10.2000 r. ÷ 19.03.2002 r.
	Witold Jesionowski	19.03.2002 r. ÷ 20.05.2002 r.
	Andrzej Wójcik	20.05.2002 r. ÷ 02.09.2002 r.
	Andrzej Cyrankiewicz	02.09.2002 r. ÷ 27.09.2002 r.
	Tadeusz Ścibor-Rylski	27.09.2002 r. ÷ 01.03.2003 r.
	Wojciech Grzybowski	01.03.2003 r. ÷ ddzk ⁽¹⁾
„Montin”	Janusz Dzieciołowski	27.06.1994 r. ÷ 27.10.1997 r.
	Leszek Dybał	27.10.1997 r. ÷ 19.04.2000 r.
	Andrzej Antończak	19.04.2000 r. ÷ 01.02.2001 r.
	Tadeusz Śliwiński	01.02.2001 r. ÷ 08.09.2002 r.
	Tadeusz Śliwiński (L)	09.09.2002 r. ÷ 21.02.2003 r.
	Henryk Urbański (L)	21.02.2003 r. ÷ ddzk
„Polfer”	Zygmunt Siermiński	15.11.1991 r. ÷ 22.09.1998 r.
	Mirosław Opalka	22.09.1998 r. ÷ ddzk
„Pref-Bud”	Waldemar Pawlak	15.09.1002 r. ÷ 04.11.1999 r.
	Elżbieta Błaszczuk ⁽²⁾	04.10.1999 r. ÷ 04.11.1999 r.
	Jan Błaszczuk	04.11.1999 r. ÷ 30.05.2000 r.
	Witold Jesionowski	01.06.2000 r. ÷ 21.08.2001 r.
	Jarosław Huk	21.08.2001 r. ÷ ddzk
„Weldoro”	Mieczysław Świgoń	01.03.2000 r. ÷ 08.08.2001 r.
	Anna Błaszczuk-Oparowska	08.08.2001 r. ÷ ddzk

JEDNOSTKA	KIEROWNIK	OKRES
„Wiepofama”	Jerzy Lengowski	13.05.1997 r. ÷ 06.08.1999 r.
	Jan Błaszczuk	06.08.1999 r. ÷ ddzk
ZM „Kościerzyna”	Kazimierz Klimeczyk	20.05.1999 r. ÷ 30.03.2001 r.
	Piotr Toczek	30.03.2001 r. ÷ 06.07.2001 r.
	Ewa Moroz	06.07.2001 r. ÷ 02.08.2001 r.
	Piotr Żabik	02.08.2001 r. ÷ 27.08.2001 r.
	Ewa Moroz	27.08.2001 r. ÷ 25.07.2002 r. ⁽³⁾
	Józef Dębiński (S)	04.07.2002 r. ÷ ddzk
„Dragmor”	Ryszard Kociuba	b.d. ÷ 15.11.2001 r.
	Witold Tusiński	15.11.2001 r. ÷ 23.07.2003 r.
	Artur Łopuszko	23.07.2003 r. ÷ ddzk

⁽¹⁾ ddzk - do dnia zakończenia kontroli.

⁽²⁾ powołana do pełnienia obowiązków Prezesa w wyniku zawieszenia w czynnościach W. Pawlaka.

⁽³⁾ rozwiązanie umowy o pracę przez Syndyka masy upadłości ZM „Kościerzyna”.

5.5. Stan prawny dotyczący kontrolowanej działalności

5.5.1. SPÓŁKI KAPITAŁOWE

**Spółka
z ograniczoną
odpowiedzialnością**

Prawa wspólników można podzielić na: prawa typu korporacyjnego, prawa majątkowe, indywidualne, wspólne (kolektywne) i prawa mniejszości. Do praw korporacyjnych należały m.in. prawo uczestnictwa i głosu na zgromadzeniu wspólników, prawo zaskarżania uchwał, prawo kontroli. Prawem majątkowym było m.in. prawo udziału w zysku bilansowym (art. 191 *K.h.*). Najwyższym organem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością było **zgromadzenie wspólników**. Główną jego funkcją było podejmowanie uchwał w sprawach przewidzianych przepisami *K.h.* i *Aktem założycielskim* spółki. Prawo kontroli nad działalnością spółki z ograniczoną odpowiedzialnością służyło – zgodnie z dyspozycją art. 205 *K.h.* – każdemu wspólnikowi, jednakże z *Aktu założycielskiego* spółki lub *K.h.* mógł wynikać obowiązek ustanowienia rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej albo obu tych organów łącznie (art. 206 § 1 *K.h.*). Indywidualne prawo kontroli polegało na tym, że każdy wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością miał prawo przeglądać księgi i dokumenty spółki, sporządzać na własny użytek bilans i żądać od zarządu wyjaśnień. Prawo to mogło być wyłączone lub ograniczone jedynie wtedy, gdy wspólnicy ustanawiając organa nadzoru w akcie założycielskim spółki tak postanowili. Zatem w razie braku takiego postanowienia prawo to wspólnikom przysługiwało nawet jeśli ustanowili organy nadzorcze. Podstawową funkcją **rady nadzorczej** był stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich gałęziach przedsiębiorstwa (art. 212 *K.h.*). Oprócz ściśle nadzorczych kompetencji, radzie nadzorczej przysługiwały także inne funkcje, jak np. zwoływanie zgromadzeń w razie opieszałości zarządu, zaskarżanie uchwał wspólników, reprezentacja spółki w sporach i umowach z członkami zarządu. *Akt założycielski* spółki mógł rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej przyznając jej prawo zawieszenia w czynnościach członków zarządu, udzielania zezwoleń na pewne czynności zarządu itp. **Zarząd** był organem wykonawczym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jego prawa i obowiązki określały *K.h.* i *Akt założycielski* spółki, które dotyczyły wewnętrznej i zewnętrznej sfery działalności spółki.

Kodeks spółek handlowych wprowadził przepisy wzmacniające i precyzujące kompetencje nadzorcze w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Zmiany dotyczą również indywidualnych uprawnień wspólnika w zakresie kontroli. Zadaniem **rady nadzorczej** jest sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności (art. 219 *K.s.h.*). Jednocześnie § 2 art. 219 stwierdza, że rada nadzorcza nie ma prawa wydawania zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki, chociaż pozostawiono możliwość rozszerzenia kompetencji rady w drodze regulacji umowy spółki, w tym uzyskiwanie przez zarząd zgody rady nadzorczej przed dokonaniem oznaczonych w umowie czynności (art. 220 *K.s.h.*). Typowymi przykładami kompetencji powierzanych radom nadzorczym jest np. zgoda na: powoływanie i odwoływanie prokurenta, dokonywanie rozporządzeń, zaciąganie zobowiązań

powyżej określonej wartości. Udzielanie zgody nie stoi w sprzeczności z treścią zakazu wydawania poleceń zarządowi. Innym przykładem poszerzenia kompetencji rady wprowadzonym przez *K.s.h.* jest możliwość zawieszania poszczególnych lub wszystkich członków zarządu, jeżeli zachodzą ważne powody. Wraz z wejściem w życie nowego *Kodeksu spółek handlowych* pojawiła się możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności członków rad nadzorczych (art. 293 i 483 *K.s.h.*). Wcześniejszy *Kodeks handlowy* nie zawierał żadnej konstrukcji pozwalającej na takie działania. Możliwe to było jedynie na podstawie statutu spółki lub regulaminu działania rady. Konstrukcja *Kodeksu spółek handlowych* jest taka, że ciężar dowodu przenosi na osobę, na którą spółka wskaże jako tę, która wyrządziła szkodę. Członkowie rad nadzorczych nie mogą więc już bronić się twierdząc, że nie posiadali odpowiednich informacji, albo że zajmowali się czym innym. Rada nadzorcza powołana jest, by kontrolować bieżącą działalność spółki i ma prawo żądać od zarządu dowolnego dokumentu. Jeżeli więc spółka wykryje szkodę i wniesie sprawę do sądu wskazując że szkoda wynika z działań lub zaniechań członka rady nadzorczej to na jego obronie ciąży obowiązek wykazania, że osoba ta wykonała wszelkich czynności, by zapobiec powstaniu szkody (np. pisała monity do zarządu w danej sprawie). Jest to odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, a nie winy. **Zgromadzenie wspólników** może uchwalić regulamin rady, a także upoważnić samą radę do uchwalania jej regulaminu. Jednak ani umowa spółki, ani regulamin nie może ograniczyć minimum kodeksowych kompetencji rady nadzorczej.

Spółka akcyjna

Wobec spółki za akcjonariusza uważało się tylko tę osobę, która była wpisana do księgi akcyjnej, lub posiadacza akcji na okaziciela (art. 352 *K.h.*). Do podstawowych uprawnień akcjonariuszy spółek akcyjnych należały: prawo uczestnictwa w walnym zgromadzeniu i prawo głosu, które wiązały się z posiadanymi przez akcjonariusza akcjami oraz prawo do udziału w zysku rocznym. **Walne zgromadzenie** było zwierzchnim i naczelnym organem spółki. Jego kompetencje – zgodnie z treścią art. 388 *K.h.* – określały zarówno przepisy *Kodeksu handlowego*, jak i statut spółki. Uchwały walnego zgromadzenia mogły być powzięte w każdej sprawie. Przepisy art. 388–391, a także art.: 341, 444 pkt 2, 464 § 1, 492 § 1, określały sprawy, w których musiała zapaść uchwała walnego zgromadzenia. Były to tego rodzaju sprawy, jak rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunków zysków i strat; podział zysków i pokrycia strat; kwitowanie (udzielenie absolutorium) władz spółki z wykonania przez nie obowiązków, wybór komisji rewizyjnej; zbycie, wydzierżawienie i ustanowienie użytkowania na przedsiębiorstwie, zbycie nieruchomości fabrycznych, nabycie nieruchomości lub trwałych urządzeń za cenę przewyższającą $\frac{1}{5}$ kapitału akcyjnego; emisja obligacji, zmiana statutu; rozwiązanie spółki; połączenie, przekształcenie. W myśl przepisów *Kodeksu handlowego* rada nadzorcza bądź komisja rewizyjna były obligatoryjnymi organami spółki akcyjnej. Statut spółki mógł przewidywać istnienie w spółce obu tych ciał łącznie (art. 377 *K.h.*). **Rada nadzorcza** w spółce akcyjnej wykonywała stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich gałęziach przedsiębiorstwa (w szczególności badała bilans, rachunek zysków i strat, co do zgodności z księgami i stanem faktycznym, sprawozdanie zarządu i jego wnioski co do

podziału zysków i pokrycia strat), składając walnemu zgromadzeniu coroczne sprawozdanie z tego badania (art. 382 *K.h.*). Do jej kompetencji należały też inne sprawy przewidziane prawem i statutem (art. 383 i 384 *K.h.*). Organem wykonawczym spółki akcyjnej był **zarząd**. Jego prawa i obowiązki określały przepisy *K.h.* oraz *Akt założycielski* spółki, które dotyczą tak sfery wewnętrznej, jak i zewnętrznej działalności spółki.

Spółka akcyjna uległa największym przeobrażeniom, co wynika z najsilniejszego jej związku, spośród spółek handlowych, z rynkiem kapitałowym. *Kodeks spółek handlowych* nie przewidział konstrukcji „złotej akcji” (akcji, z którą są związane uprawnienia specjalne,⁸⁷ jako sprzecznej z zasadą równouprawnienia akcjonariuszy wyrażoną w art. 20 *K.s.h.*, a przejętą z drugiej dyrektywy Unii Europejskiej o ochronie kapitału z 1976 r. i zasad nadzoru korporacyjnego OECD z 1999 r. Dopuszczalne są natomiast, podobnie jak w *Kodeksie handlowym*, szczególne uprawnienia przyznane indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi (art. 354 *K.s.h.*). Zrezygnowano z komisji rewizyjnej, która może być powołana tylko w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. **Zarząd** spółki akcyjnej prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę (art. 368 *K.s.h.*). Reprezentacja spółki przez zarząd polega na dokonywaniu i przyjmowaniu czynności prawnych za spółkę. Zasadą jest powoływanie członków zarządu uchwałą rady nadzorczej. Statut spółki może jednak wprowadzać odmienne reguły, np. powoływanie przez wskazane w statucie osoby trzecie czy walne zgromadzenie. Zgodnie z art. 354 *K.s.h.* prawo do powoływania i odwoływania członków zarządu może być przyznane indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi. Statut spółki może przewidywać, że w przypadku równości głosów w głosowaniu na posiedzeniu zarządu, decyduje głos prezesa zarządu. Statut może również przyznawać prezesowi inne uprawnienia w zakresie kierowania pracami zarządu (art. 371 § 2 *K.s.h.*). **Rada nadzorcza** spółki akcyjnej jest obowiązana do sprawowania stałego nadzoru nad działalnością spółki. Oznacza to nie tylko obowiązek nadzorowania pracy zarządu, ale całej spółki, a więc również pracowników, ponadto organizacji i zasad działania przedsiębiorstwa spółki, kontaktów z bankami, dostawcami i odbiorcami towarów lub usług oraz ewentualnych procesów sądowych prowadzonych przez spółkę itp. Ocena wniosków zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty nie oznacza konieczności wyrażenia zgody przez radę nadzorczą na rozwiązania przedłożone przez zarząd. Rada opiniuje jedynie te wnioski pozytywnie albo negatywnie, może przedstawić własne sugestie. Rada nie ma prawa wydawania zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki. Co prawda art. 384 *K.s.h.* przewiduje, że statut spółki może rozszerzyć uprawnienia rady, ale kategoryczne stwierdzenie art. 382 § 2 *K.s.h.* wskazuje, że rozszerzenie kompetencji rady nie może prowadzić do wydawania wiążących poleceń. W myśl art. 383 § 1 *K.s.h.* do kompetencji rady nadzorczej należy również zawieszanie, z ważnych powodów, w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków zarządu oraz delegowanie członków rady nadzorczej do czasowego wykonywania czynności

⁸⁷ Np. prawo weta na walnym zgromadzeniu, prawo wyboru niezależnego audytora, prawo do obsadzania określonych miejsc w zarządzie czy radzie nadzorczej.

członków zarządu nie mogących sprawować swoich czynności. Ważnym powodem może być w szczególności: działanie na szkodę spółki, prowadzenie interesów konkurencyjnych, ujawnienie się okoliczności powodujących niemożność sprawowania funkcji członka zarządu (np. karalność) itd. Niemożność sprawowania swoich czynności może wynikać np. z choroby, aresztowania, złożenia rezygnacji itp. Zgodnie z art. 354 *K.s.h.* prawo do powoływania i odwoływania członków rady nadzorczej może być przyznane indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi. Art. 384 *K.s.h.* stanowi, że statut może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, a w szczególności przewidywać, że zarząd jest obowiązany uzyskać zgodę rady nadzorczej przed dokonaniem określonych w statucie czynności.

5.5.2. GRUPY KAPITAŁOWE⁸⁸

Definicja spółki zależnej i dominującej

W znowelizowanym *Kodeksie spółek handlowych* uściślona została definicja spółki dominującej, gdy chodzi o powiązania osobowe między organami spółki dominującej i zależnej. Obok członków zarządu wymienia się teraz także członków rady nadzorczej jako tych, których obecność może wywołać stosunek dominacji, jeśli te same osoby zasiadać będą w tych organach w spółce dominującej i w zarządzie spółki (spółdzielni) zależnej (art. 4 § 1 pkt 4 lit. d *K.s.h.*). Ponadto, zmieniona konstrukcja tego przepisu odwróciła dotychczasową zasadę, która powodowała stosunek dominacji, gdy więcej niż połowa członków zarządu spółki dominującej była jednocześnie członkami zarządu spółki zależnej. Teraz stosunek ten powstanie, gdy to członkowie zarządu (rady nadzorczej) spółki dominującej stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej spółki.

Pytanie o stosunek dominacji

Kiedy spółka będąca współnikiem lub akcjonariuszem w innej spółce otrzyma pytanie od uprawnionych (akcjonariusz, współnik, członek zarządu albo rady nadzorczej), czy pozostaje wobec niej w stosunku dominacji lub zależności, później niż na dwa tygodnie przed dniem, na który zwołano zgromadzenie współników lub walne zgromadzenie akcjonariuszy, bieg terminu udzielenia takiej odpowiedzi rozpocznie się dopiero w dniu następującym po dniu, w którym takie zgromadzenie się zakończyło (art. 6 § 5 *K.s.h.*). Tym samym, nieudzielenie odpowiedzi przed zgromadzeniem, inaczej niż dotychczas, nie pozbawia takiej spółki możliwości wykonywania praw z przysługujących jej udziałów lub akcji (w szczególności czynnego udziału w takim zgromadzeniu, w tym głosowania).

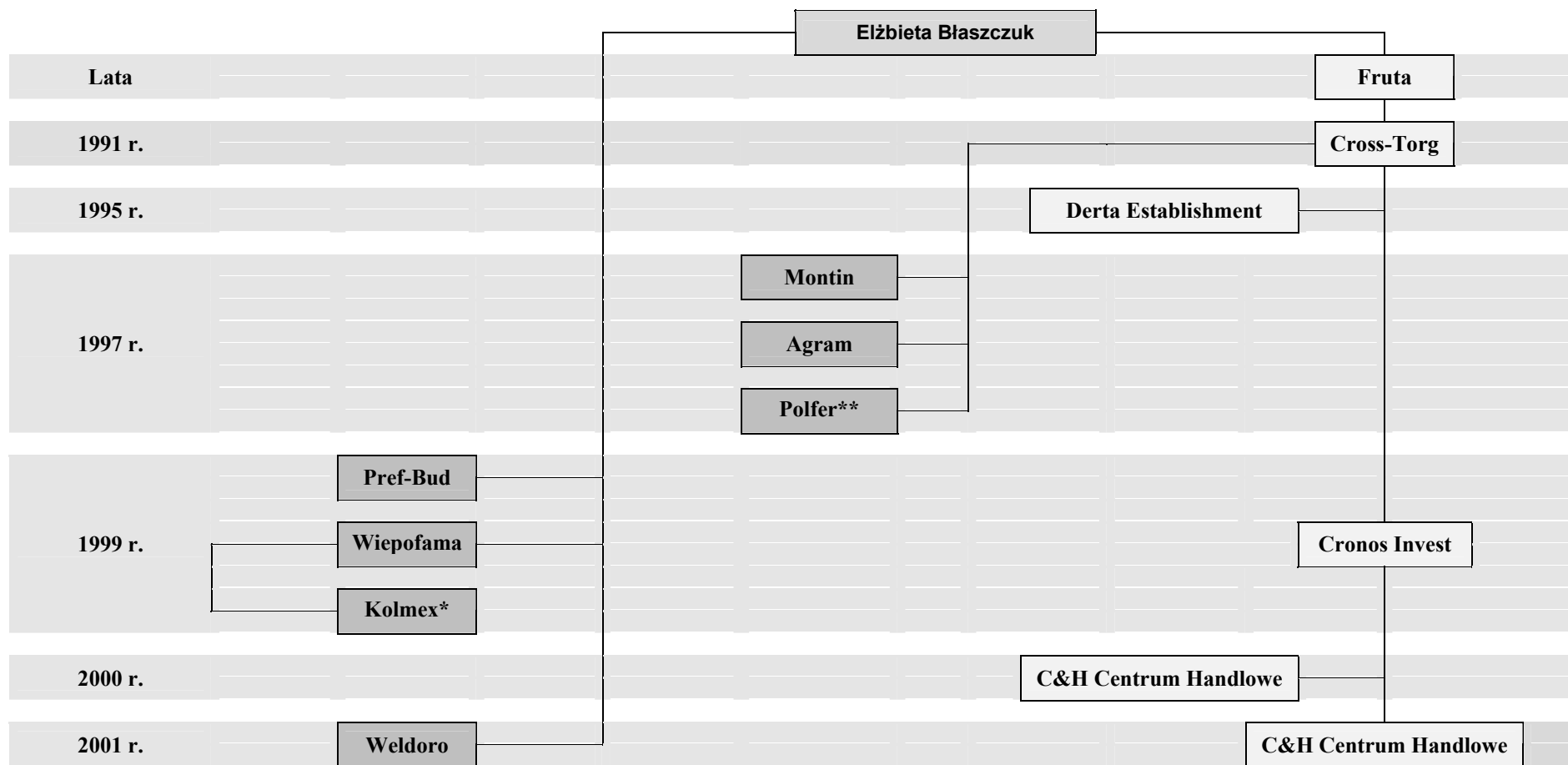
Umowa z członkiem zarządu spółki dominującej

Tak jak dotychczas, zawarcie przez spółkę zależną umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem zarządu, prokurentem lub likwidatorem spółki dominującej (art. 15 § 2 *K.s.h.*) wymaga zgody rady nadzorczej spółki zależnej. Jeżeli jednak spółka zależna nie ma rady nadzorczej,

⁸⁸ Opracowano z wykorzystaniem wybranych fragmenty tekstu Pawła Litwińskiego nt. nowelizacji kodeksu spółek handlowych dot. grup kapitałowych. Artykuł ukazał się w *Rzeczpospolitej* z 16 stycznia 2004 r. pt. *Przepisy wpływające na praktykę obrotu gospodarczego*.

potrzeba będzie zgoda zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia spółki dominującej, a nie – jak przed nowelizacją – tych organów spółki zależnej.

5.6. Wzrost Grupy Inwestycyjnej

* „Lubawa” Sp. z oo. – poręczyciel wekslowy przy sprzedaży „Kolmex” SA na rzecz „Wiepofama” SA

** „PZKB” SA – poręczyciel wekslowy przy sprzedaży tej Spółki była firma „Capital Development” Sp. z oo., tj. spółka zależna od „Polfer” SA

5.7. Powiązania właścicielskie w Grupie Inwestycyjnej w latach 1996-2003

NAZWA PODMIOTU	AKCJONARIAT (na koniec 2002 r.)	POSIADANE AKCJE/UDZIAŁY (w latach 1996-2003)
„Lubawa”	K. Fijałkowski (15%) M. Opalka (12%) A. Kęska (9%) J. Ochnik (9%) C. Ochnik (7%)	„Mostostal Kraków” SA (b.d.) „Polfer” SA (52%)
„Montin”	„Mostostal Nieruch.” Sp. z oo. (82%) Skarb Państwa (6%) „Mont-Inwest” Sp. z oo. w likw.(4%) „Montin” SA w likwidacji (4%)	„Montin-Usługi” SA (50%) „Montin-Korizola” Sp. z oo. (58%) „Montin-Produkcja” SA (47%)
„Agram”	„Cronos Invest” Sp. z oo. (69%) Skarb Państwa (11%) Pracownicy (10%) Rolnicy (10%)	„Lubawa” SA (13%) „Igram” Sp. z oo. (89%) „Agram Logistyka” Sp. z oo. (100%) „AMP Logistyka” Sp. z oo. (51%) „Agram Koncentraty” Sp. z oo. (100%) „Agram Zielona Budka” Sp. z oo. (75%)
„Polfer”	„Cronos Invest” Sp. z oo. (76%) „Kolmex” SA (18%) Pracownicy (4%) Skarb Państwa (1%)	„Capital Development” Sp. z oo. (8%)
„Wiepofama”	„Kolmex” SA (37%) E. Błaszczuk (31%) „Polfer” SA (23%) Pracownicy (6%) Skarb Państwa (2%)	„Towarzystwo-Gwarancyjne” Sp. z oo. (100%) „Brapoz” Bratysława (50%)
„Pref-Bud”	E. Błaszczuk (94%) Pracownicy (4%) Skarb Państwa (2%)	
„Kolmex”	„Wiepofama” SA (ponad 50%)	„Agram Logistyka” Sp. z oo. (57%) „Agram” SA (32%) „Cronos Invest” Sp. z oo. (b.d.) „Kolmex Inwest” Sp. z oo. (100%)
„Weldoro”	E. Błaszczuk (86%) Skarb Państwa (10%) Pracownicy (4%)	
E. Błaszczuk		„Mostostal Kraków” SA (7%) „Lubawa” SA (13%) „Capital Development” Sp. z oo. (23%)
J. Błaszczuk		„Mostostal Kraków” SA (b.d.) „Lubawa” SA (14%)
A. Błaszczuk -Oparowska		„Mostostal Kraków” SA (9%) „Lubawa” SA (7%) „Tkanex” S.C. (100%)

5.8. Powiązania osobowe w Grupie Inwestycyjnej w latach 1996-2003

NAZWISKO	SPÓŁKA	FUNKCJA
E. Błaszczuk	„Kolmex” SA	Członek RN
	„Pref-Bud” Sp. z oo.	Członek Zarządu i RN
	„C&H Centrum Handlowe” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
	„Wiepofama” SA	Członek RN
	„Agram” SA	Członek RN
	„Weldoro” Sp. z oo.	Członek RN
J. Błaszczuk	„Agram” SA	Członek RN
	„Wiepofama” SA	Prezes Zarządu
	„Kolmex” SA	Przewodniczący RN, Prezes Zarządu
	„Pref-Bud” Sp. z oo.	Członek RN i Prezes Zarządu
	„C&H Centrum Handlowe” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
	„Agram Koncentraty” Sp. z oo.	Przewodniczący RN
A. Błaszczuk -Oparowska	„Weldoro” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
W. Błaszczuk	„Polfer” SA	Członek RN
J. Chaladaj	„Wiepofama” SA	Członek RN
	„Kolmex” SA	Członek RN
	„Kolmex Inwest” Sp. z oo.	Zastępca dyrektora generalnego
W. Grzybowski	„Wiepofama” SA	Członek RN
	„Agram” SA	Prezes Zarządu
W. Jesionowski	„Lubawa” SA	Członek Zarządu
	„Pref-Bud” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
	„Agram” SA	Prezes Zarządu
	„Agram AMP Logistyka” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
S. Kacperski	„Agram” SA	Prezes Zarządu
	„Agram Koncentraty” Sp. z oo.	Członek Zarządu
	„Igram” Sp. z oo.	Członek Zarządu
	„Agram Logistyka” Sp. z oo.	Członek Zarządu
J. Klusek	„Wiepofama” SA	Członek i Przewodniczący RN
	„Agram” SA	Pełnomocnik
J. Kuprjanowicz	„Agram” SA	Członek RN
	„Agram Logistyka” Sp. z oo.	Właściciel
M. Opalka	„Kolmex” SA	Członek Zarządu
	„Kolmex Inwest” Sp. z oo.	Wiceprezes Zarządu
	„Wiepofama” SA	Członek RN
	„Capital Development” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
	„Polfer” SA	Prezes Zarządu
	„Pref-Bud” Sp. z oo.	Członek i Przewodniczący RN
	„Lubawa” SA	Przewodniczący RN

NAZWISKO	SPÓŁKA	FUNKCJA
Z. Paduch	„Agram” SA	Przewodniczący RN
	„Lubawa” SA	Członek Zarządu
	„Kolmex” SA	Członek i Przewodniczący RN
	„Wiepofama” SA	Członek RN
	„Agram Logistyka” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
	„Pref-Bud” Sp. z oo.	Członek RN
	„Polfer” SA	Przewodniczący RN
	„Agram Koncentraty” Sp. z oo.	Członek RN
	Zakłady Mięsne „Agram” Sp. z oo.	Prezes Zarządu
	„Weldoro” Sp. z oo.	Członek RN

5.9. Aktywa wytransferowane z Grupy Inwestycyjnej

SPÓŁKA	TYTUŁ	BENEFICJENT	WARTOŚĆ (zł)
„Lubawa”	Nabycie akcji „Polfer” SA	„Kolmex” SA	1 099 800
	Nabycie akcji „Polfer” SA	„C&H Centrum Handlowe” Sp. z oo.	1 600 000
„Montin”	Podwyższenie kapitału	„Montin-Produkcja” SA	2 500 000
	Nabycie akcji „Bipromet” SA	„Zarat” SA	2 200 752
	Nabycie obligacji	„Sulejowska” Sp. z oo.	2 600 000
„Agram”	Tworzenie i funkcjonowanie spółek zależnych	Spółki zależne od „Agram” SA	31 818 000
	Zapłata za nie dostarczone owoce i warzywa	„Vestimetal” Sp. z oo.	4 718 575
	Brak zwrotu zaliczek	J. Kuprjanowicz, J. Klusek S. Kacperski, W. Grzybowski,	259 029
„Polfer”	Wpłaty za imienne papiery dłużne	„Wiepofama” SA	10 000 000
	Wniesienie ZMM w Warszawie do spółki	„Capital Development” Sp. z oo.	8 524 800
	Podwyższenia kapitału akcyjnego	„Wiepofama” SA	3 200 959
„Wiepofama”	Zakup akcji „Kolmex” SA	Skarb Państwa	35 928 750
	Podwyższenie kapitału akcyjnego	„Kolmex” SA	35 250 000
	Strata na sprzedaży udziałów w spółce zależnej	„Cronos Invest” Sp. z oo.	1 675 000
„Kolmex”	Aport majątku do spółki	„Kolmex Inwest” Sp. z oo.	94 030 000
	Objęcie papierów dłużnych	„Agram” SA	4 406 400
	Objęcie papierów dłużnych	„Agram Logistyka” Sp. z oo.	3 700 000
	Nabycie akcji „Wiepofama” SA	„Cronos Invest” Sp. z oo.	19 698 328
	Nabycie akcji „Polfer” SA	„Cronos Invest” Sp. z oo.	6 844 761
„Weldoro”	Zakup maszyn powyżej ich wartości rynkowej	„Tkanex” s.c.	1 733 520
Razem			271 788 674

5.10. Wykaz organów, którym przekazano *Informację*

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
- 3) Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
- 4) Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
- 5) Przewodniczący Sejmowej Komisji Gospodarki
- 6) Przewodniczący Sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej
- 7) Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
- 8) Przewodniczący Sejmowej Komisji Skarbu Państwa
- 9) Przewodniczący Sejmowej Komisji Ustawodawczej
- 10) Przewodniczący Sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych
- 11) Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych
- 12) Przewodniczący Senackiej Komisji Gospodarki i Finansów Publicznych
- 13) Przewodniczący Senackiej Komisji Skarbu Państwa i Infrastruktury
- 14) Przewodnicząca Senackiej Komisji Ustawodawstwa i Praworządności
- 15) Przewodniczący Senackiej Komisji Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego
- 16) Prezes Rady Ministrów
- 17) Prezes Trybunału Konstytucyjnego
- 18) Prezes Narodowego Banku Polskiego
- 19) Rzecznik Praw Obywatelskich
- 20) Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Gospodarki i Pracy
- 21) Szef Kancelarii Prezydenta RP
- 22) Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- 23) Minister Skarbu Państwa
- 24) Minister Sprawiedliwości
- 25) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
- 26) Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- 27) Dyrektor Centralnego Biura Śledczego
- 28) Wojewoda Śląski
- 29) Przewodniczący Sejmiku Województwa Śląskiego
- 30) Przewodniczący Rady Miasta Bielska-Białej